

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת מסעי

לקראת שובת מלכתא

רבים תמהו על הדבר וביקשו להסיר את המדרגה כדי להקל מעליו את טורח העלייה. בשנה האחרונה לחיי רבינו פנה אלי אחד מגדולי המשגיחים בטענה, מפני מה אנו מטריחים את מרן, שרגליו כבדו מזוקן, לטפס בכל פעם בטרם עלייתו לתורה. המשגיח הוסיף ואמר, כי הוא מקבל על עצמו לאתר תורם מיוחד שיוזיל מהונו בעבור בניית בימה חדשה

הליכות חיים של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל - ליום ההילולא כ"ח תמוז

צילום: מוטי גליק

נכד רבינו, הרב אריה אלישיב, מספר: כאשר התחלנו בהקמת הקרוואן הסמוך לבית רבינו, עלה הצורך להשיג את כל הריהוט הדרוש עבור בית הכנסת החדש. את הבימה הבאתי מעזרת הנשים של בית המדרש הישן. היתה זו בימה מתקפלת, שניתן להזיזה ולהוציאה ממקומה, ולמרות שנותיה הרבות היתה עדיין ראויה לשימוש. מה גם שבדרך-כלל הבימה מכוסה בפרוכת ואינה נראית לעין כל.

לאחר שעניין הבימה בא על פתרונו תרתי אחר דרך להשגת שולחנות וספסלים. לאחר מספר ימים בהם התהלכתי אובד עצות בלי למצוא פתרון לעניין, סובבה ההשגחה העליונה את הדבר והפגישה אותי עם יהודי יקר המתפלל עמי בבית הכנסת ברמת שלמה. כבדרך מקרה פניתי אל אותו יהודי ושאלתי אותו האם שמע על בית-כנסת כלשהו שיש בבעלותו ריהוט ישן המיועד להשאלה. האיש השיב לי שכרגע לא ידוע לו דבר, אך אם יעלה בדעתו פתרון לעניין ייצור עמי קשר. ואכן, לאחר ימים ספורים התקשר אלי האיש ואמר, כי קרוב משפחתו, יהודי בעל אמצעים, שמע על העניין ומבקש לתרום את כל הריהוט הנדרש עבור בית הכנסת החדש של מרן הגרי"ש אלישיב. שמחתי לשמע הבשורה, אך נאלצתי להשיב כי לעת עתה אין כל ערובה שרבינו יתפלל בבית הכנסת החדש בקביעות, ועל כן מסופק אני האם ההשקעה המרובה כדאית. ברם, השיב לי האיש בשם קרובו כי הוא תורם על דעת כן. וכך, בחסדי שמים תרם אותו נדיב מערכת ריהוט שלמה לבית הכנסת, שכללה בין השאר אף כסא

ועמוד חדשים עבור מרן.

פניתי לסבי וסיפרתי לו כי בסייעתא דשמיא נמצא תורם שנידב את כל הריהוט הנדרש לבית המדרש. לאור מודעותי להקפדתו היתירה שלא לבקש מאום מאדם, הוספתי וצינתי כי האיש הרים תרומתו אף מבלי שהתבקש. רבינו שמח שהעניינים הסתדרו על הצד הטוב ביותר, והראה אותות התפעלות מהסייעתא דשמיא המופלאה שליוותה את העניין, כשהוא אומר בחיך רחב הנסוך על פניו: "א' מופת, א' מופת!"

לתומי סברתי כי בכך הסתיים הסיפור, אך למעשה בזאת הוא התחיל...

בימים שלאחר מכן, כשדיברו בסביבתו על הריהוט החדש שאל אותי סבי האם הולכים להקים גם בימה חדשה. השבתי כי ישנה בימה טובה וראויה לשימוש ולפיכך אין צורך בבימה חדשה. והוספתי כי לא נראה שיש צורך בכך, מכיון שהשגנו בימה מעזרת הנשים של בית המדרש הישן. ברם, כאשר השאלה שבה וחזרה על עצמה שוב ושוב בכמה הזדמנויות שונות תפסתי כי יש דברים בגו, וככל הנראה סבי מעוניין בהקמת בימה חדשה.

'לעלות' לתורה פשוטו כמשמעו

למרות שבלבי לא הבנתי מה פסול מצא סבי בבימה הנוכחית, חזקו עלי דבריו ועקב כך שבתי אל התורם וצינתי בפניו כי הבנתי מרבינו בעקיפין כי חפץ הוא בבימה חדשה עבור בית הכנסת. האיש, שרוחו נדבה אותו לפאר ולרומם את בית ה', נרתם לעניין בעקבות רצון רבינו והזדרז להזמין נגר שיבנה עבור בית המדרש החדש בימת עץ מהודרת, בעלת כיתובים ועיטורים, כראוי לבית מקדש מעט. פניתי לסבי וסיפרתי באוזניו כי הנדיב נאות בשמחה לתרום עבור בית הכנסת החדש בימה מפוארת שתעמוד על מתכונתה כבר בימים הקרובים. לתמייתי פנה אלי רבינו ושאל: "ביקשת ממנו שיתקין הגבהה לבימה?"

לשאלתי מדוע יש צורך בהגבהה לבימה, השיב בחיוך: "מפני מה נקראת העלייה לתורה מאז ומעולם בכל תפוצות ישראל בלשון 'עלייה'?", ומיד השיב מיניה וביה: "כי לתורה עולים! ועל כן יש להתקין הגבהה לבימה, כדי שהעולה לתורה אכן 'עלה' לתורה במלוא מובן המילה!".

כפי האמור, בית הכנסת החדש הוקם בקרוואן קטן ממדים, ועקב זאת תהיתי כיצד ניתן לבנות במקום כה מצומצם בימה בעלת הגבהה. מה גם שהבימה המוגבהת תתפרש על שטח רחב יותר מאשר הבימה הקודמת, וכך המתפללים העתידים לשבת בסמיכות לבימה יפסידו את מקומם. אולם רבינו חזר שוב על דבריו כשנימוקו עמו: "אמנם כל הדברים הללו חשובים מאוד, אך משולים הם לפכים קטנים לעומת החשיבות של 'עלייה' מוחשית לתורה!".

כשנוכחתי כי רבינו רואה בכך חשיבות רבה וטורח ומתעניין בדבר השמעתי תמייתי באוזניו: "הרי בבית הכנסת הקודם לא היתה בימה מוגבהת, וסבא מעולם לא העיר על כך שאין זו 'עלייה' לתורה?". "נכון, אתה צודק!", השיב לי, "אך מה יכולתי לעשות, הרי מבין אתה שלא יכולתי לבקש..."

כי אכן סבי מעולם לא ביקש מאומה מאדם, ורק כאשר נוכחתי כי נעשינו שלוחים לדבר מצווה ואנו מקימים את בית הכנסת החדש, בהתלהבות ובשמחה של מצווה שינה ממנהגו וביקש להקים בימה מהודרת כהלכתה.

כסיום לדברים ראוי לציין, כי לבסוף נמצא פתרון לדבר ובבית הכנסת הוקמה בימה בעלת מדרגה נשלפת, מוקפת במעקה, שנבנתה כדי להקל על מרן את ה'עלייה' לתורה. ואכן, רבינו הקפיד אף בשנותיו האחרונות לעלות על המדרגה בטרם עלה לתורה.

רבים תמחו על הדבר וביקשו להסיר את המדרגה כדי להקל מעליו

את טורח העלייה. בשנה האחרונה לחיי רבינו פנה אלי אחד מגדולי המשגיחים בטענה, מפני מה אנו מטריחים את מרן, שרגליו כבדו מזוקן, לטפס בכל פעם בטרם עלייתו לתורה. המשגיח הוסיף ואמר, כי הוא מקבל על עצמו לאתר תורם מיוחד שיזיל מהונו בעבור בניית בימה חדשה, אולם אני השבתי לו כי בימה זו נבנתה עליפי רצון רבינו, שביקש 'לעלות' לתורה פשוטו כמשמעו.

כשהמשגיח עמד על דבריו נעתרתי ואמרתי שאשאל שוב את פי רבינו. כאשר העליתי את הדברים לפניו ענה לי סבי בהחלטות: "הלילה, הלילה..."

לשאלתי מפני מה הוא מבקש להותיר את המדרגה על כנה על-אף שהדבר מאמץ את כוחותיו הרפים, השיב שכאשר יש צורך בדבר אזי אין כל קושי ואין כל מעכב שבגנים ראוי להימנע מהידור מצווה. ואמנם, חשיבותה של ה'עלייה' לתורה היא כה גדולה עד ששווה היה לרבינו הישיש בן המאה להטריח את עצמותיו הקשישות ולטפס במעלה המדרגה, אך למרות כל מעלתה הרבה לא אבה מרן להטריח אדם בגינה!

יהודי 'בעל צורה'

מוסיף ומספר נכד רבינו, הרב אריה אלישיב: ראוי לציין, כי רבינו, על-אף שקיעתו בלימודו היה שם לבו וקולט את המתרחש בסביבתו. בהיותו בבית הכנסת, על-אף שהיה נראה כשקוע בעולמו היה מבחין בבאים, ובכל עת שיהודי נוסף החל להימנות על מתפללי בית מדרשו נהג לברר מיהו ומה מעלתו.

לאחר מספר ימים היה פונה אלי בשאלה: "אולי יודע אתה מי הוא אותו יהודי שהחל להתפלל בבית המדרש בדרך קבע?". פעמים שהיה מוסיף: "הוא נראה יהודי 'בעל צורה', אולי אתה יודע מי הוא?". רבינו היה ערני לכל הקורה סביבו, זכר את מתפללי בית מדרשו וידע מי כובד בעלייה לתורה ואימתו. במהלך תקופה מסוימת נמנה על מתפללי בית המדרש יהודי כהן, תלמיד חכם מופלג, שאימץ לעצמו מנהג לנסות לנצל את פרקי הזמן שבין גברא לגברא כדי להציג בפני מרן שאלות שונות בהלכה. האיש נעמד בסמיכות לרבינו, ובכל עת שהכריזו 'יעמוד' היה ממחר לגשת אליו ולפרוש שאלותיו.

באחד הימים לאחר התפילה פנה אלי רבינו וציין, כי לא טוב הדבר שאותו כהן תלמיד חכם לא כובד מעולם בעלייה לתורה. ניגשתי לגבאי, הלוא הוא בן-דודי רבי אברהם אלישיב, ושאלתי אותו מפני מה לא כובד אותו יהודי עד כה בעלייה לתורה.

"וכי מה יכול אני לעשות?", השיב לי רבי אברהם בשאלה, "בכל פעם שאני מבקש לכבדו בעליית כהן, הוא נס החוצה כדי שלא להחמיץ את אותם רגעים בהם מנסה להציג את שאלותיו בפני רבינו".

שבתי אל רבינו וסיפרתי לו את הדברים כהווייתם, אולם דעתו לא נחה. "אף-על-פי-כן אין זו סיבה מספקת", אמר בחוס, "מפני כבוד כהן וכבוד תלמיד חכם יש לבקש מהגבאי שיכריז בשמו ויבקש שיקראו לו כדי לכבדו כפי הראוי לו".

כמובן שהשבת שלי כבר נשברה לרסיסים. ביום ראשון הלכתי לשאול בדעת אדם גדול בבני ברק מה לעשות אחר שיצא מכשול כזה תחת ידי, והורה לי שאקבל על עצמי לא לדרוש ברבים למשך שלושה חודשים. ואכן במשך שלושה חודשים לא דיברתי בשום שמחה

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על כבוד הזולת ואהבת ישראל

"וְאִם בְּפִתְעָה בְּלֹא אֵיבָה" (ל"ה, כ"ב)

לפני מספר שבועות השתתפתי בחגיגת אירוסין של בחור מיוחד ויקרי-ערך. בשמחה נכחו תלמידי חכמים וראשי ישיבות, שכמובן נשאו דרשות נלהבות בהן הפליגו בשבח החתן החשוב, במידותיו התרומיות, בהתמדתו וביראתו.

הנאומים תיארו את החתן ככרכא דכולא ביה, ולאוזני השומעים נפרשה דמות מושלמת בכל מידה נכונה. אחר הוסיפו לשבח את האב החשוב, שבכרמו צמח אילן רב פארות זה הראוי לכל תהילה. ישבתי בסמיכות לאבי הכלה והבחנתי בחוסר רוגע על פניו, הבנתי כי דבר-מה מפריע את שלוותו, ניסיתי להפיס דעתו ולהסב את תשומת לבו לדברי השבח המופלגים הנאמרים על החתן שיזכה להכניס לביתו, אך נראה היה שאין הוא שותף לדברי כלל וכלל, והסערה ניכרה היטב על פניו.

לאחר סיום סדרת הדרשות האצתי במחותן היקר שיגלה לי על מה ולמה נסער הוא, ואכן נענה מיד ושפך את מור לבו, כשהוא זועק בלא קול ודמעות ההשפלה זולגות מעיניו: "הלוא ראית ושמת את הדרשות הנלהבות שנאמרו כאן על החתן היקר, אינני מבין מדוע בכל הדרשות לא הוזכרה מילה אחת בשבח משפחת הכלה! וכי בתי לא גדלה בבית המושחת על תורה ויראת שמים?! האם במחי יד זכתה היא לגדול כלילת המעלות עד שנלקחה אחר כבוד לשמש בעזרו של 'גדול הדור הבא', כפי שכולם תיארו את חתנה כאן?", סיים בכאב עצור.

חשתי כי אירעה פה שפיכות דמים ממש! אך מיד התאוששתי ומאחורי הקלעים דאגתי שמאן דהוא ממשפחת הכלה יקום לשאת דברים אודות חשיבותה של הכלה היקרה ואביה הדגול, שהשכילו להכניס חתן יקר-ערך זה לביתם.

הנואם אכן הפליג במעלותיו של המחותן היקר, אשר ברוחב תבונתו וגודל מעלותיו זיכהו השי"ת לבת מושלמת כלילת המעלות הראויה להיות עזר כנגדו של חתן מפואר ומשובח זה.

לא שיבחת מספיק את משפחתנו

לפני מספר שנים אירע לי, בשגגה, שגרמתי חלישות הדעת ליהודי בעל שמחה. ואמנם בחז"ל מבואר שאסור לאדם לפרסם ברבים את חטאיו האישיים, אך הפוסקים דנים בזה ומסקנתם שאם ישנה

תועלת בפרסום המעשה מותר. לכן, בטרם אומר את דברי אציין שעושה אני זאת על-פי הוראה של אדם גדול שכך פסק לי, ומי ייתן וסיפור הדברים יהיה לי לכפרה.

בליל שבת אחר התפילה ניגש אלי אברך וביקש ממני שהיות ואביו השיא השבוע אחד מילדיו יהיה זה חשוב עבורם אם אבוא לשאת דברים בשמחת ה'שבע ברכות' הנערכת עתה בליל שבת.

אציין כאן שזכרתי את הנהגתו של אבי מורי זצ"ל, שבכל פעם שהלך לשמחה עמד ובירר פרטים אודות שני הצדדים, צד החתן וצד הכלה, כדי שלא תארע תקלה על-ידו שישבח ח"ו צד אחד ואת הצד השני לא ישבח, ולכן אמרתי לאותו אברך כי קשה עלי הדבר ביותר מכיון שלא התכוננתי לכך, אך הוא הפציר בי מאוד והלכתי. האמת שהכרתי טוב יותר את הצד השני מאשר את הצד של האברך שבא להזמיני לכבוד אביו, ומספר אני זאת משום שהאב כבר נפטר במהלך השנים שחלפו.

בדרכי למקום השמחה חשבתי לעצמי: 'מה אוכל לספר עליהם? הרי אינני מכיר אותם כל-כך כמו שהנני מכיר את הצד השני...', על כן החלטתי לספר על בעל ה'מגלה עמוקות' זצ"ל, שהם מצאצאיו. ואכן סיפרתי שם סיפור מעניין מאוד אודות ה'מגלה עמוקות', והארכתיו עוד בכמה רעיונות ועניינים מאותו צדיק, וקישרתי זאת באריכות לבנין בית בישראל הנבנה בסייעתא דשמיא על-פי יסודות אלה של זקנם הגדול, ועוד הוספתי בשבח הצד השני אותו הכרתי באופן אישי.

בתוך לימודי חובותיו לומד רבינו כל יום דף בזוהר הקדוש. ולימוד זה לומד רבינו בעודו ספון בביתו בחצות הלילה, לאחר שאמר 'תיקון חצות'. וכיוון דלא ניחא ליה לרבינו שרואים אותו לומד חכמה זו, לפיכך משתדל להסתיר את הדבר...

הצצה על ה'חובות' - סדר הלימוד היומי, והסיומים של מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א

חזק חזק ונתחזק

ה'חובות' כשם כן הם. משל למה הדבר דומה? לאדם השקוע בחובות גדולים, ומתהלך כל שעות היממה ודואג מה יהיה עם חובותיו, וכיצד יפרעם ואיך יגלגלם, ולא נח ולא שקט כל הזמן מדאגתו על פרעון חובותיו. כך הזוכים לחסות בצילו הגדול של רבינו חיים קנייבסקי שליט"א חווים את המתח הגדול של החובות השורר בסביבתו כל יום מחדש עד לסיומם של לימודי החובות, וחובות אלו רודפים אותו כל שעות היממה, ואפילו כשנשכב לנח, מיד כשמתעורר, דעתו על החובות, ואף מצב בריאותו תלוי במידה רבה אם נמצא לפני סיום החובות או לא.

וסדר לימודים אלו סיגל רבינו לעצמו כבר בתור בחור צעיר בגיל שש עשרה לערך, והקדיש לכך שעות רבות מידי יום ביומו, בלי לדלג אף יום גם בזמנים לא קלים, וכך חוּטף רבינו מזמנו היקר ללימודים אלו, בו בזמן שאת עיקר יומו מקדיש רבינו ללימוד העיון וחיבורי ספריו הנפלאים ועריכת מכתביו ועוד. ומפני שרבים שואלים ודורשים לפתוח להם פתח לתוך העולם הנפלא הזה של חובותיו של רבינו לדעת מה לומד וכמה לומד מידי יום ביומו, למען תגבר אהבת וחשק לימוד התורה בקרבם, וממנו יראו וכן יעשו, לפיכך השתדלנו בס"ד להביא קצת מענין לימוד חובותיו להרוות לב הצמאים לדעת הליכות מלכי בקודש מאן מלכי רבנן רבינו שליט"א, להגדיל תורה ולהאדירה.

ונציין בקצרה סדר לימודיו: רבינו מתגבר כארי לאחר חצות הלילה, ומתחיל באמירת א. תיקון חצות ב. זוהר ג. תהילים ד. נ"ך ה. משנה ברורה ו. רמב"ם ז. שו"ע ח. תלמוד בבלי ט. תוספתא, י. תלמוד ירושלמי. ובערב שבת קודש לאחר הצהרים כשחוזר מהטבילה במקוה לכבוד שבת, לומד שנים מקרא ואחד תרגום עם פרש"י, ובחומש שמות מכילתא, ובחומש ויקרא ספרא [תורת כהנים], ובחומש במדבר ודברים ספרי.

סדר לימוד החובות

רבינו מתגבר כארי לאחר חצות לילה, לעבודת ה' ולגיעת התורה, ומיד מתחיל כדלהלן:

תיקון חצות

את סדר יומו בלימוד חובותיו פותח רבינו לאחר שמתעורר בחצות הלילה, עם אמירת 'תיקון חצות', ומשתדל מאוד להצניע הדבר שלא יראוהו בנ"א.

לימוד הזוהר

בתוך לימודי חובותיו לומד רבינו כל יום דף בזוהר הקדוש [לימוד זה לומד רבינו כשספון בביתו לאחר חצות הלילה, לאחר שאמר תיקון חצות. לא ניחא ליה רבינו שרואים אותו לומד חכמה זו, ולפיכך משתדל להסתיר את הדבר]. ושמעתי מאיש נאמן שזוכר בשנים עברו שרבינו למד כל שבת את הזוהר של פרשת השבוע.

הסתרת לימוד הזוהר

כאמור לעיל נוהג רבינו שאת לימוד הזוהר היומי מסתיר מעיני בני אדם, ולפיכך לומד חכמה זו באישון לילה. עובדא הוה פעם בחול המועד סוכות שיצא רבינו מהסוכה ונכנס לחדר הפנימי, ואמר שצריך ללמוד כאן משהו, וראיתי שלמד בספר 'הושע, ואח"כ הסתגר בחדרו ולמד בזוהר פרשת תרומה, והיה שם סימניה כבכל ספרי חובותיו כיון שגם זה חלק מלימוד החובות.

בשנים עברו למד רבינו ספרי קבלה וסיימם כל שנה, ביניהם ספר 'פרי עץ חיים' לר' חיים ויטאל זצ"ל [וכידוע גם מרן החזו"א זצ"ל היה לומד בספר 'פרי עץ חיים'], וספרי ה'לשם' [ושמעתי מרבינו שעבר על כל ספרי ה'לשם', והוסיף שזה ספר מאד מעניין שיש בו את כללי הקבלה].

וכשרבינו התחיל פעם פרק שני של חגיגה 'אין דורשין', אמר היום אני לומד 'קבלה'.

אמירת תהילים

רבינו אומר כל יום מזמור אחד בתהילים, ומתחיל מחדש למחרת יום הכיפורים. ושמעתי מרבינו שגומר את ספר התהילים באמצע חודש אב, ומאז אומר כל יום עשרה פרקים כדי לסיים את התהילים

עד ר"ח אלול, ובמשך חודש אלול אומר כל יום עשרה פרקים כדי לסיים פעמיים את התהילים עד ראש השנה, ובעשרת ימי תשובה גומר כל יום את כל הספר.

(שבת תשובה תשי"א)

אמר רבינו שכבר בלילה אחר חצות גמר התהילים, וזה לוקח לערך שעה וחצי.

ופעם אחת סיים רבינו כל ספר התהילים, כמנהגו כל עשרת ימי תשובה, ולאחר שסיים אמר שזה לוקח כשתי שעות, ואמרתיו לו שהסתכלתי בשעון ולקח כשעה וחצי וקצת פחות, ואמר רבינו: נו, היום זה הלך מהר.

ה'חטיפות' של רבינו

מכיון שכבר מעל לשבעים שנה סיגל רבינו לעצמו לסיים את הש"ס בכל שנה, עלה בחשבונו שנצרך לכך כמה דברים, א. ללמוד כאמור כל יום שמונה דפים. ב. כמו כן באם מגיע לסיום המסכת ונשאר למחרת פחות משמונה דפים, כגון בחודש טבת שלומד מסכת זבחים, וכשמגיע לסוף המסכת היה עליו להתחיל הלימוד היומי בדף ק"ו, בו בזמן שדפי המסכת עד דף ק"כ, ואם ילמד מדף ק"ו כמידי יום שמונה דפים יגיע לימודו עד דף ק"ד, ולמחרת כבר ישארו פחות משמונה דפים, לפיכך עשה לעצמו חוק שאין להשלים דפים ממסכת למסכת, אלא לומד באותו יום מדף ק"ו עד סוף המסכת שזה חמש עשרה דפים, וזה הנקרא 'יום החטיפה' משום שחוטף דפים יותר מכל יום [ועיי' עירובין נ"ד א': א"ל שמואל לרב יהודה שינא חטוף ואכול חטוף ואישתי, דעלמא דאזלינן מינה כהלולא דמי].

אשרי עין ראתה כל אלה את חשקת התורה והצמאון הנורא לכל דף גמ', ואע"פ שכבר למד רבינו את כל הש"ס פעמים רבות מ"מ כל פעם ניגש אל לימודו באותו החשק ובאותה השתוקקות כאילו לומד זאת פעם ראשונה, ומקיים במוחש דברי חז"ל 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'.

לימוד מסכתות קטנות

רבינו בגודל צימאון לכל חלק בתורה לא מוותר אף על דבר אחד מדברי חז"ל בכל רחבי הש"ס, ואחד הדברים הבולטים שרבינו עמל עליו מאד בסדר הלימוד של השמונה דפים הוא במסכתות הקטנות שנדפסו בסוף מסכת ע"ז, שכוללים אבות, אבות דרבי נתן, סופרים, שמחות, כלה, כלה רבתי, דרך ארץ רבה, דרך ארץ זוטא, גרים, כותים, עבדים, ספר תורה, תפילין, ציצית, מזוזה.

מסירות נפשו של רבינו שלא לבטל קביעותו

ולהמחיש כמה מוסר רבינו נפשו שלא לבטל מקביעות לימודיו תעיד העובדה הבאה: בערב סוכות תשס"ב עבר רבינו אירוע רפואי, שלא נודע ברור רק עד מוצאי החגמה בדיוק מצב בריאותו. לאחר סעודת החג בבוקר כבר לא יכל רבינו ללכת על רגליו בעקבות האירוע, והיו צריכים לגרורו עם כיסא למיטה, ובקושי הצליח לעלות ולווי במיטתו, ולפתע ביקש גמ' בבא מציעא והחזיקה בידי עד שגמר את שמונת הדפים של לימוד חובותיו, והדבר היה לפלא בעיני כל רואיו איך מצליח לעשות זאת.

ובמוצאי יו"ט אושפז בבית הרפואה מעייני הישועה שם טופל

מספר שבועות במסירות רבה, ובתחילה ישב על כסא גלגלים בשיתוק חלקי, ואמר לי שקשה לו מאד לאמץ את הראש וללמוד, אבל ב"ה כל בוקר למד החובות במסירות רבה ולא ויתר אף יום אחד, תמידן כסדרן, ובכל יום שהיה גומר את כל לימוד חובותיו היה אומר בשמחה ובסיפוק 'ב"ה גמרת את החובות', ובס"ד לא דילג אף בשנה זו אפי' יום אחד מלימוד חובותיו. ובאמת בשנה זו בערב פסח בסיום היה רבינו מרוגש ביותר בהודאה לה' שזכה גם בשנה זו לסיים יום את לימוד חובותיו, דבר שכלל לא היה מובן מאליו.

וזכרני שכששהה אז רבינו בבית הרפואה שמעתי מרבינו שהתבטא, שכיון שכבר חוזר הרבה במשך השנים על הגמ', ממילא כשלומד את הגמ' יודע להמשיך בע"פ את המשך הגמ'.

היום טוב סביב ה'חובות'

אחד מהחזיוקים הגדולים לאהבת תורה שזוכים לקבל מלחסות בצלו הקדוש של רבינו הוא לימוד ה'חובות', שעל זה סובב והולך כל היום כולו, ובזה רואים בחוש איך כל הבריאה משועבדת לתורה. ונמחיש הדבר עד כמה רבינו חי את לימוד חובותיו, לא פעם נכנס יהודי ושופך לבו לרבינו על ריבוי החובות שיש לו, אומר לו רבינו 'גם לי יש חובות'.

ולא פעם התבטא רבינו לפני סיום החובות 'אני בעל חוב גדול'. שמעתי מאאמו"ר שליט"א, באחד מימי השבע ברכות של בן רבינו עם אחותי הצ' תחי', אמר רבינו לאאמו"ר שליט"א שמתנצל שאינו יכול לבא לאחד מהשבע ברכות כיון שהוא בעל חוב ועליו לפרוע חובותיו, בתחילה חשב אאמו"ר שליט"א שהכוונה לחובות כספיים, וניגש לחברותא של רבינו, הגאון ר' דב וינטרוב זצ"ל, ואמר שצריך לראות כיצד לעזור לרבינו, והלה החל לחייך, שאלו אאמו"ר שליט"א מדוע הינך מחייך, והשיב לו שאין כוונת רבינו לחובות כספיים, אלא היות והיו חתונה ושבע ברכות שגזלו הרבה זמן, צריך רבינו להשלים לימוד חובותיו, ולפיכך השאיר ערב אחד פנוי ולא הלך לשמחת שבע ברכות של בנו להשלים לימוד חובותיו. [וזכרנו כי הרבנית ע"ה היתה מרבה לספר עובדה זו בעונג רב].

סיפר אחד מבני רבינו שלמד עמו בחברותא שנים רבות, שקודם שהתחילו בלימוד לא היה שייך לדבר עמו על שום עניין, וראו עליו שהוא מתוח, ורק לאחר שגמרו קביעות הלימוד ראו שנחה דעתו עליו, והיה אפשר לשוחח עמו, משום שקודם צריך ללמוד ולא לדחות לאחר זמן.

אירע פעם שרבינו נתעורר בחורף משנת הצהרים כשכבר היה חשוך, ורגע היה נדמה לו שזה בוקר, ואמר לאחר מכן שהנפק"מ שחשב שכבר התחיל יום חדש, שהחל ללמוד את חובות הלימודים של מחר. מידי פעם כשצריך להגיע איזה רופא לרבינו, אז רבינו מתבטא עכשיו זה זמן לבא? ונשאל רבינו מדוע היום זה לא הזמן, והשיב רבינו שנשאר עוד חובות זה לא הזמן עכשיו.

אמרתיו פעם לרבינו שבימי חול המועד היו כאן אלפי איש שבאו לאחל חג שמח ולהתברך ממנו, ואמר רבינו העיקר שהספקנו את החובות ב"ה.

(מתוך 'החובות של רבינו' הגר"ח קניבסקי שליט"א)

לאחר אירוסנו סיפרתי לארוסתי שמצאתי פטנט כדי שלעולם לא נריב... "מהו הפטנט?", שאלה בסקרנות. אמרתי שראיתי כמה וכמה פעמים שני תלמידי חכמים שמתווכחים בהלכה וכמעט 'בולעים' זה את זה בלהט הוויכוח, אך למחרת הם חברים הכי טובים. חשבתי לעצמי, 'איך זה ייתכן, הרי אמש היה נראה כי כל אחד בטוח כי הוא הצודק, והנה היום שניהם רגועים ושמחים, חברים אוהבים'...

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א, איך נמנע ויכוחים ומחלוקות

"מִכָּה נִפְשׁ בְּשִׁנְיָהּ" (ל"ה, י"א)

מוויכוח קטן למחלוקת משפחתית

אחד התחומים שבו אנו נופלים ברשת של היצר הרע עד כדי איבוד השליטה על עצמנו הוא בעניינים שבין אדם לחברו. לעתים אדם מגיע לידי ויכוח עם חברו, הרוחות מתלהטות והפגיעות הינן גדולות וקשות. לאחר שהאדם נרגע מייסר הוא את עצמו 'למה התנהגתי כך?', אך בשעת מעשה אינו מצליח לשלוט על עצמו. אספר סיפור אישי: לאחר אירוסנו סיפרתי לארוסתי שמצאתי פטנט כדי שלעולם לא נריב... "מהו הפטנט?", שאלה בסקרנות.

ובכן, ראיתי כמה וכמה פעמים שני תלמידי חכמים שמתווכחים בהלכה וכמעט 'בולעים' זה את זה בלהט הוויכוח, אך למחרת הם חברים הכי טובים, וכפי שאמרו חז"ל (קידושין ל:): "אפילו האב ובנו, הרב ותלמידו, שעוסקין בתורה בשער אחד נעשים אויבים זה את זה, ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה, שנאמר 'ואת והב בסופה', אל תקרי בסופה אלא בסוּפָה".

חשבתי לעצמי, 'איך זה ייתכן, הרי אמש, לפי הוויכוח הלוהט, היה נראה כי כל אחד בטוח כי הוא הצודק, והנה היום שניהם רגועים ושמחים, חברים אוהבים'. עקבתי ושמתי לב שזה קורה רק אצל אלה שמחפשים לדעת את האמת.

בכל ויכוח יש מנצח ומנוצח. מי אמור לשמוח יותר, המנצח או המנוצח? לכאורה נראה שהמנצח אמור להיות המאושר יותר. אומר רבי יהודה החסיד בספר חסידים שהמנוצח צריך לשמוח הרבה יותר, משום שקודם לא היתה ידועה לו האמת ועתה הוא מצא אותה. לעומת זאת, רעהו לא הרוויח מאומה כי האמת כבר היתה ידועה לו קודם לכן. אבל על כל פנים שניהם שמחים!

זהו היחס הנכון לוויכוח, שכל מהותו תהיה חיפוש האמת.

"אם כך", אמרתי לארוסתי, "נכון את רוצה לעשות רצון ה' וגם אני רוצה לעשות רצון ה'. אם כן מתברר כי כל הוויכוח הוא מה ה' רוצה, וכשמנצח מה באמת הוא רוצה שנינו נשמח! אבל אם מטרת הוויכוח היא להישאר צודק, זו כבר מריבה. כאשר כל אחד חושב

בלבו: 'מה שאני אמרתי כך יהיה!' יש כאן מריבה, ומריבה זה אסון". עוד הוספתי ואמרתי לה: "אם יהיה מצב שלא נגיע לעמק השווה, ניקח רב שיהיה מקובל על שנינו ונסמוך עליו בעיניים עצומות. בכל ענין שלא נסתדר בינינו נשאל את הרב, ומה שיאמר נעשה. ממילא לא תהיה לנו סיבה לריב".

כך הנחנו את היסודות לבית שלנו. הכללים האלה צריכים ללוות כל אדם לאורך חייו: ויכוח הוא דבר מאוד בריא, המחדד את המחשבה ומביא את האדם לחפש את האמת. אבל כל זה כשלא מערבים את ה'אני'. לכן חשוב מאוד לנסות להבין את הזולת ולהתאמץ לראות את הדברים מזווית הראייה שלו. באופן זה נוכל ליישם את היסוד של "ואהבת לרעך כמוך" ולא להגיע חס וחלילה לפגיעות בזולת. לימים עלה ברעיוני, שבמאמר חז"ל (סוטה יז.) "איש ואישה זכו שכינה ביניהם" נרמז, שכל מה שצריך להיות ביניהם הוא מה שרוצה השכינה!

חיפוש האמת מונע מריבות

להלן רעיון נוסף איך לא להגיע בוויכוח למריבות ופגיעות אישיות: אהבת הזולת, כאמור, פירושה להבין את הזולת. התוצאה היא: "על כל פשעים תכסה אהבה" (משלי י, יב). כשהמצב הוא כזה יהיה האדם מוכן מראש "לקבל באהבה נאמנה פצעים ונזיפות שיחלוק לו רעהו" כלשון ה'חזון איש' צוק"ל. ההדגשה היא שהאהבה 'תכסה' על כל פשע תיתן לו כסוי. לא בתור 'חיפוי', שמטאטאים את

אהבת חינוך

מצוות "ואהבת לרעך כמוך" היא יסוד התורה כולה. היא הסוד של כל חיי היהודי. זו הסיבה שכאשר התבקש הלל הזקן על-ידי הגוי "גירני על מנת שתלמדני כל התורה כשאני עומד על רגל אחת", לימדו את הכלל "מה ששנוי עליך אל תעשה לחברך", באומרו "זו היא כל התורה כולה" (שבת לא.).

בית המקדש חרב בגלל שנאת חינוך, וסביר להניח שככל שתהיה יותר אהבת חינוך ייבנה בית המקדש השלישי מהר יותר. לעתים עושים אנשים שיקולים של 'מגיע לו' או 'לא מגיע לו' שנתייחס אליו יפה. אך אלה שיקולים מוטעים, כי אם נאהב כל אחד רק משום שהוא בן של הקב"ה, בלי להתחשב בהתנהגותו, הוא יחזיר לנו אהבה והתחשבות!

אהבת חינוך פירושה: קודם-כל תאהב את הזולת, בלי קשר למעשים שלו, ואז תגלה את הצדדים היפים שלו.

בדורנו הננו מוקפים ביהודים חילונים, פוגשים אותם בכל מקום. חשבתם שהם רשעים? ובכן, עלינו לדעת כי אין היום רשעים! היום יש רק מסכנים! כולם מסכנים, לא רשעים.

לפני שנים התגורר מול ישיבת 'תפארת ציון' בבני ברק יהודי חילוני, ניצול שואה. בכל שבת היה מפעיל את הרדיו בעוצמה גבוהה. הדבר חרה לבחורי הישיבה שהביעו מחאתם באופנים שונים.

בשלב מסוים ביקשו ממני שאצטרף למלחמה במחלל השבת, אך אני סירבתי. אמרתי להם: "אף אחד לא ניסה לדבר אתו מלבד אל לב. לא היה מי שאמר לו מילה טובה, הוא עבר את מוראות השואה, ולא זו הדרך לדבר אתו".

באותה תקופה פתחתי בית-כנסת מול ביתו של האיש, והנה אותו יהודי מרוחק ניגש אלי ומספר כי בעוד חודשיים ייכנס בנו לעול מצוות. "התסכים לעשות את בריהמצווה בבית הכנסת שלך?", שאל האב. "בוודאי! מה השאלה?", עניתי.

האיש מהסס ומברר בזהירות: "אתה יודע מה אומרים עלי בשכונה...".

"נכון, אני יודע, אך איני מסכים אתם! אני מניח שאתה יהודי טוב, ואתה יכול בהחלט לעשות את הבר-מצווה לבן שלך בבית הכנסת שלנו. אבל אני מייעץ לך, אתה הרי לא יודע איך בית הכנסת נראה מבפנים. אם כן, מעכשיו עד הבר-מצווה תבוא בכל שבת לבית הכנסת, תראה את ה'הלוך ילך', וכשתגיע שבת הבר-מצווה אתה כבר תהיה בעניינים".

הוא הסכים והגיע בכל שבת לבית הכנסת. כמוכן, את הרדיו הוא כבר לא הפעיל בשבת. ובשבת הבר-מצווה קניתי עבורו עוגות 'לעקעך' ושתיה. אף אמרתי דרשה והרמתי אותו לגבהים. מני אז הוא לא הפסיק לבוא לבית הכנסת בשבתות, ובהמשך גם בימות החול. כיום הוא יהודי שומר תורה ומצוות במלא מובן המילה!

כי "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" (משלי כז, יט). גם כאשר יש צורך להוכיח אסור לשכוח את הציווי "ולא תשא עליו חטא" - אל תאשים אותו, תבין אותו.

[מתוך 'אריה שאג' - בין המצרים]

הפגיעה אל מתחת לשטיח אך בהזדמנות הראשונה שולפים אותה כדי להראות לחבר מה הוא עולל לנו...

ההבנה שאנו מבינים את מי שאנו אוהבים נותנת כיסוי למעשיו, גם אלה הנראים לכאורה כ'פשע'. ההבנה היא ממש כמו כיסוי הניתן להמחאה על-ידי הבנק, שאינו מותיר מקום לספקות ואינו מאפשר לכעוס.

ניתן לראות בחיי היום יום, כי ברגע שישנה אהבה והבנה לא תיתכנה מריבות - בין אם זה בין אחים או בין בני זוג, וגם בין חברים. כשישנה הקשבה לזולת ורצון כן להגיע אל האמת ולא להיות תמיד צודק, לעולם לא תיווצר מחלוקת.

אספר לכם עדות אישית המוכיחה זאת:

היינו עשרה אחים ואחיות, חמישה עבדו בעסק המשפחתי וחמישה עסקו בתורה, אך כולם היו שותפים בעסק. לפני כחמישים שנה היתה לנו קופת גמ"ח משפחתית שנוהלה על-ידי אחד מאחיי. יום אחד התקשרתי לאחי ובקשתי הלוואה עבור פלוני, להפתעתי השיב לי בשלילה. לא ירדתי לסוף דעתו ועמדתי על שלי, הרי גם לי יש חלק בגמ"ח המשפחתי...

אך הוא בשלו: "התשובה היא שלילית. אם אתה מתעקש, קח את המפתחות, נהל אתה את הגמ"ח ועשה כרצונך".

ידעתי כי אחי מכבד אותי מאוד, אך סירובו הפתיע והכעיס אותי. סיימתי את השיחה כשאני מפגין את אי שביעות רצוני מהתנהלות הדברים. מיד כשסימנו את השיחה חשבתי לעצמי 'אולי אחי צודק'. החלטתי ללכת ולהתייעץ עם גיסנו הגדול בתורה, שבקי בעניני המשפחה. הוא יפתח את עיניי לראות את האמת, ואת דעתו גם אחי יקבל. מיהרתי אליו ונכנסתי לביתו.

כעבור חצי דקה נשמעה דפיקה בדלת. מי שם? אחי... גם הוא בא להתיעץ עם גיסנו לגבי אותה שאלה, גם הוא מסופק האם הוא צודק... התרגשנו ונפלנו איש על צווארי אחיו, ואז שטחנו בפני גיסנו את הענין על כל צדדיו.

גיסנו פסק שהצדק עם אחי. אבל זה כבר פחות חשוב. עצם הדבר שבמצב שיש שתי דעות נוגדות כל אחד פועל מצדו להגיע לחקר האמת כדעת התורה, כבר מבטל את האפשרות שחילוקי הדעות יפגמו באהבה ובשלום. בזכות החינוך של אבי לחיפוש אחר האמת זכיתי לכך שלא ייווצר נתק ביני לבין אחי, אלא הגענו יחד ל"האמת והשלום אהבו".

כשם שאין פרצופיהם של בני האדם שווים כך אין דעותיהם שוות. כשיש שתי דעות מנוגדות, האגו והנגיעות של בני האדם גורמים להם להתבצר בעמדתם ולא להסכים לשמוע צד שני. הרי כל אדם מספיק חכם כדי לבנות מערכת טיעונים שיצדיקו את עמדתו. לעתים הדבר מלווה בהשמצות הדדיות, ומכאן ועד להתפרצות אש השנאה והמחלוקת קצרה הדרך.

על יסודות אלה חונך אותנו אבינו - על האמת ועל האמונה. לדעת שהכל בא מאת הקב"ה והכל לטובה. אם אתה גדל עם זה אינך יכול אף פעם לקחת דברים ללב. ואז האמת והאמונה שומרות עליך, ונותנות לך את הכוח ואת תעצומות הנפש לעמוד בניסיונות ולא ליפול.

"מה כבוד הרב רוצה לבקש ממני, שאעשה כראש העיר?" שאל ראש עיריית רמת השרון. במענה לשאלתו כתב הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל בזו הלשון: "לתת הרגשה טובה לכל תושב!". גם אם תנסו לנחש מה כותב הגאון בהמשך הדברים לא תצליחו. הבקשה שהייתה בפיו צריכה לשמש דוגמה ומופת למי שנושא בעולה של קהילה בכל מקום שהוא

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על לקדש שם שמים, והסיפור המדהים על מי שדיבר לשון הרע על ארץ ישראל

"כִּי אַתֶּם בְּאֵימֹת אֶל הָאָרֶץ" (במדבר ל"ד, ב')

כבר מילתנו אמורה, שמקום מגוריהם של בני תורה צריך להיחשב כתחום מקודש, וצריך "להגדיל את כבודו, ולהדרו בכל יכולתנו", ובכלל זה לשמור על ניקיונו וטיפוחו.

גם גדולי ישראל ראו בכך נקודת ציון חשובה, ועוררו על כך בדרשותיהם ובדרישותיהם מהציבור. בקטע שלפנינו נצטט את דבריו של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל, רבה של רמת השרון.

כאשר הגענו לבית האבלים בימי ה'שבעה' נוכחנו בתופעה מצמררת. המוני המוני המנחמים שפקדו את הבית הגדול הזה, יותר משהזכירו את תאריזו ופניניו כתריזו של הגאון המרא דאתרא זצ"ל, ביכרו להתהדר ב... פתקים שהוסתרו בכיסיהם הפרטיים.

היו אלה פתקים אישיים שקיבלו ממנו בתקופת חייו האחרונה כתשובה לשאלותיהם בעת שכוח הדיבור נמנע ממנו. וככל שהיו המנחמים קרובים יותר ללבו של רבי יעקב כך רבו ותפחו הפתקים והמסרים שנכתבו בהם.

והנה הפלא ופלא, כמעט כל אחד מבעלי התפקידים היה בטוח שהפתק שהוא אוצר בידיו ייצור רושם גדול יותר על בני המשפחה, ולא ידע שפיסת הנייר שחשף האיש שלפניו ולפני פניו הייתה מרעישה עוד יותר...

ואגב, הפתק הכי מרעישה היה זה שנתלה על גבי מיטתו בבית החולים 'לניאדו', ובו נאמר: "מן השמים קיבלתי פרס חשוב, תענית דיבור..." וכך מוציא כל אחד מקפל בגדו בחרדת קודש את הפתק שנכתב בכתב ידו של הרב זצ"ל ומקריאו לפני הנוכחים, ורואה בו כצוואה אישית.

הם שומרים על הפתק כעל אוצר הכי יקר המונח בגנזיהם. היו שהספיקו לעטוף את אגרת הקודש בניילון, כדי שלא תשלוט בה לחלוחית עינים הדומעת. מתוך ההתרגשות האוחזת בהם בעת שהם קוראים את המסר מתוך הכתב, הנך למד על החשיבות שהם מעניקים לכל מילה שנכתבה שם.

ברם, אנחנו רוצים להתעכב כאן על פתק אחד ומיוחד, שייחודו נובע גם מפני מעמדו של האיש שהחזיקו בו, ואולי עוד יותר מפני המסר

הגלום שם, בין השורות.

פתק זה ניתן לראש עיריית רמת השרון, ומוכיח על הנהגתו הייחודית של רבה הוותיק של רמת השרון, שעוד בחייו הפך לסמל מקודש כמי שנושא על גבו אחריות כבדה של עיר שאוכלוסייתה אינה מוגדרת כשומרי מצוות, ולכן הוריד הרב את עצמו אליהם בצורה מעוררת השתאות.

למרות היותו ענק שבענקים, ומי שאצר בקרבו את כל מכמני התורה, הצליח - עד ימיו האחרונים - להבין לנפש העם, והשכיל לדעת מה הם מבקשים, וכל זאת, כמובן, מבלי להתפשר, ולו כקוצו של יו"ד, על שום חלק מחלקי ההלכה המסורה מדור דור.

הפתק המדובר נכתב כאשר ראש העיר הגיע אל רבי יעקב זצ"ל ובפיו שאלה: "מה הרב רוצה שאני, ראש העיר, אעשה למענו?", או במילים אחרות: מה הדבר החשוב ביותר לרב?

עצם הצגתה של שאלה כזו על-ידי מי שנושא בתואר ראש עיר מוכיחה על ההערכה העצומה שהייתה לגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל בכל שכבות האוכלוסייה בעירו, ממש מקיר לקיר, כאשר הכל ידעו בבירור שהוא רוצה בטובתם ומטרתו העיקרית להחדיר את עניני התורה וההלכה בדרכי נועם נשגבות, שאלמלא שמענו

דוגמאות אודותיהן מבעלי המעשים עצמם לא היינו מאמינים שהאדם עליו מסופרים הדברים הוא הגאון הנודע בשערים.

להמשיך לעזור לאנשים

התשובה שהשיב הרב זצ"ל לראש העיר על השאלה הנ"ל שהציג בפניו מלמדת על כך יותר מכל. לכאורה, במצב שנוצר בשנים האחרונות ברמת השרון, כשקהילות רבות מקבלות עליהן עול מלכות שמים וקול התורה הולך ומתגבר ונשמע כאן ברמה 24 שעות ביממה - ואולי יותר מכל, לאור הסיטואציה המיוחדת, המעציבה לכשעצמה, שבה הגיע ראש העיר אל המרא דאתרא, כששני הצדדים הבינו שמדובר בסוג של 'צוואה', ובשל ההערכה הכבירה שזכה לה - היה עליו לבקש את 'בנה וחכמיה', משהו בסגנון של תגבור תקציבים לשיבות ומוסדות תורה.

אבל הגר"י זצ"ל השיב לשאלתו של ראש העיר באופן שונה לחלוטין. "אם אתה שואל אותי מה הדבר הכי חשוב לי אענה: מה חשוב לי הוא שאוכל להמשיך לעזור לאנשים, בלי טעויות!". פירוש הדברים הוא, שאינני זקוק ממך למאומה, אני רק מבקש מהשי"ת שיעניק לי את האפשרות "להמשיך לעזור לאנשים, בלי טעויות!". נורא ואיום למתבונן! אבל בכך לא נגמר הסיפור.

דוגמה ומופת

לאחר שראש העיר קיבל תשובה לשאלתו הראשונה המשיך ושאל: "מה כבוד הרב רוצה לבקש ממני, שאני אעשה כראש העיר?". גם כאן ממשיך הרב זצ"ל את דבריו הקודמים, ובמענה לשאלת ראש העיר הוא כותב לו בזו הלשון: "לתת הרגשה טובה לכל תושבי". אפס, גם אם תנסו לנחש מה כותב הגאון בהמשך הדברים לא תצליחו.

ההוראה/הבקשה שהייתה בפיו צריכה לשמש דוגמה ומופת למי שנושא בעולה של קהילה בכל מקום שהוא.

"לשמור על הניקיון בכל מקום ציבורי!" - זה מה שביקש גאון הגאונים, שהיה נחשב לאחד מגדולי מנהיגי הדור, מראש העיר שלו. גדולי התורה והחסידות שבאו לנחם פירשו את הדברים באומרים שהשמירה על הניקיון בתקופה כשלנו אין כמוה לקידוש ה' ולמתן אפשרות לקיום נאות של חיי תורה ומצוות.

והנה, מצאנו במסכת כתובות (ק"ב). שרבי אבא היה מנשק את אלמוגי הים של עכו (ולפירוש אחר ברש"י, הם סלעי הים) ורבי חנינא היה מתקן את כל מכשולי העיר, ואמוראים נוספים שעשו מעשים מסוימים "מחמת חייבת הארץ שהיתה חביבה עליהם", כפי שמסביר רש"י. לא יפלא אפוא שגם הגר"י אדלשטיין זצ"ל הקפיד כל-כך על הדברים הללו.

דבריו של הגאון זצ"ל מבוססים על דברי 'החינוך' שהובאו במקום אחר, על מצוות 'ויד תהיה לך וכו' והיה מחניך קדוש". וכך כותב שם 'החינוך': "וראוי להם לעמוד בנקיות, כאשר ידוע ומפורסם שהנקיות מיידה מן המידות הטובות המביאה לידי רוח הקודש,

וכדדרש רבי פנחס בן יאיר בפרק קמא דעבודה זרה (כ:). וגם יש בזה שבח לאומה, כי יבואו אליהם מלאכי גוי ויראו מחניהם קדוש ונקי מכל טינוף".

ובמלים שלנו, זה נקרא לשמור על הניקיון והנקיות בכל מקום, ובמיוחד בבית ה', שכאשר יגיעו לשם אנשים שלא זכו להתגדל על ברכי החכמים ויראו את המקום נקי ומצוחצח, הרי יגרום הדבר 'שבח לאומה' וקידוש ה' גדול.

האיש קיבל שבץ והחל להתהלך על ארבע ככבשה

לדבר לשון הרע על ארץ-ישראל הוא ההיפך מ'חבת הארץ'. סיפור מבהיל על אדם שדיבר לשון הרע על הארץ הקדושה מצאנו בקונטרס 'ושמחת בכל הטוב', שם מובא המעשה בשמו של הגה"צ רבי דב סוקולובסקי זצ"ל, שהכרתיו מירושלים כתלמיד חכם גדול ששקל בפלס מאזניים כל מילה שיצאה מפיו, ואם כן ברור שהמקור לסיפור זה הוא אמין.

הגר"ד סוקולובסקי סיפר, שבעיירה מיר חי יהודי אמיד ובעל נכסים והברכה היתה שרויה במעשי ידיו. והנה, ביום בהיר אחד פשטה השמועה שפלוגי זה מחסל את כל עסקיו ומוכר מטלטליו ברצותו לעלות לארץ-ישראל.

בבוא היום שבו עזב את מיר התאספו כל בני העיירה להיפרד ממנו, ואף הוא ענה כנגד המברכים "לשנה הבאה בירושלים הבנויה", ועלה על הספינה בדרכו ירושלימה.

עברו כמה חודשים והאירוע כמעט ונשכח, אלמלא הופיע לפתע היהודי ההוא בשעריה של מיר. מה קרה? שאלו כל בני העיירה והתאספו בבית הכנסת על-מנת לשמוע את חוויותיו מארץ הקודש. עלה האיש על הבימה והחל לדבר בשבחה של הארץ הטובה ובשבח יושביה, ועבר לתאר במילים יפות את אווירא דארץ-ישראל ואת נועם זיווה והדרה. ואז, בשיאו של התיאור, התכרכמו פניו של האיש, והוא החל לדבר בקול חלש ועצוב, ואמר:

"למרות כל המעלות שהזכרתי קודם, ברצוני להודיעכם שהחיים בארץ-ישראל הם קשים מנשוא. אין פרנסה, אין אוכל לפי הטף". הוא המשיך ותיאר את הדחק ואת לחץ החיים שבו נתונים אנשי היישוב בארץ-ישראל, ולא נתקררה דעתו עד שאמר "עדיף להיות כבשה במיר מאשר להיות אדם בארץ-ישראל"!

מנופפים באצבע מאשימה

הדברים אך יצוא יצאו מפיו ולנגד עיני הקהל הרב שנכח במקום התחוללה זועמה: האיש קיבל בו ברגע שבץ מוחי עד שכל גופו נשטט ארצה! ברם, בניגוד למקרי שבץ אחרים, שבהם האדם מתעלף ומאבד את הכרתו, הוא נשאר בהכרה מלאה ורק שריריו התנוונו וקומתו הזקופה הושפלה ארצה.

תוך רגעים ספורים הוא נראה כמי שהולך על ארבע... בהילוך שהזכיר מאוד את צורת הליכתה של ה...כבשה. הברות שונות

לאחר התונתי הייתי אצל הרה"צ רבי אלי' ראטה זצ"ל, משב"ק של הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע, וביקשתי ממנו הדרכה לרגל הקמת ביתי החדש, ואמר לי שאדאג לכך שבביתי יהיו תמיד מוכנים מזונות ושתייה, וכשיבואו אנשים לאסוף צדקה יכבדו אותם גם במזונות ושתייה

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב - לייקווד, על ה'מסעות' בין הצדיקים

"אלה המצות והמשפטים" (במדבר ל"ו, י"ג)

בספר 'מסילת ישרים' (פרק כ"א, ד"ה הנה) כתב: "מה שיועיל הרבה לקנות החסידות הוא גודל ההסתכלות ורוב ההתבוננות וכו', וכן תועיל הקריאה בסיפור מעשה החסידים באגדות אשר באו שם, כי כל אלה מעוררים את השכל להתייעץ ולעשות כמעשיהם הנחמדים".

אמרו חז"ל (סוכה כא:): שאפילו שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה לימוד, ומפרש הרד"ק (תהילים א, ג) שאפילו שיחת חולין שלהם יכול אדם ללמוד ממנה מוסר העולם והנהגת הבריות זה עם זה...

בימי בחרותי, בעת לימודי בארצנו הקדושה, זכיתי להסתופף בצל של מרן הגאון הצדיק רבי משה אריה פריינד זי"ע כשעדיין כיהן כראש בית דין, טרם התעטרותו פאר לכהונתו הרמה להיות מלכי צדק מלך שלם כגאב"ד ירושלים עיה"ק. בד בבד שימש אז כראש ישיבת סאטמאר בקרית מלך רב. זכיתי להצטרף כמה פעמים לשולחנו הטהור בסעודה שלישית ובשאר מעמדי קודש.

בבנין הישיבה היה לו חדר מיוחד, בו היה מסתגר מדי יום ביומו לאחר התפילה עד כחצות היום, ושם הרבה לשפוך שיח ותפילה ולהעתיך בפרקי תהלים עבור כל ההזכרות והקוויטלאך שהובאו אליו לפקודת ישועה ורחמים. לשם הייתי עולה אליו הרבה פעמים לאחר שגמר סדר תפילתו ועזרתי לו לקפל את הטלית והתפלין שלו, וזכיתי ליהנות הימנו עצה ותושיה בדבר ה' זו הלכה, וגם בעובדין רברבין וסיפורי צדיקים ושיחות חולין של תלמידי חכמים, ואחר-כך זכיתי ללוות אותו לביתו נאוה קודש.

פעם סיפר לי, כי בימי ילדותו בעיר סיגעט כיהן כראש בית דין זקני הגה"ק רבי שלמה יהודה טאבאק זי"ע, בעל ה'ערך ש"י ו'תשורת ש"י, והיה לו בית מדרש קטן משלו ששם היה מתפלל תפילותיו בימי החול. "פעם בימי ילדותי", סיפר לי רבי משה אריה זי"ע, "אירע שהוצרכתי להתפלל תפילת מנחה בשעה מוקדמת, ונכנסתי להתפלל ביחידות בבית מדרשו של בעל ה'ערך ש"י". כשהגיע זמן תפילת הציבור נכנס הרב לבית המדרש, ובהיות המקום צר הוכרח לעבור דרכי כדי להגיע אל מקומו הקבוע לצד ארון הקודש. כשהגיע בסמוך אלי וראה שאני עומד באמצע תפילת שמונה עשרה נעמד

ולא רצה לעבור לפני המתפלל.

"אדהכי והכי נתאספו המתפללים, אך בראותם שהרב עומד ומחכה נעמדו אף הם, וכך עמדו כל הקהל בראשות הרב להמתין על ה'ילד משה אריה' עד שגמר תפילתו ואז נפנו להתחיל בתפילתם".

כשהייתי בארץ הקודש לאחר התונתי נכנסתי לגאון הצדיק רבי משה אריה פריינד זי"ע וקיבלני בחביבות מיוחדת, ואף נתן לי ספר כדורון דרשה. ביקשתי הימנו שיכתוב לי כמה מילים על שער הספר, אך התנצל בפניי שמלאכת הכתיבה קשתה עליו מאוד, ואפילו ההסכמות הניתנות עלי'דו נכתבות עלי'די אחד מנאמני ביתו ואילו הוא רק חותם עליהן. אמנם בכל זאת משום כבודו של זקני הגה"ק בעל ה'ערך ש"י זי"ע - שהוא זכה להכירו - יתאמץ ביותר ויכתוב בעצמו איזה דברי ברכה, וביקשני שאשאיר את הספר אצלו לכמה ימים עד שיתפנה לכתוב.

לאחר כמה ימים סרתי למעונו והראני שכבר התחיל לכתוב. "מדי יום אני כותב כמה מילים", אמר לי, "והנני מקווה שתוך ימים ספורים יהיה הדורון מוכן בעזרת ה'".

לאחר זמן פגשני ברחוב, וכשראה אותי נהרו פני קדשו ואמר לי בהתרגשות: "כבר גמרת את מלאכתך, ואתה יכול לבוא לקחת את ספרך". כשבאתי אליו לביתו נתן לי את הספר כשברכה נלהבת

מפארת את דף השער, ואמר לי בענוותנותו: "אין אני אומן במלאכת הכתיבה, עתה זקוק אני להסכמתך אם אכן כתבתי כהוגן..."

בשנות בחרותי התארחתי פעם ביום טוב אצל ש"ב כ"ק הגה"ק מקאשוי זי"ע, בעמח"ס 'ברכות שמים'. באותה שנה חל אותו יו"ט בשבת קודש, וכדי לקיים את מצוות אכילת שלש סעודות חילקו את סעודת היום לשניים - לאחר הסעודה הראשונה בירכו ברכת המזון ולאחר זמן נטלו שוב את הידיים לאכול את הסעודה השנייה - כדי שזו תיחשב לסעודה שלישית.

הגה"ק מקאשוי זי"ע רצה לעשות הפסק בין הסעודות, ולכן יצא מביתו ועלה לעזרת הנשים שהיתה בקומה אחרת באותו בנין. כשיצא מביתו התלוויתי אליו ויצאתי עמו.

כשפנה לעבר העזרת נשים הקדים משמשו בקודש ופנה לפתוח את הדלת כדי שהגה"ק זי"ע יוכל להיכנס מיד, אך על־אף מאמציו הרבים לפתוח את הדלת לא עלתה הדבר בידו - הדלת היתה תקועה ולא נפתחה.

אדהכי והכי הגיע כבר הגה"ק בעצמו לעבר הדלת וניסה בעצמו לפתוח את הדלת, ואכן למרבה הפלא מיד נפתחה הדלת.

כמובן שהנוכחים השתאו לנוכח מעשה פלא זה, אך כשראה הגה"ק את פני הדברים עלתה כבת שחוק על פניו הקדושות ואמר לסובבים: "הרי כבר אמרתי לכם, ששערי עזרת נשים לעולם אינן ננעלות, שכן התפילות שהנשים הצדקניות מתפללות לקב"ה עולות תחת כסא הכבוד ומתקבלות תיכף ומיד לרחמים ולרצון..."

זכיתי להתקרב לאיש מורם מעם - הרה"צ רבי אלי' ראטה זצ"ל, משב"ק של הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע (אשר נתקרבת אליו ע"י מו"ר הגה"צ רבי מרדכי פרידלנדר זצ"ל), והרבה זכיתי להסתופף בצלו, דלה דלה לנו מבאר מים חיים, והשקני מאוצרו הטוב, למלאות אסמיי באוצרות תורה וחסידות. בפעם הראשונה שנכנסתי לביתו עמדתי משתומם ולא האמנתי ששייך מציאות כזאת, שאדם יתגורר בדלות איזומה שאין לשער ואין לתאר, וכמו כן היה אפוף בצרות רחמנא ליצלן מכמה וכמה הרפתקאות דעדי עליה, ואי אפשר לפורטם כי רבים הם, ובכל זאת היה שמח באמת! הוא היה לאות ולמופת לדברי חז"ל "איזהו עשיר השמח בחלקו".

לאחר חתונתי הייתי אצל הרה"צ רבי אלי' זצ"ל וביקשתי ממנו הדרכה לרגל הקמת ביתי החדש, ואמר לי שאדאג לכך שבביתי יהיו תמיד מוכנים מזונות ושתייה בצד, וכשיבואו אנשים לאסוף צדקה - לבד מהנדבה שנותנים להם - יכבדו אותם גם במזונות ושתייה להשביע רעבונם ולהרוות צמאונם, וב"ה שגם היום אני זוכה לקיים את דבריו.

שמעתי מאת הרה"צ רבי אלי' ראטה זצ"ל, שפעם ישבו ושוחחו

ביניהם שלושה אדמו"רים גדולים, ה"ה הרה"ק האמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע, הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זי"ע והרה"ק ה'ברכת אברהם' מסלונים זי"ע. הם ישבו כך שה'אמרי חיים' ישב מצד אחד, ה'בית ישראל' מצד שני, ובאמצע ישב ה'ברכת אברהם', וכל הזמן דיברו ה'אמרי חיים' וה'בית ישראל' זה עם זה בפניו של ה'ברכת אברהם', ומפעם לפעם פנו אל ה'ברכת אברהם' שישב במרכז ושאלו "סלונ'מער רבי, מה דעתכם?", והוא היה משיב.

באמצע שוחח ה'אמרי חיים' שיחה אחת עם ה'בית ישראל' מאחוריו של ה'ברכת אברהם' - בשונה מהפעמים הקודמות ששוחחו יחד בפניו - ולאחר שגמרו שאל ה'בית ישראל' להרה"ק מסלונים מה דעתו בנידון, והשיב ה'ברכת אברהם': "סליחה, באיזה נידון?", ושאל ה'בית ישראל': "האם אתם לא שומעים?", ואמר לו ה'ברכת אברהם': "לא שמעתי כלום!". הסתכלו עליו בעיניים תמהות, ושאלו בפליאה: "הלא המשכנו לדבר כמו שדיברנו עד עכשיו", ואז אמר להם ה'ברכת אברהם' דברים נוראים:

"בעודני נער הקשבתי פעם לתוכן שיחתם של אבי ואמי, וכאשר אבי הבחין בכך קרא אותי אליו ואמר לי שהוא רוצה ללמד אותי יסוד חשוב בחיים: 'כשאדם מדבר עם אחר - ולא אליך - אזי אל תקשיב כלל למה שהם מדברים, ועל אחת כמה וכמה כשההורים מדברים ביחד, שלא תיגש להקשיב מה שהם מדברים'. ומאז, כששני אנשים מדברים ביניהם מה שלא נוגע אלי אני פשוט לא שומע! ולכן כשדיברתם כל הזמן בפניי הבנתי שגם אני שייך בזה, והקשבתי ואמרת גם את דעתי, אבל כשדיברתם מאחורי גבי הבנתי שזה לא שייך אלי ופשוט לא שמעתי מה שאתם מדברים..."

ה'בית ישראל' - שתמיד היה 'א שארפער' - הגיב על זה: "סלונ'מער רבי, איר האט מיר צינימען אויף פיצלאך..."

אחר נישואיי גרתי תקופה קצרה בירושלים עיה"ק בשכונת לפוסק הגדול הגה"צ רבי משה הלברשטאם זצ"ל בעל ה'דברי משה' וחבר ה'בד"ץ. רבי משה היה מגדולי המשיבים בדורנו, כשרבים משחרים לפתחו ומבקשים לשמוע את דבר ה' זו הלכה, ולפעמים ראיתי שהתור התארך עד לרחוב. כמו כן הוא היה 'הרב' שלי לאחר חתונתי. פעם הזמין אותי לנישואי בתו שתחי'. כשהגעתי לחתונה הגיע באותה העת גם מרן הגה"צ רבי משה אריה פריינד זצ"ל - שהיה אז ראב"ד ירושלים עיה"ק - ונכנסתי עמו ביחד.

תקופה אחר החתונה פגש אותי רבי משה זצ"ל ברחוב וביקש ממני שאעלה לביתו, לא היה לי שום מושג מה רוצה רבי משה ממני. כשעליתי לביתו אמר לי רבי משה, שכשהוא הלך לבקר אצל בתו וראה את תמונות החתונה נתקל לפתע בתמונה שוודאי תעניין אותי - רואים שם אותנו (את רבי משה בעצמו) ואת רבי משה אריה פריינד, ויחד אתם עומד אבלחט"א אני הקטן - שכאמור הגעתי אף אני באותה עת לחתונה. אומר לי רבי משה: "חשבתי שמסתמא תיהנה מכזו תמונה - לכן לקחתי את התמונה אתי כדי לתת לך את זה במתנה..."

(מתוך נועם שיח פנחס ע"ט, מכון אפריון לשלמה)

מרן איבד את הכרתו והובהל לבית החולים 'הדסה עין כרם'. הרופא התבטא: "זו שאלה של שעות, אולי של ימים". היו לו ייסורים קשים והוא שכב על מיטתו מתפתל מכאב. ביום שני הוטב לו קצת. הוא פתח עיניו ופנה לנכדו: "תביא לי חומש, עדיין לא סיימתי את השניים מקרא" ... הוא היה במצב של סכנת חיים, ודבר ראשון התאמץ להשלים את הפרשה

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א על מרן הגרי"ש אלישיב
זצוק"ל במלאות שבע שנים להסתלקותו

ללא רבב, וישיב לו בדיוק כפי שהיה משיב לו אילו בא להתייעץ עמו על שיעור הנמסר מפי רב אחר. כשיצא משם סיפר בהשתוממות את שהורה לו רבנו. "תגיד לי", שאל אותו רבנו, "האם אתה חוזר על השיעור כאן?", והשיב: "אמנם נאמרים כאן חידושים מסעירים ופסקים מחודשים, אך לצערי אין עתותי בידי לחזור על השיעור מדי יום ביומו". ושוב פנה אליו מרן ושאל: "האם לפחות אתה מכין את הסוגיה הנלמדת קודם השיעור?", וגם בזה נאלץ להשיב בשלילה והודה שאינו עוסק לא בחזרה ולא בהכנת השיעור. "אם כן, השיבו רבנו, "אם אתה שומע שיעור בלי הכנה ובלי לחזור עליו, אין לך שום תועלת מהשיעור! לך לכולל ערב, שם תשפיע תורה לרבים". והדברים נוקבים עד תהום!

אכן, אצל מרן רבנו היה ניכר איך מנצל את כל זמנו לשינון הסוגיה שוב ושוב, עד כדי שקודם אחד הניתוחים שעבר, כאשר נוצר עיכוב בלתי צפוי ונוצר זמן המתנה ממושך, ביקש את הגמרא ומיד שקע בסוגיה שהיה עסוק בה באותה עת בשיעור שמסר. כמו כן, ביום הכיפורים אחר 'כל נדרי', בהמתנה קודם תפילת מעריב, הזדרז רבנו ופתח את המסכת אותה למד בשיעור והעמיק בסוגיה.

מה ללמוד לאחר סיום הש"ס

הצגתי בפני רבנו בחור כשרוני אשר זכה לסיים את כל הש"ס, וביקש

ננסה להציץ קמעה קמעה וללקט מהנהגותיו הנעלות שהאיר לנו דרך בהן.

אחת הדרכים המרכזיות בהן העביר מתורתו לרבים היתה בשיעור היומי אותו מסר בביהמ"ד 'תפארת בחורים' בקביעות מדי יום ביומו, קרוב לשבעים שנה - כאשר כמעט בכל ימות השנה לא הופסק השיעור, הן בימות החול והן בשבתות, הן בבין הזמנים והן בחול המועד. כמעט בכל ימות השנה מסר שיעורו לרבים בבהירות יתירה בשמעתתא אליבא דהלכתא.

לצורך הכנת השיעור השקיע כמעט את כל סדר יומו, ובכל פעם שנראה יושב כאשר גמרא פתוחה לפניו היתה זו המסכת אותה למדו בשיעור. כבר כאשר השכים קום לפנות בוקר התיישב להגות בה, אף לאחר התפילה וכן בצהרים ובערב, תמיד למד את המסכת אותה לימד בשיעור.

כליכך השקיע רבות במסירת השיעור, עד שגם בימים בהם עקב החולשה או ניתוח לא יצא מביתו לתקופות ממושכות, המשיך ללמוד בביתו את המסכת אותה לימד בשיעור, ומיד כאשר התחזק מעט אזי היציאה הראשונה מביתו היתה לשיעור. זה היה 'המושכל הראשון' שעבורו יש לצאת מהבית.

אמנם, בתחילה כאשר ירש את מקום אביו, הרב מהומלא זצ"ל, במסירת השיעור לבני קהילת 'תפארת בחורים', כשמו כן הוא - היה זה עבור בחורים העובדים לפרנסתם; אך ברבות השנים, כאשר התפרסם שמעו של מרן והשיעור הוכר כמקום שנשמעים בו חידושים נפלאים ומאירים, עלו והשתתפו בו תלמידי חכמים מופלגים, ראשי ישיבות ויושבים על מדין.

"ללא חזרה לא שווה כלום"

לאחד המשתתפים הקבועים בשיעור הוצע תפקיד מכובד - לשמש ראש כולל ערב באחד ממרכזי התורה, אך ספק עלה בלבו האם להיענות להצעה מאחר ועקב כך ייאלץ להפסיד את השתתפותו היומית בשיעור. כשביקש לדון לפניו בענין הצעתי לו לגשת לרבנו. בתחילה היה מופתע מההצעה, הרי רבנו כביכול נוגע בדבר, אך אמרתי לו שאין לי ספק שרבנו יענה לו, כדרכו בקודש, ב'נקיות',

יש פה משהו יותר חשוב... השיב הרבי: "א וודאי!", והוסיף ואמר: "לתורה יש שם נוסף, קוראים לה 'עוף' (ברכות ה. על הפסוק 'ובני רשף יגביהו עוף' - אין 'עוף' אלא תורה, שנאמר 'התעיף עיניך בו ואיננו') זה העיקר, לא להסיח את הדעת מהתורה. אם מסיחים דעת מהתורה התורה עצמה עפה. מיד כשמסיחים דעת זה איננו. העצה היא לא רק החזרות. עיקר העצה הוא שלא להסיח דעת מהלימוד". חזרתי ושאלתי: מה זה נקרא היסח דעת מהלימוד? מה הגדר? עצמנו לשבריר שנייה את עיניו הקדושות, מצמץ ואמר: "זה כבר נקרא היסח דעת מהלימוד. אפילו זה". בעצם הוא הגדיר את עצמו איך הוא לא מסיח דעת מלימוד.

מזלזלים ב'שניים מקרא'

רבנו הרבה לעורר על המצווה של 'שניים מקרא ואחד תרגום'. כשביקר אצלו כ"ק אדמו"ר מצאנו שליט"א התאונן על כך שאפילו בני תורה (כלשונו) מזלזלים במצווה זו, למרות שזה חיוב גמור בגמרא ובשולחן ערוך. הוא בעצמו דקדק במצווה זו מאוד. בכל יום לפני התפילה היה קורא חלק מהפרשה שניים מקרא בקול רם, כדרכו תמיד ללמוד בקול, וגם את התרגום אונקלוס אמר בקול נעים. בערב שבת קודש פרשת כי תבוא תשס"ג סמוך לכניסת שבת התפוצץ לרבנו העורק המוביל ללב. רבנו איבד הכרתו והובל לבית החולים 'הדסה עין כרם' והיה בסכנת חיים. הרופא התבטא בפני המשפחה: "זו שאלה של שעות, אולי של ימים". היו לו ייסורים קשים והוא שכב על מיטתו מתפתל מכאב.

ביום שני בחצות הלילה הוטב לו קצת. הוא פתח עיניו ופנה לנכדו שישב לידו וביקש: 'תביא לי חומש, עדיין לא סיימתי את השניים מקרא ואחד תרגום של פרשת כי תבוא'.

הרבי' לקח את החומש וקרא בו כמה פסוקים עד שעזבוהו כוחותיו ולא יכול היה להמשיך. הוא היה במצב של סכנת חיים ודבר ראשון התאמץ להשלים את הפרשה.

שייכות להנהגות גדולי ישראל

כאשר מדברים על הנהגות גדולי ישראל עולה תחושה כי הם חיו עם נשמה גבוהה, "גבוה מעל גבוה... וגבוהים עליהם" (קהלת ה, ז) ולנו אין דרך להגיע לאפס קצהו מעבודתם הרוממה.

אך הדרכים הנ"ל של חזרה בלימוד ושקידה על אותה סוגיה עם בהירות, דרך העבודה ונקיטת המעשים, הם דברים הנוגעים ושייכים לכל אחד ואחד מאתנו.

וכל החפץ לעלות במעלות קדושים וטהורים, בוודאי אם יזכה לאחוז בדרכים הללו יעפיל ויתעלה כמות הישרים העולה בית ה'. (מתוך: 'שואלין ודורשין' פרשת מטות תשע"ט)

את ברכתו ואף שאל מה ללמוד כעת לאחר סיום הש"ס. ענה רבנו על שתייהן כאחת ואמר: "עכשיו אני מברך אותך, שתתחיל לחזור ולהבין את הש"ס". אכן, רק עם חזרה מבינים באמת ורוכשים קנין אמתי. בזה הראה לנו רבנו מהי הדרך בה גדל עד אשר זכר את כל לימודו - עלידי שאף בתוך העיסוק בלימוד עצמו ידע להחשיב את החזרות והתמדה לעיקר, ולא רץ לרכוש עוד ועוד ידיעות קודם שקנה בלימודו קניין.

מעולם לא עשה משמר

רבנו זצ"ל שהשכיל להבין אל נכון מהו העיקר והיכן להשקיע, התבטא פעם בפני נכדו ושאלו לאחר שראהו כי הוא עיף בבוקר: "מדוע אתה עיף, האם לא ישנת בלילה?". השיב הנכד: "עשיתי 'משמר' ולמדתי כל הלילה". "למה לך", שאלו הסבא, "מה ייצא לך מזה, הרי כשעושים 'משמר' לומדים רק כמה שעות בלילה, אבל מפסידים את כל היום... אני", הוסיף מרן וגילה את אוזנו, "מעולם לא עשיתי משמר, ומעולם לא דילגתי על ארוחה". ופליאה גדולה היא, שהרי אנו היינו חושבים שלבטח רבנו אשר גאונותו ושקדנותו ידועות לכל, התמיד בימים ובלילות ללא הרף, עד שנפל באפיסת כוחות על מיטתו ולעתים אף דילג על אכילה, והעיקר להמשיך בלימוד. וגילה לנו רבנו כי לא כן הוא! מעולם, מעולם הוא לא עשה כן. אמנם הזמן שישן בלילה לא היה רב, אך ישן כפי שהחליט כי זהו הנצרך עבורו; אכילתו היתה אף היא אכילה מועטה, אך הקפיד שלא לדלג על אכילתו ולא הוסיף לעצמו תענויות שונות והכל כדי שיוכל להשקיע בעיקר, להמשיך בעמל התורה ללא הרף ולהורות דרך לרבים. רק מכוח זה הצליח במשך עשרות בשנים להמשיך כל יום עם אותו סדר יום, באותה שעת שכיבה וקימה, באותם זמני ארוחות ובשאר אורחותיו הנעלות. הוא גם לא כל-כך התחבט בכל פעם מה אלמד כעת ואיך, אלא ידע שעליו להשקיע את מיטב הכוחות באותה הסוגיה בה הוא אוהז.

שיעור ב'היסח הדעת'

לרבנו לא היה סדר לחזור על כל הש"ס והשולחן ערוך מדי שנה, אלא בשעה שלמד השקיע כליכולו בעניין לעומק ולרוחב, ואחר-כך הכל נשאר פתוח מול העיניים, הכל חי כאילו למד עכשיו.

שאלתי אותו פעם איך הוא זוכר דברים שלמד לפני שנים, בניגוד לרוב העולם שלצערנו שוכחים מהר את הלימוד. שאלתי: האם זה תלוי בחזרות רבות? הוא השיב: "גם! אבל צריכים לדעת", הוא אמר, "איך לחזור". והוסיף: "מטבע הדברים שבכל פעם הלימוד נעשה מהיר יותר מאשר בפעם שקדמה לו, כי הוא כבר בתוך העניינים, אבל זה לוקח זמן". שאלתי: הרבי' אמר "גם". כלומר לא רק זה,

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

נשלמות ההכנות לכינוס האדיר של 'דרשו' לבני הישיבות הקטנות מסיימי שיעור ג' לקראת כניסתם לישיבות הגדולות

לרגל שנת העשור לקיומו של כנס 'סדר הכנה', הודיעה הנהלת 'דרשו' על הוספת תכנים, שיחות הדרכה, ומושב מיוחד לשו"ת בענייני העלייה לישיבה גדולה • לבחורים המשתתפים יוענקו ארבע מתנות מיוחדות, ספרי דרשו וחוברת הדרכה לדרך העלייה בתורה והשגת מתיקות התורה

כאלפיים בני הישיבות הקטנות מסיימי שיעור ג' ישתתפו ביום חמישי ז' מנחם-אב בכנס השנתי 'סדר הכנה' של 'דרשו' לקראת כניסתם לישיבות הגדולות. הכנס, המתקיים זו השנה העשירית, יפתח בשעה שבע בערב באולמי 'ארמונות חן' בבני ברק ויימסרו בו שיחות הדרכה וחיזוק מאת מרן רבנו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, ומרן הגאון הגדול רבי משה הלל הירש שליט"א.

לרגל שנת העשור לקיומו של כנס 'סדר הכנה' הודיעה הנהלת 'דרשו' על הוספת תכנים, שיחות הדרכה, ומושב מיוחד לשו"ת בענייני העלייה לישיבה גדולה. שיחת ההכנה המרכזית לקראת העלייה לישיבות הגדולות תישמע מפיו של הגאון הצדיק רבי בנימין פינקל שליט"א, משגיח בישיבת מיר. כמו כן מתוכנן להתקיים בעזרת ה' מעמד של שאלות ותשובות בענייני העלייה לישיבה גדולה עם הגאון רבי נפתלי קופשיץ שליט"א - ראש ישיבת 'בית מדרש עליון', והגאון רבי שרגא שטיינמן שליט"א - ראש ישיבות 'אורחות תורה'. פאנל מיוחד בענייני חינוך ובדרכי ההתעלות בתורה ובישראל שמים יתקיים בעזרת ה' בהשתתפות הגאון רבי בונים שרייבר שליט"א - מראשי ישיבת 'נתיב הדעת', הגאון רבי אברהם יצחק הכהן קוק - ראש ישיבת 'מאור התלמוד', והגאון רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א - משגיח דישיבת 'אור ישראל'. בנוסף, צפויים להשתתף במעמד עשרות מחשובי הר"מים מכל רחבי עולם הישיבות, ואנשי חינוך רבים נוספים.

בימים אלה עומדים מאות בני הישיבות הקטנות בסיומו של פרק נכבד ונעלה במסכת העלייה הרוחנית של נערי ישראל, כשהם מסיימים לימודיהם במסגרת הישיבה הקטנה. במהלך לימודיהם בישיבה הקטנה עוצבה אישיותם של צעירי הצאן, כשהם הופכים מילדים לנערים ומקבלים על עצמם את נועם עול התורה. שיעורי עיון ובקאות, מוסר והלכה, הפכו לסדר יומם - סדר יומו של בן תורה. ערכי הנצח של עמנו הנבחר נסכו בהם בעוז ותעצומות כשהם לובשים צורה של בני עליה, משתלמים במידות וביראת שמים טהורה, וחותרים אל עומק מחשבת עבודת התפילה.

בהכוונת מרנן ורבנן גדולי ראשי הישיבות שליט"א, ולבקשת הורים ומחנכים רבים אשר העלו את סוגיית ההדרכה המיוחדת הנדרשת לבחורים הצעירים עם כניסתם להיכלי הישיבות הגדולות, מקיים 'דרשו' מדי שנה את הכינוס המיוחד - כנס סדר הכנה להדרכה לבני

הישיבות הקטנות העולים לישיבות גדולות.

הישיבה היא בית היוצר של העם היהודי לדורותיו. הישיבה מעמידה את הנער על דעתו, מעניקה לו את מבט ההשקפה הנכונה על מהות חייו וקיומו של האדם עלי אדמות, ונוסכת בו את הכוחות המיוחדים ואת הכלים שעמם יצעד לאורך שביל עלייתו הרוחנית ובהם יבנה את ביתו - בית ה'.

האתגר הרוחני והתורני העומד בפניהם עם כניסתם לישיבה הגדולה הוא עצום ודורש התייחסות מעמיקה ומקיפה. לא הרי ההתמודדות היומיומית בישיבה הקטנה כגודל החשיבות שחובה עליהם לייחס למטרות הנעלות הניצבות בפניהם בישיבה הגדולה וההתמודדות עמן.

וככל ענייני תורה ומצוות, כגודל ההכנה - משובחת התוצאה. ככל שתועמק ההכנה הגדולה לקראת כניסתם להיכל הישיבה הגדולה - הן מבחינת הלימוד, ההנהגה, הרצון והכוונה להשקיע כל שבהם על-מנת לגדול ולפרוח בכרם בית ה' - כך תהיה הצלחתם גדולה וכבירה בבחינת השלמות הנכספת.

לרגל המעמד יופץ קונטרס מיוחד בנושא ההכנה לקראת העלייה לישיבה הגדולה ובעניין דרכי הקנייה של נועם מתיקות לימוד התורה, גדוש במאמרים מרבותינו ראשי הישיבות גדולי הדורות, אשר נשמעו בשנים קודמות בסדר הכנה ובהזדמנויות שונות, וכן הדרכה מעשית כיצד לקנות את הרגשת המתיקות בלימוד התורה. החוברת היא אחת מארבע המתנות הייחודיות ש'דרשו' מעניק למשתתפים כדי לחזקם בדרך העולה מעלה מעלה.

כנס עיון הדרכה וחינוך לבני הישיבות העולים לישיבה גדולה

לבני הישיבה שיחיו תלמידי שיעור ג' העולים לישיבה גדולה, בעמדתם על מפתן היכל הישיבות הגדולות, הנכם מוזמנים לכנס עיון הדרכה וחינוך לקראת הצעד הגדול, עליית מדרגה בכניסה לישיבה גדולה.

בראשות מרן רבינו ראש הישיבה:

גרשון אידלשטיין שליט"א
הגאון הגדול רבי

משא חיוק והדרכה מרן ראש הישיבה:

משה הלל הירש שליט"א
הגאון הגדול רבי

דברי פתיחה:

הגאון הצדיק רבי **בנימין פינקל** שליט"א

רב שיח עם ראשי הישיבות בגודל השעה וברוממות בני הישיבות הגדולות:

הגאון הגדול רבי **אברהם יצחק קוק** שליט"א
ראש ישיבת מאור התלמוד

הגאון הגדול רבי **בונים שרייבר** שליט"א
ראש ישיבת נתיב הדעת

הגאון הצדיק רבי **יצחק פנחס גולדווסר** שליט"א
משגיח ישיבת אור ישראל

שו"ת עם ראשי הישיבות בסוגיות המרכזיות בסדר יומם של בני ישיבות גדולות:

הגאון הגדול רבי **שרגא שטיינמן** שליט"א
ראש ישיבות 'אורחות תורה' ו'קהילות יעקב'

הגאון הגדול רבי **נפתלי קופשיץ** שליט"א
מראשי ישיבת בית מדרש עליון

דברי חיוק וברכה:

הרה"ג ר' **דוד הופשטטר** שליט"א
נשיא 'דרשו'

**ביום חמישי ז' באב בשעה 7:00 בערב
באולמי "ארמונות חן" רח' שלמה המלך בני ברק**

למשתתפים מסיימי שיעור ג', יחולק שי מיוחד: ספר ממחלקת ההוצאה לאור של 'דרשו'. כך משניב כריכה רכה. קונטרס 'סדר הכנה' במהדורה חדשה ומורחבת. ספר לכתובת 'זיודשי תורה' במהדורה מיוחדת.

המבצע הגדול ח

אל תקנו ספרי

ארגון 'דרשו' ו'אחינו' יוצאים במבצע ענק

'זוכים וזוכים'

המבצע השבוע בלבד!

18 ש"ח

תרומה של 18 ש"ח לחודש 13X תשלומים סה"כ 234 ש"ח
קבל סט 'משנה ברורה' 'דרשו' מתנה

18 ש"ח

תרומה של 18 ש"ח לחודש 15X תשלומים סה"כ 270 ש"ח
קבל סט 'משנה ברורה' 'דרשו'
+ כרך 'לקראת שבת' - דברים
+ כרטיס הגרלה ל 42.000 ש"ח מתנה

לפרטים נוספים ולקבל

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום השבוע

לרגל ההוצאה לאור של הספר 'לקראת שבת' כרך 'דברים' מבצע ענק 'בדרשו'

הספר שכבש את העולם התורני
784 עמודים מרתקים

היתה לו לרבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל חלישות הדעת ממקרה זה, והפטיר ואמר: "תמיד חשבתי לעצמי, גם אני משתדל לעשות מה שהקב"ה מבקש ממני, ובכל זאת, מדוע אני כה רחוק ממדרגותיו של הגאון מטשעבין? אבל כשנוכחתי במידותיו המופלאות הבנתי מהיכן הוא שואב את הסייעתא דשמיא לגדול במעלות התורה ללא גבול..."

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"אלה המצות והמשפטים" (במדבר ל"ו, י"ג)

הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א, ראש ישיבת 'נתיב הדעת', סיפר סיפור נפלא אותו היה נוהג לספר בהתפעלות עמוד ההוראה, מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל:

תשעים דפי גמרא, עד הבוקר

כידוע, מרן שר התורה הגאון רבי דוב בעריש ויידנפלד מטשעבין זצ"ל התגורר בשנותיו האחרונות בשכונת 'שערי חסד' בירושלים. שנה אחת בליל יום הכיפורים כשחזר מבית מדרשו בדרכו הביתה ברחוב אבן שפרוט, עבר סמוך לבית הכנסת המרכזי 'קהל חסידים' בשכונה, שם ישבו כמה ישישים אומללים פליטי חרב, שוררו מארשים וניגונים ותיקים שהיה נהוג לשיר בעיירות שם גדלו בחוץ לארץ, מתוך ערגה וכיסופים.

הרב מטשעבין, שהיה בעצמו פליט ושריד, ומרבית בני משפחתו ועירו נעקדו בשנות המלחמה על קידוש ה', הבין היטב ללבם, נכנס לבית הכנסת וישב אתם במשך שעה ארוכה. הנעים להם בשהותו בחברתם, סייע להם בשחזור ההיסטוריה והעלאת זכרונות מבית אבותם ומקהלות הקודש שנכחדו.

כעבור זמן־מה עבר שם רבי שלמה זלמן אויערבאך, שעמד בקשרי תורה והלכה ענפים עם הגאון מטשעבין וידע היטב כי הינו בכיר גאוני הזמן, ונרעש מהמראה שנגלה למול עיניו: הגאון מטשעבין, שר התורה, אשר כגובה הארזים גובהו, לא מצא מה לעשות בליל יום הקדוש כי עם לשבת במחיצת יהודים פשוטים ולשורר מארשים?! במוצאי יום הכיפורים, כשהגיע רבי שלמה זלמן כמדי שנה לברך ולהתברך אצל הגאון מטשעבין בברכת השנים, שאלו: "למדנו רבנו! מה יש לטשעבינער רב לחפש בליל יום הכיפורים בחברת אנשים אלה, והלוא הזמן יקר אצלכם?! ועוד בלילה כה קדוש ומשמעותי?!".

השיבו הגאון מטשעבין תשובה מדהימה:

"אם כבר שאלתם אענה לכם. אתמול בלילה כשהייתי בדרכי הביתה היתה לי תכנית מסודרת ללמוד את כל מסכת יומא, תשעים דפי גמרא, עד הבוקר. אולם כשעברתי בדרכי סמוך לבית הכנסת שמעתי

את קולם של היהודים הללו, ניצולי השואה, שבורי הלב ורצוצי הנפש, כיצד הם מתחממים יחד במארשים וניגונים עתיקים שהיו אצלם בפולין. חשבתי לעצמי: 'מה יגרום לקדוש־ברוך־הוא יותר נחת רוח, שאסיים את כל מסכת יומא הלילה או שמא שאשב יחד אתם ואשמח אותם? והסקתי כי ודאי הקדוש־ברוך־הוא ישמח יותר אם אשב אתם, וזה אכן מה שעשיתי. זו הייתה 'עבודת היום' שלי...".

היתה לו לרבי שלמה זלמן חלישות הדעת ממקרה זה, והפטיר ואמר בענוותנותו: "תמיד חשבתי לעצמי, הן גם אני מתמיד, גם אני משתדל לעשות מה שהקדוש־ברוך־הוא מבקש ממני, ובכל זאת, מדוע אני כה רחוק ממדרגותיו של הגאון מטשעבין? אבל כשנוכחתי במידותיו המופלאות, בהידורו המדוקדק בין אדם לחברו, הבנתי מהיכן הוא שואב את הסייעתא דשמיא לגדול במעלות התורה ללא גבול..."

מעשה מופלא נוסף צרוב בזכרוני משנות הבחרות, כשלמדתי בישיבת פוניבז':

מסירות נפש של יהודי פשוט

פעם עמדנו קבוצת תלמידים בפרוזדור שבקומת הכניסה לישיבה וכיתרנו בעיגול את מורנו ורבנו הנערץ, ראש הישיבה מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל. היה זה מחזה קבוע לאחר כל שיעור ושיעור של רבי שמואל, התלמידים הקיפו אותו באהבה והערצה, בניסיון

לא לפספס אף מילה היוצאת מפיו הקדוש, פה המתגבר בתורה. והנה מולנו צועד המנקה הוותיק של הישיבה, אברהם'ל קראו לו, וביקש לגשת ל'רבי'. פנינו לו מקום והוא ניגש לרבי שמואל, והחל להביע כאבו וצערו כי הוא מתגורר כיום בשכונה חילונית ושכני מחללים את השבת בריש גלי, מה שטורד את מנוחת נפשו ומפריע ליעונג השבת.

הוא הוסיף להתאונן באוזני רבי שמואל: "בצעירותנו ברוסיה היינו נזהרים על שמירת השבת במסירות נפש, ואילו דווקא כעת בגיל הזקנה, כשעליתי לכאן למדינת היהודים ושמירת השבת אמורה להיות מובנת מאליה, נגזר עלי משמים לסבול קולות של חילול שבת...". הוא ביקש מרבי שמואל לסייע לו לעבור דירה לשכונה חרדית ולהיפטר מהסבל הנורא שמעיב על רוחו.

רבי שמואל ניסה בתחילה לשמחו ולהרגיע את רוחו הסוערת במילתא דבדיחותא, אך לא נחה דעתו והודיע לרבי שמואל בהחלטיות: "אם לא יסודר הענין איאלץ לחזור לרוסיה". כולם חיינו מהאיום, היה זה בעידן טרום נפילת שלטון הברזל, כשרוסיה היתה עדיין סגורה ומסוגרת, אין יוצא ואין בא, ורבי שמואל אף הוא הגיב לו בחיוך: "רבי אברהם! לפני שתיסע לרוסיה אל תשכח לבוא לאחל שלום ולהיפרד מאתנו...".

כך הסתיימה השיחה, כשחיוך רחב פרוש על פני כולם.

לאף אחד מאתנו לא היתה הווה אמינא כי ייצא משהו מהשיחה הזאת. אולם כעבור ימים אחדים נודע לנו כי התבדונו. מאותו הרגע רבי שמואל לא נח ולא שקט. "יהודי חש שלא בנוח, לא משנה מה תפקידו ומעמדו, מוכרחים לעזור לו".

מיד כשבא הביתה הרים טלפון לאחד ממכריו במשרד השיכון, עמד עומד בקשרים טובים, וביקש שיפעל ככל יכולתו להשיג דירה עבור אחד מידידיו הטובים אשר סובל משכניו החילונים באזור מגוריו וחובה לאתר עבורו אזור אחר טוב יותר. הלה שמע על ידיד טוב של רבי שמואל המצוי במצוקה והזדרז מיד לפנות אל כל הנוגעים בדבר, ותוך ימים אחדים סודר לו דירה בכי טוב.

אותו ידיד ממשרד השיכון כל כך רצה לסייע לרבי שמואל, עד שאפילו ביקש מאחד מנכדיו ללכת לסייע לאברהם'ל להעביר את הריהוט ושאר מטלטליו מדירתו הישנה לזו החדשה.

גאוני עולם אלה כיוונו לנקודה זו שכתב ה'ספורנו': "שלא יחשבו כי לגודל מעלתם יהיו קדשי העם כחולין אצלם". אדרבה, הם הבינו כי עלידי שעוזרים לשני לא מפסידים מעלות רוחניות, אלא זו הדרך להשגת השלמות!

ועלינו לדעת, כי אמנם תיקון המידות היא דרישה שנדרשת מכל יהודי ויהודי, אך על אחת כמה וכמה מבני תורה ומתלמידי הישיבות הקדושות, אלה המייצגים בגאון את עם התורה ונושאים בידיהם ברמה את דגלה. ההשגות והגדרים שנדרש מהם הם שונים לחלוטין, ברמה אחרת, גבוהה יותר.

"אל נא תאמר שקרן על זולתך"

יש לי ראייה עצומה על כך: הגמרא במסכת בבא מציעא (כד).

מספרת, כי פעם אחת בעת שהתארח מר זוטרא חסידא באכסניה נגנב ממנו גביע הכסף שלו. מאוחר יותר ראה מר זוטרא את אחד התלמידים "בר בי רב" הרוחץ ידיו ומנגבן בבגד חברו. מיד אמר: "ודאי הוא הגנב, כי לא אכפת לו מממונו של חברו". כפתו אותו ואכן הודה בגניבה.

ויש לעיין, מדוע מציינת הגמרא כי הגנב היה "בר בי רב"? וכי אין זה חילול ה' ש"בר בי רב" העוסק בתורה שולח ידו בממון חברו? לכאורה היתה הגמרא צריכה לכתוב כי ראה מר זוטרא אדם אחד, איש אחד. מהו הדגש בכך שהיה "בר בי רב"? ובהכרח מלמדים אותנו חז"ל יסוד עצום: אם לא היה אותו גנב 'בר בי רב' לא היה ראייה מזה שניגב בבגדו של חברו כי הוא אכן הגנב, כי אדם פשוט שאורחות חייו אינן נגזרות מהתורה הקדושה ייתכן מאוד שנראה אותו מנגב בבגדו של חברו, ועדיין אין זה ראייה כי הוא גנב. אבל 'בר בי רב' שההבנה שלו הרבה יותר עמוקה ובוודאי מבין את חומרת החטא לנגב בבגדי חברו, ואם בכל זאת הוא מנגב בהכרח הוא קל דעת, ואם הוא קל דעת מדוע שגם לא ישלח ידו גם לנגב מאחרים, וזו היתה הכרעתו של מר זוטרא.

בן תורה בכל הליכותיו אמור לגרום קידוש שם שמים, שיראו עליו כי הוא שייך ללגיונו של מלך. כל הנהגה רעה או פגם במידה גורמת לחילול ה' וחילול התורה.

הספרי (דברים לג, ב) כותב: "מימינו אש דת למו" - "מה אש כל המשתמש בו עושה בגופו רושם, אף תלמידי חכמים שעמלים בה ניכרים הם בעיניי, וניכרים בין הבריות בהילוכם בדיבורם ובעטיפתם בשוק".

שמעתי מאבי מורי שליט"א, כי פעם ישבו שני יהודים בחדרו של מרן ה'חזון איש' זצוק"ל והציעו בפניו טענותיהם בענין מסוים שפרץ ויכוח ביניהם. בתוך להט הדברים התבטא האחד על השני: "הוא שקרן". "אל נא תאמר שקרן על זולתך", העיר לו ה'חזון איש' על אתר. "אבל מה אעשה?", טען הלה בפני ה'חזון איש', "והרי הוא באמת שקרן". השיבו ה'חזון איש': לפחות תאמר שהוא אינו דובר אמת אבל לא שקרן". בהטעימו: "מבן ישיבה מצופה שהשפה שלו תהיה שפה נקייה".

אומרים חז"ל (ברכות סד): "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם". שאל מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל, בעל ה'חזון יחזקאל', הרי בדיוק בשביל מטרה זו של השכנת שלום בין איש לרעהו ובין איש לאשתו ישנם עסקנים, יועצים ודיינים למיניהם? ממתי הוטל על כתפי תלמידי חכמים להשכין שלום? ופירש הרב אברמסקי, כי עצם מציאותו של התלמיד חכם משרה שלום. ההליכות הנאצלות שלו, האנושיות המוסרית שלו, האכפתיות שלו כלפי הסביבה, מביאות שלום ושלווה לעולם. נעים לשהות בארבע אמותיו וכיף להימצא במחיצתו.

כשאדם עובר סמוך למאפייה, בין אם יחפוץ ובין אם לאו הוא יריח את ניחוחות המאפים למיניהם, כך מי שעומד סמוך לתלמיד חכם אמתי שהתורה מנווטת את חייו, בין אם יחפוץ ובין אם לאו יחוש בנעימותו המיוחדת, ברוגע ובשלווה שהוא מוסיף בעולם בעצם

וזו כוונת חז"ל באומרו "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם", מרבים שלום לאו דוקא על-ידי מעשיהם אלא על-ידי הימצאותם. והנה, אם נתבונן בהליכות חייהם של גדולי הדורות נראה בחוש כי אלה שהיו מיוחדים במידותיהם הזכות והטהורות, שאת כל אישיותם העניקו לכלל ישראל, זכו למושגי גדלות בלתי נתפסים בתורה ובשאר מעלות, למעלה מכוח אנוש ממש. כי התורה והמידות חטיבה אחת, בלתי נפרדות הן.

"מידותיו של רבי חיים עוזר היו מופת חי לעולם כולו"

אם תמיד אנו רגילים לשמוע פלאות אודות גאון הגאונים מרן רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצוק"ל, רבה של וילנה ובעל ה'אחיעזר', על גאונותו המרקייעה שחקים, על כשרונו הכביר, על כוחו הגדול לעסוק בכמה דברים בבת אחת ועוד ועוד, הרי שגדולי תלמידיו ומקורביו כשרצו לבטא את התחומים שהתייחד בו היו מעלין על נס בהדגשה דווקא את מידותיו הנאצלות, את לבו הרחום להרגיש צערם ולהלך כנגד רוחו של כל יחיד ויחיד.

מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א רגיל לספר בהתפעלות את ששמע פעם מרבה של מונטריאול, הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל, שנמנה על אחד מאדירי התורה המובהקים בדור העבר: כי בבחרותו, כאשר למד בישיבת 'חכמי לובלין' אצל מרן הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל, כשנסע הביתה באחת הפעמים ייעץ לו רבו רבי מאיר: "כדאי לך להיכנס בדרך לוילנה, להיכלו של רבי חיים עוזר, אצלו תוכל לראות מהו אדם השלם".

כמצוות רבו עבר רבי פנחס דרך וילנה, נכנס לרבי חיים עוזר ושוחח עמו בסוגיא בה עסק, ובדבריו הזכיר סברא מסוימת המוזכרת במסכת 'במות דף נז. רבי חיים עוזר תיקנו על אתר כי הסוגיא מופיעה בדף נח. אמר רבי פנחס: "נית ספר ונחזי", וכבר ניגש אל ארון הספרים וביקש להוציא את הגמרא מהארון, אך רבי חיים עוזר מנע בעדו: "זה לא!".

תגובתו של רבי חיים עוזר עוררה תמיהה אצל הנוכחים, שסברו לתומם כי כנראה רבי חיים עוזר חושש על כבוד תורתו בתור רבה של וילנה, שמא ייווכח טעותו ברבים, ולכן מונע מהאורח לראות את הגמרא בפנים. אך מאוחר יותר כשיצא רבי פנחס מביתו ופתח את הגמרא ראה כי הצדק עם רבי חיים עוזר, הסוגיא אכן מופיעה בדף נח והוא זה שטעה קודם. אז הבין למפרע כי למעשה רבי חיים עוזר לא רצה שרבי פנחס יובך ברבים, ולא שחשש על כבוד תורתו...

כיצד הגיע רבי חיים עוזר לידי מידות טהורות ומזוקקות כאלו? וככלל, מהי הדרך לרכוש מידות טובות וטהורות? הנה, ידוע מה שסיפר מגיד המישרים, הגאון הצדיק רבי שלום

שבדרון זצוק"ל, כי פעם ביקר אצל רבו המשגיח הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל בחודש אלול, וכיון שנהג רבי שלום בתענית דיבור החל מראש חודש אלול ועד לאחר יום הכיפורים, שוחח עם המשגיח באמצעות כתיבה בלבד.

הוא כתב על פתק שאלה: "למדנו רבנו! כיצד מתקנים את המידות?". השיבו המשגיח תשובה נחרצת שאינה משתמעת לשתיה פנים: "לא מצאתי שום עצה לתיקון המידות מלבד לימוד המוסר!". ואכן, הגאון רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי זצ"ל, רבה של קריניק, מביא במאמרו מסמך קבלות שקיבל על עצמו רבי חיים עוזר לשנת תרצ"ד, שם מופיע בסעיף השני: "לעיין בכל יום לכל הפחות שעה קלה בספרי מוסר כמו 'שערי תשובה' לרבנו יונה ו'מסילת ישרים' וספרים הדומים להם, ולחשוב בכל יום חשבון הנפש".

ורבי חזקיהו יוסף כותב על כך בהתפעלות: "סעיף זה בכלל הפתעה גמורה היא גם למקורביו; כי כמדומה מעולם לא ראהו איש מעיין בספר מוסר, ולא נחשב מעולם בין בעלי המוסר. ואם כי צדקתו ויראתו הגדולה נודעת לכל, אך מעולם לא נתן אותות כי הוא מעיין כל יום בספרי מוסר בפועל, וכסבורים היינו תמיד שאין זה מתאים כלל לתכונותיו, כי רק בתורת ה' חפצו וממאור התורה ישאב כל אורו, ואמנם טעינו. למרות טרדותיו העצומות, עוד האציל לו מועד גם לזה, ויעשנה לו לחוק".

הרי שגם רבי חיים עוזר שאב את טוהר מידותיו מכוח לימוד המוסר, כי אין עצה אחת לתקן המידות מלבדה - כלשון המשגיח.

ומדוע לימוד המוסר הוא המניע המרכזי לתיקון המידות, ראיתי בספר 'שפתי חיים' (מידות א) הסבר נפלא שמביא הגאון הצדיק רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, בשם הגאון הצדיק רבי נחום זאב מקלם זצ"ל: והוא, כי בכל אדם טבועות מידות רעות מעודו, "כי יצר לב האדם רע מנעוריו" (בראשית ח, כא), אלא שלא תמיד הדבר מורגש. למה הדבר דומה, ליין הנמצא בחבית, שבוודאי מצויים בו גם שמרים אלא שהם שוקעים לקרקעית החבית לכן הם לא מורגשים. מתי מרגישים בהם? כאשר מנענעים את החבית אנה ואנה אז השמרים צפים ועולים למעלה. אך כל זמן שלא מזיזים את החבית ממקומה אפשר לשתות ולשתות בלי לחוש בכלום.

הנענוע הפנימי של האדם הוא לימוד המוסר! אור האמת ללא כחל וסרק הבוקע מדברי חז"ל גורם לאדם להבחין מהם מקומות התורפה שלו, מהיכן נובעים רצונותיו ומניעיו, ומעלים ומציפים לכור הבחינה את אותן מידות רעות השוכנות עמוק עמוק בתוכו, ורק כך הוא מסוגל לעקור אותן משורשן.

על-ידי שנתמיד בלימוד המוסר נזכה ללכת בדרכיו של הקדוש-ברוך-הוא, להידבק במידותיו, לתקן הפגמים בנפשותינו. כך תהיה לימוד התורה זך וטהור, וקבלת עול התורה בשלמות, להתגדל ולצמוח בקנייניה ולגרום נחת רוח ליוצרנו.

(קטעים מלוקטים מתוך 'אוצרותיהם אמלא' - אמור)

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

כשמוע רבי ירחמיאל את הדברים לא יכול היה עוד לעצור את סערת רגשותיו והוא פרץ בבכי מר. חתנו רבי בצלאל ז'ולטי ניסה להרגיעו, אך לשווא. כששבה אליו רוחו קמעה, אמר: "רבי בצלאל, אתה הרי יודע כמה צדקות נתתי בימי חיי, אבל הכבוד שקיבלתי על כך נגס בזכויות שלי! אם היה איזה מעשה שהיה כולו לה', הנה עכשיו גם את הזכות הזאת נטלו ממני, ולא אבכה?!"

הרה"ג רבי שלמה לווינשטיין שליט"א על התרומה הסודית לספרו של ה'חפץ חיים'

"מֵאֵת הַרְבַּ תְּרַבּוּ" (במדבר ל"ה, ח')

אחד מתלמידיו ומקורביו של ה'חפץ חיים' פנה באחד הימים אל רבו והודיע לו כי הוא עומד לנסוע לאמריקה לצרכי ציבור. אמר לו ה'חפץ חיים': "יש לי עבודך שליחות מצווה. לא מכבר סיימתי את כתיבת 'ספר המצוות הקצר', אבל לצערי אינני יכול להוציאו לאור כי אין לי שלם בעבור הוצאות הדפוס. אודה לך מאוד אם תמצא באמריקה איזה נדיב שיסכים לתרום בעד הוצאות הדפוס המגיעות לאלף דולר".

נעתר האיש ברצון, ובלבו שמח שמחה גדולה על ההזדמנות שנקרתה לידו לסייע לרבן של ישראל להוציא את ספרו לאור. אך ה'חפץ חיים' הוסיף ואמר: "דע לך, שאין הדבר פשוט כלל ועיקר. הואיל וכוונתי בהדפסת הספר בלתי לה' לבדו, צריך שכל העוסקים בו תהיה כוונתם לשם שמים בלבד. על כן צריך שהתורם יתרום את תרומתו בחפץ לב, ולכן עליו להרים תרומה על מלוא הסכום. ומלבד זאת, רק מי שלא ידרוש שאנציח את שמו בשער הספר ראוי להשתתף בהוצאתו. אבל", הוסיף ה'חפץ חיים', "אם מצד עצמו יחפוץ ששמו יתנוסס בספר ורק לאחר שתאמר לו את התנאי שהתניתי הוא יחזור בו מדרישתו, כבר נפל פגם בתרומתו ושוב אי אפשר להשתמש בה להוצאות הדפוס".

הפליג היהודי לאמריקה. הנסיעה ארכה כמה שבועות, וכשהגיע לחופי אמריקה נפל למשכב. רופא מקומי בדק את האיש והורה לו כי לצורך הבראתו עליו לשהות באזור חמים, והמליץ לו על מדינת פלורידה שבדרום-מזרח ארצות הברית. נטל האיש מטלטליו ועשה דרכו ברכבת לפלורידה. בהגיעו למקום ירד מן הרכבת, והנה בעודו פוסע ברציף לכיוון היציאה ניגש אליו יהודי אמריקאי ובירכו לשלום. פתחו השנים בשיחת נימוסין. תהה האורח: "מה מעשיך כאן?", השיב היהודי המקומי: "אני עומד כאן ברציף הרכבת כדי להזהיר את המבקרים היהודים שלא יתארחו במלון פלוני למרות שרשמית הוא 'כשר'...".

"ומדוע לא, הרי אתה אומר שהוא ידוע כ'כשר'?"

השיב היהודי המקומי: "ההכשר במלון אינו אמת, אלא הוא נעשה על-ידי ארגון רפורמי. על כן אני חש חובה להזהיר את היהודים מלהתארח במלון, לבל ייכשלו באכילת נבלות וטרפות".

"אם כך היכן אפשר להתארח כאן?"

"אני מזמינך להתארח בביתי".

היה זה לקראת שבת. נסעו השניים אל ביתו של היהודי המקומי, המשפחה קיבלה אותו בסבר פנים יפות ופינתה לכבודו חדר מיוחד שבו שהה כל השבת. במוצאי שבת פנה האורח אל מארחו ושאלו: "אולי אתה מכיר מישהו שמוכן לתרום להדפסת ספר חדש של ה'חפץ חיים'? הסכום הדרוש הוא אלף דולר!".

אמנם ה'חפץ חיים' הציב תנאים לתורם, אולם מחמת טרדות הדרך וחוליו של האיש פרח העניין מזיכרונו.

שמע המארח את הבקשה ולאחר שהרהר בדבר השיב לאורחו: "אני בעצמי רוצה לתרום!", ומיד הוסיף: "אבל יש לי תנאי: אני רוצה שהדבר יעשה בעילום שם מוחלט. אינני רוצה שמישהו ידע על תרומתי, ובוודאי שאינני מעוניין ששמי יונצח בספר".

והאיש משתאה, מחריש לדעת ההצליח ה' דרכו.

שב האיש לראדין, נתן ביד ה'חפץ חיים' את מלוא הסכום להדפסת הספר, ובתוך זמן קצר יצא לאור 'ספר המצוות הקצר'. כעבור כמה

הפתעה רבה ציפתה לבני ישיבת 'כנסת הזקיהו' בכפר חסידים, כאשר ביום מן הימים, לפתע ראו את רבם הנערץ יושב מצונף בפינתו, ובוכה בכי תמרורים. בלחישות מנומסות ניסו לברר אם קרה אסון לא ידוע, אך כל התלמידים וגם בני משפחתו משכו בכתפיהם, איש לא הבין מה לדמעות הללו בעיצומו של יום...

בכי מעורר תמיהה...

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָהּ..." (במדבר ל"ה, ל"ד)

אחת המתנות המיוחדות שזכינו לקבל מבורא עולם, היא זו שבורא עולם אינו מסיר השגחתו ועיניו ממנה, מקום ייחודי ונבחר המשמש כטרקלינו של מלך, וניתן לנו במתנת אהבה. זוהי ארץ ישראל - הארץ המובטחת לאבותינו, הארץ הקדושה שעיני ה' נתונות אליה בכל עת וזמן, ארץ טובה ומובחרת שקיבלנו מתנה לחיות ולפעול בה, וליהנות מפירותיה הטובים ברוחניות ובגשמיות.

במקום בו התורה אומרת לנו להודות לבורא עולם, בפסוק בו נאמרה מצות ברכת המזון 'ואכלת ושבעת וברכת את השם אלוקיך', מפרטת התורה על מה יש להודות, מכוונת את האצבע את מה צריך להוקיר: 'על הארץ הטובה אשר נתן לך!' גם בברכת המזון, עת נפתח פינו להודות על המזון והפרנסה, נפתח את ברכת 'נודה לך' במילים 'על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה', כי בראש ובראשונה אנו מודים על הארץ הנפלאה והמיוחדת הזו, שיש בה הרבה יותר מארץ בלבד...

כי ארץ ישראל אינה רק רגבי אדמה, המצויים לרוב גם בארצות אחרות... ארץ ישראל היא מקור השפע האלוקי לעולם כולו, וכפי שכותב הרמב"ן, שהשפעת הבורא לכל ברואיו עלי תבל מגיעה תחילה לארץ ישראל - המקום המקורב ביותר למלכו של עולם הזוכה להשפעה ישירה מידי, וממנו מגיעה ההשפעה לכל רחבי תבל. יהודי יושב בחו"ל, הנהנה משפע רוחני וגשמי, אך השפע הזה אינן מקורו בארצו אלא הגיע מארץ ישראל, ולכן גם הוא מודה על מתנת הארץ.

אחת הסגולות הטמונות בארצנו הקדושה, שהוזכרו בחז"ל, בכתובות דף קי"א, היא העובדה שהמתגוררים בארץ ישראל נקיים מחטאים, נשמתם זכה, נפשם טהורה. כלומר - יש משהו באוירה הקדושה האופפת את הארץ הייחודית הזו, יש מרכיב ייחודי בחמצן שנושמים על פני האדמה בארץ ישראל, שעוטף ומגן, שומר ומבטיח מכל חטא, מרחיק את היצר מעימונו, ושומר עלינו זכים וטהורים.

רגע, ישתומם כל קורא, היתכן?! הלא לדאבון הלב, לא פעם אנו חשים בלתי מוגנים, דבריו של היצר עושים את דרכם לליבנו...

לא פעם אנו עשויים להיכשל, עלולים לטעות, קורה לנו שאנו נופלים במוקשיו של היצר האימתני. היכן נעלמה אותה הגנה? האם התנדפה לה אותה שמירה? הרי בימים אלה אנו מבכים על הגלות, ואנו אומרים במוסף המועדים 'ומפני חטאינו גלינו מארצנו'. כיצד חטאנו אם היינו בארצנו, כיצד קרה שטעינו אם שהינו בחממה השמורה והמוגנת ששמה ארץ ישראל!?

את הביאור לכך, מגלה בעל ה'פני יהושע' זצ"ל, כשהוא מתאר את שני סוגי המגורים בין כתלי ארץ ישראל. יש מי שגר בארץ ישראל, והוא חש בכל רגע כי הוא בארמון המלוכה, בארץ המובחרת של בורא עולם. יהודי שחש ומרגיש ומעריך את העובדה כי הוא נמצא בארצו המובחרת והמועדפת של ה' - שמור ומוגן מכל חטא ועוון, כי הוא מרגיש בכל עת בחצר בית המלך, וזה לא מקום לחטוא בו. ואם חלילה נכשל וטעה בחטא - ישוב בתשובה מיד, כי הארץ ואוירתה הקדושה יגרמו ללבו להרהר בתשובה...

אך ייתכנו אנשים שגופם מצוי בארץ ישראל, עצמותיהם ובשרם טובים ומשוטטים בין רגביה היקרים, אך אינם מכירים במעלתה של הארץ, אינם מבינים ואינם מרגישים שהם נמצאים בארמונו של המלך, בחלקות האדמה היקרות כל כך למלך. מי שלא מרגיש וחש את מעלתה של הארץ, מי שלא מפנים ומטמיע בנפשו עד כמה הוא

שוהה ומתגורר במקום נעלה ומרומם - ההגנה הטהורה של ארץ ישראל אינה משפיעה עליו, אינה מצליחה לחדור ללבו ולשמור על מעשיו טהורים וזכים.

בפרשת השבוע, מגלה התורה את גבולות הארץ, וגם נותנת הנחיות לשמירת הארץ נקיה וזכה, כי ה' שוכן בתוכה, שרוי עימנו על אדמתה. כמה כדאי להעריך ולהפנים את הארץ בה אנו חיים, הרי זו אדמת קודש! אנו זוכים להתגורר בה, וגם לקיים מצוות ייחודיות שניתן לקיימן רק כאן, מצוות התלויות בארץ, ההופכות את כל המזון הצומח כאן לנעלה ורוחני יותר, ייחודי בעולם בכמות המצוות המקיימות בגרעין החיטה או באשכול הענבים!

הזכות לגור בארץ ישראל, היא הזכות היחידה הצוברת מצוות בכל עת ורגע, כמו שכתב הרמב"ן והובאו דבריו בספר 'חרדים', וזוהי מעלה נדירה שלא ניתן לזכות בה בכל מקום אחר בעולם! רק יושבי ארץ הקודש, הזוכים להתגורר בארץ ישראל, זוכים לקיים את המצוה ליישב את ארץ ישראל בכל עת ובכל שניה, בלכתם, בשנתם, בקומם, ביושבם, באכילתם ובכל מעשי ידיהם - בכל שניה נזקפת לזכותם עוד מצוה, עוד זכות, עוד יתרון!

כמה כדאי לומר בפה מלא, לפחות פעם אחת בחיים, 'הריני מקבל על עצמי מצות יישוב ארץ ישראל בשמחה', כדי שהעובדה שאנו יושבים פה - תיחשב לנו למצוה מושלמת, מכוונת, ומתוך שמחה. כמה כדאי להטמיע בנפשנו ולהפנים לליבנו כי אנו יושבים בארץ קדושה, כדי לזכות באותה הגנה שמימית ייחודית, השומרת ומגינה על יושבי ארץ ישראל זכים וטהורים, ועל כך 'נודה לך'... על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה!...

התמודדות בציריך, ישועה בירושלים...

במשך כמה שנים טובות, המתינו הרב א. ורעייתו לבשורה הטובה, שבששה מלבוא. כבר כעשור חלף מאז נישואיהם, ועדיין, ביתם היפה בציריך שבשווייץ, יפה ומצוחצח מדי... רק בני הזוג מסתובבים בו, ממתנינם ומחכים, מייחלים ולפעמים מתאכזבים בכאב, מצפים בקוצר רוח לשמוע המיית תינוק קטן, לראות אצבעות קטנות זוחלות על המרצפות הבהקות...

באחד מרגעי הקושי, נמנו וגמרו בני הזוג לשאול בעצת גדולי ישראל. העצה שקיבלו הפתיעה, אך נתנה להם הרבה כוחות: 'תעלו לארץ ישראל, זוהי ארץ מבורכת, מקום בו השם הטוב פותח את אוצרותיו. הן כך אמרו חז"ל ביבמות ס"ד, כי פעמים שדווקא ארץ הקודש יכולה להביא בכנפיה את הבשורה המיוחלת!'

הם שבו לשווייץ, והחלו להתארגן. כשנודע הדבר כי בני הזוג עוזבים את ציריך ועולים לארץ, לא היתה גבה שלא הורמה בתמיהה. 'האומנם? הייתכן? הרי הרב א. אהוב בקהילה, רעייתו פעילה, יש להם פרנסה מכניסה, תנאי החיים שלם כה טובים... למה לעזוב הכל ולעלות לארץ ישראל?'

אך הרב א. ורעייתו נצרו את הסוד בליבם, לא גילו לאיש על דבר העצה כי העליה לארץ היא שתביא בכנפיה את הבשורה הטובה. הם משכו בכתפיהם בלי להסביר, והמשיכו בהכנות לקראת הנסיעה.

רק לחברותא שלו, ידיד אמת רבות בשנים שגם ליוה אותו לאורך השנים האחרונות בנושא הקושי לזכות בילדים, גילה הרב א. את הסיבה האמיתית, ואז ראה את פני ידידו הופכות המומות, תמהות ומתפלאות.

'מה?! באמת?!' - שאל הידיד באכפתיות אך גם בחוסר אמון. 'הרי אתה יודע כמה ניסיתם, וכמה עברתם... דווקא העליה לארץ היא שתשרת את המטרה? קשה לי כל כך להאמין! קיבלתם כזו החלטה קשה ונועזת, להתנתק מכל החיים המוכרים, ובאמצע החיים לפתוח בחיים חדשים בארץ זרה - האם נראה לכם שזה מה שיעזור?! אני מקווה שכן, אבל אני מקווה עוד יותר שלא תתאכזבו!'

הידיד שאל את השאלות ברצף, מתוך אכפתיות כנה וכאב אמיתי בצרתם של בני הזוג. הן הוא יודע חלק מהמסכת שעברו, והוא יודע כמה הסיכויים קלושים... ועתה, יבואו בני הזוג ויקריבו הקרבה והתמסרות עצומות כאלה, יגייסו את כל כוחות הנפש וכל כלי אפשרי כדי לעבור את תקופת הניתוק, הניכור וההתאקלמות מחדש - האם אכן תגיע תוצאה שתצדיק את המאמץ האדיר? האם אכן יזכו?

בחוסר אמון, הוסיף הידיד והפטיר: 'תשמע, אם תצליחו, אם תזכו להיפקד בילדים, קודם כל - תתקשר להודיעני, אני תופס את המטוס הראשון ומגיע לשמחה, אבל זה לא העיקר... העיקר הוא, הוסיף בחיוך, 'תשמע טוב! - אם תזכו להיפקד, אם יעזרכם השם וארץ ישראל תמלא את ביתכם במצהלות ילדים משתובבים, אני סוגר מיד את כל עסקיי כאן, ובא בעקבותיך להשתקע בארץ ישראל!'

בימים הבאים, המשיך החברותא לתהות על צעדו של הרב א., ואילו הרב א. ורעייתו המשיכו בהכנותיהם לקראת המעבר. הבית נמכר, הריהוט חולק, החפצים האישיים נארוזו. אחרי מסיבת פרידה מרגשת ומלאה בנטפי דמע, ותוך איחולים לבביים להצלחה וליישוב טוב - עלו בני הזוג לארץ, והשתקעו בירושלים רבת...

היה זה בלילה חורפי, קר וגשום, בעיצומו של חודש שבט תשס"ה. בני הזוג כבר מתגוררים בארץ תקופת מה, אך מעודם לא היו ערבות לאוזניהם יללות האמבולנס כמו עכשיו - - -

שעה קלה חלפה, עד שנשמע קול בכי רך, מתוק שאין כמוהו בעולם. שתי תינוקות זעירים הגיחו לאויר העולם, תאומים - בן ובת, שהפכו את הרב א. ורעייתו - לראשונה בחייהם - לזוג הורים מאושרים. המיות הבכי ריחפו בבית החולים, וכמו חיממו את צינת הלילה הירושלמי בלהט של שמחה...

'אני לא אבא של ארץ ישראל', אומר הרב א. בחיוך, 'אני אבא בזכות ארץ ישראל. זה המקום היחיד בעולם, בו קדושתו של המקום והאווירה הטהורה השוכנת בו, פותחות שערי רחמים ויוצרות ניסים מופלאים!'

את הבטחתו לחברותא משווייץ לא שכח, ועם סיום העדכונים לכל בני המשפחה - חייג גם לביתו של ידידו. הלה ענה בהתרגשות רבה לשמע קולו הנעים של החברותא לשעבר, וזינק כנשון נחש, כמעט נתקע בתקרת הבית לשמע הבשורה. 'מזל טוב!' - רעם קולו של הידיד משווייץ עד ירושלים... 'מזל טוב כפול! איזה יופי!' - קרא

בהתרגשות אין קץ...

הוא אכן מיהר להגיע לשמחת הברית, כפי שהבטיח. וכשהיה בארץ, נכנס לשאול את פי הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, אם מה שאמר בגיחוך הפך לנדר של ממש. הרב פסק חד משמעית: 'אם יהודי קיבל על עצמו, הוציא מפיו מחויבות כי יעלה לארץ בעקבות ישועת חברו, עליו לעשות זאת!' פסק.

ואכן, מיד לאחר הברית, שב הידיד לשווייץ, סגר את עסקיו, מכר את נכסיו, התנתק מידידי המקומיים, ובמאמץ ובמסירות נפש, תוך הקרבה עצמית אדירה - עלה גם הוא לארץ ישראל, כפי שהבטיח. והיום, הרב א. והחברותא שבו ללמוד כמימי קדם בשווייץ הרחוקה. אלא שהיום התורה הזו נעלה ומזכה הרבה יותר - הן זו תורת ארץ ישראל...

הסיפור המפעים, המופיע בספר 'עלינו לשבח', חושף בפנינו טפח על עוצמתה של ארץ ישראל, על כוחה וסגולתה, אוצרותיה הייחודיים והשפעתה המבורכת. ארץ ישראל היא מקום מבורך, שערי שמים פתוחים בארץ המובחרת הזו, ניתן לזכות כאן בישועות פלאיות...

צריך רק להכיר במעלתה של הארץ, להפנים אל הלב כמה זכינו. ככל שנשמה יותר על הזכות לשבת בארץ ישראל, ככל שנפנים את מעלתה - בהיותנו יושבים בטרקלינו של מלך, נזכה להגנתה של הארץ, לשמירתה מכל חטא ועוון, וגם - שארץ ישראל תעטר לראשו ישועות נפלאות, ותפתח בפנינו את השערים להשפעת טוב וחסד, לשפע ברכה ורוב הצלחה.

'כי השם אלוקיך מביאך אל ארץ טובה...', 'טובה הארץ מאוד מאוד', מ-א-ו-ד מ-א-ו-ד!

כבוד מלכים לתפוזים...

אחת המשפחות החשובות בירושלים של לפני כמאה שנים, היתה משפחת קליין. שנים ארוכות של נישואין חלפו על הזוג הצעיר בהמתנה מאכזבת לזרע של קיימא, ולאור שירותי הרפואה הנחשלים שהיו בארץ באותם ימים, החליטו בני הזוג כי האשה תנדוד לוינה הגדולה שהיתה מרכז רפואי בינלאומי מפותח, ולדרוש ברופאים המומחים שם, אולי בעזרתם תזכה בישועה לה היא כה נכספת...

כשיצאה את ארץ ישראל, הצטיידה במעט מזון וקצת פירות, כצידה לדרך. הדרך היתה ארוכה ומייגעת, ועוד לפני שהגיע לרופאי וינה הדגולים, עברה דרך העיירה ראצפערט, בה שכן באותה עת הרה"ק רבי יששכר דב מבעלזא ז"ע, שנודע כצדיק נשגב ופועל ישועות. על אתר החליטה לסטות מהתוכנית הראשונית, ולמהר לביתו של הרבי, להזכיר את מצוקתה לפני הצדיק.

לפני שנכנסה אל הרבי, כתבה כמקובל פיתקא, בה הזכירה את שמה וצער הגדול, על ישועת הילדים המתעכבת. אמנם נהוג לצרף לפיתקא דמי פדיון נפש, אך כיוון שבאה ממרחק והתמודדה עם הוצאות הדרך הגבוהות - כבר לא היתה הפרוטה מצויה בכיסה. לפיכך, כשנכנסה לפני הרבי והגישה את הפיתקא, הוציאה מאמתחתה כמה תפוזים שהביאה מארץ ישראל, וציינה כי הגיע

מארץ הקודש, ובמקום דמי פדיון, היא מגישה לרבי מנחה מקורית - פירות מארץ ישראל...

אך שמע הרבי את הדברים, ומיד ניעור משרעפיו וקם מלוא קומתו. הגבאים התפלאו, המקורבים תמהו, אך הרבי הסביר בפשטות: 'אני קם לכבוד אשה שהגיעה מארץ ישראל, אני קם לכבוד פירות ארץ ישראל שהגיעו בצל קורתך, והחל ללטף בחיבה את התפוזים...'

דקות ארוכות התבונן הרבי בתפוזים הכתומים, לא הסיר את ידיו מלחבב את התפוזים היקרים, תפוזים מארץ ישראל... אחר כך קרא את הכתוב בפיתקא, עיניו נחרשו קמטים לנוכח צערה של האשה, אך אז העיף מבט מחבב שנית על התפוזים ואמר בקצרה: 'אין לך צורך ברופאים... שובי לארץ הקודש, כי ישועתך קרובה ועוד תזכי בבנים, נכדים וגם נינים!'

לנוכח הברכה הנחרצת, חזרה האשה לאחור, ועשתה את מלוא הדרך בחזרה לארץ ישראל, אפילו בלי לקפוץ לביקור רופא בווינה הגדולה. ואכן, ברכתו של הרבי התקיימה במלואה, וביתה התמלא במצהלות ששה ילדים, שהקימו דור ישרים מבורך, ואף סיפור זה שמענו מאחד מיוצאי חלציה, הרה"ג רבי מנחם קליין שליט"א, רבה של פרנקפורט.

ארץ ישראל טומנת בחובה אוצר יקר ערך, הם הפירות היקרים הגדלים כאן. בניגוד למגו מארץ טרופית ולגיאבה תוצרת טורקיה, הרי שבפירות הארץ נעשות מצוות רבות - ערלה, תרומות ומעשרות שביעית ועוד, מצוות התלויות בארץ שאי אפשר לקיימן בשום מקום אחר עלי חלד, ההופכות את המזון בארץ ישראל לקדוש ונשגב, רוחני ונעלה.

לכן, כשנברך ברכות הנהנין בארץ ישראל, נכוון בהודאה עמוקה לה' הטוב, שזיכנו ליהנות מפירות מתוקים לא רק בגשמיות, אלא מתוקים רוחנית... נודה בהוקרה מעומק הלב לבורא עולם, שזיכה אותנו לאכול פירות שאין בהם רק מטעני ויטמינים לבריאות הגוף, אלא גם מטעני אנרגיה לנשמה... נשבח על הזכות לאכול מזון רוחני משולחננו של מקום, יבול הגדל בארצו המבורכת של בורא עולם!

כמה מרגש לאכול פירות, שהם לא רק גרעין שגדל והפך לפרי. כמה נפלא לדעת, שיש לנו את הזכות לאכול פירות מידו הטובה והרחבה של בורא עולם, פירות בניחווח רוחני יקר ערך ונדיר. על כך 'נברך עליה בקדושה ובטהרה, כי אתה השם טוב ומטיב לכל ונודה לך על הארץ ועל הפירות!'

בכי מעורר תמיהה...

מדמויות ההוד שהקימו עולה של תורה ומוסר בארץ ישראל המתחדשת, היה הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל, שנודע בהיותו זהיר בכל פעולה שעשה היתה מתוך מחשבה והחלטה, ולעולם לא עשה פעולות סתם כבדרך אגב, בלי לשים לב. מוחו הגאוני וחושיו המחודדים מעולם לא נתנו לרגש להשתלט על מעשיו...

דווקא לכן, הפתעה רבה ציפתה לבני ישיבתו, ישיבת 'כנסת חזקיהו' בכפר חסידים, כאשר ביום מן הימים, לפתע ראו את רבם הנערץ יושב מצונף בפינתו, ובוכה בכי תמרורים. בלחישות מנומסות ניסו

לפתע הבחין הבדחן שהאדמו"ר יושב ובוכה... מיד ירד מהבמה וחש לעבר האדמו"ר ושאלו אולי הרבי מקפיד עלי? חלילה השיב הרבי, אל לך לחשוש פן פגעת בי...

מדוע בכה הרבי מסאטמר כשבדחן ביקש ממנו רשות לחקותו בחתונה?

הרב בנימין בירנצוויג

"וְיִסְעוּ מִרְפִּידִם וַיִּחַנּוּ בְּמִדְבַּר סִינַי" (במדבר ל"ג, ט"ו)

שאלה מאוד מעניינת הקשה מרן הגאון ר' משה פיינשטיין זצ"ל, כאשר בפרשת השבוע פרשת מסעי, כשמתארת התורה את כל מסעות בני ישראל במדבר, בכל מקום שארע לישראל מאורע, היא מזכירה זאת, מי מריבה, קברות התאווה ועוד, והנה דבר פלא הוא כשהתורה מזכירה את בואם למדבר סיני, לא מזכירה היא את המאורע הגדול ביותר שהיה לעם ישראל והפכו לעם, מעמד הר סיני! היתכן??

ומבאר ר' משה יסוד נכבד עד מאד: שאם התורה היתה מזכירה את עובדת קיום מעמד הר סיני כחלק ממאורעות שקרו במסעות בני ישראל, א"כ מאורע זה היה נרשם כעוד אירוע היסטורי שהיה לעם ישראל, וכעוד אירועים היסטוריים שלא מחייבים לעתיד כלום. וזה התורה באה לומר לנו, קבלת התורה הוא לא אירוע היסטורי שממנו אנו שואבים את קיומנו עד היום הזה, קבלת התורה הוא אירוע המתחדש כל יום ויום, הוא אירוע מתהווה בכל יום לכל אחד ואחד, וקיומנו הוא מעצם התחדשותו - בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, זה יסוד קיומנו והצלחתנו מה שלא מתייחסים לקבלת התורה לשיא שהיה ותוצאותיו ממשיכים לפעול, אלא כשיא שממשיך להצמיח שיאים חדשים בכל יום ויום, ואנו צריכים להמשיך ולעמול בו כאילו קרה היום וקורה מחר וכן הלאה! זה סוד קיומנו והצלחתנו!

המחשה נפלאה כיצד נוכל לסגל לעצמנו הנהגה תמידית זו, שהתורה חייבת להיות עם חיות תמידית יום יום, וכן בכל המצוות יסוד קיומם הוא עשייתם בחיות והתפעלות תמידית כאילו נתנו היום, קבלנו מדרשה שנשא הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל שהיה בארץ בזמן ששלטו כאן הבריטים, והיתה מלחמה עקובה מדם בינם לבין ארגוני המחתרות היהודים שהיו בארץ, ורבי אריה לוי בצדקותו היה נוסע באופן קבוע לבתי כלא של השלטונות הבריטים בהם נאסרו אסירי המחתרות היהודים שהיו כלואים בהם בתנאים מחפירים וקשים מנשא, כדי לעודדם במצבם הקשה.

פעם אחת הוזמן רבי אריה זצ"ל לדבר בפני תלמידים העומדים לפני בר מצווה בבי"ס הממלכתי 'גימנסיה הרצליה' בתל אביב, וסיפר להם אודות המפגש האחרון שהיה לו בבית הכלא של הבריטים בצל הגרדום עם שני נידונים למוות מאסירי המחתרות הי"ד, הוא סיפר שהוא הגיע לבקרו, והביא להם תפילין כדי שיזכו להניחם לפני מותם, הם מאוד התרגשו ובכו בכי גדול על שזו הפעם האחרונה בחייהם שיניחו תפילין,

הנידונים למוות לא יכלו להיפרד מהתפילין והצמידו אותן לליבם ונישקו אותן ללא הרף.

אמר רבי אריה לוי לקהל שומעיו, עמדת שם מהצד ובראותי מחזה מרטיט זה חשבתי לעצמי, וכי רק בפעם האחרונה שמוניחים תפילין צריכים להתרגש ולבכות? וכי דווקא אדם שיש לו לחיות רק שעות מספר צריך לשפוך לבו על התפילין? הרי מי שכל החיים עומדים לפניו והקב"ה משפיע עליו ללא הרף חן וחסד ורחמים ויש לו את האפשרות לקיים בכל יום מצות תפילין, הרי ברור שלאדם כזה ראוי להתרגש ולהודות להשי"ת בכל כוחו ובכל רמ"ח איבריו וש"ה גידיו!! וכמה עלינו להודות להקב"ה שנתן לנו חיים של תורה, כמה אנו צריכים לשמוח כל יום שאנחנו זוכים ללמוד תורת חיים, וכשחושבים כך, הרי הלימוד הוא חי וחדש כל יום כאילו הוא מתנה מופלאה שנתנה באותו יום! רק ככה התורה חיה ומשתמרת בקרבנו ונותנת לנו חיים! (אור דניאל ויקרא).

וכך זה בכל מצוות ה' אם לא מחדשים ברוחנו התפעלות יום יום הרי הכל נעשה כמצות אנשים מלומדה בלי חיות ובלי התחדשות. מסופר שהאדמו"ר מרן הגה"ק רבי יואל מסאטמר זצ"ל נשאל פעם על ידי בדחן בחתונה אם יורשה לו לחקות אותו בפני הציבור כדי לשמח חתן וכלה? האדמו"ר השיב בחיוב, והאיש עלה על הבמה והחל לחקות את תפילותיו ואת דרשותיו וכו', לפתע הבחין הבדחן שהאדמו"ר יושב ובוכה... מיד ירד מהבמה וחש לעבר האדמו"ר ושאלו אולי הרבי מקפיד עלי? הלא קיבלתי רשות? חלילה השיב הרבי, אל לך לחשוש פן פגעת בי לא זו סיבת בכייתי.

מאוחר יותר התברר שכאשר ראה הרבי כיצד הלה מחקה את תנועותיו בעת התפילה ועבודת ה' שאל את עצמו 'אולי גם אני מחקה את עצמי ואיני עובד את ה' באמת מתוך תחושת חיות והתחדשות פנימית', על זה בכה הרבי...

פעם שאל אחד העניים את ר' חיים: אם ידוע לו כמה זמן אפשר להישאר ולהתארח בבית? "אין לי מושג", ענה לו ר' חיים, "אני כבר נמצא כאן הרבה שנים ואף אחד לא אמר לי מילה..."

רב החובל שדאג במסירות מפליאה לילדיו של הרב מבריסק

הרב ישראל ליוש

יְרַד הַגָּבֵל וּמָחָה עַל פֶּתַח יָם פְּנֵרֵת קֶדְמָה (במדבר ל"ד, י"א-י"ב)

שמות נוספים להם לים הכינרת וליים המלח. 'ים הכינרת' נקרא 'ים החיים', ואילו 'ים המלח' נקרא 'ים המוות'. ימה של טבריה זכתה לשם 'ים החיים' משום היותה מקבלת את מימיה מנחלי הגולן והחרמון, ואינה משאירה את המים לעצמה אלא היא מעבירה את המים עד ים המלח. לעומתה, ים המלח, על אף היותו גדול יותר, נקרא 'ים המוות', כי הוא כמת המקבל ואינו נותן.

כוח הנתינה הוא הכוח המרכזי והחשוב ביותר במהותו של היהודי. עיקר חיותנו וזכות קיומנו הוא ביכולת שלנו לתת ולהעניק לאחרים מעצמנו ומכוחנו, וממתנות הקל שניתנו לנו בחסד ממרומים. הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל היה מגדיר כל סיפור של עשיית חסד עם הזולת כ'סיפור יהודי'. זו הסיבה, אומר ר' שמשון, ש'הגדה של פסח' נפתחת באמירת 'הא לחמא עניא' ובהזמנת העניים אל שולחננו, כי לפני סיפורו של העם היהודי, יציאתו ממצרים והווייתו לעם, יש לקיים את התנאי המרכזי להיותנו עם נבחר - הזמנת העניים ועשיית חסד עם הנזקקים, כי ה'חיים' הם בזכות הנתינה והקומצים את ידם מלהעניק כמתים ייחשבו.

העניים ואמר להם שמי שנזקק לעצים לחימום הבית יכול לקחת מהמחסן שלו, ובתוך כמה ימים לא נשארו שם עצים. בפעם הבאה כאשר מילאו הגבאים שוב את מחסן העצים הם אמרו לרב ולרבנית: "דעו לכם שעצים אלה הם רכוש הקהילה ואין לכם רשות לתת אותם לאיש, הם נועדו אך ורק כדי לחמם את ביתכם שלכם". כעבור כמה ימים באו הגבאים לבדוק האם ביתו של ר' חיים אכן מחומם. אך גם 'פטנט' זה לא צלח לגבאים, הבית נשאר קר מאוד... "מדוע אינכם משתמשים בעצים שהבאנו?", שאלו הגבאים את הרבנית, "האם שוב נתתם אותם לעניים? והרי אסרנו עליכם לעשות כך!"...

"לא, לא נתנו אותם לעניים", ענתה הרבנית, "הרב אמר שאין לנו רשות לחלקם לעניים, ולגול ייחשב לו נעשה כך, אך דווקא משום כך סירב להשתמש עם העצים, כי כל עוד שאין לעניים איך לחמם את ביתם גם ביתנו לא יחומם..."

כאשר עלה מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל לארץ ישראל באנייה שהפליגה מאודסה לטורקיה עלו עמו קבוצה של בני תורה, ולמרות שדאגו מראש לאוכל כשר עבור קבוצת היהודים נמנע הרב מבריסק לטעום מאומה מאוכל זה, וגם על ילדיו אסר לאכול מן המאכלים שבאנייה.

כשהבחין רב החובל שהרב מבריסק אינו טועם מהאוכל ניגש אליו וניסה לברר מדוע נמנע מלאכול? ולאחר דין ודברים שהובנו באמצעות המתורגמן, הבין רב החובל שהרב חושש לאיכות

הגאון רבי חיים הלוי מבריסק זצ"ל ידוע היה כבעל חסד גדול מאוד, ביתו היה תמיד פתוח לרווחת העניים והללו הרגישו שם כבני בית לכל דבר. לא פעם קרה שהיה בא למיטתו כדי לנוח קמעה מעמל היום, והיה פוגש שם את אחד העניים שנשכב שם לנוח. הוא כמובן לא העירו ופנה לנוח במקום אחר שמצא.

מסופר, שפעם שאל אחד העניים את רבי חיים אם ידוע לו כמה זמן אפשר להישאר ולהתארח בבית?

"אין לי מושג", ענה לו ר' חיים, "אני כבר נמצא כאן הרבה שנים, ואף אחד לא אמר לי מילה..."

פעם, כאשר באו אל ביתו גבאי העיר הבחינו שבביתו קר מאוד והבית אינו מחומם כלל. הם הבינו כי מחסור בעצי חימום הוא הגורם לכך, ומילאו את מחסן העצים של ר' חיים בעצים שיספיקו לחימום עבור כל תקופת החורף.

לתדהמתם לא חימם ר' חיים את ביתו בעצים אלה, אלא קרא לכל

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות ביממה

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

חדש
הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • אידיש
שלוחה 2/3

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה
שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפנתח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

האם כשאומרים פסוקי 'ויכולו' בליל שבת לאחר התפילה צריך להקפיד לאומרם מתוך סידור?

זווית
הלכתית
ב'דף היומי'

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

אמירת ויכולו בשבת מתוך ספר • פסוקי דזמרה וק"ש בעל-פה •
קריאת התורה עם הבעל-קורא בעל-פה • וחובת אמירת קרבנות

אמירת פסוקים מתוך סידור

יש לעיין, האם כשאומרים פסוקי 'ויכולו' בליל שבת לאחר התפילה צריך להקפיד לומר מתוך סידור, והאם בשעת הקידוש יש יותר חיוב לקרוא מתוך סידור או מזמירות.

והנה, בגמרא תמורה (יד:), מבואר, שדברים שבכתב אסור לאומרם בעל-פה כיון שנמסרו לנו בתורה שבכתב. ודנו התוספות והראשונים כיצד אומרים מזמורים ושירת הים וקריאת שמע וקרבנות בעל-פה, ונאמרו בזה כמה שיטות ונבאר היוצא מהן להלכה בעזהש"ת.

התוספות בתמורה תירצו, שהאיסור לומר בעל-פה הוא כאשר מוציא את הרבים ידי חובה, אבל לומר ביחידות מותר. וכן כתב הטור (סי' מט) בשם אביו הרא"ש, והוסיף שלכן נוהגים באשכנז כשהחזן מוציא את הציבור ידי ברכות קריאת שמע, כשמגיע לפסוק "מי כמוך וגו'" ו"ה' ימלוך לעולם ועד" החזן שותק והציבור אומר כל אחד ואחד בעצמו. וכן דעת הכלבו בשם רבנו פרץ.

ועוד כתב הטור בשם דודו רבנו חיים ז"ל, שדבר הרגיל ושגור בפי כולם אין איסור לאומרם בעל-פה. וכן כתב המרדכי בגיטין בשם רבנו תם, וביאר בזה הלכה בכתבת סת"ם שצריך לומר בפיו מתוך ספר ואחריכך לכתוב. ותפילין ומזוזות כיון ששגורים בפיו כל מבואר במנחות (לב:), שנכתבות שלא מתוך הכתב, הרי שמותר לאומרם בעל-פה בשעת כתיבה, וכן נפסק בשו"ע (סי' לב סעיף כט).

ברבנו יונה בברכות (ה). כתב בשם רבי שלמה מן ההר, שדבר אשר יש חובה לאומרם, כמו קריאת שמע, ניתן לאומרם בעל-פה; וכיון שניתן לאומרם בעל-פה לחובה מותר לאמרם גם כשאינו קורא ק"ש לשם חובה. וכתב שזה הטעם שמותר לומר פרשת הקרבנות בעל-פה בכל יום מפני שהיא חובה כמבואר בתענית (כו:), שבזמן שאין בית המקדש קיים אומרים פרשת הקרבנות ועלידי זה נחשב לפני הקב"ה כאילו בנו בית המקדש והקריבו עליו קרבן, עיין שם עוד.

וה'כלבו' כתב, שהתירו לומר פסוקי ברכת כהנים וקרבנות בעל-פה משום "עת לעשות לה'", שאי אפשר לכל אחד להביא ספר לקרות בו בכל בוקר. וה'אבודרהם' כתב בשם הירושלמי, שעיקר האיסור לומר בעל-פה זה כשקורא בתורה, שלא יאמרו שהספר-תורה חסר, וזה הטעם שהתירו לומר קרבנות בעל-פה.

ודנו הפוסקים אם מותר לומר קריאת התורה יחד עם הבעל-קורא כשאינו מסתכל בחומש כדי לקיים אמירת שניים מקרא. ועוד נשאלה שאלה, האם מותר לומר שניים מקרא תוך-כדי הליכה

כששומע את הפרשה בפלאפון ע"י 'קול הלשון'.
והנה, הרדב"ז (סי' אלף ר"ה) נשאל אם מותר לומר את הפרשה יחד עם הבעל-קורא, וכתב שהוא נמנע מזה משום איסור אמירת פסוקים בעל-פה, אבל אינו מוחה באחרים העושים כן כיון שלירושלמי האיסור הוא רק כשקורא בתורה, וכן יש טעם שדווקא בקריאה של חובה וקריאה זו אינה של חובה כיון שכבר אמר שניים מקרא ואחד תרגום בביתו; ומכל מקום הוא נמנע מזה כיון שבתלמוד בבלי לא נאמרו חילוקים אלה. ומכלל דבריו משמע, שכשאומר לשם חובת שניים מקרא זה יותר חמור ואסור.

וה'משנה ברורה' (סי' מט סק"ב) כתב, שאין למחות במי שאומר את הפרשה בעל-פה עם הבעל-קורא כיון שעיקר האיסור כשמוציא את הרבים ידי חובה. וכן הוכיח הגר"א מגמרא תענית (כה). לגבי קריאת מעמדות במנחה שהיו קוראים בעל-פה, ואמר רבי יוסי שאי אפשר שיחיד יקרא בעל-פה בציבור אלא כולם קוראים בעל-פה בקריאת שמע - הרי מפורש כתירוץ התוספות בתמורה, שמותר לומר ביחידות בעל-פה אך לא להוציא רבים ידי חובה.

ולפי טעם זה כתב הב"ח, שגם דברים השגורים בפיו כל אם הכוונה להוציא אחרים ידי חובה אסור לאומרם בעל-פה. וכן פסק ה'משנה ברורה' בסק"ז בשם ה'מגן אברהם' והגר"א. ולפי זה, נכון להקפיד בשעת קידוש, כשאומר פסוקי 'ויכולו' לומר מתוך זמירות ולא לאומרם בעל-פה.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

ומי שמאחר או מקדים את הסיום לימים אלה כי רצונו לאכול בשר ולשתות יין, הרי באופן זה נראה שאין לו שמחה בסיום המסכת אלא באכילת הבשר ושתית היין ואין זו סעודת מצוה, שהרי עיקר המצוה זו השמחה שבסיום המסכת

ומדוע עשו 'סיום' כל יום בתשעת הימים בישיבת 'בית יוסף' בה למד מרן הסטייפלר בבחרותו?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעזור לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

היין ואין זו סעודת מצוה, שהרי עיקר המצוה זו השמחה שבסיום המסכת. אך מי שמסיים מסכת ומשייר מעט כדי לחגוג את שמחת הסיום בזמן הנוח והראוי לעשות את הסיום ודאי שזו סעודת מצוה, וכמו שכתב ב'שו"ת מהר"ם מינץ' (הובא בש"ך, יו"ד סי' רמו ס"ק כז) שכשבאים לסוף המסכת ישיר מעט בסופה עד שתהיה לו שעת כושר ביום הראוי לתקן בו סעודה.

וכן כתב ב'ערוך השלחן' (סעיף כח) כי מי שמניח הסיום מסכת דווקא לימים אלה כדי לאכול בשר דבר מוכער הוא. אך הוסיף, שללמוד לכתחילה מסכת כדי לעשות סיום בימים אלה אפשר שכדאי, כיון שעלידי זה ירבה בעסק התורה.

והגר"ח קנייבסקי שליט"א (קרא עלי מועד' פ"ה, הערות הגר"ח אות כז) סיפר, ששמע מאביו מרן בעל ה'קהילות יעקב' זצוק"ל, שבזמן מלחמת העולם הראשונה לא היה מה לאכול בשיבה והאוכל היחיד שהיה זמין היה בשר, ועשו הבחורים בכל סעודה סיום וכל בני הישיבה אכלו בשר.

על איזה זלזול בהלכה בתשעת הימים נזעק בעל ה'ערוך השלחן'? בעניין ההלכה שלא לאכול בשר בתשעת הימים, הביא השו"ע (סי' תקנא סעי' ט) שיש דעות שהלכה זו נוהגת רק בשבוע שחל בו, ויש דעות שהיא נוהגת מראש חודש עד אחר התענית, ויש דעות שהיא נוהגת מ"ז תמוז עד התענית.

וכתב ה'משנה ברורה' (ס"ק נח) שלדעות שאסור מראש חודש, היינו שראש חודש בכלל האיסור. וכתב, שכן המנהג במדינותינו. ועל אלה המזלזלים במנהג זה של איסור אכילת בשר כל תשעת הימים באומרים כי אינו אסור מעיקר הדין ורק מנהג הוא, הוכיח ה'ערוך השלחן' (סעיף כג) מלבד האיסור דאורייתא של נדר - שכיון שאבותינו קיבלו עליהם מנהג זה הרי זה נדר של כלל ישראל - גם יש להם ליבוש ולהיכלם, כי הלוא בהרבה מהאומות אין אוכלים שבועות רבים בשר או חלב ואף לא ביצים, ואנחנו בני ישראל שנאמר עלינו "קדושים תהיו" איך לא נעצור בעצמנו שמונה ימים בשנה לזכרון בית מקדשנו ותפארתנו, ועל כיוצא בזה אמר הנביא (יחזקאל לו, לב) "בושו והכלמו מדרכיכם בית ישראל", ועונשם גדול מאוד.

והוסיף (שם, סעיף כה) שהאוכל בשר או שותה יין בסעודה מפסקת עליו הכתוב אומר (יחזקאל לב, כז) "ותהי עוונותם על עצמותם". היינו, לפי דין הגמרא שנהגו איסור בבשר ויין רק בסעודה מפסקת, אבל למנהגינו שכבר נמנעים מראש חודש אזי גם על מי שאוכל בשר או שותה יין מראש חודש נאמר כתוב זה.

מדוע עשו סיום כל יום בתשעת הימים בישיבת 'בית יוסף' בה למד מרן ה'קהילות יעקב' בבחרותו?

פסק הרמ"א (סי' תקנא סעי' י) שבסעודת סיום מסכת בתשעת הימים מותר לאכול בשר ולשתות יין כל אלה השייכים לסעודה זו. וכתב ה'משנה ברורה' (ס"ק עג) שמכל מקום אם לא נזדמן בלימוד הסיום לא ימהר או יאחר בשביל זה.

ובביאור דבריו [שמקורם הא"ר, ראה שער הציון ס"ק עט] כתב ב'שו"ת מנחת יצחק' (ח"ב סי' צג) שכוונתו למי שמאחר או מקדים את הסיום לימים אלה כי רצונו לאכול בשר ולשתות יין, שבאופן זה נראה שאין לו שמחה בסיום המסכת אלא באכילת הבשר ושתית

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

מנוחות, מנוחה שלמה, מנוחת שלום ושלווה... ברם, לאמתו של דבר, כיום אין מתקוטטים על דברים כגון אלה, לא מפני שהתרבה השלום אלא מפני שאין מכירים בערכם של הדברים. וכי מה זו עלייה לתורה בעיני מי שאינו מכיר בערכה של התורה הקדושה!? והוא הדין לגבי מקום בבית הכנסת! בזמננו, מקום האדם בבית הכנסת היה עיקר מקומו של היהודי בחייו, אבל כיום המקום בבית הכנסת משמש את האדם רק לזמן קצר וארעי, וממילא הוא נטול חשיבות בעיניו, ועל דברים קטני-ערך שכאלה לא כדאי לו לערוך מחלוקת. וכבר רמזו חז"ל במדרש: "אילו זכיתם הייתם קוראים בתורה איכה אשא לבדי, ועכשיו שלא זכיתם הרי אתם קוראים איכה ישבה בדד", (איכה רבה יא). כי אמנם לפני התעוררו מחלוקות על עניינים אלה, אבל מחלוקות אלו לימדו על הזכויות והקניינים הרוחניים של אותם דורות. אך השלום של זמננו מראה על הבדידות וההתרחקות מהבנת ערך התורה וכבוד בית מקדש מעט, ושלום כזה אינו שלום שעליו העולם מתקיים. (מתוך עמודו של עולם)

במקרה אחר ערך אחד ממשנתפי השיעור 'שבת חתן' לבנו שהתקיימה בבית מדרשו של רבינו. באותה שבת התקיימה בבית המדרש שמחה נוספת, ועקב כך נוצר עומס של אורחים שהיה צורך לכבדם בעליות, עד שלבסוף אבי החתן עצמו לא כובד בעלייה לתורה. באותה שבת אחר הצהריים, בעת תפילת מנחה שהתקיימה לפני השיעור, הורה מרן לגבאי לכבד את אבי החתן בעלייה לתורה, בעוד הנוכחים משתאים על כך שרבינו שכל הווייתו בתורה ועמלה שם לבו לכך שבעל השמחה לא זכה בעלייה בתפילת שחרית וטרח לפצותו ולשמח את לבו.

כחוליה נוספת לדברים מן הראוי להביא את דברי רבינו, שביאר בפירושו למסכת אבות, מפני מה בימינו כשמתבוננים סביב נראה לכאורה כי התרבה השלום. שהרי לפנינו, בדורות הקודמים, היו שומעים דברי ריבות בשעריך על עלייה לתורה או על מקום נכבד בבית הכנסת, ואילו כיום אין פרץ ואין צווחה, הכל מתנהל על מי

המשך מעמוד 3 | הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א

תקופה בת שלושה חודשים לא דיברתי בשום שמחה כדי שלא יצא מכשול מתחת ידי אם אזכיר אדם אחד ואת רעהו לא אזכיר. יהודים יקרים! לא העליתי על דעתי בשום אופן שאפשר שיארע דבר כזה. יכולתי גם להתנצל בפני המחותן ולומר לו שלא רציתי לבוא לשמחת ה'שבע ברכות' כלל, ורק מחמת שבנו הפציר בי כל-כך עשיתי זאת. ועוד, שאמרתי לבן מראש שלא התכוננתי לדבר ולכן אין הקולר תלוי בי. אבל כנראה, משמים רצו לעורר אותי להראות לי את חומרת הדבר, עד-כדי-כך שמחותן נאלץ ליטול כדור נגד התקף לב מחמת שלא הזכרתי די את חשיבותו מלבד את ייחוסו שהינו נכד לבעל ה'מגלה עמוקות', ואודותיו ומשפחתו לא דיברתי מאומה. ולכן אני מציין עתה ברבים, שהלכתי לאחרונה לשאול בדעת אדם גדול, כפי שהזכרתי לעיל, ושאלתי האם עקב כך שאדם הלך כבר אינו בהאי עלמא מותר לי לפרסם דבר זה, וענה לי שהיות ויצא תחת ידי מכשול כה גדול שאדם נפגע ממני בעיצומו של יום שבת קודש - ודווקא בשבת כזו שעורך שמחה לצאצאיו - ראוי שאספר סיפור זה ברבים, והחיזוק שיצא משמיעת המעשה יהא לכפרתי על מה שאירע לי בשגגה שלא ברצוני.

[מתוך 'כבודם של ישראל']

כך טרחתי לספר ולשבח את כולם לשביעות רצון כל הצדדים. אולם, לצערי התברר לי כי הדבר לא עלה בידי. ביום שבת קודש סיבב מסובב כל הסיבות שבדרכי לבית המדרש אפגוש את המחותן, אשר אמש הארכתי בדברים בשמחת השבע ברכות שערך. והנה הוא אומר לי: "דע לך, שאמש בסעודת ליל שבת שברת את לבי כחרס הנשבר, עד שבלילה לא יכולתי לישון כי הפרעת את שמחתי". כמובן ששאלתי אותו מה אירע, ותשובתו הפתיעה אותי עד מאוד: "בשובנו לביתנו עשינו חשבון, אני ובני ביתי, כי אודות הצד השני הארכת הרבה לדבר בשבח משפחתם ועלינו לא מצאת מה לומר מלבד העובדה שאנו מצאצאי בעל ה'מגלה עמוקות'. אמנם זו חשיבות גדולה עבורי שהנני מיוצאי חלציו, אבל האם לא מצאת מה לומר עלי מלבד זאת? דע לך שהנני חולה לב רחמנא ליצלן, ובשובי לביתי כה כאב לי הדבר עד שנאלצתי ליטול כדור נגד התקף לב!". כמובן שהשבת שלי כבר נשברה לרסיסים, ללא ספק. אבל ביום ראשון הלכתי לשאול בדעת אדם גדול בבני ברק מה לעשות אחר שיצא מכשול כזה תחת ידי, והורה לי שאקבל על עצמי לא לדרוש ברבים למשך שלושה חודשים. ואכן שמרתי על דיבורי, ובמשך

המשך מעמוד 9 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

על ארבע ככבשה, ופולט הברות משונות שנשמעו כקולותיה של כבשה. הילדים, כילדים, היו מנופפים לעברו באצבע מאשימה, ומתריסים כנגדו: "נו, אתה עוד תעז לדבר לשון הרע על ארץ-ישראל?". (מתוך הספר 'מצוות בשמחה' - פרשת צו. בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

שיצאו מפיו דמו אף הן לקול פעייתן של הכבשים... רבי דב סוקולובסקי שחשש כי השומעים יתייחסו לסיפור בספקנות, טרח להדגיש שהוא עוד זוכר שכאשר הלך עם הילדים בני גילו לחיידר במיר, והיו עוברים מול ביתו של האיש ההוא, ראוהו תמיד באותו מצב, דהיינו שהיה מוטל על ברכיו והולך

סיפר לך על כך?".
 "לא! מעולם הוא לא סיפר על כך מאומה".
 נסע רבי בצלאל לביתו של חותנו והסתקן לדעת "האם נכון הסיפור ששמעתי עליכם אודות תרומתכם להדפסת 'ספר מצוות הקצר' של ה'חפץ חיים?".
 רבי ירחמיאל נסער: "זאת מנין לך?".
 "פגשתי בר' פלוני אשר מעיד על עצמו שנשלח על-ידי ה'חפץ חיים' לאמריקה כדי לגייס את התרומה להדפסת הספר".
 כשמוע רבי ירחמיאל את הדברים לא יכול היה עוד לעצור את סערת רגשותיו ופרץ בבכי מר. חתנו רבי בצלאל ניסה להרגיעו אך לשווא. כששבה אליו רוחו קמעה פנה רבי ירחמיאל אל חתנו בקול שבור ואמר: "רבי בצלאל, אתה הרי יודע כמה צדקות נתתי בימי חיי, אבל איזה ערך יש לכל זה, הלוא הכבוד הרב שקיבלתי על כך נגס בזכויות שלי! אם היה איזה מעשה שהיה כולו לה', נקי לגמרי, הרי זו אותה תרומה שתרמתי להוצאת ספרו של ה'חפץ חיים' וכותו תגן עלינו. והנה עכשיו, בבת אחת, גם את הזכות הזאת נטלו ממני, ולא אבכה!?"
 (מתוך הגדה של פסח 'ומתוק האור')

שנים נפטר ה'חפץ חיים'. אותו מקורב שהיה שליח מצווה להדפסת הספר עלה לארץ-ישראל וזכה להקים בה את ביתו.
 באחד הימים ישב האיש במרפסת ביתו והנה הוא רואה את הגאון רבי בצלאל ז'ולטי זצ"ל פוסע על המדרכה שעליד הבית. באותם ימים היה הרב ז'ולטי אברך צעיר ותלמיד חכם מופלג. בצעירותו יצא שמו כעילוי גדול, ממצויני ישיבת חברון, ובהגיעו לפרקו השתדך עם בתו של רבי ירחמיאל וקסלר, גביר עשיר ממוצא אמריקאי, שנודע במעשי הצדקה והחסד הרבים שלו.
 כשראהו מן המרפסת סימן האיש לרבי בצלאל שיואיל לסוד לביתו. עלה רבי בצלאל לביתו של אותו מקורב של ה'חפץ חיים' ותהה לשם מה קרא לו. אמר לו האיש: "שב ואספר לך". סיפר האיש לרבי בצלאל את קורות כל אותו מעשה, בהיותו משמש שליח מצווה למציאת תורם להדפסת 'ספר המצוות הקצר' של ה'חפץ חיים'.
 תהה רבי בצלאל: "ומה כל זה קשור אלי?".
 השיבו האיש: "אותו יהודי אמריקאי שפגש אותי ברציף הרכבת כדי להזהירני מפני 'כשרות' הרפורמים ואירחני בביתו בנדיבות לב, ואשר זכה ש'ספר המצוות הקצר' של ה'חפץ חיים' יצא בזכותו - הוא חותנך, רבי ירחמיאל וקסלר! האם אינך יודע על כך? האם לא

המשך מעמוד 26 | הרב ישראל ליוש

להיכשל בבישול עכו"ם.
 הרב קפלן ירד לבטן האנייה ועשה ככל אשר ציווה עליו הרב. והנה, כאשר הבחין רב החובל כי הרב קפלן מכבה את האש ומדליקו מחדש, שאל אותו: "וכי אתה חושש לבישול עכו"ם? הלוא יהודי אנוכי!".
 הרב קפלן מיהר לספר לבריסקער רב שרב החובל הינו יהודי. התרגש הרב ואמר: "עכשיו אני מבין...! עד עתה הטרידה אותי מאוד המחשבה על כך שהגוי הזה דואג לילדים שלי... עתה, משנודע לי שהוא יהודי נחה דעתי, כי הרי מידת החסד והמחשבה על הזולת טבועה בכל יהודי...".

הכשרות ואינו מסתפק בהסדרי הכשרות שנעשו.
 רב החובל שחפץ מאוד בטובתו של הרב הציע שהרב ישלח שליח אל בטן האנייה ויוציא מברכת הדגים דג חי, שכשרותו תיבדק על-ידי הרב. גם ממחסן הירקות ייקח השליח מה שירצה, ולאחר מכן יפנה השליח אל מחסן הכלים וייקח משם כלים חדשים שעדיין לא השתמשו בהם ובהם ישל את הדג והירקות...
 לאחר תהיות ומחשבות רבות הסכים מרן הגר"ז ואמר: "נו, שיהיה בשביל הילדים!" וביקש מהגר"ש קפלן זצ"ל, שנלווה אליו, שיטפל בענייני האוכל, והזהיר אותו מאוד שידליק בעצמו את האש כדי לא

המשך מעמוד 24 | הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לברר אם קרה אסון לא ידוע או צרה התרגשה על בית רבם, אך כל התלמידים וגם בני משפחתו משכו בכתפיהם, איש לא הבין מה לדמעות הללו בעיצומו של יום...
 לבסוף, אזר מאן דהו אומץ, ניגש אל הרב ושאל: 'למדנו רבנו, על שום מה הרב בוכה? קרה משהו? אולי נוכל לסייע?' - - -
 'לא ולא', החווה רבי אליהו בידין, ואחרי הפצרות נעתר והסביר: 'מיום עלותי לארץ הקודש, מהרגע בו דרכו כפות רגלי על עפרה המרום של ארץ ישראל, נוהרתי שלא לירוק חלילה על אדמת קודש זו. הן אני נמצא בטרקלינו של מלך, בארץ אשר עיני השם בה כל העת, במקום בו כל רגב אדמה קדוש ונשגב - וכי יעלה על הדעת לירוק במקום כזה!?'
 היום', נאנח רבי אליהו והמשיך, 'היום זה קרה. בחוסר תשומת לב

רגעית, ירקתי על האדמה, ביזיתי את אדמתה של ארץ ישראל! אני שבור וכאוב על הענין, ובודק בנפשי ומפשפש בחדרי לבי, אם אני חווה ירידה רוחנית תלולה אשר הובילה אותי לאבד מתחושת קדושתה של הארץ, אם משהו בנשמת נפגם עד שקדושת הארץ כבר לא פיעמה בלבי באותה עוצמה, וכבר לא נמנעתי מלירוק עליה...'
 הסיפור, המופיע בהקדמת הספר 'לב אליהו', מבהיר ומפנים בנו את המסר: ארץ ישראל היא לא מקום מגורים, ארץ ישראל היא מקום קדוש, שגם גרים בו. הבה נפנים את המסר הזה ונחדדו בליבנו, כי אם נזכור ונחוש ונחיה את קדושת הארץ בכל עת ורגע - נהיה מוגנים ושמורים בחממה של ארץ ישראל, נרגיש זכים וטהורים בסתר צל כנפיו של ארצו המובחרת של בורא עולם!

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מדוע לא יבוא אליהו הנביא בשבת לבשר על הגאולה?
- ◆ האם מותר לברך ברכת הלבנה בשבת?
- ◆ היוצא בשבת אל מחוץ ל'תחום', האם רשאי לשוב לתוכו?

המקומות האסורים באיסור תחומין

• איסור היציאה אל מחוץ ל'תחום' בשבת וביום טוב, ספק בידינו אם הוא דווקא למטה מעשרה טפחים או אף למעלה מעשרה טפחים. ובתחום של אלפיים אמה ניתן להקל, אך בתחום של שנים-עשר מיל - לדעה שאיסורו מדאורייתא יש להחמיר, וכן מצדד השולחן ערוך להלכה. וכתבו הפוסקים, שזהו הטעם שאליהו הנביא לא יבוא בשבת לבשר על הגאולה.

• איסור תחום שנים-עשר מיל מדאורייתא (לדעת הסוברים כן) נלמד ממחנה ישראל שבמדבר, ולכן אין האיסור אלא ביבשה שבה היה מחנה ישראל, אבל בימים ובנהרות אין איסור תחומין מדאורייתא. ולפיכך, מותר לאדם להפליג בספינה בשבת לכל מרחק שהוא כאשר היא נמצאת מעל לגובה עשרה טפחים מקרקעית הים. אך אם מ'בין השמשות' ואילך ירדה הספינה, ולו לרגע אחד, אל מתחת לעשרה טפחים, ואף שלא מדעתו - נקבע מקום שביתתו במקום זה. ויש מוסיפים, שאין האיסור מדאורייתא אלא ברשות הרבים ולא ב'כרמלית', כיון שבמחנה ישראל לא היתה כרמלית. אך אין להקל בדבר.

• יש מהראשונים שכתבו שאין לברך ברכת הלבנה בלילות שבת ויום טוב, מכיון שהמקדש את הלבנה נחשב כמקבל את פני השכינה, והרי זה כאילו הוא עולה למעלה למקום שהוא מחוץ לתחומו כדי לקבל פני השכינה. וכן פסק הרמ"א. ועל-פי הקבלה יש טעמים רבים לדבר.

דין היוצא בשבת אל מחוץ לתחום

• מי שיצא בשבת אל מחוץ לתחום' במזיד והתרחק מקצה התחום פחות מארבע אמות - לדעת הרמ"א, רשאי לשוב ארבע אמות אף לכיוון העיר, לתוך התחום, אך אינו נעשה כאחד מתושבי העיר הרשאים ללכת עד אלפיים אמה לכל

סביבותיה. ואם יצא באונס או בשגגה רשאי לשוב גם אל תוך העיר, ודינו כאחד מתושבי העיר וכאילו לא יצא מהתחום. • אדם ששהה בעת כניסת השבת מחוץ לתחום העיר רשאי ללכת עד אלפיים אמה לכל צד. ואלפיים אמה אלו נמדדות מקצה ארבע אמותיו, כך שבפועל רשאי הוא ללכת אלפיים וארבע אמות לכל צד.

• מי שיצא בשבת אל מחוץ לתחום באונס או בשגגה אינו רשאי ללכת יותר מארבע אמות. ואם חזר לתוך התחום באונס או בשגגה דינו כאילו לא יצא כלל. ואם בהיותו מחוץ לתחום נכנס באונס או בשגגה לרשות היחיד, נחשבת כל רשות היחיד זו עבורו כארבע אמות. ואם יש רשות היחיד אחרת הצמודה אליה, דהיינו שלא מבדילה ביניהן רשות הרבים או כרמלית, נחשבת אף היא כחלק מארבע אמותיו. • מי ששבת בעיר המוקפת בחומה או בעירוב ויצא מחוץ לתחומה וחזר לתוך העיר, אף אם יציאתו וחזרתו היו במזיד נחשבת עבורו כל העיר כארבע אמות.

שאיבת מים ממאגר המשותף לשני תחומין

• שתי ערים שהמרחק ביניהן הוא ארבעת אלפים אמה ובקו הגבול המשותף של תחומיהן יש מאגר מים אשר חלקו בתוך תחום זה וחלקו בתוך תחום זה - לדעת השולחן ערוך, אסור לשאוב מים מהמאגר ולטלטלם יותר מארבע אמות; ויש מתירים. ואם העמידו בקו הגבול המשותף של שני התחומים מחיצה, אשר לפחות טפח ממנה משוקע במים - לכל הדעות מותר לשאוב מים מהמאגר ולטלטלם. וכמו כן, אם המרחק בין הערים הוא הרבה יותר מארבעת אלפים אמה והמאגר מתפרש על פני כל השטח שבין שני התחומים ונכנס לשני התחומים - לכל הדעות מותר לשאוב מים מהמאגר בתוך תחומי הערים ולטלטלם.

סיפורי צדיקים

גליון 371
שנה ח' תשע"ט

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

מעיני הדור נעלם הסוד
אמר רבי אלעזר לאביו, יום אחד כשהיינו בבית המדרש, דנו החברים במה שאמר רבי עקיבא לתלמידיו, כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים, שמא תסתכנו בעצמכם, כי נאמר (תהלים ק"א - ז') "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני". עוד אנו יושבים שם המשיך ר' אלעזר, ירד זקן הזקנים ושאל אותנו במה אנו עוסקים, כשהשבנו לו שאנו עוסקים בדברים שאמר רבי עקיבא לתלמידיו, אמר לנו בדברים יש סוד עליון ואנו בישיבה של מעלה פירשנו אותם, וכדי שלא תטעו בפירוש ירדתי ממרומים כדי לבארו לכם, מעיני הדור נעלם הסוד, אך לכם יש לי רשות לגלות, ואמר לנו האיש מעולם העליון סודות תורה.
(זוהר ח"א כ"ו ב')

פרשת השבוע

ותהיינה מחלה תרצה וגו' בנות צלפחד לבני דודיהן לנשים (ל"ו י"א)
מסופר על אחד מנכבדי וילנא שבא אל הגה"ק רבי שלמה זלמן מוילנא זיע"א, והתלונן בפניו שמחותנו הערים עליו ועל בני משפחתו, ולאחר שהשיא את בנו הלמדן לבתו של אותו אדם, יצא הסוד ברבים שהאשה מבוגרת מבעלה בכמה שנים טובות. הרגיע רבי שלמה זלמן את האיש ושכנע אותו שלא יגרום חלילה לביטול קשר הנישואין של בנו, ובין השאר אמר לו צא וראה, שאף בתורתנו הקדושה מצינו מעין המעשה שארע לך, הנה אנו רואים על בנות צלפחד ו'תהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונועה בנות צלפחד לבני דודיהן לנשים" אומר על כך רש"י "כאן מנאן הכתוב לפי גדולתן, לפי גילן, ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן" ויש מקום לשאול, מדוע מקפיד הכתוב למנות בכל מקום את בנות צלפחד לפי חכמתן, ורק בפרשת מסעי נמנות הבנות לפי גילן? אלא המשיך רבי שלמה זלמן ואמר כשחיוך של אהבת ישראל על פניו: בגמרא (בבא בתרא דף קיט) אמרו חז"ל על בנות צלפחד, שאפילו הקטנה שבהן לא נישאה קודם שהיתה בת ארבעים. במצב זה לא היה מן הראוי למנות את הבנות לפי שנותיהן, ולכן מנה אותן הכתוב לפי חכמתן, אבל בסוף פרשת מסעי מדובר על בנות צלפחד לאחר נישואיהן, ולכן הן נמנות כאן לפי גדולתן זו מזו בשנים, שכן לאחר הנישואין שוב אין לחשוש מכך שיוודע ברבים הגיל האמיתי של האשה.

ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה (ל"ג - כ"ד)
פעם אחת ישב ה"חווה הקדוש מלובלין" זיע"א במסיבה עם תלמידיו הקי, ודרש תורה על כל מ"ב המסעות שזוכרים בפרשה, כשהגיע לפסוק "ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה" לא פירש על פסוק זה. ענה לו תלמידו הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א ואמר, שיש לו לומר תורה על פסוק זה, ואמר בוה כי הנה מצינו באברהם אבינו ע"ה שנקרא 'הר' שאמרו חז"ל (מסכת פסחים) 'לא כאברהם שנקרא הר', וגם מצינו ביעקב אבינו ע"ה שנקרא 'שפר', כמאמר חז"ל (מסכת בבא בתרא) 'שופריה שיעקב מעין שופריה דאדם קדמאי', וכן מצינו שיצחק אבינו ע"ה נקרא 'חרדה' כמו שאמר הכתוב 'ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד', והפירוש הוא, שהנה איתא (מסכת שבת) אמרו חז"ל דלעתיד לבוא יאמר הקב"ה לאברהם, בניך חטאו, ויאמר לו רבש"ע, ימחו על קדושת שמך, וכן יבא אל יעקב ויאמר לו, בניך חטאו, והוא משיבו ג"כ, ימחו על קדושת שמך וכו', ואח"כ יבא אצל יצחק אבינו ע"ה ועשה לו חשבון, עי"ש.

ועפי"ז אפשר לפרש, ויסעו מהר שפר היינו יסעו "מהר" שרומז לאברהם אבינו, וכן יסעו מ'שפר' שרומז ליעקב אבינו, ויחנו 'בחרדה', היינו ביצחק אבינו שנקרא 'חרדה', שהוא עשה חשבון ואמר פלגא עלי ופלגא עלך וכו'.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים 8:14 ת"א: 8:17 ר"ת: 8:49

זמני כניסת השבת
פרשת מסעי

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:00 ת"א: 7:15

כל עוד היו בידי האברך קצת מזומנים ממה שהביא עמו מחו"ל, ישב באהלה של תורה מבודד יומם ולילה, אך עברו כמה שבועות והכסף תם, העוללים שואלים ללחם והבית ריקן, אשתו הצדקנית מיעצת אותו להכנס אל רבי שמואל ולבקשו שיקבלו לישיבה, ברעיונה עולה דמות ים הגדול ונחשוליו אשר בלעו ללא רחם את המכתב, הה הה היא נאנחת חרישית, אילו היה עתה מכתב זה ביד בעלה. עבר יום ועוד יום והאברך נוכח כי צדקה אשתו, בדברה אליו יום יום ללכת אל רבי שמואל ולבקשו שיקבלו לישיבה כי כלתה פרוטה מן הכיס, אך כדי שלא יהיו הדברים נראין כפגימה דקה באמונה, חוזר האברך בפני אשתו על דברי המסילת ישירים ספר שלא מש מכיסו, לא שהשתדלות הוא המועיל, אלא שהשתדלות מוכרח, ובכן כדי לקיים חובת ההשתדלות הוא מודיע לה שהוא נאות ללכת אל הרב, ועל ה' הוא משליך יתבו. למזלו וכרצונו נודמן רבי הירש'ל לחדרו של רבי שמואל בשעה שלא היה אף איש בחדרו, בחרדה ובכפיפות קומה ניגש אל רבי שמואל ושטח את בקשתו להתקבל לישיבה, ובצדקתו גם נימק רבי הירש'ל את בקשתו, יען כי אין לי פרנסה. בשביל פרנסה נכנסים לישיבה? מתמה רבי שמואל, והלא תכלית הישיבה הוא ללמוד תורה ולעמול בה, וכשלומדים תורה ממילא יש קמח, נו, ממשיך רבי שמואל, האם יש לך איזה המלצה מחו"ל שאתה בר אוריין ושאתה בכלל אברך המעוניין ורוצה לעמול בתורה? רבי הירש'ל עומד דומם ליד רבי שמואל ושותק, הוא נוכר במכתב רבו שהושלך לים הגדול מפני שלא רצה להשתמש בכתרה של תורה, הוא מעדיף איפוא גם עתה להעלים מהרב את דבר המכתב, וכך עברה כמחצית השעה, האברך עומד שותק ושוקע בהרהוריו, ואילו רבי שמואל יושב על כסאו רדום, משא ועול הציבור בעיר הקודש, המקבצת לתוכה בנים מארבע כנפות הארץ, גוברים על כוחותיו של רב העיר.

צעדים כבדים נשמעו מן החצר, הרב ננער, נושא המכתבים הארמני נכנס ברעש אל הרב, והניח צרור גדול של מכתבים מחו"ל המיועדים לרבה של ירושלים. האברך התרחק מיד קצת הלאה מכסאו של רבי שמואל, למען לא יפריע לו לעבור על המכתבים שהגיעו עתה, הרב ממיין את המכתבים, והנה מכתב של בעל הרה"ק ה"חידושי הרי"ם" מגור, רבי שמואל מבכר את המכתב של ידידו המצוין כדי לפותחו ולקוראו ראשון, והרי כל תוכנו מכתב קצר כתוב על ניר רחב שוליים "היות ותלמידי האברך רבי הירש'ל מטומנוש נסע לעיה"ק ירושלים ת"ו למקום שאין מכירים אותו, והגם שנתתי בידו מכתב המלצה להגיד לאדם ישרו, אבל אני יודע אותו וחושש אנכי שלא ימסור המכתב למעלתו, לכן אני מעתיק לכת"ר מה שכתבתי במכתב ההמלצה הראשון, כי האברך הזה לומד תורה מתוך יסורים מאז עמדו על דעתו, ומשחזר פניו על עמלה של תורה לשמה, נא לקרבו ולסעדו". מבדיל, מבדיל, קרא רבי שמואל בקראו את המכתב פעם ופעמיים, כשמבטו מופנה בהתפעלות לעבר האברך הניצב לימינו, מבלי שהאברך תפס בכלל במה עוסק מכתב זה שהרב כבר קראו ושלוש. "אתה משלנו", "אתה משלנו", קרא רבי שמואל בהתרגשות אל האברך, כשהוא מתרומם מכיסאו ומושיבו על ידו. למותר לציין, כי בו ביום נתקבל רבי הירש'ל לישיבה ולא פסק פומיה מגירסא עד יומו האחרון.

ראה מזכיר הישיבה כי העשיר טרכטנבערג עזב את בית הרב ברוגו ובנויפה, מה עשה? הלך בערב אל חדר מלונו כדי לנסות להפיג את כעסו ולרכבו, אבל לשווא. אחרי רוב דברים ושכנוע הציע לו המזכיר ללכת אל ביתו של האברך, לעמוד מבחוץ ולהציץ דרך החלון פנימה, כדי לראות את תהלוכותיו. העשיר נאות ויחידיו הלכו לראות מה מתרחש בפנים ביתו של האברך אשר הרב כה חרד לקראתו, עד שדחה מפניו את אחד מגדולי נדיבי מוסדותיו. והשעה שעה אחת אחר תפילת ערבית,

א פולישער יונגערמאן (האברך מפולין) בירושלים של מעלה (ב') (תקציר משבוע שעבר) אשר טרכטנבערג היה עשיר מופלג מארה"ב, ידוע היה בשפע תרומותיו למוסדות הישוב הישן בירושלים, אמנם היה יהודי פשוט אולם לבו היה קשור ומלא רגש עמוק לתורת הישוב הישן בעיר הקודש. יום אחד עלה בלבו של מר טרכטנבערג לעלות ולבקר בארץ ישראל, אשר במוסדותיה הוא משקיע תרומות הגונות, באחד מימי חודש אלול, והנה מר טרכטנבערג נמצא בירושלים, מזכיר ישיבת עץ חיים בחורבת רבי יהודה החסיד אשר מר טרכטנבערג היה מתומכיה הגדולים, קיבל ידיעה מראש על בואו, ועוד ביום שהגיע, הלך אל בית מלונו והציע לו לערוך ביקור אצל הגאון רבי שמואל סלנט וזע"א מרא דאתרא וראש הישיבה. מר טרכטנבערג שמח על ההצעה ושניהם הלכו מיד אל ביתו של רבי שמואל. המזכיר הציג את מר טרכטנבערג בפני הרב כאחד מתומכיה הגדולים של הישיבה. הרב כיבדו בלבביות כדרכו והתייר ישב וסיפר לו על עזרתו הרבה בעבר למוסדות התורה בירושלים, ועל תכניותיו להבא. הרב האוין ועודדו מאד.

עודם משוחחים ומישהו דופק על הדלת החיצונה, רבי שמואל מרמו למזכיר הישיבה שיפתח, הדלת נפתחה והנכנס התיישב להמתין בחדר החיצון עד שהרב יתפנה לו. כלאחר יד שאל רבי שמואל את המזכיר מי הוא הבא? 'דער פולישער יונגערמאן' - 'האברך הפולני' עונה המזכיר. הרב התרגש מאד לשמע מי הוא האורח, ובין רגע התרומם מכסאו ואץ רץ אל כוון החדר החיצון, הכניס את האברך פנימה, גפפו ונשקו ולא נרגע עד שהושיבו לימינו ולא זו מלחבבו וללטפו. מה רצונכם אברך יקר? שואלו רבי שמואל בלבביות מפתיעה. שום דבר מיוחד רבי, משיב האברך, רציתי פשוט להציע לפני הרבי ישוב נאה על קושיית רבי עקיבא איגר בפירוש המשניות, שנפל במחשבתי היום לפני הצהרים בשעה שישבתי וחיכיתי בחדר ההמתנה של מרפאת העיניים. נו, נו, חידושי תורה שנתחדשו במרפאת העיניים, ודאי יאירו את העיניים, מגיב רבי שמואל בבדיחותא. השיחה נמשכה חצי שעה ויותר, ובניתיים חלשה דעתו של העשיר בראותו איזה כבוד חולק הרב לאברך זה, ואיזה אהבה הוא רוחש לו עד ששכח עליו כלל. ומכיון שר' אשר בא לכלל חלישות דעת, בא לכלל כעס, ונענה ספק מדבר לעצמו וספק מדבר לנוכחים, "תמהני אם אצלנו באמריקה היה קורה דבר מעין זה, שהרב דמתא אשר הוא אישיות מכובדת ביותר על כולם, יעשה טקס מיוחד מאיזה אברך בטלן ועני מפוזר".

הדברים יצאו מפיו, וצורתו של רבי שמואל נשתנה לפתע, וכל גופו התחיל רועד, עבר רגע קט ורבי שמואל התחיל גם גוער בחריפות בנדבן שישב למולו כשהוא דופק בחזקה על שולחנו הרעוע לאמר, איזה מין חוצפה היא להתבטאות דברים מעין אלה על אברך בן ישיבה ותלמיד חכם? הרב לא נרגע והרעים עוד, אני אומר שזו היא חוצפה, חוצפה שאין לה גבול. לדעת, מוסיף הרב, הוא צריך לקבל נויפה כדון, ביני וביני קם הנדבן ועזב את בית הרב במהירות, והנהלת הישיבה התייאשה כלל מלקבל עוד כל עזרה מהעשיר טרכטנבערג, היחסים עמו כאילו נותקו.

מי היה אברך זה אשר רבי שמואל תבע כה בחזקה את עלבונו? שמו רבי הירש'ל, לידתו בפולין בעיר וורשא, למד תורה אצל הרה"ק בעל "חידושי הרי"ם" וזע"א. הוא עצמו למדן גדול מאד, ויחד עם כל זה ממולא יסורים ומכאובים ובעניות. לימים נפטר אחיו בירושלים, והוא בא לארץ ישראל לתת חליצה לאשת אחיו המת, ובהזדמנות זו החליט להעלות את משפחתו לארץ הקודש ולהשתקע בה.)

משל ונמשל

מיום שחרב בית המקדש לא נראית רקיע בטהרה

משל לעולם, שיום אחד לפתע פתאום כבה אור השמש לבלי שוב, ברגע אחד חשך על כל האנשים עולמם, בצערם כי רב, נאלצו לחשוב על פתרון יצירתי שיאפשר להם לקיים חיים כסדרם עד כמה שאפשר. הפתרון נמצא בדמותן של מנורות. בהתחלה זה היה קשה מנשוא, שכן ההבדל הורגש מיד ומנורות נתלו בכל מקום אפשרי כדי לנסות להחזיר לעולם מעט מהאור שהועם בו. לאט לאט, אנשים החלו להתרגל אל המצב. אחד מאותם אנשים שחיו באותו עולם ובאותה התקופה, כבר הודקן והיה לישיש מבוגר. באחד הערבים הוא טייל להנאתו עם אחד מנכדיו. כל הרחוב היה עמוס לעייפה בנורות ניאון. "סבא, תראה איזה יופי של מנורות!", קרא הנכד בהנאה, תראה איך הן עומדות יציבות ולא נכבות! בכל יום נדלקות בסדר מופתי, אחת אחרי השנייה!", עוד הוא מביט בנורות הרחוב בהנאה גלויה, אנחה כבדה שנמלטה מפיו של סבו האהוב, הגיעה לאוזניו. הנכד, הביט בסבו בפליאה, והסב הסביר לו: "נכדי היקר! אתה יודע אתה נולדת לתוך עולם שכולו מנורות. בגדלים שונים, בצבעים שונים. את האור שלהן בלבד אתה מכיר. אבל אני נולדתי בדור אחר. בדור שלי היה כדור אש גדול, שהיה תלוי במרום, ולכדור הזה קראו שמש. השמש הייתה מאירה עלינו כל היום, ולא רק מאירה, אלא גם מחממת בקרניה הנעימות. האור שלה היה משהו יוצא דופן, שלעולם לא אוכל להסביר לך. הוא היה חודר לכל פינה ומאיר את העולם כולו. זה היה אור טבעי ומיוחד, חזק מכל מקור אור שעוד ימצאו בעולם. ויום בהיר אחד, השמש כבתה. ברגע אחד, נתמלא כל העולם כולו בחשיכה גדולה, שמאו ועד היום לא הצליחו להאיר. האור שאתה רואה היום זה רק הבלחות קטנות של אור עצום, לו רק היית זוכה לחוות פעם אחת באור השמש שאבדה לנו.

הנמשל: גם אנחנו חיים בדור של "מנורות רחוב". גם אנחנו חיים תחת הרושם ש"נורות הניאון" שסביבנו הן האור החזק ביותר שיכולנו ליהנות ממנו, אבל זה רק בגלל שמעולם לא זכינו לחוות באורה של השמש. קשה לדמיין את זה, אבל פעם היה פה אחרת. הגמרא מלאה בתיאורים שלפני החורבן: "מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה... ונפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים" (מסכת ברכות, ל"ב, ב) "מיום שחרב בית המקדש אין יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לברכה וניטל טעם הפירות" (מסכת סוטה, מ"ח, א') "מיום שחרב בית המקדש לא נראית רקיע בטהרה" (ברכות, נ"ט, א'). המשמעות של רק מקצת האזכורים על התיאורים הללו, מלמדים אותנו על שינויים שהיו החל מהפרטים הקטנים ביותר ועד הדברים המשמעותיים ביותר - כמו העובדה שנעלו עברנו שערי תפילה. שיבנה בית המקדש במהרה בימנו.

(מתוך מאמר)

כיון שהגיעו על יד ביתו של רבי הירש'ל, תפסו השנים מקום לתצפית, נצבו בחשאי סמוך לחלון הבית, והמוכיר רמו למר טרכטנבערג להציץ היטב פנימה. מר טרכטנבערג הופתע כולו לראות את האברך אשר פגש בשעתו בבית רבי שמואל, יושב ליד שולחן ארוך, רגליו החשופות עד קצת למעלה מעקביו נתונות בתוך ספל מים קרים כדי שלא תחטפנו שינה, וששת ילדיו עוטרם את השולחן. האבא נותן להם ארוחת ערב ומחלק לכל ילד מנה של שתי פרוסות לחם יבש בתוספת חתיכת חלבה, מאכל עממי של הימים ההם. חתיכת החלבה בותרה לששה חלקים דקיקים וחולקה לילדים הקורנים מאושר, ואילו הוא האבא עצמו אוכל את מנת הלחם ללא התוספת, אלא טבול בכוס תה בלבד. גמרו לאכול ולברך, ישב האבא ללמוד עם ילדיו לאור מנורת הנפט הכהה שעמדה באמצע השולחן.

תוך שעה קלה התחילו כולם ללמוד בצוותא, וקול התורה השתפך החוצה, והשנים מר טרכטנבערג והמוכיר עומדים מבחוץ ומסתכלים במחזה, מעיני מר טרכטנבערג זולגות דמעות, המוכיר הבין שהביקור פעל על לב נדיב המוסד, והוא מעיר לו כי השעה מאוחרת וכדאי לחזור אל מלוננו. אך מר טרכטנבערג מסרב, הוא אינו רוצה לעזוב את המקום, החיזיון שברו לגמרי, עתה הוא עומד צמוד ליד החלון ומסתכל אל הילדים רזי הפנים הלומדים בנעימות, וחליפות הוא שם עיניו בפניו של האבא אשר בכח כוית לחם וכוס תה, הוא יושב ולומד עם הילדים בדביקות כזו שלא ראו עיניו מימיו. אחרי כשעתיים העיר המוכיר שוב על השעה המאוחרת, גם הוא עצמו עייף, אך מר טרכטנבערג מתעקש הוא רוצה לראות הלאה והלאה, וכך עברו ארבע שעות תמימות, הילדים נרדמו אחד אחד על הגמרא הפתוחה, גם האבא נרדם לבסוף, אך מר טרכטנבערג אינו עוזב עדיין את המקום. כרבע שעה עברה, האברך ננער משנתו, העיר את ילדיו, הגיש להם מים ליטול ידיהם, ושוב בקע קול מקהלת הילדים, הם קוראים קריאת שמע בהתלהבות. עתה חוזר מר טרכטנבערג אל מלוננו נדהם ומופתע כזאת לא ראו עיניו מימיו, כל אותו לילה לא עצם מר טרכטנבערג עין, דמותו של רבי הירש'ל וילדיו עמדו לנגד עיניו, קול ניגון לימודם עלה באוזניו כקול הכינור, ולא היה יכול להירדם, הוא מתחיל לפשפש במעשיו כי באמת חטא במה שהפליט נגד אברך שהורו כזה, ביטוי בלתי מנומס, אהה כמה צדק רבה של ירושלים בנויפתו.

קרא הגבר, האיר היום ומר טרכטנבערג בלויית המוכיר כבר עמדו בביתו של רבי שמואל סלנט, מר טרכטנבערג ממרר בבכי ומבקש מרבי שמואל סדר תשובה, הוא רוצה כפרה ומודה על שגגתו, רבי שמואל מקבלו עתה בסבר פנים יפות, אך מפנה אותו אל רבי הירש'ל כדי לפייסו השנים עוד הספיקו לפגוש את רבי הערש'ל בבית הכנסת אחרי תפילת שחרית, ורבי הרש'ל לא רק שהתפייס, אלא שלא הבין את חטאו של זה שפגע בו. מר טרכטנבערג מציע לו באותו מעמד לעשות עמו עיסקא של "יששכר וזבולון", כלומר: הוא יכלכל אותו וכל מחסורו עליו, ותמורת זה יהא שותף עמו בגן-עדן בשכר תורתו. רבי הירש'ל אינו מסכים לעשות מעשה מבלי לשאול את דעת רבו "החידושי הרי"ם". למחרת עזרב טרכטנבערג את ירושלים בדרכו לחו"ל, מתוך החלטה נחושה להכפיל ולשלש את עזרתו למוסדות הישוב הישן בעיר הקודש אשר נשמות קדושות שוכנות בתוכם, ואכן נשמתו של ר' הרש'ל לא היתה בודדת בירושלים של אז, חברים רבים היו לו ולדרכו בקודש.

צ'ין אדם לחברו

חכם לב יקח מצוות
במסירות נפש ממש

מסופר ע"י יהודי בשם ר' ישראל שהיה נוכח בשעת מעשה. היה זה בשנת תש"ח בירושלים, הערבים ירו וזרקו רימונים בהרבה אזורים בארץ, אזעקות נשמעו ואנשים רצו למקלטים לעתים קרובות. ר' ישראל שהה באחד המקלטים בירושלים כששמע על אחד מתלמידיו שנפגע מרימון והובא לבית החולים ביקור חולים בירושלים. הוא רץ לאורך הרחובות לבית החולים, הוא נמנע מללכת במקומות הפתוחים אשר שם יוכלו לפגוע בו כדורי הערבים. כשהגיע לכניסה של בית החולים, הוא ראה במרחק את הצדיק רבי אריה לוי זיע"א רץ עם אדם נוסף לכיוון בית החולים, כשנכנסו למחלקה המרכזית של בית החולים נדהמו מהמראה הנורא של גופות רבות המכוסות בסדינים, התוצאות הנוראות של התקפת הערבים. ר' ישראל החל לחפש אדם כדי לשאול ולאתר את מקום תלמידו. באותו רגע הוא ראה דבר לא יאומן, ר' אריה לוי עבר מעל לכל נפטר, הרים את הסדין הלבן שכיסה אותו, וביקש מהאדם שליווה אותו לצלם את פניו של הנפטר, וכך הם עברו מהרוג להרוג. הוא ידע שר' אריה מפורסם כאוהב ישראל גדול, ולכן הוא לא הבין כלל מדוע ר'

אריה מצלם את ההרוגים, האם אינו חושש לבזיון המתים? ר' ישראל חשב בתחילה שכנראה ר' אריה רוצה את התמונות כדי להראות לעולם את אכזריותם של הערבים, אך הוא הבין שאין זה הפתרון למעשה. ר' אריה, קרא ר' ישראל, היכן כבוד המת? ר' ישראל, השיב ר' אריה, אתה יכול להאמין לי שהדבר נצרך ביותר, כשמעתי את החדשות הנוראות על ההרוגים, עלה בלבי חשש שבגלל ריבוי ההרוגים לא יצליחו הקברנים לזהותם כראוי, ונשותיהם תשארנה ח"ו עגונות, ולעולם לא תוכלנה להינשא שנית. חשבתי שכנראה התמונות הללו יסייעו לרבנים בתפקידם. ר' ישראל עמד בפה פעור, כשר' אריה ממשיך להסביר, רצתי מהמקלט כדי לחפש צלם, בתחילה לא מצאתי אדם שיסכים לבוא איתי, גם כשמצאתי לבסוף את האדם הזה, נשמעו האזעקות למשך הרבה זמן, והוא פחד ליצאת. ניסיתי להסביר לו את חשיבות המעשה שאנו חייבים לבצע, אך בכל זאת הוא חשש. אז אמרתי לו, אני מבטיח לך שאתה ואני נתחלק שווה שווה בשכר המצווה החשובה בעולם הבא, רק אז הוא הסכים לבוא איתי. במצב חירום וסכנה כה גדולה רק אדם כר' אריה לוי חשב על מצוה כה גדולה.

תלולא דצדקיא

יום ראשון ג' מנ"א

הרה"ק רבי שמשון מאוסטראפאליע ב"ר פסח (ת"ח)

הרה"ק רבי מנחם עזריה מפאנו ב"ר יצחק ברכיה (רמ"א מפאנו - שפ"ה)

יום שני ד' מנ"א

הרה"ק רבי בן ציון ב"ר שלמה מבאבוב

(קדושת ציון - תש"ג)

יום שלישי ה' מנ"א

רבינו יצחק לוריא אשכנזי ב"ר שלמה (האר"י הקדוש - של"ג)

הרה"ק רבי חיים מקראסנא ב"ר צבי הירש (תלמיד הבעש"ט - תקנ"ג)

יום חמישי ז' מנ"א

הרה"ק רבי ישכר דב ב"ר אריה יהודה מזלאטשוב (תקנ"ה)

הגה"ק רבי משה גרינוולד ב"ר עמרם (ערוות הבושם - תרע"ז)

הרה"ק רבי אליעזר רוזנפעלד מאושפיון הי"ד ב"ר יהושע מקאמינקא (תש"ג)

הרה"ק רבי שלום נח ב"ר משה אברהם (ה"נתיבות שלום" מסלונים - תש"ס)

יום שישי ח' מנ"א

הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מיאס ב"ר אהרן משה בעל ה"קרני ראם" (תרכ"ז)

הגה"ק רבי שמחה זיסל (הסבא מקעלם) ב"ר ישראל נחומים (תרנ"ח)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וסימנים תרשים על המצוות.

הלכות מוקצה (ח)

א) אם נטל כלי שמלאכתו לאיסור בידו, לצורך גופו, או מקומו, באופן שמותר לו עתה להניח המוקצה באיזה מקום שירצה, ולא צריך להניחו מיד מידו, מכל מקום אם עמד לנוח, או שהתיישב, שוב אסור להמשיך לטלטלו, כי בשמתחיל ללכת, הרי הוא טלטול חדש. (שו"ע הרב, סימן ש"א, קונטרס אחרון, ס"ק י')

ב) קדירה שמלאכתה היא לבישול, דינה ככלי שמלאכתו לאיסור, ומותר לטלטלה רק לצורך גופו, או מקומו. (משנה ברורה סימן ש"ח, ס"ק ב')

ג) קדירה שמלאכתה היא לבישול, ונשאר בה מהתבשיל, מותר לטלטלה כדין כלי שמלאכתו להיתר, אבל שלא לצורך כלל, אסור לטלטלה. (שם)

לע"נ

הרה"ק רבי שלום נח ב"ר משה אברהם
ה"נתיבות שלום" מסלונים זיע"א
נלבי"ע ז' מנ"א תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת מסעי - להתבונן על כל התמונה

"והקריתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רצח מכה נפש בשגגה" (במדבר לה, יא)

מעשה ומעשה שהוא עושה!

עליו לדאוג לכך שכל מעשיו יעשו בזהירות ומתוך מחשבה מדוקדקת, כי אם לא יעשו כן- הרי שהתוצאות עלולות להיות רות אסון, כמו במקרה שלפנינו!

כאשר אדם מגיע לידי כך שהוא הרג את חברו בשוגג- אין ספק בכך שהוא לא התבונן היטב בכל מעשיו, ולא הרגיל את עצמו לפעול ולחיות מתוך שיקול דעת נכון! אילו היה מתבונן וזהיר בכל מעשיו- הוא בוודאי היה עומד מראש על התוצאות שעלולות להיות למעשיו, ולא היה מגיע לידי המעשה הנורא שעשה, והתוצאות הטראגיות היו נמנעות ממילא.

לפיכך הגדירה התורה את האדם הזה כ'רוצח', שכן הוא נושא באחריות מלאה לתוצאות מעשיו, אותן תוצאות שהוא לא הקדיש את תשומת הלב הנדרשת בכדי לצפות אותן מראש! לפיכך עליו לגלות לעיר מקלט, שכן הגלות הזאת אמורה להביא אותו לידי התבוננות על מעשיו מכאן ואילך, וללמד אותו לחיות מעתה את חייו מתוך חשבון מדוקדק על מנת שלא יגיע לידי שוב מעשה נורא מעין זה.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

עיר	כניסת לכת	צאת לכת	יציאת חם
י-ם	19:00	20:11	21:03
ת"א	19:18	20:09	21:00
חיפה	19:21	20:12	21:04
ב"ע	19:18	20:09	21:01

לכאורה צריך להבין, הלא התורה מעידה שמדובר כאן ברוצח נפש בשגגה כפי שנאמר: "ואם בפתע בלא איבה הדפו או השליך עליו כל כלי בלא צדיה, או בכל אבן אֶשֶׁר ימות בה בלא ראות ויפלו עליו וימת והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו" (במדבר לה, כג).

הרי שמדובר כאן באדם שלא היתה לו כל כוונת זדון, והוא מעולם לא שנא את ההרוג, והמאורע הטראגי אירע בפתע פתאום בלא צדיה ומבלי שהיתה להורג כל אפשרות למנוע זאת.

מעתה לכאורה עלינו לבאר, מדוע מגדירה התורה את ההורג כ'רוצח' לכל אורך הפרשה?

ומדוע היא שולחת אותו לגלות אל עיר מקלט, ומעמידה אותו בסכנת נפשות כאשר היא מתירה לגואל הדם להרוג אותו במידה ויצא מעיר מקלטו?

הרי לכאורה הוא לא עשה מאומה! הרי אינו אשם, ולא היתה לו כל כוונה לעשות דבר מה לחבירו.

ביאר הרב 'מקדש הלוי': אומנם הרוצח בשגגה לא שם לב למעשיו ולתוצאות שעלולות להיות להם, אולם בדיוק על כך הוא נתבע!

האדם נברא וירד לעולם הזה- בכדי שישים לב! בכדי שיתבונן במעשיו, ויחשוב בכל רגע מה מוטל עליו לעשות, מה מצפה ממנו הקב"ה, ואלו תוצאות עלולות להיות לכל

הצלחה בגור

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- ראת שמעי ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה נתנאל בן גינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת גינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג' בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אלינה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שלית בת אורי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן ניירה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זהרה שאל בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן רחל יצחק בן רבקה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רונית בת סבריה רפאל אבידן בן תקווה יצחק בן חנון רפאל בן רחל אליהו בן רחל נעימה בת שרה בנימין בן ברכה ישראל בן חווה משה בן נימה ישראל בן ברכה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

רפואה שלימה
לנוריאל בו אסתר

רפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

הצלחת ורפואת כל עם ישראל

שואל ומשיב בהלכה - תרומות ומעשרות - חלק ד'

האם נבטים על גידולי מים חייבים בתרומות ומעשרות? וכן מה הדין עם פירות שאינם ראויים לאכילה, האם כשאוכל מהם, מתחייב בתרומות ומעשרות? **שאלה:**

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה': **תשובה:**

גידולי מים כגון, נבטים, שמטרתם לשם נטיעה - וכן, חיטה שמנביטים אותה במיוחד, כדי שתהיה ראויה לאכילה, חייבים בתרומות ומעשרות אפילו שאינם בקרקע. **מקורות:** הראש"ל הגר"מ אליהו זצ"ל הובא בשו"ת מאמר מרדכי ח"ג (חאו"ח סימן יב).

פירות, שאינם ראויים לאכילה בעודם קטנים, אינם חייבים בתרומות ומעשרות עד שיגדלו ויהיו ראויים לאכילה, שנאמר "מזרע הארץ מפרי העץ" - עד שיהיה פרי. **מקורות:** רמב"ם (פ"ב מהל' מעשר ה"ג), שו"ע (שם סעיף עט) ובאופן שהם ראויים לאכילה בעודם קטנים כגון, מלפפונים, שממתינים עד קטיפתם, כדי שיגדלו, חייבים בתרומות ומעשרות.

יש חילוק בין תבואה וקטנית, שהולכים בו אחר א' בתשרי. וכל שהגיע לעונת המעשרות לפני ראש השנה של שנה שלישית לשמיטה, אף על פי שנגמרו ונאספו בשלישית, מפריש מהם מעשר ראשון ושני. ואם לא באו לעונת המעשרות, אלא לאחר ראש השנה של שנה שלישית, מפריש מהם מעשר ראשון ומעשר עני.

אולם בפירות הולכים אחר התאריך ט"ו בשבט. אם הגיע לעונת מעשרות קודם ט"ו בשבט של שנה שלישית לשמיטה מפרישים ממנו מעשר שני, וכל שבא לעונת המעשרות לאחר ט"ו בשבט של שנה שלישית, מפרישים ממנו מעשר עני.

אף אם הגיעו הפירות והירקות לעונת המעשרות, אינם חייבים בהפרשה, עד שתיגמר מלאכתן, שנאמר: "כִּדְגָן מִן הַגֶּרֶן וְכַמְלָאָה מִן הַיָּקֵב" (במדבר יח, כז). אבל כל עוד לא נגמרה מלאכתן, מותר לאכול מהן אכילת עראי. ולאחר גמר מלאכתן אסור לאכול מהן אכילת עראי, עד שיפריש תרומות ומעשרות. **מקורות:** שו"ע (שם סעיף פב). אבל אם כשגמר מלאכתן, בכוננתו להולכים לבית, מותר לאכול מהן עראי, אף אחר שנגמר מלאכתן, עד שיקבעו למעשר.

כָּל מֵאֵן דְּעֵבִיד רַחֲמָנָא - לְטַב עֵבִיד

פעמים רבות אין אנו יכולים להבין, מדוע 'נוחתת' על האדם צרה מסויימת. יתכן מאוד, כי מתקשים אנו להבין, שהדבר לתועלת. אולם לעיתים לאחר זמן מה, אנו מגלים את סוד ההצלה הגדול דווקא בזכות אותה 'צרה'. צריכים אנו להתחזק באמונה, במי שאמר והיה העולם ולהאמין, כי כל מה שעובר על האדם - לטובתו ולתועלתו.

מסופר על בחור המתגורר בבני-ברק שבשעה טובה ומוצלחת בא בקשרי האירוסין עם בת תלמיד-חכם המתגוררת בחו"ל. למרבה הצער, בשבוע לפני החתונה התמוטט הבחור והובהל לבית-הרפואה. לאחר בדיקות התגלה שעל אף גילו הצעיר, חולה הוא ל"ע בסוכרת. (מדובר במחלה, שהלוקה בה עלול מצבו להידרדר לסיבוכים ועלול להתעורר, לקבל שבץ מוחי - ומחלה זו אפילו עלולה לגרום למוות).

כדי לסייע לבחור להימצא במצב מאוזן ושיהיה מודע למצבו, שחלילה רמת הסוכר לא תעלה מעל הרמה המותרת או תרד מתחת לרמה הנורמטיבית, הצמידו לגופו מכשיר המודד את רמת הסוכר - וכאשר נמצא במצב מסוכן כזה, המכשיר מצפצף ומתריע על כך.

הבחור התחתן והקים בית נאמן בישראל ואף התמנה במקום מגוריו למרביץ תורה. כעבור שנה לערך, נולד לזוג בן בשעה טובה ומוצלחת. מיודענו התארח בבית-חותנו ולאחר הסעודה בליל שבת-קודש ראה, שהמשפחה מאריכה בסעודה זמן רב ומאחר שרצה להגיע לבית-המדרש כדי לערוך שם 'שבת זכר' (שולם זכר) יצא לבדו מבית-חותנו.

כדי להגיע לבית-המדרש היה עליו לעבור ביער קטן. מדובר במקום, בו רבים חוששים לעבור בלילה בשל גנבים וגזלנים הנטפלים לאנשים שהולכים שם. מיודענו על אף שידע על הסכנה, נאלץ לעבור שם לבדו מחוסר ברירה, כשהוא נושא תפילה לבורא-עולם, שישמור עליו בדרך.

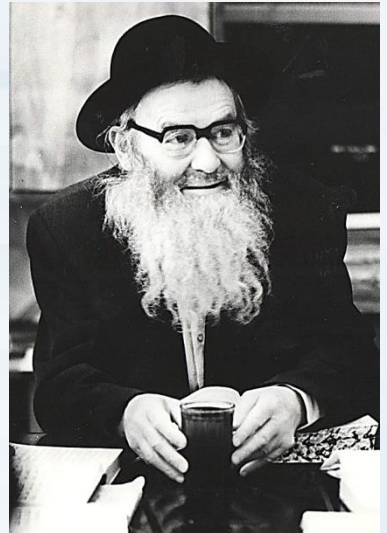
אולם לצערו הרב, כשעדיין עליו לעבור עוד כברת דרך כדי לצאת מאותו היער, ניגשו אליו קבוצת גויים. הללו הפליאו בו את מכותיהם כשראו, כי אין ברשותו דבר ערך (ליל שבת), ביקשו לפגוע בו ואף היכו אותו מכות נמרצות. מיודענו נפל לארץ, ובאותו הרגע המכשיר המוצמד לגופו החל לצפצף בקולי קולות.

הגזלנים חשבו, שמיודענו לחץ על כפתור של מכשיר המחובר לגופו - וחששו שהמכשיר הנ"ל כנראה מזעיק לעזרה את כוחות הביטחון, וכפי הנראה משדר גם את מיקומו הנוכחי של האדם. הם ברחו ונסו משם במהירות עצומה, כאשר מיודענו מתקשה להאמין, כי חיינו ניתנו לו לשלל, והכל בזכות 'הצרה שנחתה על ראשו' - בדמות מחלת הסוכרת.

מינויים לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com	הקדשת העלון ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926	לשאלות בהלכה נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)
---	---	---

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב יצחק יוסף זילבר זצ"ל

הגאון הרב יצחק יוסף זילבר זצ"ל - נולד בבקאזאן ב-ג' אב ה'תרע"ז (1917). בהיותו כבן שש כבר ידע להתפלל את כל התפילות בעל-פה. אביו לא שלח אותו לבית הספר, כדי להימנע מחילול שבת, אלא לימדו בעצמו. מגיל ארבע עשרה החל לעבוד בבית מלאכה לתיקונים. בשנת ה'תשי"א (1951) נשפט לשנתיים מאסר במחנה עבודה שם קיבל את התפקיד של שואב המים (תפקיד שאמורים למלא חמישה אנשים), כדי שלא יצטרך לחלל שבת ודאג בששת ימי החול להכין גם עבור שבת ומחמש בכל בוקר עד שבע וחצי בערב נשא ללא הרף דל"י מים מהנהר למחנה. כדי שתהיה לו שהות ללמוד תורה - במקום ללכת הוא התחיל לרוץ, ובזמן שחסך למד תורה.

בשנת ה'תש"כ (1960), בעקבות הביקורת, שנכתבה נגד אורח חייו הדתי בעיתונות הסובייטית, ובגלל החשש שיקחו את ילדיו, עבר להתגורר בעיר טשקנט. הרב הקפיד שלא לשלוח את ילדיו בשבת ללימודים וישב שנתיים בכלא הרוסי בעוון 'חתיירה כנגד יסודות השלטון' ובתנאים בלתי אנושיים ובמסירות נפש הצליח לשמור שבת. היה מסורב עליה במשך 12 שנים. עד עלייתו ארצה סיים מספר פעמים את כל הש"ס.

בשנת ה'תשל"ב (1972) עלה לארץ וגר בשכונת סנהדריה מורחבת בירושלים. העביר שיעורי תורה בישיבות 'שבות עמי' ו'דבר ירושלים'. פעל למען סידור גיטין עבור נשים מסורבות גט. יסד את ישיבת "שבי גולה" ובשנת ה'תש"ס (2000) הקים את ארגון 'תולדות ישרון' לעולים מרוסיה שבו פעילים יותר מ-350 רבנים. בשנת ה'תשמ"ט (1989), כשהשלטון הקומוניסטי החל להתרופף, נשלח מציריך למוסקבה, יחד עם הרב אלכסנדר אייזנשטט והם הקימו את ישיבת "תורת חיים". מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל כינה את רבינו 'אחד מל"ו צדיקים של הדור'. כל חייו היו ניסיונות. נפטר ב-ח' באב ה'תשס"ד (2004). חי כ-87 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

סבא (מצד האב): ר' נפתלי. **סבא (מצד האם):** ר' משה מישל שמואל שפירא (רב העיר רוגובה שבליטא, מחבר הספר "תבואות שמש"). **אביו:** ר' בן-ציון חיים (רב העיר קאזאן). **אימו:** מרת לאה גיטל. **אשתו:** מרת גיטה-לאה זיידמן. **מתלמידיו:** ר' מיכאל חן (ראש ישיבת 'שבי גולה'), ר' יעקב אוסטרוסקי (ראש ישיבת 'שבי גולה'), ר' ישראל אלטשולר (ראש 'מכון היכל ישראל'). **ילדיו:** ר' בן-ציון חיים ('יו"ר ארגון 'תולדות ישרון'), מרץ מלכה ועוד שתי בנות. **חתניו:** ר' חיים זאב זבדי, ר' אברהם קופרמן ור' יוסף שוינגר. **מספריו:** יולהבה לא תבער בך - על קיום הנבואות ישיחות על התורה ילישאר יהודי-תולדות חיינו אחד מל"ו - נכתב ע"י תלמידו ר' אברהם כהן.

הרב יהודה לייב אברך מתלמידיו הקרובים של רבי יצחק ומראשי ארגון 'תולדות ישרון' מספר: "ברשות הרב היה סכום כסף גדול מאוד בדולרים, שלא היה שלו, והוא היה צריך להעביר את הסכום הזה למישהו לצדקה. יום אחד, כשהגיעו הביתה, ראה, שפרצו את הדלת, הפכו את כל תכולת דירתו, והכסף איננו! הוא נבהל מאוד וחשש שאשתו תבוא ותצטער. היא הרי נאלצה לעבוד קשה והיו להם בעיות כלכליות קשות, ועתה מה יהיה אם יצטרכו להחזיר את הסכום מכספם... רק על זה הוא חשב וחרד, שאשתו לא תצטער.

מיד רץ לחנות, הרב חיים זבדי, בעלה של בתו הבכורה, שאביו היה מומחה גדול למנעולים. הם תיקנו במהירות את המנעול והדלת, ניקו, סידרו את כל הדברים, ועד שאשתו חזרה הביתה, היא אפילו לא הבחינה, שהדלת נפרצה. עד יום מותה היא לא ידעה, שהכסף נגנב, ושהרב זילבר החזיר בחשאי את כל הכסף עד האגורה האחרונה. היא רק התפללה לפעמים — מדוע כמה דברים נמצאים שלא במקומם..."

הגב' סופיה קרוליאק, שהכירה היטב את רבי יצחק עוד מתקופת מגוריו בטשקנט מספרת: רבי יצחק היה צריך למצוא מישהו באופן דחוף, כנראה בשביל גט, אבל לא ידע את כתובתו. הוא הזמין מונית, יצא מהבית, התיישב ברכב ואמר לנהג: "בוא ניסע!". שאל הנהג: "לאן נוסעים?" - "לא יודע. אני צריך למצוא מישהו. סע...". הם יצאו משכונת סנהדריה והגיעו לצומת. "לאן הלאה?" ורבי יצחק משיב: "אם לא יודעים לאן לפנות, כתוב לפנות ימינה". הם פנו ימינה, עברו את כל שכונת רמות, ויצאו מירושלים לכיוון השפלה...

נהג המונית, שלא יכול היה להחזיק מעמד יותר, פנה ליישוב הראשון בדרך גבעת זאב ואמר: "אתה הרי לא יודע את הכתובת! למה שתבזבז סתם כך את כספך? רד כאן. הנה, יש פה תחנת אוטובוס, ותחזור הביתה. חבל לי על הכסף שלך!". יצא רבי יצחק מהמונית ושאל את האדם הראשון שהזדמן לו ברחוב: "תגיד, אתה מכיר במקרה את פלוני?" והוא ענה: "הנה, כאן, הוא מתגורר בבית הזה". זה נשמע כמו סיפור, שמספרים על הבעל שם-טוב הקדוש. אבל כך זה היה באמת! נהג המונית, שהסיע את הרב סיפר את הסיפור הזה לבעלי.

הרב צבי פטלס מצטט סיפור, שראה בעלון שפרסמה הגב' כרמלה רייז. הסיפור הוא בערך: פעם בחורף יצא רבי יצחק לשכונת גאולה. ירד גשם חזק, הכול היה בוץ ומלוכלך. נדמה לי, שהוא עלה במעלה רחוב יחזקאל לכיוון גאולה. ומולו הלך במורד הרחוב בחור צעיר וחסון. הלה הלך במהירות — ואז, או שלא הבחין ברב יצחק שהגיע מולו, או שרצה שהרב יפנה לו את הדרך בקיצור, הוא דחף אותו חזק בכתפו ומבלי להסתובב המשיך לרוץ הלאה, בירידה. כנראה מיהר, כדי לא להירטב יותר מדי בגשם. מעוצמת המכה נפל הרב לשולית... הוא קם מהשולית — כולו מלוכלך ורטוב — הרים את ראשו כלפי שמיים וצעק: "נפלתי מעצמי! זו לא אשמתו! אין עליו שום אשמה!".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

זְהִירוֹת מִפְּנֵי הַפְּגִיעָה בַּזּוֹלָת

דבר. באותה תקופה התקשר חבר להזמין אותו לאכול אצלו סעודת ליל-שבת. והוא הסכים.

כשנכנס לביתו, אומר לו החבר: "תנחש מי התקשר אלי?" ונקב בשם הנפגע השני אותו הוא מנסה לאתר זמן רב. "הוא מנסה לארגן מפגש בוגרים קטן".

"ומה אמרת לו? האם ניסיתם 'להרים' פרויקט לצורך מפגש?" - "ממש לא. אמרתי לו שלא נראה שיצא מזה משהו ובזה בעצם הסתיימה השיחה".

הוא שאל בתמימות מעושה: "איפה הוא גר היום?". החבר נקב בשם מקום נידח. הוא הבין, שכדי להגיע למקום, יהיה עליו להיטלטל בדרכים כהוגן, וגם אז לך תמצא אותו שם!

עד מהרה התארגן לצאת לדרך הארוכה. הוא הגיע למקום הנידח ועמד שם באמצע הרחוב לבד. אין נפש חיה בכל האופק. "טוב, עכשיו שעת צהריים ואנשים עדיין נמצאים בעבודה", חשב.

הוא התחיל לצעוד בלי מטרה מוגדרת, עד שזיהה מבנה של בית-כנסת. "אין לי מה להפסיד. אקבע כאן את מקומי לשעות הבאות. לפנות ערב, כשיגיעו אנשים למנחה-מעריב, אולי יחוס אולי ירחם", חשב לעצמו..

כשהוא נכנס לבית-הכנסת, כמעט פרחה נשמתו. בית הכנסת היה ריק. שומם. אבל בפינה אחת ישב מישהו. הבחור שנפגע! הוא הצטמרר.

רק לפני עשרים שניות היה סקפטי לגבי האפשרות למצוא אותו, והנה הוא מולו בגודל טבעי. הוא הרגיש, שיש לו סייעתא-דשמיא ושהקב"ה שמח עם מה שהוא עושה.

הוא ניגש אליו: "שלום עליכם! זוכר אותי מהישיבה?" הוא השיב בחיוב. הם דיברו שיחה סתמית, תוך כדי שהוא חותר ומגשש לכיוון המטרה לשמה הגיע.

תוך כדי כך מתברר לו, שהמציאות הרבה יותר גרועה ממה שחשב. בהתנהגותו הוא פער אצל הבחור שנפגע פצע שבמשך שבע-עשרה שנה (!) 'שתת דם'.

בסופו של דבר העיז לבקש מחילה. הבחור שנפגע השיב בכנות: "אני לא יכול. לא מצליח. לא רוצה להיות שקרן ולומר לך, שסלחתי, כי זה עדיין כואב לי. אבל אני מעריך את הצעד שעשית. תן לי זמן לעבוד על עצמי". חלפו מספר שבועות של שקט ומתח. בסוף הבחור שנפגע התקשר ובישר: 'סלחתי!'.

סיים הלה את סיפורו: "אז אתה רואה אותי ב"ה בריא ושלם ונשוי. למה סיפרתי לך את זה? כדי שתפרסם לאנשים בעלון שלך ('איש לרעהו') שכדאי מאוד להיזהר לא לפגוע בזולת. אני פגעתי ואינני מאחל לאף אחד לעבור את מה שעברתי!".

להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'איש לרעהו' ויש בו כדי ללמדנו עד כמה עלינו להיזהר לבל נפגע בזולת, שכן מעבר לעובדה שפגענו באחר, מידה כנגד מידה לא בטלה מן העולם ואנו עלולים לשלם בגין מעשינו 'מחיר כבד'.

מספר הרב י. וינברג: השתתפתי פעם בחתונה בחו"ל. תוך כדי שאני מתארגן לצאת, פונה אליי יהודי, וביקש להצטרף אלי כטרמפיסט. הסכמתי בשמחה.

במהלך הנסיעה סיפר: בשעתו, לפני שהתחתן, היה בחור מבוגר. באחד הימים הרגיש כאבים חזקים בחזה. הוא ניגש בדחיפות להיבדק, ולאחר מספר בדיקות המסקנה הייתה, שצריך לנתח בדחיפות.

מאחר וחשש מהניתוח, בצר לו ניגש אל אחד מחשובי מרביצי התורה והיראה ושאל: "מה עלי לתקן?". הרב ענה שאין לו רוח-הקודש והוא גם לא יודע לעשות מופתים- "אבל אם יש משהו, שהייתי חושש לגביו זה בכיוון של בין אדם לחבירו".

הלה החל לשחזר את מאורעות חייו. מי היה עלול להיפגע ממנו? הוא נזכר ביהודי אחד, שהיה קשור לצוות הישיבה.

הוא פתח ב'מבצע חיפושים'. על אף שמדובר בימים בהם הקושי לאתר מישהו היה גדול שבעתים מבימים אלו. אבל המאמץ השתלם. הוא השיג את מספר הטלפון והתקשר. רק החל לדבר- והלה ידע בדיוק על מה מדובר.

זה היווה עבורו סימן, שבשעתו הוא אכן נעלב ממנו חזק. הוא ביקש לבקר אצלו והלה הסכים. תוך כדי נסיעה בדרך אליו, הוא מבחין ברחוב באדם, שמזכיר לו דמות של חבר- חדר בישיבה לפני שנים רבות.

בתחילה שאל את עצמו, אם מדובר באותו אדם - אבל לא. אולם ידיעה זו לא היה בכוחה 'לשלוף את החץ', שננעץ לו בלב. הוא נזכר, כיצד פגע והשפיל אותו - ולמעשה לא זכר זאת ב'איתור הנפגעים' ממנו.

בינתיים הגיע לביתו של הנפגע הראשון, הוא אירח אותו יפה, מחל וסלח בלב שלם.

"האם אני צריך לטרוח לאתר את הנפגע השני?" פנה ושאל את המרביץ-תורה. "זה כמו למצוא מחט בערימת שחת!" - "כן. זה רעיון טוב" הוא עודד אותו.

המשימה הבאה הייתה קשה יותר. מדובר גם בשם פרטי וגם בשם משפחה נפוצים ביותר. וכן הוא גם התחתן מזמן. הוא ניסה דרך משרד הישיבה, אך התיעוד החלקי שבידם לא קירב אותו למטרה.

הוא בדק אצל כמה חברים- אולם כל החיפושים לא העלו

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל זצ"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס זצ"ל צדיק חכם בן חזלה זצ"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יוסף בר סעודה ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעודה ז"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל חוה בת יעקב צבי ע"ה רפאל בן אסתר ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירון ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי יזיז בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אברהם בן דינה ז"ל	הרב שבתי בן אסתר יאסון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמרים בן דבורה ז"ל נעמי בת כחון ע"ה מרים בת בלה ע"ה דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחא ז"ל לטיף בן פרחא ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה
--	---	---	---

גליזון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

מסעי

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת מסעי

- א אלה מסעי - המסעות וכל תהפוכות החיים הם כחשבון ממעל.....
- ב צהלתו בפניו - לעולם לא יאבד שלוות נפשו וישוב דעתו.....
- ג אין מקרה בעולם - כל המאורעות נעשים בהשגחה פרטית ומדוקדקת.....
- ד פסיעה קטנה - במלחמת היצר כל מסע קטן אינו לריק.....
- ה ממעמקים קראתיך ה' - אין תפילה חוזרת ריקם ובפרט הבאה מקירות הלב.....
- ו אהבת חנם - הזחירות בכבוד חברים.....
- ז המחכים בבנין אריאל - ע"י האבל והשתוקקות לבנין הבית תבוא הנאולה.....
- ח כל רודפיה השיגוה - שגב אלו הימים והכפרה שבהם.....
- ט

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

באר הפרשה - פרשת מסעי

בזאת וזואת עלה בחלקי מאחר שנמעתני למקום פלוני... מאחר שפגשתי באדם פלוני... מאחר שדברתי כך וכך... אויה לי, אילו לא הייתי נוסע ממקום שבתי אל זה המקום וכן בשאר המקרים הייתי מונע מעצמי מקרה פלוני, והרי הוא גוער בעצמו - מה ראיתי לשטות זו ליסע מהתם להכא. הרי תשובתו ב'פרשת מסעי' הכתובה כאן - רבי יהודי, אינך אלא טועה, כי אדרבה, מאחר שהבורא רצה שיקרה לך כך, על כן הביאך אל זה הדרך ההולכת למקום בו ימצאך המקרה, ולא אתה הלכת בזה הדרך אלא מן השמים הוליכך שם^א.

אלה מסעי - המסעות וכל תהפוכות החיים הם בחשבון ממעל

בפרשתן (לג א-ב), 'אלה מסעי בני ישראל... ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה', ואלה מסעיהם למוצאיהם'. הנה התורה הקדושה היא 'נצחית', שלא נכתבה סיפורי מעשיות בחנם ח"ו, אלא כל הנאמר בה נכתב לדורות עולם ללמדנו ארחות חיים, ופרשה זו ללמד יצאה על כל תהלוכות החיים, כי כל יהודי כאשר הוא עובר בימי חייו מסעות ותהפוכות, ופעמים נופלים בלבו הרהורים ומחשבות -

א. מעשה פלא מ'פלאות' ההשגחה בפרט בענין 'אלה מסעי' שמעתי מבעלי המעשה, ה"ה הרה"ח רבי מענדל לעבאוויטש שליט"א ואחיו שליט"א, המה ישבו בימות הקיץ בהרי הקעטסטיל"ס שבארה"ב, ולצורך פגישה חשובה שנקבעה להם עם 'עורך דין' גדול חזרו העירה למשך כמה שעות, בעודם בדרך כשעמדו לפני אחד מה'פרשת דרכים' אמר האח לר' מענדל שנהג את הרכב, אחי יקירי הישאר בצד ימין כי בעוד חצי מייל עלינו לקיים דברי חז"ל 'כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין'... ענה לו ר"מ, ידעתי אחי ידעתי, אבל, בהגיע העת, נסע ר"מ לצד שמאל, ללא כל הסבר והגיון מדוע עשה כן... מיד אחר הדברים האלה המתינו השניים אולי ה g.p.s יורה להם דרך חדשה, אבל זה 'התקש' שלא לתת להם דרך חדשה, רק שיחזרו על עקבותיהם הנקרא יו טען (פרסה), אבל, מצד 'ונשמרתם' אי אפשר לעשות צעד כזה באמצע הכביש כשאי אפשר לראות כראוי מה נעשה משני צידיו, בלית ברירה המשיך ר"מ בנסיעתו כשהוא תר 'עד אמצא מקום ל...'. - מקום מפלט בו יוכל לעצור ולהסתובב, והנה, אך מצא לעצמו מקום כזה והנה הוא רואה בו 'צבי' הנח לו מעמל דרכו, וכך הפריעוהו מניעות ועיכובים בכל מקום שחשב כי עתה הרחיב ה' לנו את הכביש ויש בו כדי סיפוק הסיכוב... וכל זה תוך כדי מתח נורא וחוסר סבלנות - שהם 'מפסידים' את התור אצל העורך דין, כי כל כניסתם לאותו כביש יחד עם העיכובים לחזור על עקבותיהם ארכו להם זמן רב... עד שסוף סוף מצא 'מרחב', אבל אז הבחינו שמרחוק עומד לו 'איש' עומד בצדי דרכים - מקום שאין אנשים מן השורה עומדים להם, והוא מסמן בידיו לכל עבר כזועק זעקת הצילו... הצילו... מתחילה נסתפקו האחים האם זה האיש מבני ישראל הוא או לאו, אבל, למעשה החליטו להתקרב אליו, משקרבו אליו מצאו יהודי העומד על סף התמוטטות, במהרה פתחו את חלון הרכב וזה לא הצליח להגות מפיו אלא תיבה אחת 'וואסער... וואסער...' (מים, מים), מן השמים היה ברכבם בקבוק גדול של מים שנשאר מ'טיול' שערכו כחודשיים קודם בחוה"מ פסח, הושיטו לו את הגלון וזה גמר אותו ב'תוך כדי דיבור' בבת אחת, ותשב רוחו בקרבו, נכנס אל רכבם של האחים, ומשנרגע לגמרי פתח האיש לאמר, אחד מה'מדריכים' בקעמפ אנכי, היום בבוקר יצאתי עם שותפי ליערות שבכאן לבדוק את הדרכים ביער כדי לקחת שמה את התלמידים, ונחלקנו כל אחד לדרך אחרת, מתוך הנחה שבגמר בדיקת השטח נתקשר זה לזה ע"י הסעלפאון (פלא) ונפגש בשנית, והנה, בעודי מהלך יחידי בדרכי טעיתי במרחב היער וכדכתיב 'ותלך ותתע במדבר...' וזה עתה הנני כבר עומד כאן כמה שעות תחת השמש היוקדת, מבלי טיפת מים ברשותי, גם להוותי גיליתי שאין כאן כלל 'קליטה' (סערוויס) ואין לי כל דרך להתקשר אל שותפי או אל מישהו אחר שיציל אותי ממיתת צמא ל"ע, כבר כמה שעות שהנני עסוק בחיפוש וחיזור אחר שתי דברים, א. כמה טיפות מים ב. סערוויס לטלפון, וכמעט שלא פרוחה נשמת, והנה באתם אתם שני מלאכי הצלה להציל את נשמת... לאחמ"כ לקחו ר"מ ואחיו את ה'ניצול' לרכבו, ומיהרו כל עוד נשמתם באפם להגיע העירה אל ה'עורך דין', ורק בהגיעם ובבואם לפני העורך דין גילו שאירע עמהם מה שלא מתאים לאנשים 'מסודרים' כמותם - התור שלהם נקבע מתחילה למחר, וטעות חמורה טעו השניים בחשבם כי היום 'בא מועד', והמה לא ידעו כי הקב"ה

באר הפרשה - פרשת מסעי

זבזה יבואר (עיי' יטב לב) על נכון כפילות התיבות עברו במ"ב מסעות הללוג' תהפוכות שונות ומשונות, והיפוכן - 'ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם במרה היו להם מים מרים, ואילו באילים היו להם על פי ה', ואלה מסעיהם למוצאיהם'. ההנה בני ישראל שבעים תמרים ומים מתוקים, ובמסע אחר כלל לא

מוציאים עלי דרך אך ורק לצורך הצלת נפשות בלבד, וטעותם בדרך לא היתה כלל 'טעות' רק לכתחילה - שהרי לשם כך יצאו לדרך, וה'צבי' שעמד בדרך לא היה מעכב רק הוא אשר הולכים למחוז חפצם להציל את היהודי. בין והתבונן, כמה שעות ארוכות גלגל הקב"ה את שני האחים בחוצות העיר, אך ורק בכדי שיצילו את היהודי ממות לחיים, א. כי כל יציאתם היתה כביכול ב'טעות', שהרי זמנם אצל העו"ד נקבע למחר, ב. ולא עוד אלא שר"מ פנה לצד שמאל כשהיה ברור לו ללא כל ספק שעליו לפנות ימינה, ג. וכשבא להסתובב מצא 'צבי' שחשב כי אינו אלא מעכב ומפריע וכו', וכ"ז לא היה אלא בכדי להציל 'נפש אחת מישראל', אמור מעתה, וכי מבינים אנו ב'מסעותיו' של איש מישראל...

עוד רגע אספרה מה שסיפר לי ביום השבת העל"ט בחור 'בן ישיבה' חשוב ירא שמים מרבים, והכרת פניו ענתה בו שעדין לגדולות, מעשה שאירע עמו פלאי פלאות באמצע 'מסע' אחד בחייו, שמתחילה היה נראה כמין 'פקק' וחסרון, ולמעשה נתגלה כחסד עליון... ואלו דבריו, לדאבון לב עזבו הורי את דרך הישר התורה והמצוה, בבואי לימי הבחורות, חיפשתי בעצמי 'ישיבה' טובה, אבל כל אלו לא אבו להכניס אותי, מכיוון שלא היה סיפק בידי לשלם את 'שכר הלימוד' הגבוה שהם דורשים, וחלקם לא אבו להכניס אותי מחמת הרקע המשפחתי, ואלו שבדיעבד קבלו אותי דחקו אותי חוצה כשנתקשיתי בתשלומים, וכך נדדתי מישיבה לישיבה, עד שמצאתי את שאהבה נפשי ישיבת 'תורה ודעת' בשכונת רמות בעיה"ק ירושלים, והם הסכימו שלנוכח מצבי אשלם פחות מהמקובל (600 שקלים במקום 900), עתה נגמר החודש הראשון ו'אני אנה אני בא'... כי אין בידי לשלם אפילו את ה600. לאחרונה נולדו תאומות לאחי שהוא אברך ת"ח ודר בעי"ת בני ברק יצ"ו, ומכיוון שאחת מהבנות שהתנה בביה"ח נסעתי בקו 402 מירושלים לבני ברק לעזור לו, ואותו היום יום שלישי בשבת היה ו' תמוז תשע"ט... באמצע הדרך אירעה תאונה (עקסידענט) נוראה, ואנשי ההצלה סגרו את הכביש למשך כשעתיים, נתקענו ב'פקק' נורא וארוך, חלק מהנוסעים ירדו להתפלל מנחה וחלקם עסקו בדברי תורה... אני הקטן דברתי כמה רגעים עם ה'נהג', אח"כ חזרתי למקומי שם נפתחה שיחה ביני לבין היהודי מתושבי ענגלאנד שישב לצידו, הלה שאלני מה לי ול'נהג' שהוא רחוק מקהל יראי ה', בלית ברירה עניתי לו שהוא ממכירי בית אבא, ולפליאתו מה ל'בן ישיבה' עם רחוקים משמירת תורה ומצוות, הסברתי לו את כל המצב המשפחתי בו הנני נתון, מטבע הדברים בעת השהיה ב'פקק' דיברנו גם על עניינים שהצינעא יפה להם, מכיוון ששמע שכני את מצב משפחתי ואת כל מצבי בכלל, שמע על הישיבה ועל מצב ה'שכר לימוד', ושהנני נוסע לעזור לאחי שבתו איננה חשה בטוב, וגם הוא ת"ח ומתקשה בפרנסת משפחתו... לאידך, שמעתי אף אני שמקום מגוריו בענגלאנד, וכל בואו הנה הוא רק (לפי דמיונו, וכדלקמן) כדי להשתתף ב'קבלת פנים' שלפני החופה בשמחת בית וויז'ניץ המתקיימת בבני ברק באותו יום... ומשם עליו למהר לשדה התעופה כי 'פגישה' חשובה ממתנת לו בעיר מגוריו לאנדאן.

אחר כמה שעות של 'עיכוב' התקרבו בשעטומ"צ ל'בני ברק', אז נתן לי שכני שטר של 100 יורו כ'מתנה' לאחי לרגל הולדת הבנות, גם מיהר לברר אצלי את הפרטים של 'ראש הישיבה' שלי, ובקש ממני עזרה בהשגת 'טעקסי' (מונית) שתמהר להוליכו לשדה התעופה כי אצה לו הדרך עד שאין לו אפילו שהות זמן מה להיכנס לחתונת וויז'ניץ, ויהי ממחרת סיפר לי רה"י שבעת מסירת השיעור צלצל הפלא' שלו ללא הרף, אחרי השיעור חזר אל ה'מתקשר' וזה הציג עצמו כיהודי מענגלאנד ושילם שכר לימוד עבורי למשך כמה שנים. נמצא לאותו יהודי היה נראה ש(כביכול) כל בואו הנה לארץ הקודש לא היה אלא לריק, שהרי את החתונה לא הספיק אפילו לאמירת מזל טוב גרידא, אבל קוב"ה אומר, ראה הבאתי אותך לסדר עבורו שכר לימוד... ותו לא מידי. לכן הושבתין ליד הבחור, וגרמתי לעיכוב נורא בדרך, והכל כדי שתפתח בשיחה עם הבחור ותעזור לו שיוכל לעסוק בתורה בהשקט ובטח בישיבתו.

ב. ידוע מאמרו של מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע שכל אדם עובר במשך ימי חייו את כל מ"ב המסעות, כ"א בדרכו שלו ובפירושים משלו (הובא בדגמ"א מסעי). אומר היה הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע, שלעתיד לבוא יתגלה ויתבאר באר היטב לכל אחד, את פרשת מסעי שעבר בה בהיותו בהאי עלמא. ויראה שהכל היה בכוונה תחילה לטובתו ולטובת ביתו, ואז ימלא שחוק פיו ולשונו רינה - על שכל כך היצר ודאג בכל מסעיו וענייניו.

וזהו ויכתוב משה - כאן הודיע משה לבני, שכל מוצאיהם מלשון 'מקרה' [כמו שנאמר (יהושע ב כג) כל 'המוצאות' אותם] לא מחמת שנסעו אירע להם בן, אלא הכל למסעיהם על פי ה' - הקב"ה ציווה שיסעו במקום פלוני בכדי שיארע להם כך וכך. וח"ו מלחשוב ואלה מסעיהם שמאחר שנסעו למקום פלוני, לכן למוצאיהם - מצא אותם פגע פלוני ומקרה אלמוני.

היה להם מים, וכיו"ב בשאר עניינים, כל מסע ועניינו שלו. זמי שאינו מאמין בהנהגת ה' ובהשגחתו הפרטית יחשוב שרק מפני שבאו למקום פלוני מצאן כך וכך - מכיוון שבאו למרה היו להם רק מים מרים, ואילו היו נמנעים מלבוא לשם היו ניצולים ממקרה זה, ועוד יחשוב, מכיוון שבאו לאילים זכו למים מתוקים, ובאמת אינו בן, אלא אדרבה, מאחר שהוצרך לקרות להם מקרה פלוני במקום פלוני הביאם ה' במסע זה.

מענין לענין, אמרו בעלי הרמז לרמז בסמיכות פרשת מטות למסעי, לומר לך, כל המטה עצמו ונכנע למוצאות אותו - להנהגת ה' עמו, אזי מסעי - כדאמרי אינשי פלוני 'אלעס פארט איהם גלאט' (כל חייו מתנהלים לו למישרין כמי שנוסע על כביש ודרך סלולה וחלקה).

מסופר על הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שפעם אחת בעת אשר נכנס למונית (טעקסי) והוצרך לכופף עצמו שיוכל להיכנס לתוך הרכב (כך הוא מכורח המציאות) נענה ואמר, הביטו וראו, אם ברצון האדם להמשיך בדרכו עליו לכופף הראש תחילה בכדי שיוכל להיכנס, ואם יישאר על מעמדו בקומה זקופה - לעולם לא יגיע למקומו הנרצה. וללמד על הכלל כולו יצא, כל אחד ואחד בעניינו, אם ברצונו לעבור את חייו בשלום ושלוה השקט ובטח, עליו לכופף עצמו, ואז יוכל 'ליסע' בשלום, אך אם יעמוד על שלו ימצאוהו צער ומכאוב על כל צעד ושעל.

ג. בספר 'שדה צופים' מביא ששמע מפי בעל 'שבט הלוי' זצ"ל דהא דאיתא במדרש שמבריאת העולם הקב"ה יושב ומזווג זיווגים, אין המכוון בדוקא על זיווג ושידוכי איש ואשה, אלא על כל הנעשה בעולם, בפגישת איש את רעהו, כאשר עיני כל מתבונן רואות כמה מאות ואלפי פעמים היאך כל מהלך החיים מתנהל באופן הזה כאשר 'בדיוק' פגש פלוני את אלמוני ובפגישתם הציע לו הלוואה שהוציאה אותו מאפילה לאור גדול, ומכיוון שהלה דר בשכנות לאיש פלוני לכן הכיר את משפחתו ורק משום כן הציע לו שידוך לבנו, זה מצא את רעהו בהמתנתו על הרופא ומשם באה לו הצעת עבודה והחל מתפרנס בכבוד, זה 'זכה' בחברותא טובה כשנסע לחתונה פלונית בעיר פלונית.

ד. באופן אחר אמרו לפרש (על פי הייטב לב זי"ע), במשל לעבד נאמן למלכו, שציווה לו המלך ליסע למקום פלוני, ופנה העבד לנמל האניות לחזר אחר ספינה שתוליכנו למקום ההוא - לקיים מצוות המלך, אך בהגיעו לשם שמע שזה עתה יצאה הספינה לדרכה, ולא עוד, אלא שמכאן כבר לא תצא עוד ספינה למקום ייעודו, ומעתה עליו להיטלטל בדרכים לא דרכים עד שיגיע ליעדו, הרי שאדם זה תכאב עליו נפשו, בחשבו עתה אצטרך להיטלטל במסע מפרך ומיותר לגמרי, שהרי לא ציוונו המלך כי אם להגיע למקום פלוני, ואם הייתי מזדרז היה בידי ליסע למחוז חפצי בספינה בדרך כבוד ובמנוחה. אמנם אם רק ישמע האיש שהספינה נסעה לה מהר מכאן כי כן ציווה לה המלך - ברצותו שהעבד יצטרך להיטלטל בדרך קשה ומפרכת, אזי תשמח ותגל נפשו שלא לריק יגיעתו, כי וודאי יש למלך איזה תכלית וסיבה לטובה בטלטול העבד בדרך הקשה, וממילא - כל טרחה וקושי בדרך הילוכו תוסיף לו שמחה על שמחתו, והנמשל מובן מאליו... וכך ביאור הכתוב, ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם - שידע האדם מדוע מצא אותו איחור הספינה וטלטול הדרכים, והוצרך לשנות מסעו - כי למסעיהם על פי ה', הקב"ה משגיח עליו בהשגחה פרטית מלעילא והוא מסדר את דרכיו ומסעותיו, ושלא יחשוב ח"ו שאלה מסעיהם - שמסעותיו להכא ולהתם, הינם רק מחמת מוצאיהם - שכך מצאוהו פגעי ומקרי העוה"ז, והם גרמו לטרוח במסעות מיותרים.

ובימינו אנו נלמד למי שאיחר את הבאס (אוטובוס) או את המטוס, את הבנק או את הרופא, את העסקן או את ה'מכולת' וכיו"ב, בל יחשוב לרגע אחד כי ביש מזל (שלימזל) הוא, ואילו היה מזדרז מעט היה מספיק הכל בעתו ובזמנו - וכפי ראות עינינו שפעמים אחר 'איחור' כזה מסוכן לעמוד בד' אמותיו של זה המאחר, וידע כי הכל כבר כתוב וחתום מעיקרא בשמים ממעל, וכל פסיעותיו צעדיו ומסעותיו של אדם כבר קצובים ומדודים בשמים ממעל - כפי צרכו ותיקונו של האדם לטוב לו כל הימים. וכגון, זקן מופלג שבקושי מהלך על רגליו, והיה צריך לכמה מנות 'בשר ודגים' לקראת שבת קודש המשמשת ובאה, ולא מצאם בחנות הסמוכה לביתו, וגם לא בחנויות הרחוקות קמעא,

באר הפרשה - פרשת מסעי

ששמאמין הוא ב'דיין האמת' כי כל דרכיו משפט, וממילא אינו מאבד כל נפשו ומוחו בכל צרה שלא תבוא, ואינו נופל לייאוש רח"ל, אלא הצרה והמצוקה תביאנו לידי 'חשבון הנפש' ולהתעלות משם ואילך, אבל 'עצבות' מאן דכר שמיה, והנה, באותה שעה היו גם בני ישראל עסוקים באבלות, שהרי 'חמושים יצאו בני ישראל' - אחד מחמשה, וכל אחד מהם היה אבל על קרוביו וידידיו, ואעפ"כ, בני ישראל יצאו ממצרים ביד רמה. ואילו מצרים טרודים באבלם, אעפ"י שגם לעיניהם נגלה כבוד ה' באותה שעה, וכדכתיב (שמות ז ה) 'וידעו מצרים כי אני ה', מ"מ היו טרודים וסחופים בעצבות, לא ידעו ולא ראו את אור האמונה, כי אבלותו של הגוי מושכתו עד למטה, לתוך הרי חושך וייאוש בעצבון רוחו, והצרה מקפת אותו לגמרי עד שאין לו כח בשכלו להתבונן ולהכיר ממי הצרה באה אליו. ללמדנו דעת, ובפרט בימים הללו - ב'בין המצרים',

הבלל העולה, כי הקב"ה מסבב לאדם סיבות שונות ומשונות כדי שיגיע למקום פלוני - כי שם הועיד לו הקב"ה איזה שליחות ותפקיד בעולמו".

צהלתו בפניו - לעולם לא יאבד שלוות נפשו וישוב דעתו בפרשתן (לג ד-ה) 'ויסעו מרעמסס... בחודש הראשון בחמשה עשר יום לחדש הראשון ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים, ומצרים מקברים את אשר הכה ה' בהם כל בכור', ופירש"י, 'ומצרים מקברים - טרודים באבלם'. ונתקשו המפרשים, מדוע לא נזכר הנס של מיתת הבכורים אלא רק קבורת בכוריהם, גם צריך לבאר מה שפירש רש"י טרודים באבלם, שלכאורה היה לו לומר טרודים בקבורתם. יש המבארים, כי בא הכתוב להורות את ההבדל בין ישראל לעמים, אצל בני ישראל אין 'אבלות' גורמת לעצבות', ואין זה מחמת מיעוט האבלות, אלא

רק בפאתי העיר מצא, ובעזהשי"ת קנה כמות גדולה של 'בשר ודגים' לכבוד שבת קודש, ואך בקושי שירך רגליו כשמשאו בידו בחום היום, ובבואו לביתו הוברר בידו ש'חבילה' זאת איננה שלו, כי את שלו שכח בחנות, ועתה עליו לחזור את כל הדרך בחום היום להחזיר את אשר בידו ולקחת את שלו, וכולו נרגז ומאבד עשתונותיו... אוי לו למי שמעז להתקרב בשעה זו לד' אמותיו... עתה בן אדם, עמוד וחשוב נא, אילו היה אליהו הנביא נגלה אליך, ומבקשך גש לחנות פלונית תן להם חבילה זו וקח משם חבילה פלונית הרי היה מתמלא שמחה, כמה היה מודה ומשבח ועל כל פסיעה ופסיעה שהוא זוכה לקיים הוראתו של אליהו הנביא, מעתה ק"ו שצריך לשמוח שמקיים את רצון הבורא ית"ש בכבודו ובעצמו ששילחו בשנית אל החנות, ודייקא בחום היום לחנות המרוחקת, כי בזה הוא יותר מהדר בקיום שליחותו של אליהו הנביא.

וכמו שכבר הבאנו את דבר המעשה, פעם נענה הגאון הצדיק רבי נחום יאס'ער זצ"ל מזקני וחשובי חסידי שטפנשט (נולד והתגורר שנים רבות על אדמת רוסיה, לאחר שנים דר בעיה"ק ירושלים) להגה"צ רבי נטע ציינווירט זצ"ל בבקרו של יום, היום בבוקר שמעתי 'בת קול' מן השמים, הסובבים חששו שמא אירע משהו לבריאותו... אך ר' נחום הסביר מיד את כוונתו - קמתי בבוקר ולא מצאתי את מנעלי (אחד מבאי הבית שלא היה כ"כ... הטמינים) וראיתי בזה כמי שנשמע בת קול בביתי ומודיעים לי בזה מן השמים שהוטל עלי תפקיד נכבד - לחפש את הנעליים... לאחר כמה דקות שוב נשמע בת קול בביתי - כי מצאתי את הנעליים, וראיתי בזה הכרזה מן השמים כי מלאתי אחר התפקיד בשלמות ונגמרה שליחותי... ואשרי האיש האמין שהכל 'על פי ה', שעי"ז ניצל מ'גיהנום' בבית וזכה 'לשמוע' בת קול...

כה אמר הגה"צ רבי יצחק דוד גוטפארב זצ"ל מנקיי הדעת שבירושלים, שמעולם לא איחר את האוטובוס אלא תמיד היה בא זמן רב לפני הבאס הבא לאחריו, כי אף אם בא אפילו רגע כמימריה אחר נסיעת הבאס, או שהוא חלף ועבר על פניו הרי זה רק מפני שבאס זה לא היה 'שלו'...

ה. ואף במה שאינו ניכר שלטובה הדבר יאמין בזה, כי הנה התורה מנתה מ"ב מסעות ממצרים לארץ ישראל, והרי במ"א מסעות מתוך מ"ב הללו לא הגיעו לארץ ישראל - מחוז חפצם, ואפילו הכי הרי זה נחשב כ'מסע' - אלא ע"כ כי כל פסיעה ופסיעה נחשבת כ'מסע', שכך הועיד הקב"ה איזו תכלית על כל פסיעה ופסיעה.

ו. וכה אמר הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע כשבא לנחם את הרה"ק רמ"מ מווארקא זי"ע כשישב שבעה על פטירת אביו הרה"ק ר"י מווארקא זי"ע כי מקובל אצלו ש'אבל' הוא ר"ת איך בין ליסטיג - אני שמח.

וכבר אמר הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע, שהטעם שציוותה התורה על אבלות, והרי אף גויי ארצות מתאבלים על קרוביהם, אלא שרצונו ית' שנהיה תמיד בשמחה, על כן אבלות היא מצוה, ופקודי ה' ישירים משמחי לב

חזקה ושלוות הנפש, בלי שתטרף נפשו עליו כ"כ, ולא יאבר את ישוב הדעת ושמחת החיים.

אין מקרה בעולם - כל המאורעות נעשים בהשגחה פרטית ומדוקדקת

בפרשתן (לה יא), 'והקריתם לכם', וברש"י, 'אין הקריה אלא לשון הזמנה וכן הוא אומר (בראשית כו ב) כי הקרה ה' אלוךך לפני'. ופירשו צדיקים שבא ללמד לכל אדם בכל אשר ימצאהו, שאף מה שנראה לו כמי שאירעו הדבר במקרה, הרי באמת, לא נעשה הדבר מאליו אלא בהזמנה - שהקב"ה הזמין זאת עליו, עפ"י חשבונות שמים ממעל, לטוב לו כל הימים.

שחובת השעה להיות ב'אבלות' אבל לא בעצבות, אדרבה הצער על החורבן צריך להביא אותנו להתבוננות בדרכי ה' ולהתקרב אליו יותר ויותר.

ובאמת, הדברים אמורים לדין בכל עת ועונה, כידוע מאמרו של מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע (הובא ב'דגל מחנה אפרים' בפרשתן) שכל אדם עובר במשך ימי חייו את כל מ"ב המסעות, וכל ימיו הוא טרוד הוא בנסיעות וחניות וכו', ובאה התורה ללמדנו דעת באותם מסעות אשר 'כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו' (ויקרא יח ג) - כי המצריים ואומות העולם נעשים 'טרודים' מתוך 'אבלם' ושאר מקרים, אבל איש ישראל עובר כל מסעותיו, עליות וירידות מתוך אמונה

ז. נוראות כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (צדקת הצדיק אות קנו) כי העוונות הקשים ביותר - אף אותם שהעידו בזוהר הקדוש שלא תועיל עליהם התשובה - יתוקנו באמונה איתנה בבורא עולם, וז"ל. תיקון, להאמין שאין 'מקרה' בעולם אלא הכל בהשגחה ממעל, להאמין באמונה שלימה שאין שום מקרה בעולם כלל, וכל מה שיארע לו ידע שהכל בכוונת מכוון יתברך שמו. ודבר זה הוא באמת עיקר הכל, וכל תרי"ג מצוות התורה הם רק עיטין (עצות) להגיע לידיעה זו שהכל מהשם יתברך. וכל העבירות נקרא בתוכחה 'אם תלכו עמי קרי' (ויקרא כו כז) לשון מקרה - כי העבירות הם יציאה מן הסדר ואין להם סדר, וכן כל העונשים נקרא שם (פסוק כח) 'חמת קרי'. ועל ידי זה שמאמין שאין מקרה ממתיק כל הדינים ומתקן כל העבירות...

ח. כתב ה'חזון איש' בספרו 'אמונה ובטחון' (פ"ב), וז"ל. וממידת הבטחון - להעמיד עצמו על נקודת האמונה... כי לא המקרה פגעו, שאין מקרה בעולם כלל, רק הכל מאתו ית'. וכבר המליצו קמאי שמקרה הוא אותיות רק - מה'. הנה נאמר בתורה (ויקרא י טז-כ) שביום חנוכת המשכן שרפו את שעיר החטאת, ויקצוף משה מדוע לא אכלוה במקום הקודש, והשיב לו אהרן שביום זה מתו שני בניו נדב ואביהוא 'וַתִּקְרָא אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאֶכְלָתִי חֹטֵאת הַיּוֹם' (ויקרא י ט), והנה לכאורה היה צריך לומר 'ותקרנה אותי כאלה', מלשון 'מקרה', ומדוע הוסיף אות א', אלא ללמדנו שאין 'מקרה' בעולם כלל, אלא כל המאורעות שקורים לו לאדם הם 'קריאה' מן השמים.

מעשה ביהודי שנכנס אל הרה"ק השרף מקאצק זי"ע, וסיפר שזה מכבר עשיר גדול היה, והיה נוהג דבר יום ביומו למלא כרטיס לוטו (לאטערי), ואף משרתת ביתו נהגה ב'מנהג' זה. ובערוב יום היה בודק את שני הכרטיסים - האם זכה אחד מהם בגורל. כך היה מנהגו רבות בשנים, עד שלאחרונה איבד את כל הונו, וגם מתה עליו אשת נעוריו, מכל מקום המשיך הלה 'במנהגו' מקדם - לקנות בכל יום כרטיס לוטו. וגם המשרתת המשיכה במנהג זה... ויהי היום, מצא ה'עשיר היורד' שהמשרתת זכתה בגורל בממון ודמים מרובים, בראותו כן החליט להינשא לה, וכך יעלה לחלקו כל כספה שזכתה עתה בגורל, ויחזור להיות מה'נגידים' בעם כמקדמת דנא. אלא שנתירא שמא כשיציע את השידוך לא תסכים האשה לכך - אם תדע כי היא העשירה, והוא אינו אלא עני ואביון... לכך שלח 'שדכן' שידבר בהם נכבדות, המשרתת הסכימה וערכו הנישואין כדת משה וישראל.

כעבור ימים אחדים מהנישואין, נכנס ה'יורד' לביתו, וסיפר לבני הבית בשמחה רבה שבעוד כמה ימים הם עתידים להפוך לנגידי עם, כי הכרטיס שברשותה עלה בגורל - ומה שקנתה אשה קנה בעלה... נאנחה האשה ואמרה - זה עידן ועידנים שמכרתי את הכרטיס לאבי, וכל העושר איננו שלנו כלל. מיד שם אותו יהודי פניו אל השרף מקאצק, ושאל האם אפשר לו לגרשה, כי כל השידוך אינו אלא 'טעות', שאג הרה"ק - ר' יהודי, וכי עדיין לא ראתם שהבורא יתברך מנהיג את עולמו, מתחילה הפך אותך ליורד, ולאחמ"כ לאלמן, וכל זה כדי שהמשרתת תינשא לך... אם עדיין אינך מבין כי זהו רצון ה'... יכול אתה לגרשה... מכאן נלמד, איך שכל הנהגת הבורא בכל פרט וענין בחשבון מדוקדק היא, ועלינו להאמין בו בתמימות, להדבק בו וללכת בכל דרכיו אשר ציוונו.

ט. וכבר כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (נשא תרנ"ד ד"ה בענין) שבכלל מעלת 'עין טובה' הוא גם כלפי הקב"ה כביכול, שיביט ב'עין טובה' על הנהגת הקב"ה עמו (כלומר, שיראה בכל מעשי השי"ת שהם לטובה), ועי"ז באמת יתהפך הכל לטובה,

באר הפרשה - פרשת מסעי

והקשו בגמרא (מכות יא:) 'וכי הוא (הרוצה) מושחו, אלא, זה שנמשח בימיו'. וכתב ה'משך חכמה', ויתכן שכאן הורה לנו הפסוק אופני הנהגת ההשגחה... שבהגיע העת להעמיד 'כהן גדול' חדש, מחשבים בשמים ממעל מי הם הרוצחים העתידיים לרצוח בשגגה - ויצטרכו לשבת ב'ערי המקלט' עד מות הכהן הגדול, ולפי אורך זמן זה מעמידים כהן העתיד לחיות כמספר השנים אשר נגזר על פלוני לשבת שם. וז"ל. והועמד זה אשר יחיה חיים ארוכים למען יהיה גולה זה חבוש במקלטו ימים כבירים עד מות כה"ג זה, וכן איפכא. כי מזלו גרם, וזה הפי' אשר 'משח אותו' - כי רוצח זה הוא הסיבה והגורם שכה"ג פלוני ימשח לכהונה גדולה ולא כהן אחר.

פסיעה קטנה - במלחמת היצר כל מסע קטן אינו לריק

בפרשתן (לה נו), 'ואם יצא יצא הרוצח את גבול עיר מקלטו', ובמדרש (ילקוט'ש תשפח) אפילו פסיעה אחת, אמר ראב"ע ומה אם לענין פורענות הפוסע פסיעה אחת מתחייב בנפשו, קל וחומר להולך לדבר מצוה שזוכה לו ולדורותיו. כתב הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (הובא בליקושי הרי"ם) מבאן נראה חיוזק גדול, שהרי מידה טובה מרובה (סוטה יא.) - אדם שמשכים בכל יום

ביו"ב ביארו (נועם מגדים פרשת שלח בשם 'משנת חסידים', הובא במזכרת שם הגדולים) את הפסוק (שמואל א' ב' נו) 'כי אמר מקרה בלתי טהור הוא'. שהאומר על מה שיארע לו - מקרה בעלמא הוא - ואינו בחשבון מלעילא, הרי זה מראה באצבע שלא טהור הוא. כי חסר לו עיקרי האמונה הטהורה והתמימה, לדעת שהכל משמים ואין מקרה בעולם.

וכן מצינו גבי רוצח בשגגה שאמרה תורה (שמות כא יג) 'והאלוקים אנה לידו', ואמרו בגמרא (מכות י: ב) במה הכתוב מדבר, בשני בני אדם שהרגו את הנפש, אחד הרג בשוגג (והי"ב גלות) ואחד הרג במזיד (והי"ב מיתה), לזה אין עדים ולזה אין עדים, הקב"ה מזמין לפונדק אחד, זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם, וזה שהרג בשוגג עולה על הסולם ונופל על ההורג במזיד והורגו, נמצא - כל אחד קיבל עונשו הראוי לו, זה שהרג במזיד נהרג, וזה שהרג בשוגג גולה. והנה, דבר זה דרשו חז"ל מהכתוב 'והאלוקים אנה לידו' (מלשון הזמין לידו), לומר לך שאין מקרה ואקראי בעולם, ואף הנראה כמקרה, את הכל עשה האלוקים... הוא אשר זימנם לפונדק אחד שיעשה לכל אחד כפי הראוי לו.

עוד נרמז בפרשתן בהאי ענינא (לה כה) 'וישב בה עד מות הכהן הגדול אשר משח אותו בשמן הקודש',

וז"ל, פירוש עין טובה, שכל מה שהוא רואה מכיר בו חסד וטובת הבורא ית"ש והכל טוב בעיניו, ומכח זה נעשה טובו וכדאיתא גבי נחום איש גמזו, עכ"ל.

ואף אם נדמה לו כרעה יאמין שאין זה כי אם 'להכשיר' אותו לטובה העתידה לבוא עליו. וכמו שביאר הגאון רבי אליהו לופיאן זצוק"ל (לב אליהו יתרו דף קכ) דברי חז"ל (ברכות נט.) 'לא נבראו רעמים אלא לפשט עקמומיות שבלב', ולכאורה צריך ביאור, אם זוהי מטרת הרעמים מדוע מביאם הקב"ה דווקא קודם ירידת הגשמים. אלא, פעמים ועולה ברצון הבורא להוריד גשמים ושפע לעולם, אלא שאין העולם ראוי לכך, לכן יביא רעמים לעולם - לפשט עקמומיות שבלב - להכניע לבם אל הבורא ית"ש, וכזה הם נעשים ראויים לברכה, ואז זוכים לגשמים. ולדידן, פעמים ורואה האדם כי ברקים ורעמים באים עליו - ברוח או בגשם, מבית ומחוץ, יזכור בעת ההיא שכל מטרת בואם אינו אלא כדי לפשט עקמומיות שבלב, וכשעקמומיותו תתפשט - בהתחזקות האמונה בלבו, מיד יאר ה' פניו אליו ויחון אותו בדבר ישועה ורחמים.

י. כה אמר ה'חזון איש' על המובא בגמרא (ברכות ה:) שלרב הונא החמיצו ארבע מאות חביות יין - והוא הפסד ממון גדול ואדיר, ויעלו החכמים לנחמו, והציעו לו לעיין ולפשפש במעשיו, להבין על מה ולמה בא לו עונש חמור כזה מן השמים... ואכן מצא רב הונא פגם כלשהו במעשיו, ולאחר שתיקן את הפגם הרוויח את יינו, (שהחומץ נהפך להיות יין, או שמחיר החומץ עלה פי כמה וכמה). מכאן די"ק ה'חזון איש' כיצד חז"ל הקדושים חיו באמונה עזה וכאילו הם רואים בעיניהם את הנהגת ה', ע"כ לא שאלוהו אפילו לרגע אחד 'כיצד אירע' הדבר, שהרי אז נראה כאילו היה ביד בשר ודם למנוע את ההפסד - ע"י שהיו נמנעים מעשיית 'דבר המפסיד' את היין. כי באמונתם ראו שלא בא לו כל זה משום סיבה ועילה שבעולם, אלא על פי הבורא ית' אשר במאמרו ברא שחקים ויצר את הכל, על כן פתחו ושאלו 'למה עשה לך ה' ככה', ושאלו מעמו 'לענין מר במיליה' (הובא במעשה איש ח"א עמ' רפ).

הפסגה גורם בזה רושם גדול בשמי השמים, ופסיעה זו גופא היא תכלית בפני עצמה, כי סוף דבר שיגיע עי"ז לתכליתו².

ללמוד ולהתפלל - וודאי שיוכל לפעול הרבה בכל פסיעה...^א

ולעולם לא יתייאש³, כתב הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע (תרמ"ז ד"ה תלה) שבמספר מ"ב המסעות האמורות בפרשתן, נמנו גם המסעות שבהם הייתה ירידה לבני ישראל, וכלשון המדרש (רבה כג ג) המובא ברש"י בתחילת הפרשה 'כאן חששת את ראשך...', וז"ל השפ"א. ונכתבו כל המסעות - להודיע לעם ה', כי כל עובר ה' לא יפול לבו עליו מכל הנפילות שיש

בי אין פסיעה בעבודת ה' ההולכת לריק, ואפילו אם עשה רק 'פסיעה קטנה' - השכמה אחת בבוקר, וכיו"ב, כבר עשה בזה נחת רוח מרובה להשי"ת, ושכרו רב, כי לא הרי מסע רוחני כמסע גשמי, כי בגשמיים - הנוסע למקום כלשהו ולבסוף לא השיג מאומה שם, נראה שכל נסיעתו הייתה להבל ולריק - שהרי לא בא לידי תכליתו, אבל ברוחניות - אינו כן, אלא כל פסיעה שפסע אף אם לא הצליח להעפיל אל ראש

יא. ולפי דרכנו יאמר, אם בפסיעה אחת מתחייב הרוצח מיתה, מידה טובה מרובה כמה זוכה האדם ב'פסיעה אחת' לטוב, בקפיצה אחת מהמיטה, בבריחה אחת מן העבירה או בריצה אחת לדבר מצווה... בעצימת העין מהביט ברע אפילו פעם אחת לרגע אחד... בשבירת מידה רעה אפילו פ"א, בחסימת הפה מלענות לרעהו (אריין פארן אין יענעם...). משל נאה המשיל הרה"ק מסאטמאר ז"ע, למדרגות הגדולות הנוסעות מאליהם בכח העלעקטריק (מדרגות נעות) ופעמים ששני אנשים יעשו כברת דרך עד המדרגות הללו זה יעלה ויבוא עד למעלה למעלה, ורעהו ישאר עמוד למטה. והנפקא מינה ביניהם, שזה הראשון פסע עוד 'פסיעה קטנה' אחת והעמיד עצמו על המדרגה הראשונה, וממילא הובילו המדרגות מאליו למעלה, אך זה השני החסיר פסיעה זו ונשאר למטה... אף לדין העושה פסיעה זו יעלה ויגיע לתכלית טוב, ואם לאו...

ודע, שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו (ע"ז ג). ואינו דורש ומבקש מהאדם יותר מטבעו, וכך רמז לה ה'משך חכמה' בספרו 'אור שמח' על דברי הרמב"ם (הלכות רוצח, פ"ז ה"ח) וז"ל, הגולה אינו יוצא מעיר מקלטו לעולם... ואפילו כל ישראל צריכין לתשועתו אינו יוצא משם לעולם עד מות הכהן הגדול, ולכאורה תמיהה רבתי יש בזה, והרי 'פיקוח נפש דוחה כל התורה כולה', מדוע לא יכריזו בי"ד איסור גמור על 'גואל הדם' שאסור לו להרוג את הרוצח בשגגה, וממילא יוכל זה האיש להציל את ישראל הצריכין לתשועתו, אלא ביאור הדבר, שהרי אמרה תורה (דברים יט ו) 'פן ירדוף גואל הדם אחרי הרוצח, כי יחם לבנו והשיגו כי ירבה הדרך והכהו נפש', והיינו שמצד טבעו לא יוכל גואל הדם לעצור בעצמו מלנקום נקמת דם קרובו, ומכיוון שהבורא יודע חמימות הלב שיש לקרוב של הנרצח ולא יוכלו בי"ד להזהירו שלא יהרוג את הרוצח, לכן אין הרוצח יוצא מעיר מקלטו. והוא לימוד גדול בדרך התורה, שהבורא יתברך בוחן ויודע הרגשותיהם של בני אדם, ומה שא"א לאדם להתגבר נגד רצון מסוים [כמו חמימות הלב של הגואל הדם כאן] לא יעמידוהו מן השמים כנגד זה. ומכאן יש ללמוד לכל נסיון שבא לו לאדם שוודאי יש בכוחותיו להתגבר על יצרו ולעמוד בנסיון, שאם לא כן אזי לא היו מביאים אותו מהשמים לידי נסיון זה.

יב. וכך אמרו בילקוט שמעוני (ישעיהו רמז תקו) וז"ל, אומרים ישראל לפני הקב"ה אתה יודע כוחו של יצר הרע שהוא קשה, אומר להם הקב"ה היו מסקלין אותו בעוה"ז קימעא קימעא שנאמר (ישעיה סב י) סולו סולו המסילה סקלו מאבן, ולעוה"ב אני עוקרו שנאמר (יחזקאל לו כו) והסירותי את לב האבן, עכ"ל.

יג. ודע, שאין ייאוש בעולם, כי אין הקב"ה מכניס אדם למצב שאין בו תקוה לצאת ממנו ואפילו לא לזמן מה, אלא בכל זמן ועידן יש בידו לצאת מן הסכר. ביסוד זה ביאר ה'משך חכמה' (בפרשת ד"ה הא) את האמור בפרשתן בענין 'ערי מקלט' למי שהרג את הנפש בשגגה, וברש"י (לה יג) 'מגיד שאע"פ שהבדיל משה בחייו שלש ערים בעבר הירדן, לא היו קולטות עד שנבחרו שלש שנתן יהושע בארץ כנען'. שהנה כל רוצח שגולה לערי מקלט מקווה בכל יום שמא היום אצא לחפשי כשימות הכה"ג, ואוכל לחזור למשפחתי ולאחוזתי, ומכיוון שאמרה תורה (פרשת מטות לד יז) שאלעזר הכהן ינחל להם את הארץ, והיינו שהוא עומד להישאר בין החיים עד אחרי הכיבוש והוא יחלק את הארץ, נמצא שהרוצח יהיה מיואש לחזור לביתו עד אחר התנחל את הארץ. ובכי האי גוונא שאין לו תקוה לשוב מיד לביתו לא אמרה תורה כלל שעליו לגלות.

באר הפרשה - פרשת מסעי

משה את מוצאיהם' - שידע שעבודה זו היא למסעיהם על פי ה' - שבה יש את רצון הבורא והנחת רוח שלו, אך מה שאלה מסעיהם - העבודות הגבוהות אינם שלו כלל, ולא באו אלא לתת לאדם את הכוח שיוכל למוצאייהם - למלאותו ולהטעינו כוח שיהא בידו להתגבר על הנסיונות שעוד מעט ימצאוהו (הובא באמרות מהורות לכ"ק האדמו"ר מאמשנאו שליט"א - סעודת שבת תשע"ב).

חיזוק נפלא מצינו ב'ספר חסידים' (אות יג) וז"ל, יסוד היראה הוא הנסיון, כי עיקר היראה ניכרת בעת הנסיון... והקב"ה אינו מביא הכל בנסיון אלא כשמדבר (כשרוצה) לעשות טובה לאדם, בא השטן שהוא מדת הדין לפני הקב"ה, ואומר, רבש"ע לא יתכן לעשות לו טובה עד שיעמוד בנסיון, לכך צדיקים נשבעין ליצרן לכובשו, וכן כשהביא טובה על שאול וזרעו נסהו וכן אברהם ואיוב.

ממעמקים קראתיך ה' - אין תפילה חוזרת ריקם ובפרט הבאה מקירות הלב

בפרשתן (לה כה), 'וישב בה עד מות הכהן הגדול'. ובמשנה (מכות יא.) 'אימותיהן של כהנים גדולים היו מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו, פירוש, מאחר שיציאת הרוצח תלויה במותו של הכהן הגדול, חששו אימותיהן שיתפללו הרוצחים על מיתת בניהם, על כן סיפקו להם מים ומזון, ולכאורה תגדל התמיהה, וכי משום זה כבר יונעם

לו, כי כך הוא המידה להיות עולה ויורד". ומכל מנוחה שהשיגו אחר איזה מלחמה התחיל מלחמה אחרת. וכן לעולם - ויסעו ויחגו, ויסעו ויחגו, כמ"ש (תהלים פד ה, ועיי' ברכות סד.) 'ילכו מחיל אל חיל' - שאין להם מנוחה לעובדי ה', שע"ז נבראו ללחום מלחמות ה'". וידע האדם שאף ירדותיו נכתבו ונחתמו בשמים, והכל בהשגחה פרטית, נמצא שבאמת אין זה כלל נפילה, אלא הרי הוא מהלך בדרך הישר והטוב לו, כי עצם הנפילה מוליכתו לתקומה ועליה.

עוד מענין הנסיונות, כך ביאר הרה"ק רבי שמעון מאמשנאו זי"ע את הפסוק בריש פרשתן ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה', כי לכל אדם יש יצר הרע - המפתהו יומם ולילה - להימשך אחר הרע ודברים גשמיים וכדו'. ולפעמים אפשר שיחשוב האדם שעבודה זו - להתרומם מעל פיתוי היצר איננה העבודה הנרצית לה', ורק כשאדם במצב ראוי - כשהוא רם ונישא ועוסק כולו ב'עשה טוב' זוהי העבודה הנרצית, ובאמת, טעות הוא, כי עבודת האדם במצב התרוממות הרי היא 'מתנה' מן השמים, ואינה נחשבת לעבודתו, ורק היגיעה לעלות ולהתרומם מעל הרע והשפלות - נקראת על שם האדם. והנה עבודה הראשונה - להתרומם, נקראת למוצאייהם, שמתייגע לצאת מכל השפלות. ואילו העבודה בעשה טוב נקראת מסעיהם - שנוסע ועולה מעלה מעלה, לזה אמר הכתוב 'ויכתוב

יד. כתב הרה"ק ה'מאור עיניים' זי"ע (ישמח לב סוף מס' ביצה) על המובא במסכת שבת (לא.) שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת, דחפו באמת הבנין שבידו, וביאורו, כי רגל הכוונה על הילוכו של אדם, ואותו הגר רצה להתגייר בתנאי שיהא תמיד במצב של עליה - רגל אחת - רק עליות, וכתשובה לכך דחפו שמאי באמת הבנין, לומר לו שא"א מבלי ירדות, אבל הלל הסביר לו הלל מה דעלך סני, על דרך משל, הקונה עבד, וכי יתכן שיאמר לו העבד, לא אשרת אותך כי אם ב'שרות' קל, אבל עבודות קשות, כגון לילך למרחקים או לישא משאות כבדות לא אעשה, בוודאי עבד כזה אין לרבו צורך בו, כיו"ב 'כי לי בני ישראל עבדים', והעבד אינו יכול לומר לאדונו איני חפץ בדרכים קשות - בנפילות, אדרבה כל זה חלק מ'עבודתו' הוא, ובזה יושלם נחת רוחו של אדונו ממנו.

טו. בימי המלחמה הנוראה כשהיה הרה"ק העקידת יצחק' מאלכסנדר זי"ע במחנות וכבשני המוות ל"ע, ביקשו מאתו הסובבים, 'רבינו, חזק ידינו ואמץ כוחנו בדברי חיזוק'. נענה הרה"ק ואמר (נדפס בספר עקידת יצחק, נ"ך, בכותרת 'בשנות הזעם במחנה ההשמדה'), הנה כתיב (תהלים צב ג) 'להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות', ולכאורה צריך ביאור, בשלמא 'חסדך' היינו שאומרים בלשון נוכח אל הקב"ה חסדך - כי החסדים הבאים עלינו מתנת הקב"ה הם, אבל מהו שאמר ואמונתך בלילות - היה לו לומר ואמונתנו בלילות, כי בעת החשיכה - אנו מתחזקים באמונה, וכביכול אין האמונה של הבורא אלא שלנו. וביאר הרה"ק ביאור נורא כי כשהקב"ה מנסה את האדם ומסתיר פניו ממנו - הרי הוא מאמין ביהודי שיעמוד בגבורה בעוז ותעצומות, וזהו אומרו 'ואמונתך', שהקב"ה מאמין בנו שנעמוד כראוי בנסיון.

עוד מצינו בפרשתן, דכתיב (לה טו-טז) 'תהיינה שש הערים האלה למקלט לנום שמה כל מכה נפש בשגגה... מות יומת הרוצח (במויד)', וצ"ב מה בין מויד הנהרג לשונג שאינו אלא גולה, והרי שניהם קיפחו חיי נפש מישראל. וכתב הרבני בחיי" וז"ל. והדין הזה יורה שהלב עיקר האדם ועיקר כל המצוות וכל העבירות, ועל כן ההורג בשונג נענש בגלות ולא במיתה, לפי שלא היה ליבו בהסכמת הרציחה ואין חיוב העונש במיתה עד שיהיו הלב והגוף משותפין באותה רציחה - הגוף בתנועתו והלב בכוונתו... וכן לענין המצוות - הכל תלוי בלב, שאם עשה מצווה ולא נתכוין בה בליבו לעשותה לשם שמים, אין לו שכר מזה (כל כך)... וכן אמר דוד ע"ה (תהילים קיט מה) 'ואשא כפי אל

ויומתק לרוצח להישאר ב'ערי המקלט' - כשאנו יכול לצאת את העיר אפילו פסיעה אחת והוא רחוק ממשפחתו ואחוות אבותיו, לאיך גיסא תמוה, וכי יש לחשוש שימות הבהן גדול מחמת תפילתו של רוצח שפל.

אלא, חדא קושיא מתורצת בחברתה, כי אכן אמת הדבר - גדול כוחה של תפילה הנובעת מתוך מעמקי הלב^{טז} - אף אם המתפלל הוא רוצח, והתפילה היא על הבה"ג שימות. אמנם, ברגע שהרוצח יקבל בהרחבה את מחסורו אשר יחסר לו מאמו של הבה"ג, כבר לא יתפלל על מיתת בנה של מטיבתו מאותו עומקא דליבא, וממילא כבר לא תפעל התפילה עד כדי מיתת הבהן גדול".

טז. כי אמרו חז"ל איזהו עבודה שבלב זו תפילה (תענית ב.), והרי 'רחמנא לבא בעי' (סנהדרין קו:), וכל ענין התפילה הוא כוונת הלב - לכן שפכתי שיח פני בוחן לבות.

יז. הנה איתא במסכת יומא (ג:) שבשעה שהכהן גדול היה נכנס ביום הקדוש לקודש הקדשים, היה מתפלל תפילה קצרה בבית החיצון, ולא תכנס לפניך תפילת עוברי דרכים' - שלא יקבל הקב"ה את תפילתן של העוברים בדרך המבקשים שיעצרו הגשמים המפריעים את הילוכם ברשות הרבים. וידועה התמיהה, וכי זו הייתה דאגתו היחידה של כה"ג ביום המקודש במקום המקודש. ולכאורה היה לו להתפלל על צרכי עמנו המרובים וכיו"ב בשאר עניינים, אלא, כי העובר בדרך בשעה שגשם ניתך ארצה - כשאין לו מחסה לראשו, וכל ה'משא' אשר עליו עומד ברגע קט להתקלקל לגמרי, הרי תפילתו ממעמקי הלב, בידעו שאין לו על מי לסמוך רק על אביו שבשמים שבכוחו לעצור את הגשמים, תפילה זו כוחה רב כל כך, עד שהוצרך כהן גדול ביום הכיפורים להתפלל על כך לפני ולפנים שלא ייעצרו הגשמים מחמתה.

הגאון רבי אברהם אלישיב זצ"ל זכה לבנו הגאון הגדול הגרי"ש זצ"ל בזכות התפילה ממעמקי הלב. וכך הוה מעשה, משעברו כמה שנים מנישואי רבי אברהם לבתו של בעל ה'לשם' זצוק"ל בעיר הומלא, ועדיין לא זכו לזש"ק, נסעו השניים לצרכי רפואה בעיר הגדולה 'ווינא' הרחוקה מעיר מגוריהם כשבועיים ימים (בנסיעה). אך הרופאים הרימו את ידיהם והודיעו כי אין לאל ידם להושיעם... בלית ברירה חזרו השניים לעירם, ובמשך כל הדרך - כשבועיים ימים התאפקה האשה שלא לבכות - כדי שלא יראו שאר הנוסעים עמהם בבכיה הגדול, משהגיעו לביתם שהיווה בית מדור להם ולאביה הגדול בעל הלשם - מיהרה האשה ל'בית האוצר' שם מניחים התבואה והחיטה למשך כל ימות החורף ושם פרקה מעל עצמה כל בכיה ונתנה דרור לדמעותיה בבכיה גדולה... משגמרה לבכות פנתה להיכנס לתוככי הבית, אך בדיוק באותו הרגע עמד אביה ה'לשם' על פתח הבית, ומצאה כשעיניה אדומות... שאלה האב, מפני מה עיניך אדומות, מתחילה ניסתה האשה לענות בהא ודא, אבל אביה לא נתן לה להשיב פניו בבוקי סריקי, עד שהודתה בפניו כי הרופאים ייאשו אותם לגמרי, וזה לה כשבועיים ימים שהיא מתאפקת מלבכות, ועתה משבאו הביתה פרץ מאתה כל המעיין ושטף את פניה ועיניה בדמעות רותחות.

נענה ה'לשם' ואמר, הנה כתיב (תהלים קמה יח) 'קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת', ושמה תדעו מהו 'יקראוהו באמת' האמור כאן. אלא כתוב מדבר על זה המצב שבו הינכם עומדים בו, שהרופאים ייאשו אתכם, ומעתה הנכם יודעים כי אין לכם אל מי לפנות אלא לאבינו שבשמים, זהו 'קרוב ה'... אשר יקראוהו באמת'. ואכן לתקופת השנה נולד להם בנם הגדול הגרי"ש זצ"ל שהאיר לארץ ולדרים עליה.

ביאור דבריו, כי פעמים ימצא שכוונת האדם להתפלל אל ה' שיעזרהו דרך רופא פלוני וכיו"ב. אבל מי שהרופא כבר נתייאש מאתו הרי אין בתפילתו כל עירוב, וכל פנייתו איננה אלא בלתי אל ה' שיעזרהו בדרך שהוא רוצה. תפילה כזו מחויבת היא לפעול.

'ויקרא לה נוכח בשמו' וברש"י, אינו מפיך ה' (אין נקודה באמצע אות ה'), לפי שלא נתקיים לה שם זה, ללמדנו שכל דבר שהאדם עושהו בלא 'מפיך ה', כלומר, מבלי נקודה הפנימית שהיא 'הלב', אינו בר קיימא^ט, ומידה טובה מרובה, המקיים המצווה מתוך פנימיות לבו, יעמוד לו הדבר לאורך ימים, לו ולזרעו לדורותיו.

אהבת חינוך - הזהירות בכבוד חברים

בפרשתן (לג לה), 'ויעל אהרן הכהן... וימת שם... בחודש החמישי באחד לחודש'. הנה בכל התורה לא מצינו שייכתב אימתי הוא יום הפטירה, ורק באהרן הכהן נזכר שהיה בראש חודש אב, וצריך לבאר טעמא דמילתא, ומה נשתנה פטירתו של אהרן משאר שבעה הרועים שעמדו לישראל. ומבאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תר"ס ד"ה כתיב) על פי מה דאיתא בגמ' (סוטה יד.) 'מפני מה נקבר משה אצל בית פעור כדי לכפר על מעשה פעור', והרי שמושה מכפר על המקום השפל, ועל דרך זה יש לבאר שאהרן נפטר בראש חודש אב להגן בזכותו על הזמן השפל, ובזכותו נזכה לבניין בית המקדש שנחרב מפני שנאת חינוך^ט

מצוותיך אשר אהבתי'. ונשיאות כפיים היא הכוונה (כוונת הלב) כעניין שכתוב (איכה ג מא) 'נשא לבבינו אל כפיים', וזהו ואשא כפי אכנים כוונתי אל מצוותיך.

והנה מצינו הפרש וחילוק גם בשוגג עצמו, דיש מי שנצרך לשהות בגלותו - בערי המקלט שנים רבות, ויש מי שיששה שם רק כמה שנים, ויש מי שיצא לחרות מיד אחר גלות של יום אחד ושב אל משפחתו ואחוזת אבותיו - שהרי הכל תלוי במיתת הכהן הגדול, ופליאה רבתי היא זאת, מה נשתנו אלו מאלו, ומבאר ה'ספורנו' (לה כה) כי בעצם השגחה יש מדרגות רבות, יש אשר שם יותר על לב להימנע מרציחה, ויש שפחות שם על ליבו, וכפי גודל זהירותו ושימת ליבו כך תתרבה או תתמעט קצבת זמנו לישב בגלות, ורק הקב"ה שהוא 'בוהן כליות ולב' יודע לשום אורחותיו של כל אחד ואחד עד כמה כיון לבו. ומידה טובה מרובה, בקיום מצוות ה' וודאי יראה ה' ללבב - לדעת כמה לב צירף האדם בקיימו את התורה והמצווה.

בדרך רמו ביאר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע (מטות תשנ"ה בסופו) הא דכתיב בסוף פרשת מטות (לב מב)

יח. 'דוגמא' לדבר, שח הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע כי השאלה הראשונה שנשאל [בעודו בחור צעיר לימים] הייתה מפי יהודי שניצב לפניו כשהוא לבוש בתפילין של יד וידו השניה אוחזת בתפילין של ראש, וכך הייתה שאלתו כי איננו יודע האם הינו עומד 'בהנחת התפילין' ונמצא שעליו להניח של ראש ולהתפלל שחרית מרישא עד גמירא, או שמא כבר נפטר ויצא יד"ח מכיוון שכבר התפלל שחרית... ומה שהוא מחזיק את של ראש בידיו הוא מכיוון שכבר חלצם לאחר התפילה... (כי מסדר הנחת תפילין ללבוש תחילה של יד ולאחמ"כ של ראש, ובחליצתם להיפך, תחילה יחלוץ של ראש ולאחריו של יד), נענה הרה"ק לאותו 'מרחף', ברור לי שעליך ללבוש את ה'של ראש' ולהתפלל תפילה כהלכתה. כי אף אם נאמר שאכן כבר אמרת בפה את כל תיבות התפילה - הרי תפילה כזאת שתוך רגע כמימריה אין המתפלל יודע אם כבר התפלל או לא, הרי וודאי שאף בשעת מעשה לא ידע בין ימינו לשמאלו, ולא יודע תפלה מהו... יט. מעשה באחד שישב על הארץ וקונן על חורבן הבית, וניגש אליו אחד וביקש עזרתו, אמר לו המתן לי עד שאגמור את ה'קנינות', אז אתפנה לשמוע את אשר בפיך, נענה לו הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע ואמר, מה לך לבכות על החורבן אם בידך לבנותו, עסוק בגמילות חסדים, הרבה באהבת חינוך המקרבת את הגאולה, ורק לאחר מכן חזור לבכות על בית מקדשנו ותפארתנו שנחרב.

כתיב (ישעיה נב ג) 'כי כה אמר ה' חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו', פירש החיד"א (מדבר קדמות מערכת ת', אות יט, ובעוד הרבה מספריו), בעון שנאת חינוך נמכרתם והלכתם לגלות, אך לא בכסף - בזכות קיום שאר מצוות תגאלו אלא רק על ידי שתרבו באהבת חינוך.

מענין לענין, כה אמר הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע (עולמו של אבא) עלינו לאהוב כל יהודי באשר הוא, אפילו את ה'פשוטים' ביותר, בהביאו ראיה ממי הנהר אשר הם דוחים מעליהם כל חפץ ודבר זר שנכנס בקרבם, אם יפול לתוכם עץ או אבן או בגד או כל דבר אחר ברבות הימים נמצא אותם בשפת הנהר במקום נידח, חוץ מדבר אחד והוא 'קרח', אם יפול קרח לתוך הנהר הוא משאירו בקרבו, ולאטו משפיע עליו מחומו עד שהוא נמס לגמרי וחוזר להיות מים... ולמה כל כך, כי הנהר מכיר בו שהוא 'אחיו' - מים כמותו, אלא שמחמת קרירות נעשה קר ו'קרח',

כידוע ממעשה דקמצא ובר קמצא², כי אהרן היה אוהב שלום ורודף שלום. ונכתב זאת בתורה ללמדנו

אין לזה אלא עצה אחת, להשפיע עליו אהבה וחמימות, עד שהוא חוזר להיות כמקורו בתחילה, כיו"ב, לגבי כל יהודי, עלינו להשפיע עליו חום אהבה ואש קודש, שהרי 'אחינו' בשרנו הוא, ובזה יחזור להיות מה שהיה בתחילה (אכן, אין כל ספק, שרבות רבות יש לנו להתרחק מחבר רע, וכאן אין הכוונה כלל 'להתחבר' אל הרשעים, כמאמרו הנודע של ה'אהבת ישראל' עצמו 'מדארף זיין גוט צו יעדן, נישט מיט יעדן', טוב לכל אחד, אבל לא לחיות טוב עם כל אחד).

הנה איתא בגמרא (ר"ה לד.) 'אתקין רבי אבהו בקסרי, תקיעה שלשה שברים תרועה תקיעה, והקשו, מה נפשך אי ילולי ליל ליעבד תקיעה תרועה ותקיעה, ואי גנוחי גנח לעביד תקיעה שלשה שברים ותקיעה, ותירצו - מספקא ליה אי גנוחי גניח אי ילולי ליל, וביארו הראשונים, דצורת ה'בכיה' נעשית בכל מקום באופן אחר, יש מקומות שבוכים בילולי ויש בגנוחי, לכן צריכים להריע ב'תרועה' כל סוגי הבכיה. וביאר הגה"צ מהרי"ד אלטר שליט"א, שזו היתה 'תקנתו' של רבי אבהו, שכ"א יתקע במקומו כצורת ה'בכיה' של מקום אחר, כי הבוכה רק כצורת מקומו, כלומר, שאינו מבכה אלא את הנעשה אצלו, על חורבן המונח לפניו, זה אינו נוהג כראוי, רק יהיה 'נושא בעול', עד שכל אדם יבכה גם על צרותיו של רעהו, ואפילו הרחוק ממנו, וזהו 'תקנת רבי אבהו' - שבכיו של איש יהודי אינו בכייה פרטית אצלו בביתו על צרותיו, רק שמשותף ומרגיש בצרות של כל בני ישראל.

סיפר לי אחד מבני החבורה, עובדא נפלאה שהייתה עמו בעצמו, הלה דר בארה"ק, אבל מולדתו בארה"ב, לפני זמן מה היה האברך בארה"ב, שם היה לו 'דין ודברים' עם יהודי פלוני על סכום נכבד של כמה אלפי דאלער, בתוך הטענות ומענות נענה האברך, על אף שדעתי איתנה כי הינך חייב לי את הסכום הלזה, מ"מ לא אתבע אותך בבית דין... לאחרי כמה שבועות, במוצש"ק, התבונן האיש במצבו הרוחני והגשמי, ונענה, אוי, רבש"ע, הנני מוחל לאותו יהודי בלב שלם, אנא ה', בזכות זה המצא לבתי ה'תקועה' את זיווגה ההגון לה... וראה זה פלא, המחילה פעלה את פעולתה, למחרת היום - ביום ראשון העלה איזה שדכן הצעה נפלאה, וביום רביעי שלאחריו כבר נגמר הדבר בכי טוב (ואפ"ל בדרך צחות, שה'שברים' תקנו את ה'תקיעה', ששבירת המידות הועילה לאותה 'תקועה').

ובכלל זה, קבלת הביזיונות באהבה מבלי לענות מחרפיו דבר, סיפר לי אברך מבני החבורה בעי"ת בית שמש, שלפני כשבועיים ביום השב"ק כשהתפלל אביו שליט"א מנחה, ביזהו מאן דהו באופן נורא ומחפיר, ואביו שמר את הדבר - לשתוק ולא להשיב מאומה למחרפו, ומכיוון שזכר כי עת זאת היא עת רצון נפלאה התפלל במחשבתו אל ה', סופר סת"ם אנכי ובעת האחרונה הנני 'תקוע' עם 80 מזוזות שאיש לא קנה ממני - כשאצלו 80 מזוזות הם תוצאות יגיעה ועבודה של משך כשנה, אבי שבשמים חמל נא חוס ורחם נא עלי ועל נפשות בני ביתי התלויים בי, שאמצא במהרה 'קונה', וכן הוה, בתוך 'שלושת ימים' - ביום שני שלאחריו צלצל הטלפון של האב, ומצד השני, שאלו יהודי האם יש לכם מזוזות למכירה, ויען, אכן. וכמה אתם צריכים, ענה האיש, כמה שיש ברשותכם... אחה"צ כבר היו כל 80 המזוזות בידי ה'קונה'.

כ. במס' גיטין (נה.), אקמצא ובר קמצא חרבה ירושלים, והובא שם באריכות דבר המעשה בעשיר אחד שמשרתו הזמין לסעודתו את שונאו בר קמצא תחת רעהו קמצא, משבא בר קמצא אל סעודת שונאו הוציאו הלה מן הסעודה בביזיון, אמר בר קמצא לעצמו 'הואיל והווי יתבי רבנן ולא מחו ביה, שמא מינה קא ניחא להו' (פירוש, היות וגדולי ישראל שישבו שם בסעודה לא מיחו במארח גרשני בבוז, משמע הדבר שנוח להם שגירשני), על כן הלך ועשה מה שעשה עד שגרם רח"ל לשריפת בית אלוקינו. מכאן נלמד גודל החיוב להיזהר ולהישמר מלפגוע בכל אופן שהוא באיש מישראל. יש שאמרו, כי אם היו יודעים הגדולים' שהסבו באותה סעודה שע"י שתיקתם יתגלגלו הדברים עד כדי חורבן הבית, וודאי היו קמים וגוערים בבעל הסעודה, ואף נלחמים בנפשם להשאיר את בר קמצא בתוך היכל הסעודה... מכאן ילמד כל איש לעצמו עד כמה כוחה של פגיעה, ועוד ילמד כי פעמים רבות ה'שתיקה' (במקום שיש בכוחו של דיבור להציל את רעהו) כמוה כפגיעה ברעהו בפועל... ודי למבין.

איתא בגמרא (פסחים פו:) 'כל מה שיאמר לך בעה"ב עשה', ובסוגריים הוסיפו 'חוץ מצא' (עיי' במג"א סימן קע סק"י), ואמר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע לבאר, דבתחילה כשנתבייש בר קמצא ע"י בעל הבית שאמר לו 'צא' שתקו כל החכמים כי סברו שעל בר קמצא לשמוע בקולו שהרי 'כל מה שיאמר לך בעה"ב - עשה'. אך לאחר שנוכחו לדעת כי הדבר גרם לחורבן הבית, אז גמרו אומר, שאף שכל אשר אומר בעה"ב עשה, מכל מקום חוץ מצא - אם רואים

להיות מתלמידיו של אהרן ולהרבות באהבת חיים^{כא}, וכמה קשה בעיני המקום כשאיש מבני ישראל פוגע והזמן מבקש את תפקידו^{כב}.

המסובים שבעה"ב מבייש את האורח, אסור להם לשתוק ולקבל באהבה את בזיונות חברים, אלא אדרבה, יענו כסיל כאיוולתו, ויצילו את המתבייש ממביישו, ובזה יחישו במהרה את גאולתנו ופדות נפשנו.

כא. כשיאהב איש את רעהו ב'אהבת חיים', ישמח כל אחד בשמחתו של רעהו, יעלו לבו בהצלחת חברו, ותגל נפשו בקנייניו המרובים הן ברוחניות ואף בגשמיות... ויהא ראשו נתון היאך, כיצד ובמה יש בידו להיטיב ולהעניק לזולתו, ואל ינהג כפי טבע העולם שכל אחד חושב כ"ד שעות 'יומם ולילה' כיצד להוסיף לעצמו רכוש ממון וכבוד - ואפילו אם יעלה הדבר על חשבון רעהו.

מסופר על שני ידידים - ראובן ושמעון, שנכנסו שניהם יחדיו לבית המסחר וקנו כל אחד לעצמו טיקע"ט (כרטיס) להגרלת הלוטו (לאטער^כ), והסכימו ביניהם שאם אחד מהם יזכה יעניק מחצה מרווחיו לשני - יהיה הסכום גדול ככל שיהיה. והיה בחצי הלילה נערכה ההגרלה הגדולה, ובבוקר כשקם ראובן ממיטתו ראה ב'כתבי עת' שמספרו של שמעון זכה בגורל בסך עצום גדול... מה עשה ראובן בחכמתו - שידע שבזו העת יגדל מאד חשקו של שמעון להיפטר ממנו אף בטענת 'בוקי סריקי'... וימהר ראובן לבית שמעון העירו משנתו והודיעו 'פיינע נייעס' - בשורה טובה ומשמחת, הנה זכיתי בגורל סך עצום, אבל תדע לך ברורות שאין לך מה 'לחלום' שאעניק לך מחצה מהרווחים שהרווחתי... נזדעק שמעון בקול רעש גדול, והרי בפירוש שמעו אזניים הללו מפיק זה שהינך מתחייב לתת לי מחצית מהרווחים, וראובן בשלו לא הייתה כאן כל קבלת קנין, אין כאן לא כתיבה ולא חתימה אלא דברים בעלמא, מאומה לא אתן לך, אפילו לא שווה פרוטה, אמר לו שמעון והרי אף על דברים יש מי שפרע וכו' וכו', עד שתפסו שמעון באזניו והוליכו אחר כבוד לבית ה'מרא דאתרא', למען יפסוק הרב שעפ"י 'דין תורה' מחויב ראובן לעמוד בתנאי שהתנו ביניהם שכל הזוכה מבין שניהם ייתן לשני מחצית מהרווחים. מששמע הרב את טענתו של שמעון שאל את ראובן, ומה תענה על דברי שמעון... ויען ראובן ויאמר... תשובה אחת יש לי להשיב, לא אני זכיתי אלא שמעון ומעתה עליו לתת לי מחצית מהרווחים... מיד שינה שמעון את טעמו וב'תוך כדי דיבור' מצא שבעים ושבעה סברות מדוע אין כל תוקף ב'הסכם' הלז, ואינו נצרך לתת מאומה לראובן... רבותי, אנא מכם, המנעו מלהעלות שחוק על שמעון, כי כולנו באותה פעקיל, כל איש בשלו אינו רואה אלא את צידו... עד שמסוגל הוא לסתור את עצמו, כי בכל יום יטען את מה שעדיף לעצמו, מבלי לחשוב על רעהו. ובראותינו 'חוכא ואיטלולא' זאת, אולי נזכה לשנות דרכינו, לחשוב יומם ולילה כיצד להיטיב לשני, והיאך להעניק לו עוד ועוד ברו"ג.

שמעתי מחכם אחד, אם תרצה לדעת על איש פלוני באיזה 'קומה' הוא דר, שאל אותו שאלה אחת ולפיה תדע ברורות איה מכון שבתו. וכך תשאלהו, איש יהודי רוצה להוציא גזוזטרא (מרפסת) מביתו שבקומה השנייה לצורך קיום מצוות סוכה, ושכנו הדר בקומה ראשונה מתנגד לכך בטענה שמחשיך לו בזה את אור השמש - אמור נא יקירי מי צודק בטענתו... הנה אם הלה יענה לך שאכן אסור לו להחשיך את האור לבן הקומה הראשונה, תדע שאף 'בן שיחך' דר בקומה ראשונה על כן אינו רואה ומצדיק אלא את השיטה הזאת - שמא ברבות הימים יהיה הדבר נוגע אף לו ממילא כבר החליט בראשו שכך היא האמת, ואם יענך שמותר לו לבנות תדע שאף הוא דר בקומה שניה...

וכן אומרים בשם החזו"א (ברצותו לבאר טבעיו של האדם החושב בכל עת על עצמו - עד היכן מגיעים הדברים), כי בגשת איש לרעהו ושואל מעמו 'עצה וחוות דעת' בענין מסוים, מיד יחשוב זה הנשאל מה טובת הנאה תצא לי - כשאענה לו כך או כך... אם יסיק בדעתו שבשני האופנים ה'רווח' שלו שווה (בשניהם ירוויח או בשניהם לא), אזי יתחיל לחשב בעצמו באיזו תשובה אחשב בעיני השואל כ'חכם ופיקח' יותר... ואם יסיק אף בזה שאין כל נפקא מינה לענין 'חכמתו', מיד יתחיל מוחו לחשב כיצד אפטר ממנו, אך את הנידון לגופו של ענין לענות לטובת השואל לא עלתה על דעתו כלל וכלל...

ובכלל מצוות 'ואהבת לרעך כמוך' הוא לדון את חברו לכף זכות. סיפר הגאון רבי שלום בן ציון פלמן זצ"ל, שלמד בימי בחרותו בישיבת פוניב'ז, וכידוע בימי בין הזמנים בחודש אב כאשר שבים הבחורים לבתי הוריהם - נערך בישיבה 'ירחי כלה', ימי לימוד לבעלי בתים, פעם אחת בשבת קרא הגבאי 'למפטיר' את אחד מהגבירים שהשתתפו במסגרת הלימוד, על אף שהיה שם בחור יתום 'חתן', ולמרות שהיה המנהג לקרוא לחתנים למפטיר,

ד"ה ויאמר ה' על הפסוק 'ויאמר ה' זעקת סדום כי רבה וחשאתם כי כבדה מאוד, ארדה נא ואראה הכצעקתה

ואילו את החתן כיבד בעלייה 'פשוטה'. מיד נעשה 'קול רעש גדול אדיר וחזק', הבחורים רתחו על הגבאי עד לב שמים, הנשמע כדבר הזה להעדיף גביר על פני חתן ולשנות מן המנהג בעבור בצע כסף... ומה עוד שחתן דנן הוא יתום, כיצד לא חשש הגבאי לצער יתום בעת שמחתו, עד שאמר החתן בעצמו, הניחו לגבאי, אני בעצמי בקשתי הימנו שלא יקרא לי למפטיר אלא לעלייה אחרת, כי היה לי אימתא דציבורא לקרוא את ההפטרה קבל עם ועדה, ובפרט שנמצאים כאן נכבדים וחשובים.

סיים הרב פלמן את סיפורו ואמר, הבה נצייר לעצמנו, אילו החתן לא היה מגלה את הנעשה והנשמע 'מאחורי הקלעים', אלא היה אחד מעלה סברא זו בכדי לדון את הגבאי לכף זכות, הרי היינו ממלאים פינו שחוק על 'חלומותיו', ואף אחד לא היה מקבל בלבו תירוץ דחוק זה... אמנם מעשה שהיה כך היה... ומכאן נלמד עד כמה עלינו לדון לכף זכות אף אם ה'תירוץ' רחוק מאוד מן הדעת.

עוד היה מספר, שסיפר לו איש יהודי שיש לו דין ודברים קשה עם שכנו, והלה עומד להשיא את בנו, ומצא המספר בתיבת הדואר מעטפת הזמנה אלא שהיתה ריקה מתוכו, שלא היה בפנים את ההזמנה עצמה, ובטוח הוא בשכנו שעשה לו כן בכוונה להראותו שאינו מעוניין שישתף בשמחתו, וביודעו ומכירו קאמינא... אמר לו הרב פלמן, לדעתי רצה השכן להתפייס עמך, ועל כן הכניס מעטפה בכדי להזמיןך ולשוש עמך משוש, אלא שבשגגה שכח להכניס את ההזמנה.

והנה, כל אחד מבין עד כמה אין הדברים מתיישבים על הלב, כי מעולם לא שמענו מעשה כגון דא, שאחד ישלח מעטפה בלא הזמנה בטעות, ומה עוד ש'בדיוק' נזדמן שגגה זו אצל 'שונאו'... אך מכל מקום אמר הרב פלמן שצריך לדון לכף זכות גם על הצד הרחוק ביותר. וראו זה פלא, בו ביום הגיע לביתו של הרב פלמן מעטפה מאחד מקרוביו בלא שתהיה ההזמנה בפנים... וראה בזה אות מן השמים לצדקת דבריו, ואף שמר את המעטפה הריקה להראותה וללמוד ממנה לקח עד כמה צריך לדון לכף זכות.

עוד סיפר, מעשה באברך מן השורה אשר 'תורתו אמנתו', והנה ככולל בו למד האברך נתאגדו כמה אברכים ואספו ממון הרבה מנדיבי העם והיו מחלקים אותם בין אברכי הכולל ה'נוזקים'... ויהי היום, ומיודענו האברך הודיע לחברי הכולל כי ביום פלוני הוא עומד להשיא את בנו ב'אולמי ווגשל', באולם היפה שביניהם, ויתמהו האנשים מנין לו מעות להיות 'בורר לו חלק יפה', ובכלל, הייתכן כזאת, שאברך אשר ערכו מגבית מיוחדת עבורו ישקיע את המעות בפאר והדר, ותגבר פליאתם פי כמה וכמה כשבאו להשתתף בשמחת הנישואין ומצאו שנערכת שם חתונה מפוארת על כל הלכותיה ודקדוקיה... ואכן, לפעם הבאה שחילקו את דמי ה'חלוקה' דילגו על ה'עשיר' החדש... ולא נתנו לו מאומה מדמי החלוקה. בלית ברירה פנה האברך ל'ממונה' ושמע ממנו מפורשות כי יותר לא יקבל מהחלוקה, אחרי עריכת חתונה כזאת, אמר האברך, אילו הייתי יכול לגלות הייתם מבינים הכל, ה'ממונה' שלא הבין למה ירמזון דבריו לא שינה את דעתו, לאחר כמה ימים חזר האברך וגילה את אזני הממונה, מתחילה אסרו עלי לגלות לאיש בעולם, אבל עתה משראיתי שהדבר עולה לי ביוקר פניתי לקבל היתר לגלות וקבלתי, וכך הווה גופא דעובדא, משבאתי להזמין אולם לנישואי בני פניתי להעלי אולם ווגשל, ובקשתי להזמין את האולם הכי קטן והכי פשוט, אבל, מששמע 'בעל הבית' את שמי מיד שאל אותי מה ה'קשר' שלך עם יהודי פלוני, עניתי לו, הוא אבי ואני בנו, אמר לי בעה"ב, אם כך, את חיי אני חייב לו - כי הוא הציל אותי ממות לחיים בימי ה'מלחמה', שנים רבות הני מחפש אחריו או אחר צאצאיו להכיר לו טובה ולא מצאתי עד הנה, שמע נא, כל הוצאות החתונה עלי ועל צווארי, בתנאי שלא תגלה לאיש מאומה מ'מתנת' זאת, וזה פירוש החתונה המפוארת שראיתם בעיניכם, אבל בכיסי עצמי לא נתברכה הפרוטה כלל, וזקוק אני לכספי החלוקה כ'אוויר לנשימה', כמובן ששמו של האברך הוחזר לרשימת המקבלים, ואילו שאר תלמידי הכולל למדו פרק נכבד בהלכות 'דיון לכף זכות'. כי בלא שהוא בעצמו היה מספר את כל דבר המעשה, לא היו דברי הממציא המצאות כאלו - שמאן דהו שילם את החתונה, אלא בגדר דברי שחוק והבל.

כב. ביסוד הדברים ביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע מנהג ישראל להרבות בסיומי מסכתות בתשעת הימים ולהזמין לסעודת המצוה, שהכל הוא בכדי להרבות באהבת חינום, וכמו שכבר איתא בגמ' (שבת קיח:) 'כי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה עבידנא יומא טבא לכולהו רבנן'.

זה נקרא 'דביר ביתך' (ברכת רצה בשמו"ע, ועוד) לשון דבור - שצריך לבקש מהש"י עליו להבנות במהרה, וכל המתאבל על חורבן ירושלים זוכה ורואה בנחמתה. כי כל האומר כן באמת בתפלה ולירושלים עירך ברחמים תשוב הנה פועל באמת זה למעלה על קירוב הגאולה בנ"ל... והנה, בכדי שיבוא האדם לידי 'כל המתאבל על ירושלים', עליו להתבונן היטב על חסרון הקדושה הנורא, בהעדר מקדש ה' והכהנים משרתי הקודש, כשחסרה לנו הקירבה שהיה אז לבני ישראל^כ, ועל ידי התבוננות זו בידו לזכות גם עתה לקרבת ה' כימים אשר עמד הבית על תילו - כבר מעתה.

כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות עמו' ל"ב ט"ג, לעיו"כ תק"ס, בתחילתו) שבהשתוקקות זו נחשב כאילו עומד כבר עתה בתוככי ביהמ"ק. וז"ל. 'שמחתי באומרים לי בית ה' נלך' (תהלים קכב א), כי גם בזמן הזה בשאדם שמח בלב שלם ובהשתוקקות רב לבנין ביהמ"ק הרי הוא כאילו בנאו, וזהו אומרו 'שמחתי... עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים', הרי הוא כאילו אנו עומדים שם (בביהמ"ק), ומחשבתנו משוי ליה מקום קדוש.

ובן איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' (תבוא תרנ"ג) הראשונים - האבות ומושה רבינו, זכו למצוא הארת ביהמ"ק על ידי השתוקקות לבם לביהמ"ק העתיד להבנות. כמו כן עתה בדורות הללו - ע"י זכירת ביהמ"ק יכולין להתדבק בהארת ביהמ"ק^כ.

וזוסיף ה'שפת אמת' שלכן בכל שמחה צריכין להזכיר ביהמ"ק. ובכל שמחת נשואין מברכין 'שוש

וגו' וז"ל, 'זעקת כי רבה' - בין אדם לבריות, 'וחטאתם כי כבדה' - בין אדם למקום, והקב"ה מוותר על בין אדם למקום ולא על בין אדם לחברו, זהו שאמר ארדה נא ואראה הכצעקתה משום אותו זעקת סדום והיינו בין אדם לחברו, שזו היא עיקר חטא שלהם. עכ"ל.

המחכים בבנין אריאל - ע"י האבל והשתוקקות לבנין הבית תבוא הגאולה

בפרשתן (לו ט), 'ולא תסוב נחלה ממטה למטה אחר', נראות כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ד"ה א"י בן משה, השני), וז"ל. מרמוז על מעלת קדושת ארץ ישראל וירושלים תובב"א, כי הנה צריך כל איש להשתוקק בכל לבבו על א"י וקדושתה, כמ"ש (תהלים קכב ו) 'שאלו שלום ירושלים' - 'ציון דורש אין לה' (ירמיה ל יז) מכלל דבעי דרישה (סוכה מא.), והתשוקה היא מועלת בעצמה על הגאולה העתידה במהרה בימינו. והיינו, כשישים האדם על לבו דברי הכתוב - 'לא תסוב נחלה ממטה למטה' כי הקפידה התורה שלא תסוב נחלה ממטה למטה אחר אעפ"י שכולם י"ב שבטי קה, כולם קדושים, ומה חילוק בין זה לזה, אעפ"כ הקפידה התורה ע"ז. מנ"ש בזמן הזה, אשר בעוה"ר כל ארץ הקדושה היא תחת יד הישמעאלים ויבלעוה זרים וירשוה... מנ"ש שצריך לקרוע לבב איש לצעוק ע"ז אל הקב"ה - מדוע לא נתקיים בנו 'ולא תסוב נחלה...'

וממשיך התפארת שלמה, אם תגבר התשוקה בלב איש מבנ"י אל הארץ ובנין בית המקדש, הלא חיש מהר יעתר להם כי הלא הוא בנו ועומד הוא למעלה רק שצריך לבקש עליו להורידו... ועל שם

כג. הרה"ק ר' מרדכי חיים סלאנים זי"ע היה נוהג לספר כשדמעו על לחיו, על יהודי שנכנס אל הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע, להתייעץ עמו בענייני עסקיו, ולאחר שהרה"ק סיים לייעצו ולברכו, נאנח בקדשו אנחה קורעת לב ואמר אסון נורא מאד נפל היום בישראל. לפליאת אותו יהודי על מה כל הרעש, נענה הרה"ק, וכי אינך יודע שלא הקריבו היום את קרבן התמיד במועדו ולא עמדו על מעמדו, וכה הוסיף לבכות על ההר הקדוש והמקדש אשר נהפכו לעי חרבות. וכך צריך האדם לחיות בהרגשת צער זו, וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה. כד. ידוע דבר המעשה שמתחילה סירב הגרי"ד הלוי סאלוויטשיק זי"ע בעל ה'בית הלוי' לשמש כרב העיר בריסק, עד שבאו עסקני העיר והתחננו לפניו, רבי קדוש, עשרים וחמשה אלפים תושבי העיר בריסק ממתנינים לבואכם ולא תבואו... כשמוע הגרי"ד את דבריהם, לקח מגבעתו ואצטליתו והכריז בקול גדול, הנני, מיד אבוא אחריכם, באמרו, אם אכן, כל כך הרבה יהודים ממתנינים עלי, וכי אאכזבם ולא אבוא, באותה שעה נענה הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, ובכה בקול רעש גדול, אם הגרי"ד אינו יכול לסרב ולאכזב עשרים וחמש אלף איש מבני ישראל, הרי קל וחומר שהמשיח לא יאכזב רבבות אלפי בני ישראל המייחלים ומצפים לבואו, אבל מן הנראה לומר, שלדאבון לב, הוא מייחל ומצפה לנו ולא אנו עליו.

שאתפלל על הגלות ועל ירושלים, וכי מפני תפילתי יתבנסו הגלויות ותצמח הישועה, תשובתו בצדו, כאותה ששנינו (סנהדרין לו.) לפיכך נברא אדם יחידי כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם, ונחת רוח הוא לפניו יתברך שיהיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת, ואף שלא תעשה בקשתם מפני שלא הגיע הזמן או מאיזה טעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקב"ה שמח בזה. נמצא שכל יהודי באשר הוא - חשוב ומקובל ומרוצה להתאבל על חורבן הבית וחילול השם²⁶.

כל רודפיה השיגוה - שגב אלו הימים והכפרה שבהם הפליג הרה"ק מרוז"ן זי"ע בשבח שגב ימים אלו שקדושתם למעלה למעלה, דהנה מקום משכן היהלומים ואבני החן יקרי הערך הוא מתחת להרי החושך, כמו בן האורות הגבוהים, וימי ההתעלות האדירים המה דייקא באלו הימים השחורים והמרים, כי בתוך כל ההסתרה שמונים להם אוצרות אדירים, וסיים בלשונו הקדוש, זה' יודע האמת כי בבחורתי בשחיה לי בח נתגלה לי אור גדול ככל יום ויום מימים אלו²⁷.

תשיש', לומר שמקור כל השמחה הוא מביהמ"ק - שהשמחה במעונו. ובזמן המקדש השמחה הי' בשלימות. ובהיום הזה אנו זוכין אל השמחה (של הנישואין) ע"י האבילות של ביהמ"ק, כמו שנאמר (ישעיה סו י) 'שישו איתה משובש כל המתאבלים', ואמרו חז"ל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בנחמת ירושלים. והגם דהפירוש הוא על לעתיד - שלעתיד יזכה לראות בשמחת בנין הבית, מ"מ גם זה אמת שע"י התאבלות זוכה להרגיש שמחה מירושלים זה עתה, כמו שפירשתי במקום אחר את הפסוק (איכה ה טו) 'נהפך לאבל מחולנו', שמה שהיה נעשה אז על ידי שמחה ומחולות, נהפך היום להיעשות על ידי התשווקה ורוב אבלות, וזה היא מגלת איכה כמו מגלת שיר השירים.

כתב הרמח"ל זי"ע ב'מסילת ישרים' (פרק יט) הנה ודאי צריך שיצטער תמיד צער ממש על הגלות ועל החורבן, מצד שזה גרם מיעוט כביכול לכבודו ית', ויתאווה לנאולה לפי שבה יהיה עילוי לכבוד השם יתברך, ויתפלל תמיד על גאולת בני ישראל - שיתגלה כבוד שמים, ואם יאמר אדם מי אני ומה אני ספון

וכבר נודע המעשה, בבני עיר אחת שהיו מייחלים ומצפים לבוא המשיח, והעמידו 'שומר' מיוחד שיעמוד הכן במשך כל שעות הלילה - מידי לילה בלילה, שברגע שאכן יקרה הדבר, ו'משיח בא' יעיר מיד את כל בני העיר לקראתו, בלילה אחת הגיע מאן דהו לעיר באישון ליל, ומשום מה היה נדמה ל'שומר' שהנה 'זה' בא, פתח במלאכתו והריע בחצוצרות וקול שופר, ואכן בין רגע היו כל בני העיר ניעורים ועומדים על רגליהם, משיצאו לקבל פני 'משיח' מצאו שלא דובים ולא יער, אין ה'אורח' אלא הילך 'משולח' שבא לאסוף נדבות בקרב בני העיר... כראות זה המשולח פנה אל השומר ואמר לו רואה אני שאיש מצליח אתה במלאכתך, שמא תרצה להתלוות אלי בדרכי ואשלם לך שכרך בעין יפה יותר מכפי שמשלמים לך בני העיר, נענה לו השומר שאינו מוכן בשום אופן לעזוב את 'חזקתו הראשונה', כי אלך עמך הרי לא ימשך זמן 'העבודה' יותר מכמה שנים, ואם כן מה אעשה לאחר מכן וממה אתפרנס, אולם כאן הנני מובטח בפרנסה טובה לעד ולעולמי עולמים 'עד ביאת המשיח'...

היינו שרבים ה'מחפשים' את ה'משיח', כל היום וכל הלילה ויושבים על מגדל... ולמעשה אינם מרגישים ומאמינים באמת שהמשיח מגיע בקרוב כלל, וחסרים הם את הציפיה באמת.

כה. סיפר הגאון רבי אלחנן וואסערמאן זצ"ל, פעם בעת אסיפת הרבנים לדון בענייני השעה, הראה ה'חפץ חיים' זי"ע את דברי ה'תנא דבי אליהו' (רבה פ"כ ד"ה פעם אחת), ולא גלגל הקב"ה והביא פרס ומדי לעולם אלא בשכרו של כורש שהיה בוכה ומתאנח בשעה שהחריבו העכו"ם את בית המקדש. הוסיף על כך ה'חפץ חיים', שכאשר נחשוב את מניין השנים, נמצא שבאותה שעה היה כורש בן שבע שנים בלבד, ויש לנו להתבונן, מה וכמה משיג ילד (נכרי) רך בשנים להבין את גודל החורבן, ואף על פי כן בזכות שבכה על חורבן הבית הביא הקב"ה את מלכות פרס ומדי לעולם, ק"ו לדידן, כמה שכר טוב יש לבורא ליתן לנו על אבלותנו על החורבן הגדול והנורא.

כו. היה אומר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע שכ"א יום אלו הם כמו הצייר, שטרם ציורו במכחולו, הוא מכין לוח שחור שעליו יצייר הוא את ציורו המרהיב, כך קודם ימי ירח האיתנים ישנם את ימי בין המצרים שהמה הלוח השחור שעליו הכל מצטייר בזיו היופי.

השנה ויוהכ"פ בשנה החדשה, הרי הם באים לדון ולכפר על עוונות של השנה שעברה, ומן הראוי היה לקבוע בכ' אלול את 'יום הדין', לאחריהם עשרת ימי תשובה, ובכ"ט בו - יום האחרון בשנה כיום הכיפורים, ונמצא שהעוונות מתכפרים באותה שנה שנעשו, עכ"ד. ומבאר החיד"א עפ"י מה שכתב במדרש (ילקוט סוף סדר פנחס) א"ר לוי בקש הקב"ה ליתן להם מועד לישראל בכל חודש וחודש, ואכן, בניסן נתן להם פסח, באייר נתן להם פסח שני, בסיון נתן להם עצרת, בבוא חודש תמוז היה בדעתו ליתן להם 'מועד גדול' לאותו החודש - ראש השנה בתמוז, יום הכיפורים באב וסוכות באלול, אבל אחר שעשו את העגל בשבעה עשר בו בטלו תמוז אב ואלול, עד שסלח להם על חטאם בתשרי, ורק משבא תשרי פרע להם את הימים הללו - ר"ה ויה"כ וחג הסוכות, וקבעם כולם בחודש תשרי, אבל אמר הקב"ה, וכי לאחרים הוא פורע, ושלו אינו נוטל, תן לו יומו בשמיני עצרת. ובזה מיישב קושיית הרמ"ק, שאכן, מראשית דבר היה חל ראש השנה ויוהכ"פ לכפר החטאים באותה השנה שבה חטאו.

מעתה י"ל לדידן, שאכן, בימים אלו ימי בין המצרים המתחילים בחודש תמוז ומסתיימים בחודש אב, כי הם ה'שורש' מתחילה למועדים אלו.

כתב הרה"ק האור לשמים' זי"ע (פר' בלק ד"ה קל מוציאם ממצרים), כי הימים האלו הם ימים קדושים מאד, אבל הם באתכסיא... והימים הללו מסוגלים מאד לתשובה, הגם ששערי תשובה לא ננעלו (איכ"ר ג טז), ומועיל תמיד לדופקי בתשובה, אבל אותן הכ"א יום שבין המצרים הם מועילים ביותר. ורמזו לה בדברי הגמרא (כתובות צב:) 'מאימתי הוי חוקה מכי קדייש אמצרא'... - ומבאר, מאימתי השכינה ניקנית לאדם, מכי דייש אמצרי רומז לימי בין המצרים שהם מסוגלים לפרנסה... (עיי"ש עוד).

אמנם לאידך גיסא צריך לזכור מה שכתב בספה"ק 'שער המלך', (שער השייך ל"ז בתמוז, פרק א' ד"ה זלפי"ז אודיעד), שהנה אמר דוד מלך ישראל 'כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור' (תהילים צ ד) ואמרו חז"ל (בר"ר יש ח) ש'יומו של הקב"ה אלף שנים', ויום זה מתחלק ל"ב שעות (כן מבאר בספרי קבלה - שאינו

איתא ב'מהרש"א' (בנורות ח: חידושי אגדות) בסוגיא ד'סבי דבי אתונא', שם מספרת הגמרא על רבי יהושע בן חנניה ששלחו הקיסר להתווכח עם חכמי אומתו בעיר אתונה, ובין הדברים הביאו לו חכמי הגויים שתי ביצים ושאלוהו האם יש בידו לומר להם איזו ביצה מתרנגולת שחורה ואיזו מתרנגולת לבנה, הראה להם ריב"ח שתי חתיכות גבינה לבנה ושאלם איזו גבינה מחלב עז שחורה ואיזו היא מעז לבנה, ותמוהים הדברים, מה היה הוויכוח ביניהם, ואיזו דבר חכמה יש כאן, ומבאר המהרש"א על פי מה שאמר הנביא (ירמיה א יא) 'מקל שקד אני רואה' והיה זה רמז לחורבן הבית, ופירש"י שם שהשקד גדל בכ"א יום, רמז לכ"א יום שמי"ז בתמוז עד ת"ב, וכמו"כ הגמרא אומרת שם שביצה נולדת ממעי התרנגולת בכ"א ימים, ואף בזה יש רמז לכ"א ימי בין המצרים, ולכך הביאו אותם רשעים שני ביצים, לרמז על שתי פעמים כ"א יום, אחת מתרנגולת שחורה לרמז על ימי בין המצרים, אלו כ"א יום השחורים בהם חשך משחור תארינו, וחברתה מתרנגולת לבנה המרמזת על ימי המועדים הקדושים מר"ה עד הושענא רבה, שאף המה נחגגים בכ"א יום. ובזה מענו לפני רבי יהושע בן חנניה, הא לך, אצלכם הבל כ"א, הן ימי האורה והן הימים האפלים, ואין לכם שום נפקא מינה ביניהם, וכתשובה לכך החזיר להם גבינות מב' עיזים, שחורה ולבנה, לומר להם שכמו שעתה שתי הגבינות לבנות הן, אף שאחת מהן באה מעז שחורה. כיו"ב הוא לענין ה'שעירים' של יום הכיפורים, אחת לבנה וזהו השעיר לה', והשנית נראית שחורה כי היא השעיר לעזאזל, אך באמת תוצאות שתיהן 'לבנות' הן, מאחר ושניהם מכפרים על עוונותיהם של ישראל. כמו כן, אין לנו שום נפקא מינה בין ב' הפעמים כ"א יום כי אצלנו תוצאות שניהם 'לבן', שיש כפרה מעליא בשניהם. כמו שמר"ה עד הושענא רבה הוא זמן ליבון וכפרה לבני ישראל, כך הימים שמי"ז בתמוז עד ט' באב המה ימי ליבון וכפרה, כי הצרות והייסורין שהיו בימים אלו מכפרין, וכפרת ימים אלו אינו פחות במאומה מהכפרה בירח האיתנים, כי בכח ימים אלו לכפר על עוונותינו ולטהר את נפשותינו, כמו ראש השנה ויום הקדוש.

בה כתב הגה"ק ה'חיד"א' זי"ע (מדבר קדמות מערכת ר', אות יד) הרמ"ק כתב, יש לחקור, מדוע נקבע ראש

הימים כביכול אבינו שבשמים זועם, כמו שנפסק ענייני זהירות בימים הללו (שו"ע או"ח תקנא יח, ובמשנ"ב שם לא ישב בין חמה לצל וכדו'), ומסיים, דלבן בימים אלו יש לפזר מממונו לצדקה, כמו שנא' (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל - ביום רעה ימלטהו ה'.

יה"ר שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, ביאת גואל צדק, ולירושלים עירך ברחמים תשוב ותשכון בתוכה כאשר דברת, בב"א.

מתחלק לכ"ד שעות 'מעט לעת') עתה, אם נחלק את אלף השנים ל"ב תעלה כל 'שעה' לפ"ג שנים וד' חדשים. והנה בכל שעה יש אלף ושמונים רגעים, ולפי זה (כשנחלק פ"ג שנים וד' חדשים לאלף ושמונים יצא כ"ד יום) נמצא שכל 'רגע' אצל הקב"ה הוא 'כ"ד יום'. והרי 'קל זועם בכל יום' - וכמה זעמו 'רגע כמימריה' (ברכות ז.), נמצא שזעמו של הקב"ה הוא ככ"ד יום (שהרי כך הוא אריכות הרגע של הקב"ה), והם הכ"ד יום משבעה עשר בתמוז עד אחר יום העשירי באב - שגם בו נשרף ההיכל, ובאלו

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת מסעי תשע"ט

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

היא פורחת ונבנית בנינים ע"ג בנינים, אגפים ע"ג אגפים, ללא קושי ללא טרחה מרובה.

השיב לו מרן החזו"א על אתר, ידוע כי התורה צוותה להציב סימנים לרוצח שנס לערי מקלט שיידע את הדרך לברוח מגואלי הדם. נשאלת השאלה מדוע א"כ לא צוותה תורה לעשות אותם סימנים גם לעולי רגלים אשר היו הולכים ממקום למקום ושואלים על הדרך העולה לירושלים, מדוע לא יציבו להם סימנים?

אלא, הטעים מרן החזו"א זצ"ל, אילו יבוא רוצח וישאל על הדרך לערי מקלט, יכול להיות מצב כי כל זמן מה יבוא רוצח אחר וישאל, ואחריו עוד אחד, וימצא כי ישמעו הרבה על רציחה, את זה רצתה התורה למנוע כי השמיעה החוזרת ונשנית בכחה לקלקל הנפש, ולכן הציבו לו סימנים חיצים שלא יהיה עליו לשאול וידע את הדרך לבדו, משא"כ עולי רגלים בעלותם להראות פני ה' אדרבא התורה דווקא רוצה שיבואו לכל עיר וישאלו בכל מקום האיך עולים לרגל והאיך היא הדרך ועי"ז בוודאי יצטרפו אליהם ויעלו עמהם לרגל לראות פני ה' ולכן לא הציבו להם סימנים.

כן הוא הוסיף החזו"א גם בעניינין, פרנסי האוניברסיטה הדואגים לכלכלתם אילו יקשה עליהם מלאכת איסוף הכספים ויצטרכו לסובב בעולם ולדאוג למגביות ולתרומות הרי בכך ישמעו ממציאותם ויכנסו לתודעת ההמון, ובה אין חפץ להקב"ה, לכן הוא מספק להם כספים ולכללתם בהשקט שיבנו ויעשו, העיקר שיהיה בשקט, אבל מי שבונה ישיבה מי שבונה תורה, אדרבא הקב"ה רוצה שישמעו עוד ועוד על מעלת וחשיבות התורה ובכך יתקדש שם שמים בעולם, לכן עושה הקב"ה שיהיה לו קשה לגייס כסף כדי שיצטרך לשוב על פני העולם כולו ולעורר את העם ולדבר אל ליבו על תורה ועל מעלתה ומעלת לומדיה.

(טללי אורות ושי לתורה)

והצילו העדה את הרוצח (לה, כה)

בגמ' בסנהדרין (יז, א) "אמר רב כהנא סנהדרין שראו כולן לחובה פוטריין אותו", הגמ' שם מסבירה שהיות שיש מצוה של "והצילו את הרוצח" וחייבים להלין את דינו שיוכלו להפך בזכותו, וכאן שכולם מחייבים מיד, הרי לא ימצאו לו כבר זכות ממילא א"א להורגו שהרי לא יוכלו להפך בזכותו. לפי דברי גמרא זו מתבארים כמה עניינים בפרשתנו:

בדין ערי מקלט אומרת התורה שישב שם עד מות הכהן הגדול, והגמרא (מכות יא) מסבירה שהטעם בזה הוא כי היה לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה כזו בימיו, שואלת המשנה מה הדין כאשר אדם רצח בשוגג בזמן כהן גדול אחד, ועד שעמד בדין, אותו כהן גדול נפטר, וכהן גדול אחר נבחר תחתיו? התשובה: הוא ישב בעיר מקלט עד אשר הכהן הנבחר (החדש) ימות. שואלת ע"ז הגמרא מה הקשר בין כהן גדול זה לרוצח? מילא הכהן הגדול שהרצח ארע בחייו היה לו להתפלל שלא תארע בחייו תקלה, אבל הרי זה לא היה בימי כהונתו של הכהן השני? ומתרצת הגמ' שהיה לו להתפלל שייצא זכאי.

שואל ה"אמרי אמת" קושיא עצומה, הרי אם הדיינים חייבו סימן שהיה באמת חייב, אם כן מדוע היה צריך להתפלל שייצא זכאי? שיעוותו את הדין?! ומבאר, הסיבה שפלוני יצא חייב הוא כי רוב הדיינים חייבו והמיעוט אמרו זכאי, וכיון שהרוב חייבו יצא דינו לחיוב, אם כן, היה לו לכהן החדש להתפלל שכולם יגידו את האמת שהוא חייב, וממילא ייצא זכאי.

עם יסוד זה מבארים המפרשים (כמובא ב"עלי ורדים") מה שאומרים בראש השנה וביום הכיפורים "באין מליץ יושר מול מגיד פשע תגיד ליעקב דבר חוק ומשפט וצדקנו במשפט". ולכאורה אם אין עלינו שום מליץ יושר, איך יהיה "צדקנו במשפט"? אלא, "תגיד ליעקב דבר חוק" איזה "חוק"? שאם כולם כאחד מחייבים הנאשם יוצא זכאי. וממילא "וצדקנו במשפט".

עוד מבארים בזה את הגמ' (שבת פט, ב) שלעתיד לבוא יאמר הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי ואברהם אבינו משיב "ימחו על קדושת שמך" וכן

"ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש" (לג, לה) פטירת אהרן הכהן היתה בראש חודש אב.

והנה לא מצאנו בכל התורה שתזכיר ותקבע לדורות יום מיתתו של צדיק, רק אצל אהרן הכהן, ונפסק בטור או"ח (סימן תקפ) שאע"פ שהוא ראש חודש, מ"מ מותר להתענות בו, ונקרא יום זה יום תענית לצדיקים.

ואפשר, שמיוחדת בזה מיתת אהרן משאר אבות העולם, כי אהרן היה הרב הגדול לאהבת שלום ורדיפת שלום, ולכן הסתלקותו של אהרן יש בה בכיה וצער עמוק לדורי דורות, כי אין צער כמו הסתלקות של מביא שלום בעולם.

ואולי קשורה לזה ההלכה, שמשנכנס אב ממעטים בשמחה. ראש חודש אב הוא תחילת ימי חורבן המקדש וגלות ישראל, והמקור לכל החורבן בא מהסתלקותו של אהרן - איש השלום, וכמפורש בחז"ל שחורבן בית שני בא מפני שנאת חינם.

וחז"ל הדגישו: "הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום" (אבות פ"א מ"ב), שבראש ובראשונה צריכים אנו לרב שילמדנו לאהוב את השלום, שכן, באמת רוב האנשים אוהבים דוקא את המחלוקת, כי כאשר יש שלום הכל שקט שליו ומשמעם, לא כן כאשר מזדמנת מחלוקת יפה ושמנה, יש חוויות מעניינות, החיים מגוונים יותר...

זאת ועוד, בזמני שלום הרבה אנשים נבלעים ומוסתרים ברקע שבצד, לא שומעים אותם ולא רואים אותם, לא כן בשעת מחלוקת - בולטים הם לעין כל, ויש להם הזדמנות להשמיע את דעותיהם.

הבה נודה על האמת: המחלוקת עבור רובנו היא מתוקה מדבש ונופת צופים, וצריך רב גדול כמו אהרן, ללמדנו לאהוב את השלום, עוד לפני שנוכל לעשות פעולות מעשיות של רדיפה אחר שלום.

משל למה הדבר דומה? לאותו ילד שהזדמן למקום שריפה גדולה בבית מגורים, ורואה את הפעולות הנמרצות של מכבי האש, עולים ויורדים בסולמות גבוהים, מצילים אנשים, מתיזים מים, והוא רואה ומשתאה על המראה, וכ"ש אם הוא עצמו לקח חלק באיזו פעולת הצלה, ואף קיבל תשואות חן על כך, שמעתה מחכה הוא בכליון עינים מתי תזדמן עוד פעם שריפה ענקית כזאת, וכבר הוא חשוד מעתה להדליק אש בבית בכדי לעבור עוד פעם את החוויה הגדולה הזו, ואפילו לגרום לאסון כבד ח"ו, ויש צורך גדול ללמדו לא לאהוב את השריפה.

זה ממש מה שהיה אהרן מלמד, לאהוב את השלום ה"משמעם" ולשנוא את המחלוקת ו"מרגשת"!

לכן יום הסתלקותו של אהרן הוא יום צער ובכיה לדורות, ועלינו לזכור את תורתו של אהרן, לדעת שיעד כמה שהמחלוקת נחמדת למראה ותאוה היא לעינים, אסון וקללה נוראים מונחים בה, ולעומתה מביא השלום שפע של הצלחה וברכה מרובה.

(תפארת שמשון)

והקריתם לכם ערים ערי מקלט תהינה לכם ונס שמה רצח (לה, יא)

מפסוק זה למדו חז"ל (מכות י) שהיו סימנים וחיצים שכוונו את הרוצחים להגיע לעיר מקלט, שואלים המפרשים, למה לעיר מקלט שמו שלטים ואילו לעולי הרגל לא שמו שלטי הכוונה?

בספר שי לתורה מביא בשם הגרי"ז שאמר, אדם שרצח בשוגג מבוהל כולו ממעשיו ומפחד ליצור קשר עם אנשים כדי לשואלם איך להגיע לעיר מקלט פן יבולע לו, משא"כ בעולי הרגלים שאין להם פחד לשואל אנשים, וכמו שמצאנו באלקנה אביו של שמואל הנביא שעלה כל שנה מדרך אחרת כדי שיצטרפו אליו עוד אנשים וקיבל שכר גדול.

בספר טללי אורות (פר' וזאת הברכה) הביא מעשה: מרן הרב מפונביץ' תינה לפני מרן בעל ה"חזון איש" צערו וכאבו כי בשעה שהוא מכתת רגליו בכל העולם יום וליל ללא מנוח ושהות על פתחי נדיבים ותורמים לקנין וקיום הישיבה הק', הרי בזמן זה הולכת ונבנית להבדיל אוניברסיטה, והנה

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת מסעי. היא הפרשה השנייה, מתוך תלתא דפורענותה.

הפרשה פותחת, בנושא של המסעות שעברו עם ישראל במדבר, במשך ארבעים שנה, ורבותינו בתחילת הפרשה שואלים, מה הסיבה שהתורה מספרת שוב, על המסעות שעברו עם ישראל במדבר.

רש"י, בתחילת הפרשה, שואל את השאלה הזאת, בשם ר' משה הדרשן.

אומר רש"י - אלה מסעי. למה נכתבו המסעות הללו, להודיע חסדיו של מקום, שאף על פי שגזר עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר, לא תאמר שהיו נעים ומטלטלים ממסע למסע כל ארבעים שנה ולא היתה להם מנוחה, שהרי אין כאן אלא ארבעים ושתים מסעות. צא מהם ארבעה עשר, שכלם היו בשנה ראשונה, קודם גזרה, משנסעו מרעמסס עד שבאו לרתמה. שמשם נשתלחו המרגלים, שנאמר (במדבר יב, טז) ואחר נסעו העם מחצרות וגו' (שם יג, ב) שלח לך אנשים וגו'. וכאן הוא אומר ויסעו מחצרות ויחנו ברתמה, למדת שהיא במדבר פארן. ועוד הוצא משם שמונה מסעות שהיו לאחר מיתת אהרן מזה ההר עד ערבות מואב בשנת הארבעים, נמצא שכל שמנה ושלשים שנה לא נסעו אלא עשרים מסעות. זה מיסודו של רבי משה הדרשן אז הממוצע השנתי, ממעבר ממקום למקום, זה פחות או יותר, ממוצע של שנתיים. למרות שזה קשה להבין את שרשם של דברים, אני לא מציע לאף אחד, לעבור בחיים שלו, במשך 38 שנה, בערך 20 דירות. ©

כי בדרך כלל, אחרי שאתה עובר דירה ראשונה, אתה מבקש מהקב"ה, שזו תהיה דירה ראשונה ואחרונה, בדר"כ.

אבל בכל אופן, במדבר, זה לא כמו אדם שמעביר את ביתו, כי במדבר לא היה רהיטים, לא היה מקרר ולא היה מכונת כביסה, ולא היה מיבש, ולא היה שניים מיקרו ואחר תרגום © שום דבר. כולם היה להם אהלים, והיה בסך-הכל צריך לפרק את האהלים, לא מעבר לזה, אבל כתוב כאן ברש"י, שהמסעות היו במשך 38 שנה, עשרים מסעות. זה עפ"י תשובתו של ר' משה הדרשן.

אבל ר' תנחומא, דרש פה דרשה אחרת, אומר רש"י - ורבי תנחומא דרש בו דרשה אחרת משל למלך שהיה בנו חולה והוליו למקום רחוק לרפואתו, כיון שהיו חוזרין התחיל אביו מונה כל המסעות. אמר לו כאן ישנו, כאן הוקרנו, כאן חששת את ראשך וכו'.

הרמב"ן, מביא כאן את דברי הרמב"ם (מורה נבוכים), שהרמב"ם כותב, שהקב"ה כתב את אותם מסעות, 42 במספר, שיהיו אנשים שיכחישו את הניסים הגלויים, שהיו במדבר סיני.

כאשר עם שלם חי במדבר, מקום שאין בו מים, ומקום שלא גדל בו, לא תאנה ולא גפן ולא רימון. מקום שאי-אפשר לזרוע, והקב"ה סיפק צרכיהם במדבר, ארבעים שנה.

כותב הרמב"ן - לא יאמינו השומעים בהם ויחשבו כי עמידתם במדבר הזה היה קרוב מן הישוב מקום אשר בני אדם שם

אנשים יגידו - מה הבעיה?! יש בעיה לגור במדבר? תראה את כל הבדואים האלה, גרים במדבר ב"ה, אז מה אתה רוצה?!

כן, אבל הם נוטעים לבאר-שבע לקנות מה שהם צריכים, וחוזרים למדבר. אז אתה חושב שישראל, חס וחלילה, גם היו ככה?!

ממשיך הרמב"ן - הכל היה מקום נס, המקום לא היה מקום חריש וקציר, ולא היה מקום ישוב בני-אדם, היה מקום מבודד לגמרי, ובא הכתוב להנציח, שהכל היה על דרך נס. הקב"ה נשא את עם ישראל, 42 מסעות, כאשר יישא האומן את היונק.

אומרים חז"ל - היית שם חליפה, בבוקר היית לוקח אותה מגוהצת, העננים היו מגהצים לך את הבגדים. גדלת, הנעליים לא נשחקו, טמפרטורה אחידה, עם ישראל חיי במזגן, ב"ה כך חיו במדבר במשך ארבעים שנה, ללא שום בעיות.

באה התורה ומציינת את זה, כדי שחס וחלילה, לא יבואו אנשים ויכחישו את זה, לכן התורה מציינת את זה לפרטי פרטים.

מסכם הרמב"ן ואומר - שעבנין המסעות, ישנו סוד, ולא נתגלה לנו סודו.

הייתי רוצה לעמוד על הסוד, שמופיע במסעות, זה לא הנושא שלנו היום, למרות שאפשר לדבר על זה שיחה, ואפילו שתיים, אבל אני לא רוצה להתעכב הזה.

אבל אני מתעכב על זה, כי זה אקטואלי להשנה.

המשנה ברורה, מביא המגן אברהם, שנפסק להלכה, שמי שעולה לתורה בתור כהן, יקרא את כל המסעות, מבלי לעצור באמצע.

יעקב אבינו עונה כך רק יצחק אמר פלגא עלי ופלגא עלך וכו', שואלים המפרשים מדוע אברהם ויעקב ענו כך? רק הם רצו שיהיה מצב ש"כולם מחייבים", וממילא יפטר, (אמנם יצחק היתה לו טענה חזקה בשביל ללמד זכות והקב"ה קיבלה).

עפ"י גמרא זו מבארים את הפסוק בפרשתנו "ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה" שהגמ' אומרת (פסחים פח, א) ש"הר" מרמז על אברהם אבינו שקרא לבית המקדש הר, עוד יש בגמ' (ב"מ פד, א) "שופריה דיעקב כעין שופריה דאדם הראשון" (שהיופי של יעקב כעין היופי של אדה"ר), ואצל יצחק מצאנו "ויחרד יצחק", וזה מה שאומר הפסוק "ויסעו מהר שפר" - מהתשובות של אברהם אבינו (הר), ושל יעקב אבינו (שפר), ויחנו בחרדה" רק ע"י הלימוד זכות של יצחק אבינו.

(ציוני תורה)

את שלש הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען (לה, יד)

כתב רש"י: אף ע"פ שבארץ כנען ט' שבטים וכאן אינן אלא שנים וחצי השהו מנין ערי מקלט שלהם משום דבגלעד נפישו רוצחים דכתיב (הושע ו) גלעד קרית פועלי און עקובה מדם.

המפרשים כולם שואלים, מה עניין הרוצחים בגלעד לענין ערי המקלט, הרי ערי המקלט נועדו לרוצח בשוגג, ושם היו רוצחים במזיד שאינם גולים?

ומתראים ע"פ דבריו הידועים של הגה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג זצוק"ל שכתב על דברי המשנה (אבות פ"ג) "שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה ה"ז מושב ליצים" וביאר שאם יושבים השניים ואין "ביניהם" דברי תורה דהיינו שלא מצליחים לדבר בדברי תורה, מסתמא שבעבר היה שם מושב פריצים וליצים אזי ממילא אינו מוכשר מקום הזה שתשרה שם קדושה וזה כוונת המשנה "הרי זה" שבעבר היה שם "מושב ליצים" והמקום גורם.

וזה מה שכתב רש"י מדברי הגמ' שהיות שבגלעד היו הרבה רוצחים במזיד, זה גרם שיהיו גם הרבה רציחות בשוגג כי המקום משפיע וגורם. בעניין הזה שכל מעשה משאיר רושם על המקום, סיפר האדמו"ר מטולנא שליט"א מהחפץ חיים, שפעם באחת ממסעותיו כנראה למכור את ספריו, נכנס לבית מדרש להתפלל, ותיכף בכניסתו חזר על עקבותיו ופנה לבית מדרש אחר, ואחד שהבחין בזה שאלו למה יצא מביהמ"ד הראשון, ענהו החפץ חיים כי הרי שם מדברים לשה"ר ורכילות, שאלו האיך ידע הרב מזה? ענה החפץ חיים "הרי האוויר שם מורעל" (דלופט איז דאך פארסאמט)!

עוד סיפר על הגה"צ רבי שמואל הומינר זצ"ל שהיה מצדיקי ירושלים, (הוא הלך בדרכי החפץ חיים ואף הוציא ספרים על לשה"ר) שפעם נקלע ר' שמואל לשיבה מסוימת, והוא שאל בתמימות איפה החדר ששם יושבים הצוות להחליט את מי לא להכניס לשיבה לפני תחילת הזמן? שאלו אותו: "רבי בשביל מה אתה צריך לדעת?" ענה "כי אני רוצה לדעת להיכן לא להיכנס", "למה" שאלו אותו, ענה רבי שמואל "כי בחדר הזה יש אוירה של רציחה" "בחדר הזה יושבים אנשים וזנים דיני נפשות", ומדברים כנראה לשה"ר ורכילות, "לחדר כזה אני לא נכנס!"

בעניין הזה מן הראוי לציין הסיפור שפעם נסע הבעש"ט הק' עם תלמידיו בעגלתם עם בעל העגלה הקבוע, היה זה אחד מן הנסיעות הרגילות, ולפתע עצר בעל העגלה את הנסיעה והסתובב אל הנוסעים ואמר להם להתכונן למות כי הולך להרוג אותם כולם, התלמידים הק' מאוד נבהלו והתחילו להתחנן על חייהם אצל העגלון כשהם אומרים לו הרי אני ידידים משכבר הימים ולבטח אתה צוחק אבל הוא נשאר בשלו, והודיע להם חד משמעית כי תוך כמה דקות ירצחם ר"ל, פנו אל הבעש"ט הק' שגם הוא היה בצרה זו, מה לעשות עם העגלון הזה שנראה כאילו השתגע אבל הוא עומד לקיים את זממו, פנה הבעש"ט אל העגלון ואמר לו שידוע שנותנים גם לנידונים למוות "משאלה אחרונה" ואם הוא מוכן לתת גם להם, אמר העגלון שהוא מוכן, אמר לו הבעש"ט, הבקשה היחידה שלי הוא, שתמשיך בניסיעה עוד מרחק קטן, אמר העגלון שאם זה לא מקום ישוב הוא מוכן. ואכן העגלון התקדם עם העגלה עוד מהלך קצר ושם עצר. והנה לפתע פונה העגלון אל היושבים בבקשת סליחה על שרצה וחשב לעשות להם כן, והודיע להם שהוא מתחרט והוא אפי' לא מבין למה חשב לעשות להם כדבר הזה.

פנו התלמידים אל הבעש"ט ושאלו אותו מה היה כאן? למה רצה להרגם ולמה התחרט? אמר להם הבעש"ט, אני הבנתי שכנראה שבמקום שעצרנו בתחילה, היה בעבר איזה רציחה, והטומאה שנשארה במקום הכניסה לעגלון את הרצון להרוג, לכן ביקשתי הימנו שימשיך להתקדם, ושם הרי כבר לא יהיה את ההשפעה שהיה במקום הראשון.

(טעם הצבי)

הוא מביא שהמקור לזה, הוא בעל צרור המור, ר' אברהם סבע, בפרשת מסעי, כותב שלא לעצור במסעות.

הלכתי ובדקתי מה הסיבה, שלא לעצור במסעות, למרות שמי שעלה לתורה בשני וחמישי, יודע שעוצרים לראשון שני ושלישי. אבל בשנה רגילה, שקוראים מטות-מסעי מחובר, אין בזה בעיה. כי מי שעולה לתורה קורא את הכל, לא עוצרים באמצע, אבל השנה, שהיא שנה מעוברת, שקוראים פרשות מטות – מסעי בנפרד, אז לוי עולה באמצע המסעות, והשאלה – איך עושים את זה? אז יש כל מיני מנהגים של כל מיני עדות, ובאמת, בחלק מהעדות קוראים עד שלישי, 49 פסוקים בבת אחת, וגומרים את כל המסעות, לא עוצרים באמצע.

מה הסיבה שלא עוצרים באמצע?

כותב בעל צרור המור יסוד נפלא, שכל המסעות האלה, שעברו עם ישראל במדבר, רומזים לשם ה', שנקרא בשם "שם מ"ב" ישנם הרבה שמות לקב"ה – שם אלוקות, צבאות וכו'. ישנו שם אחד, שאנחנו לא יודעים אותו. השם הזה נקרא שם מ"ב. הגמרא (מסכת יומא) אומרת, שהכהן גדול היה אומר את השם המפורש, שם מ"ב, עשר פעמים ביום הכיפורים, וכל מי שהיה שומע את השם של הקב"ה, יוצא מפיו של כהן גדול (אנחנו אומרים את זה בכיפורים, של סדר העבודה ביום הכיפורים) היה כורע ומשתחוה ונפל על פניו, ואומר – ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. זה השם שנקרא שם מ"ב.

כותב בעל צרור המור, שהשם הזה, שם מ"ב, נמצא במסעות, ולכן ישנם 42 מסעות. זה מכוון ל-42, והסיבה היא – כי המסעות שהקב"ה הסיע את עם ישראל, היה לפי השם מ"ב. אם אתה חותך את המסעות באמצע, אתה בעצם עוצר בשם ה', שנקרא שם מ"ב. זה כמו שאתה אומר חצי מהשם, אז אתה פוגע בשם מ"ב.

אומר בעל צרור המור – לכן קוראים את כל המסעות, ללא הפסקה. דבר נוסף הוא כותב – שכל המסעות שכתובים כאן בפרשה, אלה המסעות שאיתם אנחנו יצאנו לגלות, וכל המסעות שיעברו עם ישראל, מגלות מצרים ועד שיבוא משיח, נמצאות כאן בפרשה. כל השמות רומזים, לדברים שעם ישראל יעבור, ולכן הכל רמוז כאן. לכן, אומר צרור המור – כתוב בפסוק הראשון – אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן. מזה ביד משה ואהרן?

כמו שממצרים יצאו משה ואהרן, הן גאלתי אתכם אחרית כראשית – כך הגאולה שהיא אחרית, תהיה ע"י שני גואלים – האחד יהיה משיח בן יוסף והשני יהיה משיח בן-דוד, כמו שיצאו ממצרים ע"י משה ואהרן. בא המגלה עמוקות ואומר – כל זה רמוז, בארבע תיבות הראשונות של הפרשה אלה מסעי בני ישראל – א-אדום מ – מדי ב – בבל י – יוון. אלה הארבע גלויות שעם ישראל צריך לעבור, לאורך התקופה, עד הגאולה שתהיה בע"ה, בקרוב. כותב בעל המגלה עמוקות – הטעם במילה אלה, הוא אזלה גריש, ובמילה מסעי בני ישראל, הטעם הוא מונח רביעי

אלה – אזלה גריש – יצאנו לגירוש, יצאנו לגלות. מתי זה יגמר? מונח לביעי – אחרי שתיגמר הגלות הרביעית, אנחנו נהיה מונחים, אז תבוא הגאולה, ולכן אנחנו קוראים את הפרשה הזאת, בשלושת השבועות, בימים שאנחנו עוסקים בענייני החורבן, כדי לרמוז את ענייני הגלות והגאולה ממנה, שטמונים במסעות, שנקרא בע"ה בשבת זאת.

לסיכום הדברים, ישנה עוד נקודה אחת – ישנו פיוט שכל אחד ואחד אומר אותו, בזמן אחר. אבל מי שאומר קרבנות, אומר את זה פעמיים ביום, יש אנשים שאומרים את זה, אפילו שלוש פעמים ביום. אני מתכוון לפיוט שנקרא "אנא בכח".

הפיוט שנקרא אנא בכח, מופיע לאחר קרבן התמיד.

אותו דבר יש לך גם במנחה, לאחר הקרבנות, יש לך שוב אנא בכח, ולבני עדות המזרח, ראיתי שהם אומרים את זה בקריאת שמע שעל המיטה.

הם מחלקים את אנא בכח בנפרד, ואחרי זה, אומרים כל יום את הפסוק שלו, בכל שורה יש 7 תיבות, ואז $7 * 6 = 42$.

כתוב בספרי הקבלה, שאותם שבע בתים, שמבוססים על שש תיבות, שביחד זה 42 תיבות, זה כנגד השם שנקרא שם מ"ב, ולכן כשאנחנו מסיימים את זה, אנחנו אומרים ברוך שם כבוד, מלכותו לעולם ועד, בדיק כמו שהיו אומרים, בשעה שהכהן גדול היה אומר את השם

המפורש, היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד, מלכותו לעולם ועד, זה מה שאנחנו אומרים, אחרי אנא בכח.

את הפיוט הזה חיבר, רבי נחוניא בן הקנה, והשאלה היא – למה זה מגיע אחרי הקרבנות, בשחרית, ובמנחה אצל האשכנזים? השם הזה, אנחנו לא יודעים את הגהתו, רק הכהן גדול היה יודע לומר אותו, והיו אומרים אותו בבית המקדש, ביום הכיפורים, וזה רמוז בפיוט אנא בכח.

אם ככה, אנחנו יכולים להבין למה יש 42 מסעות. אם בעל צרור המור אומר, שזה מכוון כנגד השם מ"ב, אז ממילא יש 42 מסעות.

אז אם ככה תבין למה לא מפסיקים באמצע, כיון שזה רומז לשם הזה, ולא מפסיקים בשם הזה.

עוד נקודה אחת, ובזה נסיים את הנושא הזה, ונוכל להתחיל את הנושא המרכזי:

ישנו ספר שמחברו מאוד מוכר – ר' שמשון מאוסטרופולי. הוא היה אחד מהמקובלים הגדולים בכל הדורות, והוא עומד לבאר את הענין של המסעות האלה, מה מונח בהם, ומי שירצה יעיין בספרים שלו, הוא מסביר כיצד כל מילה באנא בכח, מתאימה למסע.

הוא גם מביא את זה, שהשם מ"ב, טמון במסעות, והוא טמון בפיוט אנא בכח.

בספר נר ישראל, למגיד מקו'ניץ, הוא מביא בשם הספר עטרת חיים – וכתבו המקובלים בשם הרמב"ן, שכל כך מסוגלת קריאת פרשה זו, של מ"ב המסעות, שאם קורא אותם אדם, אות באות, תיבה בתיבה, בזמן המגפה בר מיון, יום ביומו, מובטח לו שהוא ניצול ולא ימות במגפה. עד כאן המקבץ שיש מסביב למ"ב. כיון שהשנה, אנחנו קוראים פשרת מסעי בנפרד, אז כל אחד ישאל את הרב שלו, מה נוהגים לעשות, אם הכהן קורא את כל החמישים פסוקים. בכל אופן הבאנו את ההלכה, בשם הגאון אברהם. מקור הדברים הוא בספר צרור המור, של ר' אברהם סבע,

(ברוך שאמר)

ויכתב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאייהם (לג, ב)

בספרים הקדושים מובא שכל אדם יש לו את המסעות שלו, במשך ימי חייו. ועליו לדעת שמוצאייהם למסעיהם – הכל על פי ה'. בחשבון מדויק לפרטי פרטים. כל צער וצער הכל במדויק מאת ה'.

סיפור הממחיש זאת, מובא בספר "האמנתי ואדברה", גם לכבוד הילולת רש"י הקדוש החל בימים אלו:

תלמיד ישיבה שהשתתף באותה נסיעה מספר ומשחזר את המעשה לפרטיו שהתרחש בחודש אלול תשכ"ג: היה לנו זמן קיץ מוצלח, ישבנו והגינו על תלמודינו כהלכה, לשביעות רצונם של ראשי הישיבה, כפרס הוקרה, הוחלט לתת לנו יומיים של נסיעה למקומות הקדושים בגליל, ולהתפלל על קברו של רשב"י ורבי אלעזר בנו במירון.

נסענו כולנו, לעלה מחמישים בחורים תלמידי ישיבת "שבט סופר" פרשבורג, עם צוות ההוראה במשאית הטיולים של חברת ההסעות "בראשי". נהג המשאית לחץ על דושת הגז – ולא הרפה – באחד העיקולים החדים במורדות הכביש המוביל ממירון לטבריה, ולא התאים את המהירות לתנאי הדרך הקשים.

ואז, ברגע הבלהות, סטה מנתיבו, התהפך אל הוואדי בשולי הכביש, ולאחר כמה גלגולים, שבמהלכם התעופפו כולם החוצה, נחתה המשאית על צדה. התחלנו לאמוד נזקים. תחילה השתרר דממה מקפיאת דם, אחריה פרצו הזעקות הנוראות וקולות השבר של הפצועים הרבים. לאט לאט התברר גודל האסון המחריד כאשר נודע שישנם ארבעה קרבנות בנפש. ארבעה הרוגים באותו יום נורא. הנהג עצמו, חיים בראשי, שנפל החוצה מן הקבינה ונמחץ מתחת למשאית הכבדה, ואתו שלשה בחורים מבני הישיבה – נהרגו בתאונה הקטלנית. הבחור יצחק נוישטט ז"ל, הבחור אברהם בנימין פרידמן ז"ל והבחור מרדכי פולק ז"ל.

הבחור מרדכי פולק ז"ל היה ידוע כאחד הבחורים המצוינים בישיבה, מתמיד עצום, ירא שמים בתכלית. בהתנהגותו נראה כי גמר אומר לתמוך בכל שלשת העמודים שעליהם העולם עומד – הוא הצטיין בתורה, היה גדול בעבודת התפילה ומופלא בגמילות חסדים. במקביל, שקד על דברי הכתוב "הצנע לכת עם אלוקיך" ואת כל מעשיו הצניע מאוד, את כל הליכותיו. רק מתי מעט ידעו על מנהגו לכתוב בכל יום בפנקס קטן את כל מעשיו ונפילותיו של אותו יום. בלילה, טרם עלתו על יצועו היה קורא בפנקס, בודק ומבקר בשבע עיניים את כל מעשיו, לראות אם חס וחלילה

לא חטא, אם אין צורך לתקן דבר מה במעשיו. ממש סמל של עובד ה'. מותו הטראגי השרה אבל כבד על כל מכריו.

מאוחר יותר נודע כי אביו של ההרוג, הרב שלום פולק, שהיה אדם חשוב ושימש באותם ימים כמלמד בת"ת 'חוג חתם-סופר' בפתח תקוה, קיבל 'אות משמים' על האסון. באותה שעה לימד את תלמידיו בכיתתו, לפתע קפאו מחוגי שעונו ועצרו מלכת. היה זה בדיקת ברגע התאונה.

ידיד טוב היה לו למרדכי פולק, זאב הלוי שמו. מסיבות שונות לא הצטרף לנסיעה ונותר בישיבה. הידיעה האיומה השיגה אותו בבית המדרש. הוא חש שלבו נשבר בקרבו, שלשה מחבריו הטובים לא שבו חיים, ממסע שכל כולו לא נועד אלא לשם השתטחות על קברי צדיקים, התעלות והתכוננות לקראת יום הדין. במיוחד היה כאבו גדול על ידידו הקרוב מרדכי פולק. עם זאת, ידע בידיעה ברורה כי צדיק ה' בכל דרכיו, א-ל אמונה ואין עוול וכל דרכיו משפט. ומכל מקום, היתה שאלה גדולה מנסרת בחלל ראשו על שום מה נגזרה גזירה קשה על שלשה בחורי חמד שהיו עמלים ויגיעים בתורה?

לאחר כמה שבועות, באחת הלילות, חלם זאב חלום מסמר שיער: ידידו הטוב מרדכי פולק נגלה איליו. פניו מפיקות אור יקרות ואומר לו: "זאב, ראיתי את צערך הגדול, ובאתי לעודד אותך". מרדכי היה נראה מאושר מאוד "אל תצטער על המאורע אשר קרה לנו. רק למראה עיניכם הוא אסון, רק בעולם הזה, השטחי, אבל אצלנו הכל נראה אחרת לגמרי. אני מאושר מאוד. דע לך כי מיד בעלותי השמימה הכניסו אותי לגן עדן ופתחו בפני את שערי היכלו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי שצירפני מיד למתיבתא שלוף יען זכינו להקריב חיינו לטובת עם ישראל בנסיעה שכל כולה נועדה לתפילה על ציונו הקדוש".

מרדכי המשיך וגילה: "זוכר אתה את מנהגי הקבוע ללמוד בכל ערב שבת קודש את פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י? היודע אתה מה שכריו? ובכן, זוכה אני ללמוד בחברותא עם רש"י הקדוש, ואני מסתופף בצילוי! האם לא טוב ליי? מה לך לבכות על גורלי?"

שערותיו של זאב סמרו למשמע הדברים אך הוא לא אבד עשתונותו. הוא פנה אל מרדכי ואמר: "שתי שאלות יש לי לשאול אותך. האחת, איך נכנסת לגן-עדן מבלי לעמוד קודם במשפט בפני בית דין של מעלה? השנית, מה טעם נקנסה מיתה עליך ועל חבריך מיתה משונה ואכזרית בקיצור ימים ושנים?"

מרדכי ענה: "לפני שנה, בראש השנה של (סוף) תשכ"ב, נגזרה גזירה על כל הישוב היהודי בארץ ישראל, גזירה קשה ומרה, אסון כבד עמד לרדת על יושבי הארץ, בגלל העוונות שהטו את הכף. אך בעל הרחמים ריחם על עמו, שארית נחלתו, והחליט לכפר על הכלל בקרבן ציבור של ארבע נשמות זכות וטהורות ובתוכם שלשה תלמידי ישיבה קדושה מעיר הקודש ירושלים. אנחנו, ארבעת ההרוגים, היינו הקרבן של כולם. מעתה תבין גם איך למרות נפילתה הנוראה של המשאית לא נהרגו יותר אנשים. עד שקצין המשטרה שהגיע לבחון את זירת האירוע שאל בפליאה: 'מי הציל אתכם? רק ארבעה הרוגים מהתרוסקות כזאת? אמנם כן, הגזיר היתה רק על ארבעה ולא יותר!"

ולא זו אף זו, אפילו הפצועים שנפצעו בתאונה הקשה הזו, כל פצוע וחשובו המדויק. כל סריטה, כל שן שבורה וחתך עמוק – הכל בחשבון. קל וחומר הפצועים קשה ובינוני. לכל אחד סיבה מדויקת ומפורטת מדוע ולמה. הכל היה מכוון בחשבון אלוקי מדוקדק עד מיצוי הדין. מעכשיו תבין מדוע לא עמדנו למשפט. קרבן עולה – כשמו כן הוא. קרבנות עולה עולים לרצון הישר לגן-עדן ואינם צריכים לעמוד בפני בית דין של מעלה.

פתאום נעלמה דמותו של מרדכי. זאב הקיץ בבהלה. נפשו היתה כאניה מיטלטלת מהחלום הנורא. הוא התהלך כסהרורי במשך מספר ימים, דמותו המאירה של מרדכי לא משה מנגד עיניו, אך עדיין הרגיש ספק בנפשו האם זהו חלום אמיתי, או שמא בעל החלומות הביא לו חלום זה ממחשבות ליבו. הספק נורא הציק לו וטרד את מנוחתו מאוד. הוא החליט לעשות מעשה. לבקש שיתגלה איליו מרדכי שוב ויתן לו סימן אם אכן החלום אמיתי. זאב הבין שבשביל שימולא בקשתו צריך להיות בעל מדרגה, להתקדש ולהיזכר כראוי.

זאב החל לנהוג בגינוני קדושה וטהרה מופלגים. טבל במקוה, הרבה בצומות התפלל בבכיות מרובות והתחנן כי ה' יאיר אליו פניו וישלח לו ברוב חסדיו את חבריו מרדכי לגלות לו למפרע על חלומה האם הוא חלום אמת או דמיון פורח.

חבירו מרדכי, לא הופיע. לא בלילה הראשון ולא בלילות הבאים. לאחר תקופה ארוכה כמעט נואש, אך כבר סיגל בנפשו הליכות וגינונים של קדושה וטהרה והמשיך להתמיד בהתנהגות מרוממת ועלה ונתעלה עוד ועוד.

זאב הקיץ בבהלה. נפשו היתה כאניה מיטלטלת מהחלום הנורא. הוא התהלך כסהרורי במשך מספר ימים, דמותו המאירה של מרדכי לא משה מנגד עיניו, אך עדיין הרגיש ספק בנפשו האם זהו חלום אמיתי, או שמא בעל החלומות הביא לו חלום זה ממחשבות ליבו. הספק נורא הציק לו וטרד את מנוחתו מאוד. הוא החליט לעשות מעשה. לבקש שיתגלה איליו מרדכי שוב ויתן לו סימן אם אכן החלום אמיתי. זאב הבין שבשביל שימולא בקשתו צריך להיות בעל מדרגה, להתקדש ולהיזכר כראוי.

זאב החל לנהוג בגינוני קדושה וטהרה מופלגים. טבל במקוה, הרבה בצומות התפלל בבכיות מרובות והתחנן כי ה' יאיר אליו פניו וישלח לו ברוב חסדיו את חבריו מרדכי לגלות לו למפרע על חלומה האם הוא חלום אמת או דמיון פורח.

חבירו מרדכי, לא הופיע. לא בלילה הראשון ולא בלילות הבאים. לאחר תקופה ארוכה כמעט נואש, אך כבר סיגל בנפשו הליכות וגינונים של קדושה וטהרה והמשיך להתמיד בהתנהגות מרוממת ועלה ונתעלה עוד ועוד.

אחרי שמונה עשרה חודשים, מרדכי הופיע. מרדכי אמר לו כך: "משמים השגיו עליו בעיני פקידא, ועקבו אחר התנהגותך. אחרי כל הנהגה של קדושה וטהרה, וכעת ראוי הנך לשמוע תשובה על שאלותיך, ולפיכך נשלחתי אליך שוב. הסתפקת אם החלום הוא אמיתי או שזהו פרי דמיון. תדע בוודאות כשמש שהחלום הוא אמיתי. וזה לך האות, שני סימנים אתן לך להוציא כל ספק מלבך: סימן ראשון, בעוד שבעה שבועות מהיום תתארים עם בת זוגך בשעה טובה ומוצלחת. שם כלתך המיועדת – דבורה בת שמעון. סימן שני – שלשה שבועות לאחר האירוסים יופי פתאום דוד ארוסתך, שנעלמו עקבותיו באירופה בשנות השואה, ונחשב למת".

הבוקר אור. זאב התעורר וזכר היטיב את החלום הנפלא. זאב רשם את כל הסימנים והחליט לעקוב לראות האם אכן יתממשו הסימנים. לאחר כמה ימים החלו מדברים נכבדות על נערה בת טובים שעלתה זה מקרוב מארגנטינה, שמה הוא: דבורה בת שמעון.

השידוך התנהל בעצלתיים. בדיקת שבעה שבועות לאחר ליל החלום נחגגו האירוסין של זאב לדבורה בת שמעון מארגנטינה!

זאב לא שכח את הסימן השני. בתום סעודת האירוסין ניגש לאבי הכלה ושאל אותו: "האם היה לך אח שנעלם בתקופת השואה?" בוודאי! מהיכן את היודע? שאל אבי הכלה בהפתעה, 'אחי היקר נשלח למחנה עבודה' ונעלם. אין לנו עדות מה קרה איתו. כנראה מת יחד עם ששת מליון הקדושים".

זאב נענה כממתיק סוד: "הוא חי, ועוד מעט יתגלה!"

אבי הכלה הביט בו במבט מוזר. חתן מגלה עתידות לקח לו או שמא בעל דמיונות, רק שלא מעורער בנפשו... שלשה שבועות אחרי כן, מיום אל יום, הגיע מברק בהול לישיבה. החותן המיועד שלח לחתנו: "צדקת, צדקת! אחי הגיע פתאום ארצה, הוא נותר בחיים וברח לרוסיה, שם נשלח למחנות עבודה. באורח פלא שוחרר זה עתה ועלה מיד ארצה ומיד חיפש ומצא אותנו".

זאב ידע כעת בידיעה ברורה מאין כמותה כי דרישת השלום שקיבל ממרומים היתה אמיתית. ארבעת ההרוגים היו קרבנות ציבור – עולה תמימה. ומי שלומד בכל שבוע שניים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י בא על שכרו.

ומעל הכל – כל מקרה הקורה אותנו בעולם הזה הריהו בחשבון מדוקדק "מסעיהם על פי ה'!"

(האמנתי ואדברה)

אם ככה, נוכל להבין עכשיו, למה קוראים את פרשת מסעי, עם הפטירה של אהרון, דוקא בשבת מברכין, חודש אב:

הקב"ה יכל לכתוב את הכל, בפרשת חקת – מתי הוא מת, ואיך הוא מת...

אומר השפת אמת – אתה יודע למה זה נכתב כאן בפרשה? אני אגיד לך – כי משנכנס אב, ממעטין בשמחה. אהרון הכהן, היה הכהן הגדול הראשון שכיהן במשכן. אהרון הכהן, סיבבה ההשגחה העליונה, שימות בראש חודש אב, אתה יודע למה?

כי משנכנס אב, ממעטין בשמחה. כולנו מתאבלים על ההתחלה של החורבן.

אמר השפת אמת – כתוב בספר חסידים, מעשה באדם אחד, שלכל לווייה, היה הולך עם נעלי בית. לא יכל להיות שאדם נפטר, ואני אלך עם חליפה. כל לווייה, היה מוריד את הנעלים ונועל נעלי-בית. הקב"ה שילם לו. הוא נפטר בתשעה באב. כל המלווים, הלכו עם נעלי בית. להראות כמה הקב"ה, מייקר אותך.

אמר השפת אמת – אתה יודע מתי הקב"ה סילק את אהרון? בראש חודש אב. משנכנס אב, ממעטין בשמחה, כדי שלא יהיה יהודי אחד, שלא יזכור את אהרון הכהן! באותו יום שמתחילים את האבלות, תזכור! זה היום של אהרון הכהן.

שבת מברכין, ראש חודש אב, היום שבו הסתלק אהרון הכהן, אוהב שלום ורודף שלום.

חז"ל אומרים – ש 80,000 ילדים, קראו להם אהרון, על שם אהרון הכהן. כל ילד זה זוג לפחות = 160 אלף הורים, שחזרו לחיות ביחד, בזכותו של אהרון הכהן!

80,000 ילדים, קוראים להם אהרון הכהן. איך ??? אוהב שלום ורודף שלום, זה אהרון הכהן!

לדבוק בלימוד, לרכוש שקידה בשביל עשירות ידיעת התורה - בשביל הלימוד עצמו!

כך. התורה מבטיחה כל מיני הטבות ליגיעים בתורה "ונתתי גשמיכם בעיתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו". רבותי, וכי זה שכר על מצוה?! הלא גשם ופירות הם כצעצוע, כבובה קטנה לגבי השכר האמיתי על לימוד התורה, וכאין לגבי איכות האישי של אדם אשר משתלם בידיעות התורה לשמה.

לכן מסביר הרמב"ם כי ההבטחות הנ"ל המוזכרות בתורה, אינן שכר טוב, הן באות לאותם המתנהגים כראוי, כדי שיהיה להם סיוע נוסף ואמצעי נח ללימוד תורה בשקט ושלווה כדי שתהיה להם יכולת להוסיף עוד בקיום התורה ולימודה.

ומה השכר עצמו? "שכר מצוה - מצוה".
מצוה היא שלימות.

למשל. הקב"ה מצוה שתיקח תפילין ותניחם על היד והראש, מה יוצא מזה? אתה נהיה שלם בעוד חלק, אתה נעשה חפצא של מצוה, ומשתלם. (שלם גם מלשון שלום - שלום עם נפשך), שלם במידותיו והזדווגות בדביקות בה'. יותר מצוה - עוד שלימות, וכאשר אתה מקיים מצוה היא גוררת עוד מצוה - עד כי אתה משתלם ומושלם בכל.

בעולם הבא מי שיותר שלם יותר נהנה. "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה". למעשה, אין שם הנאות גשמיות, ולנו, אין מושג בהנאות רוחניות, כמו לדג למשל, אין לו מושג כיצד אפשר בכלל לנשום מחוץ למים, ומאיך גיסא, אנשי היבשה לא מסוגלים להכניס את הראש למים ולנשום, כך לבעלי הגוף הגשמי קשה להבין את החיים ללא הגוף, אך מה שברור כי בעולם הבא קימת האפשרות המרבית לעונג הגדול ביותר - תענוג בלי טבע. ללא מגבלות הגוף.

(הרמב"ם אומר בסוף מסכת עוקצין על המשנה ש"עתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק שלוש מאות ועשר עולמות", הרי אין לנו הבנה בהנאות הנפש, א"כ מה בכל זאת ההבנה שלנו, כיצד נסביר לעצמנו מה הוא השכר בשלוש מאות ועשר עולמות? מבאר הרמב"ם, אלו דבריו: "כאילו תקבוצין את כל מעדני עולם לסוגיהם ולמיניהם, ואח"כ תכפול אותם בשלוש מאות ועשר פעמים", זו דוגמא של שכר מינימום שיקבל כל צדיק בעולם הבא. ועוד כפלי כפליים מה שלא התגלה בתורה ובנביאים "עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכה לו").

"מגיע לקצת עולם הנשמות, בחייו"

האמת כי שייך קצת לטעום בעולם הזה, לצאת מעט מהטבע וליהנות. הפלא ופלא. הסוד הזה מרומז בגמרא בברכות דף י"ז כתוב בגמרא כי בעולם הבא אין בו אכילה, שתיה, סיכה, מקח וממכר וכו' רק צדיקים נהנים מזיו השכינה ובסמוך שם מציינת הגמרא כל מיני איחולים אשר תלמידי הישיבה היו מפטירים זה לזה כאשר נפרדו לשוב לבתיהם: "כי הווי מפטירי רבנן מבי ר' אמי ואמרי לה מבי רבי חנינא אמרי ליה הכי עולמך תראה בחיך ואחירתך לחיי העולם הבא, ותקוּתך לדור דורים. לכן יהגה תבונה, פיך ידבר חכמות ולשונך ירחיש רננות, עפעפיך יישירו נגדך, עיניך יאירו במאור תורה ופניך יזהירו כזוהר הרקיע שפתותיך יביעו דעת וכליותיך תעלוזנה מישרים ופעמיק ירוצו לשמוע דברי עתיק יומין".

"עולמן תראה בחיך" מפרש השיטה מקובצת: "כאשר יגיע האדם לתכלית החכמה, דומה לעולם הנשמות שהן שכל נבדל ומגיע לקצת עולם הנשמות בחייו... גיוואלדיג.

הגדולים, צדיקי ישראל, אלו הם בני אדם אשר כאן בעולם הזה הם בבחינת העולם הבא, ואגב, לכן באמת רואים סביבם דברים גבוהים, שיש קוראים להם 'מופתים' או רוח הקודש וכדומה. כיצד באמת מתרחשים הדברים? כיון שהם חיים למעלה מהטבע, ומי שחי עם גופו ועצמו למעלה מהטבע, יכול לפעול דברים מחוץ לגבולות הטבע.

לבוא שלם עם המצוה לעולם הבא

כיון שלמדנו כי כל מצוה היא קנין בנפש, כבר אמרתי לכם כי מעשה אמיתי, לא משל ונמשל, אני אוהב לספר בכל הפרטים - עם כל הפיטשיווקעס. ואספר:

רבי יחיאל ורקר ז"ל היה מיקירי ירושלים, איש בעל הרגשה מעולה ותפיסה נפלאה (הוא בעל "דפוס ורקר" הידוע בירושלים בימים ההם. כדי לקבל מושג לגבי האיש הדגול הזה, עובדה אחת מני רבות: פעם גמר אומר והחליט: כי שנה מליאה לא יכנס כלל לבית הדפוס שלו, וכך אמנם עשה. וכל כך למה? אחרי כ"ה שנים שהיה בדפוס, אמר לעצמו: שנה זו, שנת

רבותי, בא הקב"ה ואומר - אף פעם לא קורה דבר, שאהרון הכהן מסתלק לבית עולמו, ותמיד בשבת, ראש חודש אב, קוראים בתורה, פרשת מטות-מסעי, ובשנה מעוברת, פרשת מסעי, ללמדך, שלא תשכח, שזה יום הפטירה של אהרון הכהן.

כותב הכלי יקר, שהיסוד הגדול של חורבן בית המקדש, כך כתוב בספר סוכת דוד, בגלל שעם ישראל היה בשנאת חנינם.

מיהו הסמל, שתיקן את שנאת החנינים?

אהרון הכהן! שהיה אוהב שלום ורודף שלום!

ראיתי בספר פרדס יוסף, הוא מביא, שבחבורת של אדמור"י בית אלולב כתוב - שתמיד, ביום שיוצא יום הפטירה של אהרון הכהן, יצא האושפיזין שלו.

אז אם הפטירה שלו יצא, ראש חודש אב, ביום שני, תדפדפו אחורה לחג הסוכות, זה האושפיזין החמישי - אהרון הכהן ביום שני.

משה רבינו אמר - ריבונו של עולם, כך זכה אהרון, ומה איתי??

אמר לו הקב"ה - קיבלת גם אתה.

תמיד שיצא ז' באדר, באותו יום, יצא בחג הסוכות האושפיזין הרביעי. ללמדך, כיצד הקב"ה שומר על הצדיקים שלנו.

שנפטר בן-אדם, כתוב בחז"ל, שכל אחד יכל לזכות בכוחות שלו. כל אחד שנפטר, משאיר את מה שהוא זכה להשיג כאן בעולם הזה.

(ברוך שאמר)

והערים אשר תתנו שש ערי מקלט תהינה לכם את שלש הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען ערי מקלט תהינה להם (ו, 1)

"בן עזאי אומר "הוי רץ למצוה קלה ובורח מן העבירה שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה, ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה". (אבות פרק ד')

מצוה קלה? מה שייך לאדם מצוה קלה ומצוה חמורה?! קל וחומר מצאנו בגמרא ביחס למצוות עצמם - יש מצוות חמורות שנענשים עליהן בכריתות ומיתות בית דין וישנן מצוות קלות ככיבוד אב (עיין בגמ') אך לגבי בן אדם מה שייך לאמר לו רוצ גם למצוה קלה, ודאי שירוצ, מצוה! כדאי לרוץ לעשיית מצוה, מה איכפת לי איזו מצוה?!

הרמב"ם נותן הסבר לענין, והוא עצמו מתפעל מהחידוש שלשונו בפתיחה לפירוש למשנה זו "וכבר העירו חכמים עליהם השלום על חידוש נפלא בתורה שיש בו זירוז על מעשה המצוות".

משה רבינו ייחד שלוש ערים בעבר הירדן לערי מקלט "אז יבדיל משה שלוש ערים בעבר הירדן". משה רבנו ע"ה ידע כי אותן ערים לא מועילות לקליטת הרוצח, אלא רק לאחר שיבדילו במקביל שלוש ערים בארץ ישראל, (כיון שנאמר בתורה "שש ערי מקלט תהינה" ורק כאשר כל השש מיוחדות הן קולטות את הנרצח כמבואר בגמרא) ומשה רבינו הרי לא התעתד להיכנס לארץ ישראל, ליחד שם את שלושת הערים הנוספות, אם כן, למה הבדיל משה את הערים, מדוע? מסביר הרמב"ם: "מפני שאמר, הואיל ובאה מצוה לידי אקיימנה" וממשיך: "ואם משה רבינו ע"ה שהשיג הכל בשכלו והיה שלם שבשלמים, נכסף להוסיף חצי מצות עשה, על כל מעלתו ושלמותו, אין צריך לומר שיעשו כן מי שנצטרעה נפשו והחזק צרעתו". כלומר, אם אדון הנביאים השתוקק כל כך לעוד חצי מצוה - שלושה ערי מקלט - מי שנפשו מצורעת במחלות הנפש - חטאים ופשעים, ודאי שעליו לרוץ אף לחצי מצוה נוספת.

חצי מצוה!

זה הפשט הוי רץ למצוה קלה - לחצי מצוה!

ממשה רבינו למדנו עד כמה צריך לכסוף למצוה, מפרשה זו של ערי מקלט.

משל לתינוק

מסיימת המשנה הנ"ל "הוי רץ למצוה קלה וכו' - שמצוה גוררת מצוה ששכר מצוה מצוה" מה הכונה שכר מצוה מצוה? גם בנושא זה ישנם דברי הרמב"ם (במסכת סנהדרין) הוא נוקט משל, למה הדבר דומה:

לתינוק, ילד קטן, אומרים לו האב או המורה - אם תלמד טוב, אני מבטיח לך צעצועים אוטו קטן, בובה וכדומה. והנה הוא מתחזק ולומד. מדוע? כדי לקבל את הצעצוע, אינו מבין כי כדאי ללמוד לשם לימוד - ללמוד כדי להשכיל ולהבין תורה. הילד מתבגר מעט "אם תלמד יקנו לך נעלים יפות" מבטיחים לו. כאשר מתבגר עוד יותר מבטיחים לו בגד נאה, חליפה חדשה וכו', עד שהוא מגיע לבגרותו ויכול כבר להבין כי כדאי לו

הכ"ו, ואהיה כל השנה בן ישיבה, ואכן עזב את הדפוס והלך ללמוד שנה מליאה).

פעם אחת בעת זקנותו של רבי יחיאל ורקר ז"ל, חלה ושכב במיטתו. באתי לבקרו. כמסיח לפי תומו סיפר לי את הסיפור דלהלן:

היה זה בימים המרים והקשים במלחמת העולם הראשונה. התורכים שלטו בירושלים. מוראות המלחמה ניכרו בכל פינה. מחסור, רעב, מחלות ומגיפות, ומעל לכל זה - המצב הנורא שבו גוייסו אנשים לצבא בלא אבחנה, (כאשר פירוש הגיוס הזה היה מוות בטוח). במקרים רבים התורכים גייסו את החיילים לאיסטנבול, שם הוטבעו ע"י האנגלים בים. כך נכרתו חייהם של בחורים צעירים, ואלה מהם שכבר היו נשואים - השאירו אחריהם נשים עגונות שלא ניתן היה להתירן. המצב היה טראגי ביותר.

בנסיבות אלה, מובן מאליו, כי כל מי שהיה יכול היה מתחבא, גויים ויהודים כאחד, הכל כדי שלא יגויסו. התורכים ראו כי הם הולכים ומפסידים במלחמה, צעירים לא התגייסו וכוח האדם שלהם נעשה גרוע מיום ליום. לכן עמדו ופרסמו גזירה, כי כל צעיר החייב גיוס שייטפס כשהוא מסתתר - יישלח מיד לחזית. ומי שהחביא אותו - יתלו אותו בכיכר ליד שער יפו, למען ישמעו וייראו.

לאחר שהתורכים אכן ביצעו את איומם - ותלו שני אנשים יהודים ליד שער יפו, נפל פחד גדול על כל אלה שהתחבאו.

היה בחור אחד בירושלים, בשם ברניקר, וברניקר זה גם הוא התחבא, ומסיבה כלשהי נתגלה, נתפס והושם במעצר ב"קישלה" (הלא הוא בית האסורים בעיר העתיקה).

ידוע היה בירושלים, כי התורכים מקבלים שוחד, ואפילו במטבע קטן ניתן היה לשחד כל פקיד בממשלה. בני המשפחה פעלו עפ"י כלל זה ובערב שבת אחה"צ, ניגשו אנשים ממשפחתו אל החייל שעמד על משמרתו ב"קישלה", אחד העסקנים דחף לתוך ידו של השומר מטבע חשוב של חצי דינר, שנקרא אז "שישליק", ואמר לו כי אם יאפשר לברניקר לצאת מהמאסר לשבת, הוא מבטיח לו בהן צדק כי במוצאי שבת יביא אותו בחזרה. השומר, שהמטבע נצנץ בעיניו, נעתר ואכן שיחרר אותו, בתאורה חמורה, כי לא ישכח להחזירו במוצאי שבת.

כמוכן, בני המשפחה החליטו כי יש לעשות כל מה שאפשר כדי להציל אותו, אך לא ידעו כיצד לעשות זאת. הם החביאו אותו במחבוא נסתר במיוחד, ובניתיים שמעו כי הרבה מצליחים להתחבא בפרדסי פתח תקוה, שם לא היתה השגחה קפדנית של התורכים כמו בירושלים (גם היה איזה שהוא הסכם עם מושל האזור כי בפתח תקוה פנימה לא יחפשו רק מי שייצא מאיזור העיר יתפס). אבל הבעיה היתה, כיצד מגיעים עד פתח תקוה, כי הרי לאורך כל הדרך של היציאה מירושלים ועד מורדות שכונת מוצא, סמוך לירושלים, מצויים חיילים תורכיים לרוב, ומאד קשה לחמוק מהם ומעיניהם הבולשות.

ברניקר הצעיר פחד ללכת לבד. הוא גם היה חלוש ותשוש, מורעב וחסר כוחות, כי היה מוסתר זמן רב, עד שהיה כבר מיואש לגמרי, הוא התבטא ואמר לבני משפחתו: מה יש לי כבר להפסיד? וכי אלה הם חיים? אלך ואמסור את עצמי, וחסל. אך המשפחה כמוכן לא הסכימה לקבל את הדין.

בצר להם, הלכה אחותו של ברניקר לר' יחיאל ורקר שהיה לו פטור מהגיוס, וביקשה ממנו כי יגמול חסד עם אחיה, היינו, יתלווה ויציא אתו עד מוצא, ומשם הוא כבר יגיע איכשהו לפתח תקוה. שמע ר' יחיאל ואמר לה: "אני מסכים. בשעה שלוש לפנות בוקר תדפקי בדלת ביתי ואני אלך אתו, וה' יעזור".

ואמנם, בשעה היעודה דפקה אחותו בדלת, ר' יחיאל התלבש מיד, לשאלת אשתו, "מה זה בשעה שלוש בבוקר?" ענה תשובה מתחמקת. כך חמק מן הבית, לקח עימו את הבחור ויצא אתו לדרך.

סיפר לי ר' יחיאל ורקר, השתלשלות הדברים מאותו רגע:

קצין תורכי רוצח

כיון שלא היה שייך ללכת בדרך הרגילה מבלי שיתפסו אותו, בחרתי במסלול דרך שכונת גבעת שאול. לצורך זה היה עלינו לעבור דרך שלושה הרים, שלוש פעמים לעלות ולרדת, על מנת להגיע למוצא. כך הלכנו, עברנו את ההר הראשון, הגענו להר השני ואף אותו עברנו, אבל כאשר הגענו למרומי ההר השלישי, הבוקר כבר התחיל להאיר, ואנו רואים לפתע לנגד עינינו כי בתחתית ההר רוכב קצין תורכי על סוס ומאחוריו שיירה שלימה של משתמטים שנתפסו, כשהם קשורים בשלשלאות ברזל זה לזה.

התחלנו לרעוד. הגענו מהר למסקנה: הקצין בודאי כבר ראה אותנו, ואם אכן כך - בודאי יתפוס אותנו. המצב מסובך. ברניקר רצה לברוח, אך מיד אמרתי לו: "מה תברח? הרי יש לו סוס והוא יכול לדלוק אחריו ולתפוס אותך! הוא אפילו לא יפחד להשאיר את כל העצורים שלו בכדי לרדוף אחריו כי הרי הם קשורים זה לזה, מה כבר תועיל בבריחתך?..."

"אז מה אעשה?" שאל ברניקר בנימת יאוש:

עניתי לו: מה פירוש מה נעשה? נבטח בהקב"ה, נאמר וידוי ונצעד, שנינו נמצאים בסכנה. אלא מאי? נאמר וידוי ולא נסתכל מולם, פשוט נתעלם מהם ונתפלל לה'. נקוה שיעזור". כך עשינו.

המשכנו בהליכתנו בכיוון מורד ההר. הקצין, כמוכן, ראה אותנו, ירד מן הסוס, נעמד והמתין לנו. הוא אף השאיר רווח, מקום מסויים למעבר עבורנו, כי אם יתברר שאנחנו "בסדר" - נוכל לעבור, (אכן היו הרבה אנשים פטורים מהצבא, במיוחד אזרחי חוץ - תושבי מדינה אחרת, שקיבלו אישור שהם פטורים מלהתגייס, ור' יחיאל אמנם היה לו אישור כזה אבל כמוכן לא נמלט מסכנת 'מוות בתליה' על הליכתו עם הבחור).

אנחנו, המשיך ר' יחיאל את סיפורו, הולכים ואומרים וידוי, פעם אחר פעם, אמרנו אולי חמש-שש פעמים, ו"בין הפרקים", אני אומר לבחור: רק לא לפחד, לא להסתכל אליהם! אנו הולכים ואומרים, והולכים ואומרים, ובודאי הבחין כי אנחנו ממלמלים משהו, הנה אנו כבר קרובים אליו וממשיכים לומר ולא להסתכל אליהם, ובא הרגע המכריע: אנחנו על ידו ממש. אבל ממשיכים בהליכתנו, וממש נס ופלא: הוא נתן לנו לעבור, ניצלנו, חסדי ה' ממש!...

- ניצלנו! אומר ר' יחיאל, אבל גם כאשר כבר עברנו אותו, לא הפנינו שום מבט אליהם, עוד המשכנו באמירת וידוי ולהתפלל, ורק לאחר שעברנו כמאה מטר שמענו כיצד הוא עולה על סוסו ושומעים שהוא צועק לעבר שיירת האסירים בשפה התורכית: "אלא", כלומר לכו...

הלכנו עוד כמה עשרות מטרים, עד שהבינו כי הקצין עבר אתם את ההר ונעלם באופק במורד ההר, ואז נעצרנו. נשמנו לרווחה, התחבקנו והתנשקנו, הלא שנינו היינו בסכנה וב"ה יצאנו ממנה בנס גמור - ממות לחיים!

כאשר סיים ר' יחיאל לספר את קורות הדברים, הוא אמר לי: שמע נא ר' שלום בבקשה, זה לא הכל, כי עיקר הדבר הוא מה שאמר לי ברניקר באותו הרגע של ההצלה:

"יחיאל!" - אמר לי בהתרגשות - "הלא עכשיו קיימת את המצוה של 'כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא' תראה להשתדל ולעשות הכל לבוא לעולם הבא שלם עם המצוה הזו, בל תאבד אותה ח"ו!" אתם שומעים הרגשה נפלאה של בחור באותה שעה גדולה, לשמור על המצוה לבוא עימה מצוחצחת לעולם הבא.

(להגיד)

ושפטו העדה, והצילו העדה (לה, כד-כה)

מכאן שיש לסנהדרין לצדד להציל את הנאשם ולהשתדל לזכותו (פסחים יב, א). ולהימנע בכל מקרה של ספק. עד שסנהדרין ההורגת אחת לשבעים שנה נקראת חובלנית, ורבי טרפון ורבי עקיבא אמרו שאילו היו בסנהדרין לא היה אדן נהרג מעולם, מחמת הספק. (מכות ז, א)

והתורה, לשון הוראה (זוהר ח"ג נג, ב). לכאורה, מה לנו ולזה, הלא איננו חברי סנהדרין. אבל כבר השריש רבי ישראל מסלאנט זצ"ל שכל אדם הוא למעשה דיין על עצמו, בכל אורחותיו. פוסק לעצמו דיני שבת החמורים, באיסורי סקילה, ובלשון הרע השקולה כנגד שלוש העברות החמורות שבתורה (ערכין טז, א). ובכלל, אם "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו" (במדבר רבה כא, ד), משום שמאבדו משני עולמות, הרי שעובר עבירה הוא כמתאבד. כמה יש לאדם להיות ירא חטא, ולהמנות על אותם "שהיו פורשים משבעים שערי המותר מיראתם שער אחד משערי האיסור" (חובות הלבבות שער התשובה פרק א').

כיוצא בכך פירש ב"תפארת ישראל" (סוף קידושין) מאמרם: "טוב שברופאים לגיהנם". ותמוה. שמואל היה רופא, הרמב"ם והרמב"ן, ועד לרבי חיים דוד מפטיריקוב ולרבי שמואל העליר מצפת, זצ"ל. איך יובן. וכתב "שאין מאמר זה גנאי לרופא, אלא שבח לרופא המומחה. שהטוב שברופאים, אין כוונתו לכשר שבהם, רק למי שחושב את עצמו שהוא המומחה היותר גדול שברופאים, הוא המעותד לגיהנם. שבגאוותו זאת סומך על ידיעתו ואינו מתייעץ עם חבריו, גם אינו חושש לעיין היטיב בספרי הרפואות לפני שיתן לחולה סממני הרפואות לוודא שלא יזיקהו, ואינו זיהר בדיני נפשות".

ואנו, לפני שאנו פוסקים לעצמנו היתר באיזה הלכה, האם נועצים אנו במורה הוראה ומעיינים בספרי הפוסקים. והלא כבר אמרו ("שבות יעקב" ח"ב. "פרי מגדים", משבצות זהב סדר ג') שהמורה הוראה מבלי שהסתכל בספר, דינו "כמורה הוראה בפני רבו"!

ואספר – פעם הייתי בשמחה באולמי וגשל. היו שם שולחנות עגולים, עם מקום פנוי לרוב. כנראה שכולם אוהבים לשבת ליד שולחן צר וארוך, לאורך הקיר. רוצים לזכות בקנין תורה של "דיבוק חכמים" (תנא דבי אליהו זוטא יז). לא היה מקום לדחוף שם סיכה. ישבתי ממול, ברווחה, לקיים מצוות "היה עיניך ראוות את מוריך" (ישעיהו ל, כ).

הגיע רופא חרדי. לא התיישב במקום פנוי. עמד ממול, והסתכל. בעל השמחה יצא מגדרו: "רבי פלוני, רבי פלוני, יבא נא". העיף מבט, ניגש לראש כולל נכבד: "וואיל נא, במחילה". הקים אותו והושב את הרופא, שקיבל את הכבוד בטבעיות. ראש ישיבה לימינו, אב בית דין משמאלו, והוא במרכז, מי אם לא.

הרתיח אותי, איזו עזות. בהרגשה כזו, האם יוועץ במישהו? הלא הוא ואפסו עוד.

בעל השמחה ביקש שאומר מספר מילים. לחשתי לו: "אתה מכבד כל כך את הרופא, כנראה מפני שאין לך מספיק כסף לשלם לו. אז תרשה לי לשלם לו.

פתחתי ואמרת: "רבותי, שמואל היה רופא. רופאו האישי של רבינו הקדוש (בבא מציעא פה, ב). והיה ראש ישיבה בנהרדעה (שבת קטז, ב) וכל רז לא נעלם ממנו (חולין נט, א) וקראוהו "אריה" (מנחות לח, ב) על גדלותו בתורה, ו"מלך" בה (בבא קמא צו, ב). ועם כל זאת לא נקרא בשם "רבי", אלא בשם "שמואל" סתם, ורופא דנן, קוראים אותו רבי פלוני! אתמהה!"

ראיתי שהשאלה מצאה חן בעיני כולם, וביחוד בעיני רבי פלוני. אכן, זכה למה שלא זכה שמואל בקוראי שמו!

"אבל זו משנה מפורשת במסכת בבא מציעא (פ"ב מ"א): אבידת אביו ואבידת רבו, של רבו קודמת. מפני שאביו הביאו לחיי העולם הזה, ורבו מביאו לחיי העולם הבא –

מעתה, רבותי, הכל מובן! שמואל היה רופא מומחה, והחולים שעברו כמעט לעולם שכולו טוב החלימו תחת ידו והחזירם לחיי העולם הזה, לכן לא נקרא רבי. אבל יש רופאים שמביאים את המטופלים לחיי העולם הבא, בדין יש לקרותם בשם רבי..."

איי, באותו הרגע הוא היה מוכן לתת את כסאו לאותו ראש כולל... ומי שצוחק, מכה "על חטא" על לב הזולת!

האין אנו עצמינו חותכים דיני נפשות בקלות ראש, נפשותינו שלנו. נכנסים לספקות בעיני הלכה, פוסעים בזחיחות בשדות מוקשים!

(והגדת)

"והקריתם לכם ערים ערי מקלט... ונס שמה רוצח מכה נפש בשגה... יומת בה עד מות הכהן הגדול..." (לה, יא, כה)

לפי שהיה לו לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו! (רש"י)

בספר "נפלאות רבי עקיבא אייגר" מסופר: בפזנא היה חולה שהגיע עד שערי מוות והרופאים התייאשו מחייו, אמרו שאין רפואה למחלתו. בינתיים נודע שפמליית המלך עוברת דרך פזנא. מיהרו והביהלו את רופאו של המלך אל החולה. בדקו והביע דעתו שאין מה לעשות - כדברי הרופאים שקדמו לו.

שמע זאת הגאון רבי עקיבא אייגר זצ"ל, רב העיר. פנה אל הרופא ואמר: "יסלח לי כבודו, אם אשאל אותו שאלה".

ענה הרופא: "בכל הכבוד! ישאל הרב את שאלתו!"

שאל הגאון: "לו חלה המלך, חלילה, במחלה זו - מה היו עושים?"

נותר הרופא דומם, ולאחר רגע ארוך השיב: "אומר לרב את האמת. יש עוף אחד בנבכי היער, הרחק מכל מקום יישוב. עוף נדיר, שאם יצודו אותו ויבשלו בשרו וישקו את החולה מן המרק הזה, זו היא רפואתו. כבוד הרב שאל מה הייתי עושה לו חלה המלך במחלה זו - ובכן, הייתי שולח פלוגות חיילים לפשוט על היערות, לפלס בהם דרך, ללחום בחיות הטרף - ולאתר את העוף. רבים הסיכויים, שכאשר ישובו ממסעם המפרך יתברר שאין זה העוף הדרוש אלא עוף דומה, ויצטרכו לשוב על עקבותיהם, ומי יודע אם ימצאו את העוף ויצליחו להביאו. כל זאת היו עושים בשביל המלך - אבל

בשביל אדם פשוט אין כל עצה, והמחלה חשוכת מרפא".

הלך הרופא לדרכו, והגאון נכנס לחדרו. לקח בידו ספר תהלים, ושפך נפשו בתחינה לבורא עולם שיזמן לחולה את רפואתו.

עודו מתפלל, ומן התנור נשמע קול שכשוך, שקשוק וטפיחה. ביקש הגאון שיעלו לגג, כי קול בוקע מן הארובה. עלה אחד מבני הבית לגג -

ומצא ציפור מוזרה מתחבטת בארובה, מבלי יכולת להיחלץ. נטל את העוף, ושב עימו לחדרו של הרב. נהרו פני הגאון, נטל את העוף והלך עימו לבית החולה. הורה לבני הבית לבשל את בשרו, ולהגמיא לחולה מהמרק - וציזה שאת הנוצות שימרטו מהעוף ישמרו במקום מוצנע. כעבור כמה חודשים נסע רופא המלך דרך פזנא. נזכר בחולה היהודי שהרב גילה בעניינו מעורבות כה רבה. בטוח שהיה שהחולה נפטר זה מכבר, ובכל זאת עלה לביתו. בישורו שהחולה התרפא זה מכבר, והוא שוהה כעת במקום עבודתו. אם הרופא ימתין, יפגוש בו.

נעתקו המילים מפי הרופא. לבסוף שאל: "באיזו תרופה טיפלו בו?"

השיבוהו: "הרב הביא לכאן עוף, והורה לבשלו ולהשקות את החולה במרק".

השתומם ואמר: "כלום יש עוף נוסף, שיש לו אותן סגולות ריפוי?"

נזכרו שהרב הורה לגנוז את נוצות העוף למשמרת. הוציאון והראון לרופא. התבונן בהן וקבע:

"הרי זה אותו עוף נדיר - כיצד הגיע לידי הרב? עתה נוכחתי לדעת שהרב יכול להשיג בתפילתו כל חפצו - אף מה שיקשה על המלך להשיג בגדודי חייליו!"

והרי מה שכתב הגר"ש וולבה זצ"ל בספרו "עלי שור" (ח"א עמ' קיג)

"והנה ידועה העובדה שבקשו פעם מהגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל (אגרות סופרים עמ' 74) לבקש עבור חולה, וכעבור זמן מה נתקבל ממנו מכתב בו כתב: 'ועל דבר שבקשוננו להתפלל עבור חולה... התפללתי ולא נענית, אולי היתה איזו טעות בשם' - שלא עלה על דעת הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל כי אמנם לא נענתה תפילתו.

"ולמעלה מכל ספק: אילו היינו אנחנו ודאיים באמונתנו ועבדי ה' בחיינו, הייתה גם תפילתנו מתקבלת תמיד והיינו מביאים לעולם מרפא וברכה בזכות תפילתנו"

הגה"צ רבי מתתיהו סלמון שליט"א, משגיח בליקווד, מביא משמו של הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל לימוד מאלף אודות עוצמתה של התפילה. הגמרא בראש השנה (יח ע"א) אומרת משמו של רבי מאיר:

"שנים שעלו למטה וחולייין שווה, וכן שניים שעלו לגרדום (מקום שדנים בו נפשו להריגה - רש"י) ודינם שווה (שניהם נתפסו על דבר אחד) - זה ירד זה לא ירד, זה ניצל זה לא ניצל. מפני מה זה ירד זה לא ירד? זה ניצל זה לא ניצל? זה התפלל ונענה וזה התפלל ולא נענה".

שאל הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל: הלא מדובר כאן על שני חולים ש"עלו למטה וחוליים שווה, והרופאים כבר נתייאשו מחייהם. וכן השניים שעלו לגרדום למשפט ההריגה, וכאשר ניגשו כולם להתפלל היעלה על הדעת שלא יתכוונו?"

האם בכלל יכול להיות שיחלמו על דברים אחרים והבלי הזמן, כאשר הם מתפללים ועומדים על סף הריגה? מהו שלא התפללו תפילה שלימה? אלא היה אומר רבי אליהו לאפיאן שבוודאי התכוונו למה שביקשו, אלא שלא האמינו שיכלו להשיג את מבוקשם! ביקשו "רפאינו" אבל לא האמינו בלב שלם שיוושעו!

הייתכן? עד כדי כך... לדאבונו כך גם המצב היום רח"ל, כשמתפללים עבור חולים, ואפילו כשמגיעים עד כדי בכייה בתפילה, כמדומה שהם כבר מיואשים. לא כך מתפללים! זאת לא תפילה שלימה! צריכים להיות מאמינים בכוח התפילה, כי כשמתפללים באמונה שלימה נושעים!

"זה ירד וזה לא ירד" הרבה נושעים ע"י התהלים! רק שאין לנו עיניים לראות שבזכות זה נושעו! כשאחד מתרפא, תולים את שיפור מצבו ברופא זה או אחר, או ב"מזל" שהיה לו. אבל האמת היא שה"תהלים" הם שעזרו, ולא שום דבר אחר!

כוחה של תפילה עצום ורב הוא לאין ערוך "וחביבין ישראל שאין צריכים שליח, וכל ברנש בכוחו למצוא טוב על ידי תפילה, וה' מתאוה, כביכול, לתפילתן של צדיקים. התפילה היא מטה עוז ביד כל אדם, וכל שישים מבטחו בו יתברך כן יעלה וכן יצליח" - כתב מרן החזו"א באיגרותיו (חלק א סימן ב).

הנה מה שכתב רבינו הרמב"ם (הלכות ברכות פ"י הכ"ו) "כללו של דבר לעולם יצחק אדם על העתיד לבא ויבקש רחמים ויתן הודיה על מה שעבר ויודה וישבח כפי כחו, וכל המרבה להודות את ה' ולשבחו תמיד הרי זה משובח".

הרי שהתפילה - הבקשה צריכה לבוא מכל הלב ועם כל העוצמה, זו הכוונה במילה "יצעק". ואז, הובטח האדם שיוושע, כמו שנאמר בתהלים (יח, ד) "מהולל אקרא ה' ומן אויבי אושע". פירש האבן עזרא: "בקראי אליו בתהלות מיד אושע".

ללמדנו, שאל יתייבש האדם מן הרחמים, וימשיך וידפוק על דלתי מרומים, כמו שאמר המשורר "דלתי מרום לא ננעלו" (הגה"צ רבי שלום שבי זצ"ל גדול משוררי תימן), ושכלל פעולה צריך האדם לסמוך תפילה, ולחזור ולהתפלל - עד שיוושע!

נאמר בפרשה: "והקרייתם לכם ערים ערי מקלט... ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה... וישב בה עד מות הכהן הגדול" (לה, יא, כה).

רוצח בשגגה, עונשו הוא גלות, הרוצח הוצרך לנוס אל אחת מערי המקלט שייעד משה, ועד שנכנס לעיר היה צריך לחשוש לחייו מפני גואל הדם. רק בתוך עיר המקלט נאסר על גואל הדם לפגוע ברוצח. עד מתי הוצרך לשהות שם? כותבת התורה - עד מות הכהן הגדול. ברגע שמת, כל הרוצחים יכלו לשוב לעירם בבטחה.

מדוע תלת התורה את שחרור הרוצח במותו של הכהן הגדול? מהו הקשר, שבוודאי קיים, בין שני הדברים?

רש"י בפירושו על התורה מבאר כך: "לפי שהיה לו לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו!"

זאת אומרת, הרצח היה יכול להימנע, אם הכהן הגדול היה מתפלל שלא ישפך דם נקי. ואם כן נשפך, כנראה שתפילתו לא היתה שלמה.

והמסר הוא עצום, אנו רואים כמה גדולה כוחה של התפילה - באפשרות של תפילת הכהן, למנוע רצח בשגגה על עם שלם! (בנועם שיח) "אלה מסעי בני ישראל" (לג, א)

אמרו חז"ל (מד"ר ותנחומא) למה זכו מסעות אלו להכתב בתורה? אלא מפני שקבלו את ישראל במדבר והיו אורחיהם. ועתיד הקב"ה לתת שכר טוב למדבר, שעכשיו הוא יבש וחסר כל, אבל לעתיד לבוא יהפוך המדבר לישוב ויהיו בו מים רבים ועצים רבים. ומכאן ילמד האדם קל וחומר, מה מדבר שאין בו דעת יפרע לו הקב"ה שכרו על שאירח את ישראל, כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ונותן לו מזון ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה ויקבל שכר כפול ומכופל מאת הקב"ה.

מוסר עצום ונורא למדים מכאן. הלא המדבר שקבל את ישראל לאורחים לא עשה זאת במחשבה תחילה. ולא היה לו אפשרות להתנגד לזה, בכל זאת, כיון שסוף סוף בא על ידו לעם ישראל טובה אין הקב"ה מקפח שכרם ופרסם שמתם בתורה להוקיר להם טובה. קל וחומר כשאדם היטיב לזולת בכוונה תחילה וברצון טוב שכרו כפול ומכופל לאין ערוך...

כדי ללמוד לאיזו זכות אפשר להגיע ע"י מעשה חסד אחד, הבה ונתבונן בדברים דלהלן:

רחב זונה היתה ובזכות מעשה טוב שעשתה זכתה ויצאו ממנה נביאים וכהנים ואלו הן: נריה ברוך ושירה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל ושלום, רבי יהודה אומר אף חולדה הנביאה מכני בניה של רחב הזונה היתה. עוד אמרו שם: נתגיירה רחב ונשאה את יהושע בן נון.

כתב הסבא מקלם זצ"ל ("חכמה ומוסר" מאמר ז): כשרואים דבר זה עומדים משתוממים, היאומן כי יסופר, למה זכתה רחב שהיתה גויה ופרוצה ארבעים שנה! זכתה להיות אשת גדול הדור ממלא מקומו של משה רבינו, אשר העמיד חמה במקומה, והכניס את ישראל לארץ הנבחרת! וכבש ל"א מלכים וכו' וכו'. ולא די בזאת אלא שזכתה להעמיד

על אחת כמה וכמה שיקבל שכר כפול ומכופל מאת הקב"ה.

מוסר עצום ונורא למדים מכאן. הלא המדבר שקבל את ישראל לאורחים לא עשה זאת במחשבה תחילה. ולא היה לו אפשרות להתנגד לזה, בכל זאת, כיון שסוף סוף בא על ידו לעם ישראל טובה אין הקב"ה מקפח שכרם ופרסם שמתם בתורה להוקיר להם טובה. קל וחומר כשאדם היטיב לזולת בכוונה תחילה וברצון טוב שכרו כפול ומכופל לאין ערוך...

כדי ללמוד לאיזו זכות אפשר להגיע ע"י מעשה חסד אחד, הבה ונתבונן בדברים דלהלן:

רחב זונה היתה ובזכות מעשה טוב שעשתה זכתה ויצאו ממנה נביאים וכהנים ואלו הן: נריה ברוך ושירה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל ושלום, רבי יהודה אומר אף חולדה הנביאה מכני בניה של רחב הזונה היתה. עוד אמרו שם: נתגיירה רחב ונשאה את יהושע בן נון.

כתב הסבא מקלם זצ"ל ("חכמה ומוסר" מאמר ז): כשרואים דבר זה עומדים משתוממים, היאומן כי יסופר, למה זכתה רחב שהיתה גויה ופרוצה ארבעים שנה! זכתה להיות אשת גדול הדור ממלא מקומו של משה רבינו, אשר העמיד חמה במקומה, והכניס את ישראל לארץ הנבחרת! וכבש ל"א מלכים וכו' וכו'. ולא די בזאת אלא שזכתה להעמיד

על אחת כמה וכמה שיקבל שכר כפול ומכופל מאת הקב"ה.

מוסר עצום ונורא למדים מכאן. הלא המדבר שקבל את ישראל לאורחים לא עשה זאת במחשבה תחילה. ולא היה לו אפשרות להתנגד לזה, בכל זאת, כיון שסוף סוף בא על ידו לעם ישראל טובה אין הקב"ה מקפח שכרם ופרסם שמתם בתורה להוקיר להם טובה. קל וחומר כשאדם היטיב לזולת בכוונה תחילה וברצון טוב שכרו כפול ומכופל לאין ערוך...

כדי ללמוד לאיזו זכות אפשר להגיע ע"י מעשה חסד אחד, הבה ונתבונן בדברים דלהלן:

רחב זונה היתה ובזכות מעשה טוב שעשתה זכתה ויצאו ממנה נביאים וכהנים ואלו הן: נריה ברוך ושירה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל ושלום, רבי יהודה אומר אף חולדה הנביאה מכני בניה של רחב הזונה היתה. עוד אמרו שם: נתגיירה רחב ונשאה את יהושע בן נון.

כתב הסבא מקלם זצ"ל ("חכמה ומוסר" מאמר ז): כשרואים דבר זה עומדים משתוממים, היאומן כי יסופר, למה זכתה רחב שהיתה גויה ופרוצה ארבעים שנה! זכתה להיות אשת גדול הדור ממלא מקומו של משה רבינו, אשר העמיד חמה במקומה, והכניס את ישראל לארץ הנבחרת! וכבש ל"א מלכים וכו' וכו'. ולא די בזאת אלא שזכתה להעמיד

על אחת כמה וכמה שיקבל שכר כפול ומכופל מאת הקב"ה.

מוסר עצום ונורא למדים מכאן. הלא המדבר שקבל את ישראל לאורחים לא עשה זאת במחשבה תחילה. ולא היה לו אפשרות להתנגד לזה, בכל זאת, כיון שסוף סוף בא על ידו לעם ישראל טובה אין הקב"ה מקפח שכרם ופרסם שמתם בתורה להוקיר להם טובה. קל וחומר כשאדם היטיב לזולת בכוונה תחילה וברצון טוב שכרו כפול ומכופל לאין ערוך...

ללמדנו, שאל יתייבש האדם מן הרחמים, וימשיך וידפוק על דלתי מרומים, כמו שאמר המשורר "דלתי מרום לא ננעלו" (הגה"צ רבי שלום שבי זצ"ל גדול משוררי תימן), ושכלל פעולה צריך האדם לסמוך תפילה, ולחזור ולהתפלל - עד שיוושע!

נאמר בפרשה: "והקרייתם לכם ערים ערי מקלט... ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה... וישב בה עד מות הכהן הגדול" (לה, יא, כה).

רוצח בשגגה, עונשו הוא גלות, הרוצח הוצרך לנוס אל אחת מערי המקלט שייעד משה, ועד שנכנס לעיר היה צריך לחשוש לחייו מפני גואל הדם. רק בתוך עיר המקלט נאסר על גואל הדם לפגוע ברוצח. עד מתי הוצרך לשהות שם? כותבת התורה - עד מות הכהן הגדול. ברגע שמת, כל הרוצחים יכלו לשוב לעירם בבטחה.

מדוע תלת התורה את שחרור הרוצח במותו של הכהן הגדול? מהו הקשר, שבוודאי קיים, בין שני הדברים?

רש"י בפירושו על התורה מבאר כך: "לפי שהיה לו לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו!"

זאת אומרת, הרצח היה יכול להימנע, אם הכהן הגדול היה מתפלל שלא ישפך דם נקי. ואם כן נשפך, כנראה שתפילתו לא היתה שלמה.

והמסר הוא עצום, אנו רואים כמה גדולה כוחה של התפילה - באפשרות של תפילת הכהן, למנוע רצח בשגגה על עם שלם! (בנועם שיח) "אלה מסעי בני ישראל" (לג, א)

אמרו חז"ל (מד"ר ותנחומא) למה זכו מסעות אלו להכתב בתורה? אלא מפני שקבלו את ישראל במדבר והיו אורחיהם. ועתיד הקב"ה לתת שכר טוב למדבר, שעכשיו הוא יבש וחסר כל, אבל לעתיד לבוא יהפוך המדבר לישוב ויהיו בו מים רבים ועצים רבים. ומכאן ילמד האדם קל וחומר, מה מדבר שאין בו דעת יפרע לו הקב"ה שכרו על שאירח את ישראל, כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ונותן לו מזון ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה ויקבל שכר כפול ומכופל מאת הקב"ה.

מוסר עצום ונורא למדים מכאן. הלא המדבר שקבל את ישראל לאורחים לא עשה זאת במחשבה תחילה. ולא היה לו אפשרות להתנגד לזה, בכל זאת, כיון שסוף סוף בא על ידו לעם ישראל טובה אין הקב"ה מקפח שכרם ופרסם שמתם בתורה להוקיר להם טובה. קל וחומר כשאדם היטיב לזולת בכוונה תחילה וברצון טוב שכרו כפול ומכופל לאין ערוך...

כדי ללמוד לאיזו זכות אפשר להגיע ע"י מעשה חסד אחד, הבה ונתבונן בדברים דלהלן:

רחב זונה היתה ובזכות מעשה טוב שעשתה זכתה ויצאו ממנה נביאים וכהנים ואלו הן: נריה ברוך ושירה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל ושלום, רבי יהודה אומר אף חולדה הנביאה מכני בניה של רחב הזונה היתה. עוד אמרו שם: נתגיירה רחב ונשאה את יהושע בן נון.

כתב הסבא מקלם זצ"ל ("חכמה ומוסר" מאמר ז): כשרואים דבר זה עומדים משתוממים, היאומן כי יסופר, למה זכתה רחב שהיתה גויה ופרוצה ארבעים שנה! זכתה להיות אשת גדול הדור ממלא מקומו של משה רבינו, אשר העמיד חמה במקומה, והכניס את ישראל לארץ הנבחרת! וכבש ל"א מלכים וכו' וכו'. ולא די בזאת אלא שזכתה להעמיד

על אחת כמה וכמה שיקבל שכר כפול ומכופל מאת הקב"ה.

מוסר עצום ונורא למדים מכאן. הלא המדבר שקבל את ישראל לאורחים לא עשה זאת במחשבה תחילה. ולא היה לו אפשרות להתנגד לזה, בכל זאת, כיון שסוף סוף בא על ידו לעם ישראל טובה אין הקב"ה מקפח שכרם ופרסם שמתם בתורה להוקיר להם טובה. קל וחומר כשאדם היטיב לזולת בכוונה תחילה וברצון טוב שכרו כפול ומכופל לאין ערוך...

כדי ללמוד לאיזו זכות אפשר להגיע ע"י מעשה חסד אחד, הבה ונתבונן בדברים דלהלן:

רחב זונה היתה ובזכות מעשה טוב שעשתה זכתה ויצאו ממנה נביאים וכהנים ואלו הן: נריה ברוך ושירה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל ושלום, רבי יהודה אומר אף חולדה הנביאה מכני בניה של רחב הזונה היתה. עוד אמרו שם: נתגיירה רחב ונשאה את יהושע בן נון.

כתב הסבא מקלם זצ"ל ("חכמה ומוסר" מאמר ז): כשרואים דבר זה עומדים משתוממים, היאומן כי יסופר, למה זכתה רחב שהיתה גויה ופרוצה ארבעים שנה! זכתה להיות אשת גדול הדור ממלא מקומו של משה רבינו, אשר העמיד חמה במקומה, והכניס את ישראל לארץ הנבחרת! וכבש ל"א מלכים וכו' וכו'. ולא די בזאת אלא שזכתה להעמיד

על אחת כמה וכמה שיקבל שכר כפול ומכופל מאת הקב"ה.

מוסר עצום ונורא למדים מכאן. הלא המדבר שקבל את ישראל לאורחים לא עשה זאת במחשבה תחילה. ולא היה לו אפשרות להתנגד לזה, בכל זאת, כיון שסוף סוף בא על ידו לעם ישראל טובה אין הקב"ה מקפח שכרם ופרסם שמתם בתורה להוקיר להם טובה. קל וחומר כשאדם היטיב לזולת בכוונה תחילה וברצון טוב שכרו כפול ומכופל לאין ערוך...

כדי ללמוד לאיזו זכות אפשר להגיע ע"י מעשה חסד אחד, הבה ונתבונן בדברים דלהלן:

רחב זונה היתה ובזכות מעשה טוב שעשתה זכתה ויצאו ממנה נביאים וכהנים ואלו הן: נריה ברוך ושירה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל ושלום, רבי יהודה אומר אף חולדה הנביאה מכני בניה של רחב הזונה היתה. עוד אמרו שם: נתגיירה רחב ונשאה את יהושע בן נון.

כתב הסבא מקלם זצ"ל ("חכמה ומוסר" מאמר ז): כשרואים דבר זה עומדים משתוממים, היאומן כי יסופר, למה זכתה רחב שהיתה גויה ופרוצה ארבעים שנה! זכתה להיות אשת גדול הדור ממלא מקומו של משה רבינו, אשר העמיד חמה במקומה, והכניס את ישראל לארץ הנבחרת! וכבש ל"א מלכים וכו' וכו'. ולא די בזאת אלא שזכתה להעמיד

על אחת כמה וכמה שיקבל שכר כפול ומכופל מאת הקב"ה.

מוסר עצום ונורא למדים מכאן. הלא המדבר שקבל את ישראל לאורחים לא עשה זאת במחשבה תחילה. ולא היה לו אפשרות להתנגד לזה, בכל זאת, כיון שסוף סוף בא על ידו לעם ישראל טובה אין הקב"ה מקפח שכרם ופרסם שמתם בתורה להוקיר להם טובה. קל וחומר כשאדם היטיב לזולת בכוונה תחילה וברצון טוב שכרו כפול ומכופל לאין ערוך...

בדרך הדרוש

ושניה היו סדורות לו על פה עד שכתבן ע"כ. והנפקותא בין ב מ"ד אלו דאי אמרין מגילה כגילה ניתנה עכ"ל דיש מוקדם ומאוחר בתורה, דהא כל פרשה שנאמרה לו היה כותבה ולאחר שנאמרה לו פרשה שניה היה ג"כ כותבה, וכן כל הפרשיות וחיברן בגידין. אבל למ"ד חתומה ניתנה, שלא נכתבה כל התורה כולה עד לסוף מי שנה, א"כ יש לומר דאין מוקדם ומאוחר בתורה.

וקשה על מ"ד חתומה ניתנה נמצא שלא נכתבה התורה כלל עד לסוף מי שנה לאחר שנאמרו לו כל הפרשיות, א"כ האיך היה רשאי משה לחזור על הפרשיות בע"פ הא קיי"ל (שם דף ס') דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומן ע"פ. והיינו כפי מה דאיתא במפרשים דמאן דס"ל במס' שבת (דף קה.) 'אנכי נוטריקון למפרע יחיבה כתיבה נאמנן אימריה ס"ל להתורה היתה צריכה להיות בכתב לפי שלא היה הקב"ה יכול לאומרם בע"פ, ומאן דס"ל 'אנכי נוטריקון אימריה נעימה כתיבה יחיבה ס"ל דהקב"ה אמרם לכתחילה בע"פ וכדעת ריש לקיש כאן שלא כתב התורה רק לסוף מי שנה, וא"כ למ"ד יחיבה כתיבה

נאמנן אמריה לא היה רשאי משה לאומרם בע"פ ועכ"ל דבאמת בזה פליגי. מ"ד חתומה ניתנה ס"ל כמ"ד אמריה נעימה כתיבה יחיבה, וא"כ הקב"ה אמר בע"פ והיה משה ג"כ חוזר הפרשה בע"פ והא דקיי"ל דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בע"פ קאי על הדורות הבאים אחר משה, אבל משה ששמע מפי הקב"ה בע"פ היה רשאי ג"כ לאומרם בע"פ, כי באותו זמן עדיין לא היתה בכתב. והשתא א"ש, אלה מסעי בני ישראל וגו' ביד משה ואהרן, וקשה הא קצת מסעות היו אחר מיתת אהרן, ועכ"ל דאין מוקדם ומאוחר בתורה, וא"כ עכ"ל דהתורה חתומה ניתנה ועד סוף מי שנה היו סדורות לו בע"פ, וקשה האיך חזר הפרשיות בע"פ הלא דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בע"פ לכך אמר ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' דייקא, ר"ל דעדיין לא היו דברים שבכתב, כי הקב"ה ג"כ היה אומרם בע"פ, וא"כ היה משה ג"כ רשאי לאומרם בע"פ (בא ישועה ונחמה)

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' ובל מאמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

ברכה על הנסים שנעשו לאבותינו

"אלה מסעי בני ישראל" (ג א)

כתב רבי יהושע אבן שויגיב תלמיד הרשב"א:

לא לחנם פרטה התורה את שמות המסעות, אלא כדי שיליימים יוכל ההולך במדבר סיני לזהות את המקומות שבהם צעדו אבותינו ולהודות לה' על הנסים שארעו להם בדרך. כפי שאמרו חכמים (ברכות נד א): "הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל, אומר: ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה".

ד'רשות עה"ת לר"י אבן שויגיב

בזכות 'במקהלת' תנצלו 'מחרדה'

"ויסעו מחרדה ויחנו במקהלת" (ג כה)

ד'רש רבי משה ליב לייטש רוזנבוים בעל 'מתא דירושלים': בפסוק זה נתן למצא רמז ל'דברי הגמרא (ברכות ו ב): "בשעה שהקדוש ברוך הוא בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה, מיד הוא כועס"; "ויסעו מחרדה" - כיצד תוכלו להפלט מפעס ה' "ויחנו במקהלת" - אם תקפידו שהקהל יקדימו 'להנות' בבית הכנסת לפני תחילת התפלה.

אמרות ה'

אל יפרש מן הצבור

"ויסעו מחרדה ויחנו במקהלת" (ג כה)

בשני מקומות בתנ"ך מזכרת המלה "במקהלת": כאן, ובפסוק (תהלים סח כ): "במקהלות ברכו אלקים" (בעל הטורים).

את הקשר בין שני פסוקים אלו פרש בעל 'שבט מוסר': הלכה ידועה היא (ברכות נא) שחבורת אנשים שסעדו יחד, אסור להם לברך את ברכת המזון כל אחד בפני עצמו בלא זמון, היות שכבר התחילו לזמן יחד. להלכה זו רמזו הפסוקים: "ויחנו במקהלת" - הקובעים סעודתם יחד, "במקהלות ברכו אלקים" - חובה על כל אחד מהם לברך יחדו.

חוט של חסד'

'הללוי-ה' כמנן שנותיו של אהרן

"ואהרן בן שלש ועשרים ומאת שנה במותו בהר החר" (ט)

"מנהג קריאת ההלל בימי חכמים הראשונים כן היה: אחר שמברך הגדול שמקרא את ההלל, מתחיל ואומר: 'הללוי-ה', וכל העם עונין: 'הללוי-ה'. וחזר ואומר: 'הללוי עבדי ה', וכל העם עונין: 'הללוי-ה'. וחזר ואומר: 'הללוי את שם ה', וכל העם עונין: 'הללוי-ה'... וכן על כל דבר, עד שנמצאו עונין בכל ההלל 'הללוי-ה' מאה ושלש ועשרים פעמים, סימן להם - שנותיו של אהרן" (רמב"ם

מקיימים אותה אף אלמלא הצטוונו עליה. ויש לומר כי אף מצות ישוב הארץ היא מצוה שכלית, כפי שעיינונו רואות שכל אמה עוסקת בישוב מולדתה, ולפיכך לא תקנו ברכה עליה.

'תולדות זאב ח"ב עמ' סו; 'תורת ירחם' ס"ט

'שהנחלת לאבותינו, ולא לכהנים, לויים ונשים'

"צו את בני ישראל ונתנו ללויים מנחלת אחתם ערים לשבת ומגרש לערים סביבותיהם תתנו ללויים" (לה ב)

הגמרא (ברכות כ ב) מסתפקת אם נשים חייבות בברכת המזון מן התורה או רק מדרבנן. ונחלקו רש"י ותוספות מהי הסבה שבגינה יש מקום לפטר נשים מברכת המזון, הלא אין היא בכלל 'מצוות עשה שאין הזמן גורמא':

רש"י פרש, כי על ברכת המזון הצטוונו (דברים ח י): "ואכלת ושבעת וברכת... על הארץ שטבה אשר נתן לך", ולפי שיש לא נטלו חלק בארץ, תכן שמצוה זו לא חלה עליהן. אך הקשו התוספות (שם ד"ה נשים), שהלא אף הכהנים והלויים לא נטלו חלק בארץ, וכי משום כך יש לפטר אותם מברכת המזון?! ולכך פרשו כי כיון שבברכת המזון הזכירו 'ברית' ו'תורה' - 'על בריתך שהתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדנתנו', ומצוות אלו אינן שייכות בנשים, לכך היה מקום לפוטרו.

בעל 'תוספות יום טוב' תמה, כי על פי הפסוק שלפנינו קשית התוספות על רש"י אינה מובנת, שהלא נאמר בו כי הכהנים והלויים קבלו חלק בארץ?

תנ"ך רבי דוד קוויאט ראש ישיבת מיר בניו יורק, כי לדעת התוספות ארבעים ושמונה הערים שנתנו לכהנים וללויים אינם נחשבים כ'נחלה' אלא כ'מתנה' שנתנה להם כדי שיהיה להם היכן לגור, ומיאל דינם שיהיה לנשים שאף שיש להן מקום לדור, לא נחשב שקבלו 'נחלה' בארץ.

'מעדני יום טוב' פ"ג ס"י ג; 'ספת דוד'

תפלת העני נוחה להתקבל

"וישב בה עד מות הכהן הגדל אשר משח אתו בשמן הקדש" (לה כה)

במסכת מכות (יא א) מבאר, שאמו של הכהן הגדול היתה מספקת לגולים בערי המקלט כסות ומזון, כדי שלא יתפללו על בנה שימות כדי שישחררו. ויש להבין כיצד סברו אמהות הפהנים כי יועיל להם הדבר, וכי די במעט כסות ומזון כדי להשקט את סבלם הגדול של הגולים, אשר היו מנתקים ממשפחתם, מחבריהם ומפונקסתם?

פרש רבי זלמן סודרצקין: צדקניות אלו ידעו כי תפלה הנאמרת מתוך עני ומחסור מתקבלת יותר מתפלה הנאמרת מתוך עשר והרחבת הידע. לפיכך ספקו להם כסות ומזון, כדי שתפלתם לא תאמר מתוך מחסור.

אזנים לתורה'

מגלה ונחפה ג יב). את הקשר שבין שנותיו של אהרן למנן 'הללוי-ה' הנאמרות בהלל פרש רבי יהודה גרוס שליט"א:

שעה עשר מתוך שמונה עשר ה'מים המיוחדים שבהם גומרים את ההלל, נתקנו בזכות אהרן ובניו; שמונת ימי הסכות שנתקנו לזכר ענני הכבוד שנתנו בזכות אהרן (תשניט ט א), ושמונת ימי החנפה שנתקנו לזכר הנס שנעשה על ידי הכהנים החשמונאים. לפיכך תקנו לומר בהלל 'הללוי-ה' כמנן שנותיו של אהרן.

צ"ל ציון

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

אמן - מסכות ולא רך השנה כלה

"ויסעו מסכת ויחנו באתם" (ג א)

'סכה' בגימטריה 'אמן', ו'אתם' אותיות 'אמת' שאו משמעות תבת 'אמן'. בחג הסכות, ביושבו בצלא דמיהמנותא, צריך האדם לחזק את האמונה בלב, כדי שגם 'בנסועו מסכות' תהיה האמונה חזקה בלב. וכיצד יעשה זאת? בהקפדתו על ענית 'אמן' שהיא סמל האמונה.

'תולדות יצחק'

ברכה על מצות ארץ ישראל

"והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה" (ג א)

"זו מצוות עשה היא, צוה אותם שישבו בארץ וירשו אותה, כי הוא נתנה להם, ולא ימאסו בנחלת ה'. ואלו יעלה על דעתם ללכת ולקבש ארץ שנער או ארץ אשר וזולתו ולהתשב שם, יעברו על מצוות ה'" (רמב"ם).

לדברי הרמב"ם שיישבת ארץ ישראל היא מצוות עשה, יש להבין מפני מה יושבי ארץ ישראל אינם מברכים על ישיבתם בה?

רבי חיים שרגא פייבל פראנק רב שכונת 'מין משה' בירושלים, חדש כי בך שאנו מודים בברכת המזון: "על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה... ברוך אתה ה' על הארץ ועל המזון", יוצאים אנו ידי חובת ברכה זו. ואכן על יושבי ארץ ישראל לשים לבם לכוון לצאת ידי חובת ברכת מצות ישוב ארץ ישראל בברכה זו.

באופן אחר תנ"ך זאת רבי ירחם זאב צ'נוביץ', על פי הכלל שנקבע בבני בחיי (במדבר טו לח) שאין מברכים ברכת המצוות על מצוה שהשכל הישר מחיב לקיימה והיינו

מאה פעמים!!!

"האר" הקדוש היה עונה אמן אחר המברכים ברכות השחר בבית המדרש, אפילו היו מאה היה עונה אמן אחריהם. ואפילו באמצע פסוקי דזמרה."

'שערי תשובה' שם ו ה

פרשת מסעי

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

אתם מתפללים ולא "מבינים" מדוע התוצאה המתבקשת והצפויה מראש מגיעה?!

התשובה התמוהה עוד יותר

השאלה היא כפולה ומשולשת ומרובעת: השאלה הראשונה היא קודם כול מה השאלה בכלל הרי כל ילד יודע בדיוק מה קרה ומה התוצאה? דבר שני, אם זה כל כך פשוט, מדוע הנביאים והחכמים לא ידעו לפרש? ושאלה שלישית לשם מה הגמרא שואלת 'מה קרה', וכי זו ועדת חקירה להבנת ההיסטוריה? מה שקרה כבר קרה, מה יעזור לי ועכשיו לדעת מה היה? מה ההשלכה של זה לגבינו?

והשאלה הרביעית היא התשובה של הגמרא התמוהה בפני עצמה: בא הקדוש ברוך הוא ועונה על השאלה בעצמו בפסוק הבא: "ויאמר ה' על עזבם את תורת אשר נתתי לפניהם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה". ואם לא ברור מה החידוש שבפסוק, מוסיפה הגמרא תמיהה על תמיהה ומבארת שהעוון החמור שגרם לכל זה הוא "שלא בִּרְכוּ בתורה תחילה". מה קורה כאן?!

ראשיתו של התהליך

את כל זה מביא רבי נתן מברסלב בליקוטי הלכות ומסביר גם את השאלה וגם את התשובה: אנחנו הרי רואים את המציאות שעוברים רוב ככל אלה שיורדים מהדרך - הם לא קמים בוקר אחד ו"חותכים" הכול. התהליך - בין אם הוא ארוך ובין אם הוא קצר - הוא תמיד הדרגתי. זה מתחיל בזלזול במצווה קטנה, בשינוי סגנון דיבור, שינוי סגנון לבוש, התחברות לחברים רעים, למכשירים מסוכנים, ורק לאחר מכן מגיעים לחילול שבת ולשאר עבירות חמורות. אותו דבר בהדרדרות לפשע, זה לא קורה ביום בהיר אחד, אלא זהו תהליך הדרגתי.

השאלה האמתית של הגמרא היא לא מה עם ישראל עשו, אלא איך התהליך הזה מתחיל - מה השרש העמוק, מה ה"סטרט" שמתחיל להניע

המשך בעמוד 3

מאמר ראש הישיבה

מה כבר עשיתי?

שאלה ללא מענה

האסיר ע. ישב בכלא במשך שנים ארוכות לאחר שהודה בלמעלה משלושה מקרי רצח ובעוד עשרות מקרי גניבה ושוד. כבר משחר נעוריו היה פושע. זה לא שהוא "לא הלך בתלם", אלא פשוט היה לו תלם משלו, ובתלם הזה החוק לא היה קיים. ועכשיו ע. אוכל את פרי מעלליו וקורץ את עונשו בכלא.

הוא יושב בתא שלו וחושב. על מה הוא חושב? הוא חושב לעצמו: מה אני בעצם עושה כאן? איך הגעתי לכאן? למה אני נמצא מאחורי סורג ובריה במקום להתהלך חופשי בחוץ?

האם זה הגיוני לחשוב כך? וכי הוא הספיק לשכוח את ההיסטוריה הקצרה אך הגדושה במעשים שלא ייעשו שעשה בחיים שלו?

למרבה ההפתעה, לא די בכך שהאסיר ע. לא יודע מדוע הוא יושב בכלא, אלא הוא ספנה את השאלה גם לסוהרים וגם הם לא יודעים, גם מפקד הכלא לא יודע, גם קציני המשטרה, החוקרים, והפרקליטות, התובע, והשופט - כולם תמהים מדוע אדם כל כך "הגון" יושב לו ביד בכלא...

מה קורה כאן?! האם יעלה על הדעת שכולם לקו במחלת שכחה כל כך קשה?!

אבל ההפתעה הגדולה הגיעה דווקא מצדו של נשיא בית המשפט העליון ששיגר לכלא הודעה מיוחדת לאסיר ע. ואמר לו: "אתה יושב בכלא בגלל שעברת כביש באור אדום..." זה כבר ממש לא ברור - חמישים שנה בכלא על אור אדום?!

השאלה התמוהה

ומה שמוזה, שזו לכאורה בדיוק השאלה והתשובה המובאות בגמרא על הפסוק: "מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דיבר פי ה' אליו ויגידה: על מה

**הוא יושב בתא שלו
וחושב. על מה הוא
חושב? הוא חושב
לעצמו: מה אני בעצם
עושה כאן? איך הגעתי
לכאן? למה אני נמצא
מאחורי סורג ובריה
במקום להתהלך חופשי
בחוץ?**

התורה מלאה בתיאורי צבע של מה יקרה לעם ישראל אם לא ישמעו לה, החל מפרשיות קריאת שמע וכלה בפרשיות הקללות; והרי בנביאים מתואר בדיוק מה עשו עם ישראל בדורות שלפני החורבן, החטאים מפורטים ומפוזרים לרוב: עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, עושק וגזל, ומה לא - ועכשיו

גיליון 632
ב' אב תשע"ט

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

כניסה	יציאה	ר"ת
19:00	20:13	ירושלים
19:16	20:16	תל אביב
19:10	20:17	חיפה
19:16	20:14	באר שבע

חולון	ירושלים	קריית גת
יום ה', ז' אב (08/08/19)	יום ד', ו' אב (08/08/19)	יום א', ג' אב (04/08/19)
בית כנסת ע"ש חללי צה"ל המעפילים פינת המצודה בשעה 21:30	ישיבת "חוט של חסד" שמואל הנביא 13, בשעה 20:30	בית כנסת "רבי מכלוף בן יוסף" הקוממיות 28 בשעה 20:30

בדיחות הדעת

בדיחה: איזה אחד מגיע לרופא אומר לו אדוני הרופא יש לי בעיה. שואל אותו הרופא איזה בעיה. אומר לו המטופל יש לי צילצולים באוזן. הרופא אומר לו אז אל תענה.

להפנים היטב! לא הממתק עצמו הרס את חינוכו של הילד, אלא הדרך שגילה להשפיע עליו.

גם ילד הפורץ בבכי משום שאמרנו לו לאסוף את המשחקים לאחר המשחק והוא עומד על כך שאנחנו או אחיו יאספו במקומו-הוא ילד מפונק. ילד מפונק, רוצה שהכל יעשה על פי רצונו, והוא אינו מסוגל או אינו רוצה, לקבל את המילה "לא" כתשובה. ילד מפונק רוצה שנעשה במקומו גם דברים שהוא יכול לעשות בכוחות עצמו.

לא לחיץ ולא סחית

כדי שילדנו לא יהיה ח"ו מפונק, חשוב להבהיר לו שוב ושוב שאנו לא מושפעים ממנו ולא מתרגשים מהבכי והצרחות שלו (במידה ומדובר בילד קטן) ולא מפחדים מהאימונים שלו (ביולד גדול). חשוב להבהיר לו שאבא לא לחיץ ולא סחית. אם אבא רוצה הוא יקנה לך ואם אבא החליט לא לקנות לך, אז הוא לא יקנה, אין טעם לנדנד ולשכנע.

כמובן להיות הורים נורמאליים ולא להשתמש בכוח ההורי שלנו בצורה מופרזת או אובססיבית. מצד שני עלינו להימנע מהבטחות רבות מיד, בכדי לא לגרום לנו ולילד להיכשל. חשוב מאוד להשתמש במשפטים קבועים, ממש כמו בשטיפת-מוח: "אמא החליטה שעששיו אי אפשר לשחק בקליקס" (וכמובן אמא גם צריכה לעמוד על כך שדיבורה יתקיים). סגנון משפט שעובד ממש טוב, הוא בסיגנון של: "בבית שלנו" לדוגמה: "בבית שלנו כל ילד מסדר את המיטה שלו בבוקר" או "בבית שלנו כולם ישנים בשעה שמונה וחצי".

חינוך אינו אילוף, חינוך הוא תהליך, ולהתליך טוב ויעיל נדרשת הדרכה מקצועית. הורים המעוניינים בע"ה לעבור הדרכת הורים לנושאים אלו, יוכלו בע"ה לחייג אלי ולהיפגש.

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
במים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירה

פינוק במשמעות השלילית:

ילד מפונק הוא ילד תובעני, בכיין ועקשן, החושב שהכל מגיע לו וכולם צריכים למלא את רצונו.

הילד המפונק מהסוג השלילי נעשה כזה, לא ממתן תשומת לב, חום ואהבה. אלא הוא נעשה כזה, אם הוא מרגיש שלהתעקשותו ולבכיו יש השפעה עליכם.

עודף תשומת לב והערכה, לא יהפכו ילד-למפונק. הפיכת ילד למפונק אינה תלויה כלל ב- כמה תתנו לו, אלא ב- איך תתנו לו.

אם הילד יצליח לגרום לכם לוותר לו או לשנות את דעתכם, בעזרת בכי ואימונים- הוא יבין שזו דרך טובה ומהירה להשפיע עליכם ולכן יעשה זאת שוב ושוב. כך הוא נהפך לילד מפונק בצורה השלילית של הביטוי.

עלינו לדעת שילד שמבקש בקשות רבות, אינו בהכרח ילד מפונק- אם הוא מקבל גם את התשובה "לא" כתשובה.

ילד שמבין ומקבל את החלטת הוריו, אינו מפונק. לדוגמה: "דניאל, אמא לא יכולה לגשת אליך עכשיו, כשאסיים להתוך את הירקות, אינני". דניאל מבין ואינו מנדנד, ברור לו שהחלטה אם לגשת אליו או לא נתונה בידיים של אמא. ילד זה, הוא ילד המקבל סמכות ומכאן שאינו ילד מפונק.

אני המלך

ילד מפונק, עשוי לאיים "שירביץ לכם" או "שישבור את..." או "שלא ילך לגן או לביה"ס" אם לא תיקחו אותו אתכם לדודים, או אם לא תקנו לו את הממתק שביקש וכדו'. איך הוא נהיה כזה? כמובן זה לא התחיל היום, זה היה תהליך מתמשך שהיום אנו מרגישים אותו במלא עוצמתו. אך בהתחלה זה היה בצורה קצת יותר עדינה. כאשר היינו בסיטואציה כזו, שבה החלטנו משהו ולילד זה לא התאים והוא ניסה להתנגד, כאשר "ויתרנו" לו וקינינו את הממתק או שלקחנו אותו אתנו- הפכנו אותו "לילד מפונק" זה נקרא פינוק שלילי שיגרום לו ח"ו להישאר מפונק ואנוכי שאינו רואה חוץ מטובת עצמו- כלום. עלינו

חום ואהבה או חום גבוה פרק ג'

בשני הפרקים הקודמים, הסברנו, שילד צריך להעניק "חום ואהבה" ובמידה גדושה.

שללנו מכל וכל את ההורים המעניקים לילדיהם "חום גבוה"- פינוק.

השבוע נתמקד בהבדל בין ילד המקבל חום ואהבה לבין ילד המקבל פינוק.

מיהו מפונק? כאשר אנו מדברים על המילה "פינוק" אנו בעצם מתכוונים לשתי משמעויות שונות: משמעות חיובית ומשמעות שלילית.

פינוק במשמעות החיובית:

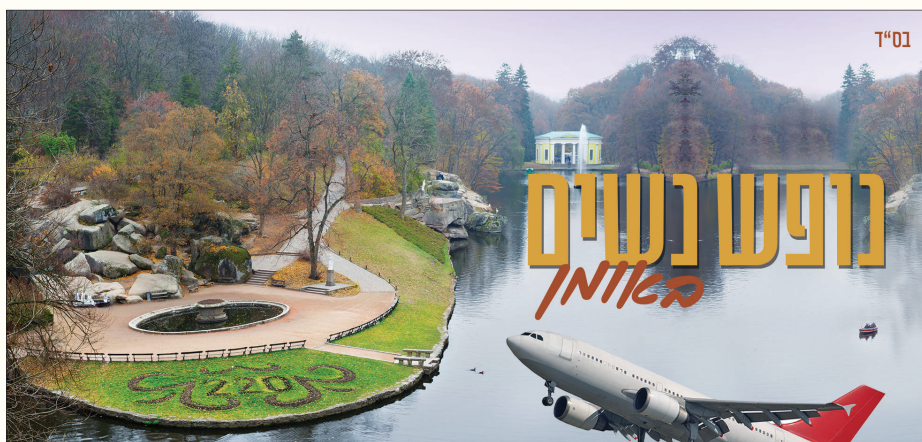
הכוונה למתן תשומת לב, להתייחס לילד בכבוד, ברוך, בנחת, להקשיב לו, להכיר את העולם הרגשי שלו, לדעת איך הוא מתמודד עם קשייו, לתמוך בו, להתעניין ברגשותיו, בתחושותיו, לפרגן ולהחמיא לו, לספר לו כמה שהוא טוב, מצליח, צדיק וחשוב, לחבק, ללטף ולנשק אותו. לקרוא איתו סיפור לפני השינה, לטייל ולשחק איתו ועוד. יחס חיובי זה, של הורה כלפי ילדו ובעיקר היחס שאינו מותנה בהתנהגות או בהישגיו הלימודיים של הילד, יוצר קשר אמיתי וחיוני של הורה לילדו ובונה ביטחון עצמי ודיומו עצמי חיובי אצל הילד.

ילדים שאוהבים "להתפנק" וכשהם רואים את ההורים הם רצים אליהם, מחבקים ומנשקים אותם הם ילדים בריאים יותר. וההורים, כמובן הורים מאושרים. אפשר לומר בביטחון מוחלט, כי: לחום ואהבה כמעט ואין גבול ומידה וככל שהחום והאהבה המתוארים לעיל, יושפעו בנדיבות, כך תהייה התוצאות בשטח. הילד ירגיש בטוח בעצמו ויהיה ילד מאושר!

ילדים זקוקים מאוד ל"פינוק" מהסוג הזה. הורים רבים חוששים להגזים ב"פינוק", פן ח"ו יצא ילדם "לד מפונק".

אך צריך לדעת כי בפינוק חיובי כמעט ואין אפשרות להגזים. ילד שיקבל הרבה פינוק מהסוג שנכתב לעיל, יהיה ילד מאושר היודע שהוריו אוהבים אותו, לא ילד מפונק.

נס"ד

באוויו והדרכת הרמנית ארז

14.08.19 - 18.08.19
(ו"ג-ו"ז 3 אב)

02-5308000

מסבת חתונה

קמפי 33 יוקים

מלון "גולד האלס"

אירוחות ב"ט"ק

"נעימות התורה" נפתחה הישיבה הגדולה בסיעתא דשמיא

דרושים בדחיפות:

- תנור מוסדי
- מקפיא מוסדי
- ספסלים
- ספרי קודש

"מי ששותף איתי בעוה"ז
שותף איתי בעוה"ב"

הרב
נתן אלחודד:
052-7602544

ילדון הידודון

בין הכותרים יוגרלו מתנות

אותו מקום שלאחד הוא הצלה ולשני הוא תקלה?

תשובה: רש"י בכסוף (כ"ו, ס"ד) ובאלה לא היה איש וגו', אבל על הנשים לא נגזרה גזרת המרגלים, לפי שהן היו מחבבות את הארץ.

הזוכה: שלום. ק. ירושלים.

פתרונות לשלוח למייל | פקס:

al5308000@gmail.com | 02-5812252

חיזוקית-

אב | נחמה

אין דבר יותר שלם מלב שבור

(הרבי מווק)

שברון הלב
גורם לאדם
שיתפלל ויבקש
את קרבת ה'
(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחדקים: 052-6672221

יש לך סיפור תודה?

המערכת תשמח לפרסם אותך

al5308000@gmail.com

סיפורי תודה

אמרת תודה ונושעת?

אמור תודה - תראה נסים

שעצוב לך, אני לא מסגל לעומך בפסע שבו אני נמצא ועוד לומר על זה תודה...

אז אני אומר להם את ההסבר הבא: אדם צריך להודות לה' יתברך - לא בשביל לראות נסים ונפלאות - אלא מתוך נקודת בטול לה' יתברך, שאז האמת שבוודאי ובוודאי אין שום רע בעולם, ואין שום חסרון בעולם, מתוך אמונה שבאמת הכל טוב. אם אדם היה זוכה להתעורר באמת ולהבין את הנקודה הזו, הוא היה מגיע להודאה אמתית, והיה תמיד בשמחה, ואז הוא היה יכול לומר את כל הנסים באמת. כמו שהסברתי בפנג'ליות ובספרים: אם אדם אומר תודה רבה לה', וכאשר הוא לא נושע הוא נחלש באמונה - הוא למעשה, סותר את עצמו: הרי אמרת שכל מה שה' עושה לטובה עושה, ואמרת תודה, אז מה השתנה? האמונה לעולם לא משתנה. האמונה שכל מה שה' עושה לטובה עושה, קיימת ונשארת בכל הפצבים, מה שלא יהיה. אם פן, בזה שאמרת נחלש אמתה מנלה שכל מה שאמרת תודה, זה רק מהשקפה ולחץ. לא הבנת שההשקפה של ה' יתברך היא תמיד לטובה.

אמרת תודה ונושעת? 052-2240696

רוצה גם לזכות בהגרלה?

גם אתה יכול!

שלח לנו סיפור תודה ותיכנס להגרלה

al5308000@gmail.com

מתנה ושמה תודה 052-2240696

ילדים אומרים תודה

סיפור בהמשכים לילדים

אפילו מלים בפה להביע את התסכול הקשה. בלילה לא הצלחתי להרדם. הייתי כל כך עצובה. אמי נכנסה לחדר. היא ראתה את העצבות בעיני והבינה מאד ללבי.

"איך זה יכול להיות?", שאלתי בכאב.

"גם אני מתקשה להבין את זה", ענתה אמא, "ראיתי את הרשימה שהכנתן. אם הייתי בהנהלת בית הספר, אין ספק שקדם כל הייתי בוחרת בך. אבל לא את הכל אנחנו מבינים. מה שחשוב לזכור הוא שעכשיו זו שעת נסיון. הקדוש ברוך הוא רוצה לראות מה תעשו עם האכזבה והתסכול שלכן".

"מה את חושבת שהקדוש ברוך הוא רוצה שנעשה עם העצבות והתסכול הזה?", שאלתי את אמי.

המשך בשבוע הבא

מדריכות בקיטנה (חלק ב)

יתפרסמו שמות הבנות שנבחרו להיות המדריכות בקיטנה.

אלישבע סובבה את הראש כל כמה דקות להביט בי. ראיתי שהיא ממש קצרת רוח. היה נדמה לנו שהשעור הזה לעולם לא יגמר והנה, סוף השעור הגיע והמורה הקריאה את שמות הבנות הנבחרות. אפרת וכל חברותיה נבחרו להיות מדריכות. אלישבע ואני לא נבחרנו. היינו המומות. ראינו את הרעיונות של אפרת. היא הקריאה אותן בקול לכל הפתה יום קדם לכן. הם בכלל לא היו מצלחים ויצרתיים כמו שלנו. לא יכלנו להאמין שלא נבחרנו. באותו יום אלישבע ואני שתקנו הרבה. היינו כל כך

מאכזבות, שלא היו לנו

למחרת מסרנו את הרשימה למחנכת. "ואו", אמרה המורה לאחר עיון ברשימה שהכנו, "אלו רעיונות ממש טובים. אף פעם לא קבלתי כאלה רעיונות יפים מבנות בכיתה ח".

ראיתי אור נדלק בעיניה של אלישבע. היא כל כך שמחה. היינו בטוחות שאנחנו בפנים.

השבוע שלאחר מכן עבר עלינו בדריות. כל יום חכינו בצפייה רבה להכרזת שמות המדריכות. לאחר שבוע הודיעה המורה שבסוף השעור

מקור כל הטוב

שלום בית - לא חסר להם דבר! כי יש להם ברכה! לכן אין להם חובות, ולא מתקלקל אצלם כלום, והם תמיד שמחים.

עוד אמרו חז"ל (סוטה יז): איש ואשה זכו - שכינה ביניהם... זוג שיש להם שלום בית, השכינה מלווה אותם תמיד, ויש להם הגנה מכל פגעי העולם וברכה והצלחה בכל אשר יפנו. ואילו בני זוג שאין להם שלום בית, הם חשופים לכל סכנה, והכל סגור בפניהם וחשוך, כמו שמובא בהמשך דברי חז"ל הנ"ל: לא זכו - אש אוכלתם... וממילא אין אפשרות שיצליחו בשום עניין, כי "שלום" הוא שמו של הקדוש-ברוך-הוא, והוא יתברך שוכן רק במקום שיש שלום.

נמצא ששלום בית הוא המקור לכל ההשפעות של ברכת ה', המביאות את האדם להתעלות רוחנית ולשלמות מהותו כאדם שנוברא בצלם אלוהים, והוא גם היסוד והשרש לתיקון העולם. לכן, כשניגשים ללמוד ולעבוד לזכות לשלום בית, צריכים לקבוע היטב בלב: שלום בית אינו עניין של נוחות, רמת חיים, כעין תוספת ושיפור לחיים, אלא הוא היסוד החשוב ביותר בחיי האדם בפרט, ובבניין העולם בכלל.

יסוד זה צריך שיתווה את דרכנו בחיים וימצא בראש ובראשונה של כל מטרה או שאיפה שיש לנו בחיים - שלום בית הוא הדבר החשוב והיקר ביותר שישנו בעולם! צריך להשקיע את כל הכוחות בשביל להשיגו, ולהיות מוכנים לוותרים גדולים מאד בשבילו! לא להפסיד אותו בשום מחיר!

פעם הגיע אלי זוג ליעוץ. שניהם אנשים בעלי מעמד וכבוד שמרוויחים סכומים גדולים. כון הסתם, כל הרואה אותם מקנא בהם. והנה, האשה מספרת לי שהשלום אינו שורר בביתם, ובפרנסה - הכל אחיזת עיניים, שניהם שקועים בחובות וב"מינוסים" גדולים בבנק, וכל מה שהם מרוויחים - מתמססם ונעלם...

וכך האשה מתחננת בדמעות: תעזור לנו, תעזור לנו... אין לנו למי לפנות ולספר את האמת. בעלי איש מכובד ומוכר, ואיני רוצה לגרום לו לביזיון, שידעו שאין לו שלום בית. אבל אני איני יכולה להיות כך. אין לנו שום ברכה. בכל יום משהו אחר מתקלקל: פעם האוטו ופעם המקרר, ועוד נזקים מכל מיני כיוונים - כל הכסף מתבזבז לנו על תקלות אלה או אחרות...

כללו של דבר, התברר, שלמרות שבני הזוג הזה הם בעלי הכנסות גדולות - הם שקועים בחובות, בוכים ומתלוננים על החיים, וזה רק מחמת שאין להם את הכלי שיחזיק את הברכה - השלום! לעומתם, אנשים שהכנסה שלהם לא מוגיעה לעשירית מההכנסה של בני הזוג הללו, ויש להם

מובא במדרש (מ"ר כא): אמר רבי שמעון בן חלפתא: אין כלי מחזיק ברכה אלא שלום, שנאמר (תה"ל טז): ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. פירוש הדברים הוא, שרק מי שהשלום שוכן בביתו, יכול להצליח הצלחה של ממש בחיים.

כי ברכת ה', שממנה נמשכים כל סוגי ההשפעות וההצלחות הגשמיות והרוחניות - הן פרנסה; בריאות; חינוך ילדים; הרוחה ושמחה וכיוצא בזה - והן קדושה; ילדים צדיקים; התקדמות ברוחניות וכיו"ב - ברכה זו יכולה להתקיים רק על ידי הכלי של השלום, שהרי נאמר: אין כלי מחזיק ברכה אלא שלום - שפרשו, שרק השלום יכול להחזיק את הברכה, ולא שום דבר אחר.

רק זוג שעובד ומתאמץ לקנות את מידת השלום בביתו, רק הוא יכול לזכות לכלי הנקרא "שלום", שמחזיק את כל הברכות, וזה דבר שרואים בחוש, שכאשר אין שלום בין בני הזוג, אין להם ברכה בכל מה שיעשו!

שלום בית הוא המקור לכל ההשפעות של ברכת ה', המביאות את האדם להתעלות רוחנית ולשלמות מהותו כאדם שנוברא בצלם אלוהים

לאורם נלך היולולא דצדיקיא

רבי אהרן גולדשטיין זצ"ל הרב מברסלב א' אב

החכמה מהידיים. בפרט שמסתמא הסמיך אבין, ששמו משה, ויקיים בך כ' סמך משה את ידיו עליו". רבינו הקדוש עדיין אחז בידו של רבי אהרן והמשיך: "אצלי תחםם הידיים! היינו האמונה, כי הכתוב מעיד על משה ז'יהי ידיו אמונה' ואצלי העיקר הוא אמונה". רבי אהרן סיפר לאחר מכן על אותה פגישה עם רבינו הקדוש שנמשכה עד סמוך לעלות השחר, ואמר שאם לא בא לעולם רק בשביל אותו הלילה, זה כבר מספיק לו.

כאשר גילה רבינו הקדוש את 'התיקון הכללי' ייחד על כך שני עדים, אחד היה רבי נפתלי מנעמירוב, והשני היה רבי אהרן מברסלב. וכך אמר רבינו: "הני מיחד אתכם לעדים נאמנים... אני מוכרח לחזק את דברי בעדים כשרים על עניין שרוב העולם נכשלים בו, ובודאי שתיקון זה טוב ומועיל הוא לכל דבר".

פעם גילה רבינו לרבי אהרן כי יסתלק מן העולם בחודש אב. אי לכך, במשך 19 שנה נהג לערוך סעודה גדולה מדי ראש חודש אלול, והיה בשמחה גדולה שיש לו עוד 11 חודשים של חיים, כי כל כך האמין בדברי רבינו שדבר אחד מדבריו לא ישוב ריקם. בחודש תמוז ה'תר"ה, השנה שבה הסתלק רבי נתן, נפל רבי אהרן למשכב, קרא לבניו ואמר להם: "אמורים שאני גאון ולמדן, אי לכך מובן שבחתי לי דרך חיים טובה ביותר, הלא היא התקרבותי לרבינו. את הדרך הטובה הזאת ברצוני להוריש לכם". ביום א' לחודש אב שנת ה'תר"ה, בהיותו בן 70 שנה, נסתלק רבי אהרן לשמי מרומים ונטמן בבית הקברות העתיק של ברסלב.

הצדיק הקדוש רבי אהרן גולדשטיין, הרב מברסלב, היה מגדולי תלמידי רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב, נולד בשנת ה'תקל"ה לאביו רבי משה - רבה של קרסין.

עוד בצעירותו אמרו עליו תושבי קרסין: "יפה כח הבן מוכח האב", זאת למרות שאביו היה רב גדול ומופלג בתורה ויראת שמיים. גם אביו ראה את מעלותיו הגדולות של בנו ומסר לו את רבנות קרסין בעודו בחיים.

מסופר כי רבינו נחמן מברסלב צפה ברוח קודשו במעלותיו של רבי אהרן ורצה שיהפוך לתלמידו, ופעם ראה אותו טובל במקווה ואמר לתלמידיו: "הוא טבל יפה. כשיתקרב אלי הוא יטבול יפה יותר".

רבי אהרן ואביו היו מתלמידי הצדיק הקדוש רבי אהרן מטייטב, ואף על פי ששמו רבי אהרן אודות רבינו הקדוש לא התקרב אליו כי היה לו כבר רבי שאליו היה מקושה בעת שרבינו התגורר במדודיבקה הגיע רבי אהרן לביקור בבית דודו שהתגורר בסמוך לבית רבינו בעיר והיה אף הוא מתלמידי הרבי מטייטב. כשהגיע, עוד טרם הספיק לנוח מהדרך, שלח רבינו אנשים לקרוא לו לביתו. רבי אהרן סר תיכף וסיד לבית רבינו וכשנכנס נתן את ידו לשלום, כנהוג.

רבינו תפס את ידו - שהיתה קרה מהנסיעה - אחז בה כמה רגעים ואמר לו: "ידך קרה מאוד. אמנם אתה בא מנסיעה, אולם שמעתי שאתה רב וחכם גדול, ואם כן, היה עליך לחסם הידיים, כי עיקר

כ"ט

ט"ו באב

הדרך לזוגיות באוהב

עם הרבנית ארוש החי'

רעות ת (29)

ספתי בט"ו באב בשנה שצברה

אם הרבנית ארוש איומן

ונפאתי איומן קרה:

כשנחתתי קיבאתי טלפון אהפאתי

ובו היא נצטט לי את בטלתי פיקר

ספתי וננשתי

02-5812210

את כדור השלג לכיוון המורד החלקלק. וזה לא רק הסטרטגיה, אלא גם מהי הבעיה השורשית שמלווה את התהליך כולו, כי על פי רוב ניתן לעצור את התהליכים ולחזור בתשובה - מה מונע מעם ישראל את הדרך לתשובה ולתיקון? איך זה שיהודי עם זקן ופיאות בדור של בית מקדש וכהן גדול סנהדרין ומלך ונביאים - עובר על כל התורה? וזו באמת שאלה עמוקה שרק יודע תעלומות יכול להעיד עליה, אפילו חכם ונביא לא יודע ולא מבין.

וכן זו שאלה שיש לה השלכה ישירה לחיים של כולנו, שהרי ההידרדרות והנשירה לא נגמרו בחורבן, זה תהליך שקיים גם היום ועלינו להישמר ספניו גם היום, ועל ידי שנדע את ראשיתו של התהליך ונדע לתת את התרופה הנכונה לפני שהעסק יוצא משליטה - לא נגיע למצבים הקשים והבלתי הפיכים. ובנוסף, אם זה הגורם העמוק לכל המצב של הגלות שלנו - זה גם השורש העמוק לתיקון וליציאה מהגלות!

אז באמת מה התשובה?

ענינו על שלוש השאלות הראשונות ונותר לנו לענות על השאלה הרביעית ולהבין את התשובה של ה', מהי משמעות המילים "שלא בירכו בתורה תחילה"?

ומבאר רבי נתן שבאמת הלבבות של עם ישראל בוערים מאוד לה' יתברך, וגם אחרי שעשו מה שעשו, תמיד הייתה להם דרך לשוב ולתקן ולחזור למסלול. אבל הבעיה הפנימית והעמוקה שלהם הייתה פשוט חוסר הערכה. הם "לא בירכו בתורה" הכוונה היא שהם לא העריכו את הזכות שנפלה בחלקם. וכשבן אדם לא יודע להעריך, הוא נופל ונופל ומגיע ממש לשפל המדרגה ללא יכולת להתרומם.

ומידה טובה מרובה, שכאשר האדם כן יודע להעריך ולשמוח בחלקו, אז הוא יכול להתרומם ולהתעלות מכל נפילה. זו נקודה עמוקה מאוד שרק הקב"ה יודע.

וזו לשונו של רבי נתן:

"שלא נתנו לָפָם לשמוח בהתורה ולברך ולהודות ולהלל לה' יתברך בכל עת על החסד הנפלא והנורא הזה אשר עשה עִמָּנו אשר בחר בנו מכל העמים... שצריך כל אחד אפילו אם נפל ונתרחק כמו שהוא, אף על פי כן הוא דייקא צריך להיות רגיל בתודה והודאה להודות על מעט דמעט הנקודות טובות שיש בו עדיין, ועל ידי זה יזכה לצאת מכל הצרות ולהתקרב לה' יתברך..."

זאת אומרת שהדרך של שמחה והערכה בכל מה שיש לאדם היא העצה העמוקה והיסוד הפנימי של כל ההתקדמות בחיים, וכשזה חסר חלילה, אז האדם הולך ו"מאבד גובה" עד שהוא מתרסק לגמרי ברוחניות ובגשמיות. והחידוש הגדול של רבי נתן הוא שזה לא רק מפתח להיושע ברוחניות ולהתקרב לה' יתברך מכל מקום, אלא זה גם המפתח להיושע מכל הצרות כפשוטו. ובעזרת ה' בשבוע הבא נביא דוגמאות מדהימות ומעשיות ליסוד הזה, שבו תלוי בנין בית המקדש וחידוש ימינו נקדם. ויהי רצון שבזכות שנודה לה' ונעריך כל נקודה טובה - הימים האלה יתהפכו לנו ולכל ישראל לששון ולשמחה. (עפ"י לקו"ה פריקה וטעינה ד לה)

בברכת שבת שלום ומבורך

עונשו של מלשין

את הרישיון לאספקת התבואה ומוצרי מאכל נוספים לצבא המדינה? זוהי פרנסה נאה וקלה ששכר ורווח עצום בצידה. בפרט כעת שעת מלחמה היא בעולם, והצבא זקוק למזון רב עבור חייליו הלוחמים".

החסיד בעל הזיכיון החוויה הבין היטב שבעוד מספר רגעים יורה לו הרבי למכור לרשע זה את הזיכיון שבידו שהכניס לו פרנסה מכובדת ונאה. האם מגיע פרס ליהודי פחות כזה!?

המוסר שש כמוצא שלל רב על הצעתו של הרבי והסכים לקנות את הזיכיון במקום. כפי שחשש החסיד, הסתובב אליו האדמו"ר ואמר לו: "מכור את הזיכיון שבידך עם שטר ועדים כדת וכדין ליהודי זה".

לא יכל החסיד לסרב ועשה כדבר ה' אומר ינועם".

כאמור, ימי מלחמה היו ימים אלו, והמלשין צר צרה לסוחרים התבואה ורכשו כסויות אדירות של תבואה מוטענות על גבי קרונות רכבת שיוכל לשולחן

לחזית המלחמה. כבר סיכם את המוחרים עם ראשי הצבא והתכוון לעשות קופה נאה מהעסק המכניס.

אך לפתע, בלא הודעה מוקדמת הסתיימה לה המלחמה, ראשי הצבא הודיעו לו במברק שהם מבטלים עימו את החוזה החדש, ובתור אזור פשוט לא היה לו סיכוי לערער על החלטת החלונות הגבוהים".

בין-רגע הפסיד המוסר את כל רכושו ונכנס לחובות אדירים.

החסיד, שמכר לו את הזיכיון, הבין כעת היטב מאיזה הפסד אדיר הציל אותו רבו, ואת ההפסד הזה גלגל כעונש על המוסר האכזר ששנים כה רבות הציק ליהודי הסביבה.

איש פלא היה הרה"ק רבי מאיר מדז'יקוב - האמרי נועם, בנו של הרה"ק רבי אליעזר מדז'יקוב ונכדו של הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ. נציין כאן רגור פלא קטן על אודותיו, כפי שסיפר לימים נכדו, הרה"ק רבי חיים מאיר הגר - האמרי חיים מוויז'ניץ:

אחד מחסידיו של האמרי נועם עסק לפרנסתו באספקת תבואה ומוצרים שונים הקשורים לתחום זה, לצבא המדינה. באחד ממוסעותיו של האמרי נועם - אותם ערך מפעם לפעם בין העיירות שבהן התגוררו חסידיו כדי לחזקם בתורה ויראת שמים - נתלווה אליו חסיד זה ושימש כיד-מינו של רבו.

בהגיעם לאחת העיירות, הזמין חסיד עשיר את רבו יחד עם כל בני הפמליה שלו לביתו, שם ערך

להם סעודה רחבה כדי המלך כשהאדמו"ר יושב בראש הסובים וסרעף עליהם דברי תורה וחיזוק. במשך כל זמן הסעודה עמד החסיד בעל הזיכיון מאחורי כיסאו של הצדיק, נכון לשמשו בכל רגע שיצטרך לכך.

בעיצומה של הסעודה נכנס אל הבית יהודי

שהיה 'מוסר' (מלשין). יהודי זה, שהתדרדר לרמה שפלה, התפרנס מוכך שהלך להלשין אצל פריצי הסביבה והגויים על יהודים שעברו על חוקי המדינה. על כל הלשנה כזו נתנו לו הפריצים שכר כ"עידוד" למעשיו. זו הייתה פרנסתו.

המוסר נכנס ועמד בפניה שקטה, לא רצה לבלוט יתר על המידה. גם כך לא סבלו אותו היהודים, להם גרם צרות צרות.

אך הנה מסתובב אליו האמרי נועם שכנראה ידע ברוח קודשו על מעליו של הברנש: "ממה אתה מתפרנס, יהודי?"

המלשין חשש לענות. מה יאמר לצדיק - שהוא מלשין על יהודים וזהו פרנסתו!?

והצדיק ממשין: "אמור, שמא חפץ אתה לקנות

להבין את העוצמה זכית בפיס! תפיץ, תרגיש.

הפיץ

SCRATCH & WIN!

גן הדעת חידושים לפרשת שבוע

כנינים חסידות ברסלב

קאד קאד הקפידי אבי זכרוננו לברכה, בשם מוהר"ת זכרוננו לברכה על הפונקים דדבריהם פנגד הפקשלה, וכל הגזרות הפקיקות לנפשות ישראל לא יצאו רק מלמעלה, פמאמר הפתוב: "אשור שבט אפי", ופרוש ופחבת לרעה פי כמוך וכי, שפובא פלקוטי מוהר"ן סימן קס"ה, סובב זה הפרוש גם על הפלל (שיש"ק א-א-תמב).

רבנו זכרוננו לברכה הפליג קאד לפני מוהר"ת בעצם פח התורה להוציא את האדם מפל מיני טופת, ופמר לו בזה הלשון: "וכי ידע אמה את פח התורה" (שם חלק א)

אמר רבנו זכרוננו לברכה: "עוד יהיה זמן, שפי שיהיה איש פשר פשוט, שיוטל ידיו לסקודה, יהיה חידוש גדול כמו הפעל-שם-טוב" (שם חלק א)

לנו שום צורך במאבקים ומלחמות עמהם. נמצא, שכל יהודי שלומד תורה, בין אם הוא עושה זאת בדרגה נמוכה, בים אם הוא לומד בחשק ואהבה, מחזק את אחיזת היהודים בארץ ישראל, כי נקודת האחיזה השורשית בארץ היא דרך קיום התורה, כי א"י היא בבחינת האישה של עם ישראל, וכמו שהאישה רוצה שבעלה יאהב אותה, יחשוב וידבר עליה, יעשה עבורה פעולות המוכיחות אהבתו אליה, ובהתאם היא מתייחסת אליו, כך ארץ ישראל דורשת מאתנו אהבה, ואהבה זו באה לידי ביטוי בלימוד התורה ושמירת מצוותיה.

כי לימוד תורה, אפילו מעט דומעט, יש בכוחו להציל את האדם מגלות פרטית וכן את כלל ישראל מגלות כללית. זה ששואל הנביא "על מה אבדה הארץ? ויאמר ה' על עזבם את תורת אשור נתתי לפניהם, ולא שקעו בקולי, ולא הלכו בה" מפורש הדבר שאובדן הארץ זה תוצר של רפיון בתפיסת התורה. ויש בעניין לימוד התורה שלוש מדרגות, כמו שמסביר המלבי"ם. מדרגה ראשונה שהיא מדרגת הצדיקים זה להיות דבוק בתורה באהבה וחשק נפלא, כנגד אהבה זו אמר זה אמר תורת אשור נתתי לפניהם שתהיה לפניהם לשעשועים. למטה מזאת המדרגה יש מי שלומד לשמור ולעשות מצד יראת העונש שעל זה אמר "לא שקעו בקולי, למטה מזה נמצאים מקיימי התורה מצד המנהג וההרגל מצות אנשים מלומדה, וכנגד זה אמר "לא הלכו בה" - היינו אפילו לא מצד האוטומט, ומזה נלמד, שאפילו אנשים שמקיימים את המינימום, ואפילו מתוך מצוות אנשים מלומדה, יש בכוחם להציל את ישראל מאובדן הארץ, כלומר, כל זמן שיש יהודים דתיים בדרגה הכי נמוכה זה עדיים מועיל לקבל את ההגנה מצד המקום ברוך עליו!

כל שכן כאשר מתווספת לשמירת התורה יראת האדון המצווה, שזו כבר מדרגה שנותנת לנו אחיזה ממשית בארץ ישראל, ועל אחת כמה וכמה כאשר ישראל משתעשעים בתורה הקדושה באהבה וחשק נפלא, שאז כל האויבים הקמים עלינו מתבטלים, כשלעניינם נגלית סגולת ישראל ואין

התורה הקדושה חותמת את ספר במדבר עם הוראה חד משמעית לבאי הארץ, צריכים לגרש את כל היושבים בה, לא להשאיר מהם אחד, והתורה גם מזוהירה, שאם לא יעשו כן, יהיו אותם הנשואים מטרד בלתי פוסק. מה שקרה בפועל, זה שעם ישראל נכנס לארץ, לא הצליח להוריש את הגויים שאכן הפכו בגלגל ההיסטוריה לשועלים מחבלים כרמים.

והכלל הברור העולה מן התורה הוא - "תעשו השתדלות אמיתית מלמטה ואני אעשה את שלי מלמעלה", אם רוצים שיתקיים בנו "והוריש ה' את כל הגוים האלה מלפניכם" זה תלוי ב "אם שומר תשמרן את כל הפקדה הזאת אשר אנכי מצוה אתכם לעשותה". ארץ ישראל נשמרת לעם ישראל בזכות התורה והמצוות, ואובדן הארץ הוא תמיד תוצאה של עזיבת התורה, בכל פעם שיש רפיון בלימוד התורה, קמים חלילה האויבים לערער על ישוב הארץ, איפה נבנה ואיפה לא נבנה, וההתבוננות לתשובה על זה צריכה להיות ביחס לשמירת התורה, להקים עולה של תורה, בכלליות ובפרטיות, לדאוג שיהיה עוד ועוד הפצת תורה, זה המענה הטוב ביותר לכל המפקדים הכללים על ישוב היהודים בארץ ישראל.

וכך הדבר גם בפרטיות, בכל פעם שאדם מאבד את הבחינה של ארץ ישראל, שהיא בחינת אמונה ואריכות אפיים, יש לו להתחדש לטובה בלימוד התורה, ובאהבת המצוות, לעלות לירושלים מחדש.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של ח סד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"

קו ההלכה הספרדי: *3030

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה-חוט של חסד

דינים הנוהגים מראש חדש עד תשעה באב

1. מותר לאכול בשר בסעודת ברית מילה (רמ"א סימן תקנ"א סעיף י'). או סעודה שעושים לכבוד בר מצוה ביום ששלמו לנער י"ג שנה ויום אחד (יד אפרים סעיף קטן ל"ג). או סעודת סיום מסכת שנזדמנה בימים אלו. (חזון עובדיה עמ' קצז).
 2. בלילה שקודם המילה, שעושים לימוד של "ברית יצחק" ולאחר מכן עורכים סעודה, אין הסעודה נחשבת לסעודת מצוה ואסור לאכול בה בשר (משנה ברורה סעיף קטן ס"ב).
- #### תיקוני תפירה
- א. אסור לתפור ולגזור בגדים חדשים בשבוע שחל בו תשעה באב, ויש להחמיר בזה מראש חודש אב. אבל מותר לעשות תיקוני תפירה בשבוע שחל בו תשעה באב, וכן מותר לתפור כפתורים שנכלו מן הבגד (שלחן ערוך סימן תקנ"א סעיף ח).
 - ב. מי שהוא חייט אומן, והוא עני, ואם לא ימשיך בעבודתו לא יהיה לו מה לאכול, מותר לו לתפור בגדים חדשים בימים שאחר ראש חודש אב, לצורך פרנסתו. (ילקוט יוסף מועדים עמ' תקסו).

דר בשכירות או שדר בבית הוריו וכדומה (חזון עובדיה עמוד קס"ח).

איסור אכילת בשר בתשעת הימים

- א. המנהג הפשוט בירושלים ובארץ ישראל, להימנע מאכילת בשר מיום שאחר ראש חודש אב (חזון עובדיה עמ' קס"ט).
- ב. מראש חודש אסור לאכול בשר, אבל לגבי שתיית יין בני אשכנז נוהגים להחמיר (משנה ברורה סימן תקנ"א סעיף קטן נ"ח) ומנהג הספרדים להתייר שתיית יין (חזון עובדיה עמוד קע"ג).
- ג. מותר לתת בשר לקטנים גם אחר חודש אב, בזמן הזה שירדה חולשה לעולם, ואפי' הגיעו לחינוך ובפרט אם הוא קטן שאינו בריא כל כך, ורק כשהגיע הקטן לגיל שנים עשרה שנה ויום אחד, שהוא כבר סמוך לבר מצוה, טוב להחמיר עליו שלא יאכל מאכלי בשר בימים אלה עד אחר יום ט' באב (חזון עובדיה עמ' קצ).
- ד. יולדת בתוך ל' יום אחר לידתה מותרת באכילת בשר בימים אלו, וכן יש להתיר לכל חולה שאין בו סכנה.
- ה. מי שהיה חולה ונתרפא, אך נשאר חלש, מותר לו לאכול בשר בימים אלו.

מיעוט במשא ומתן

- א. מר"ח עד התענית מומעטים במשא ובמתן של שמחה שולחן ערוך (סימן תקנ"א סעיף ב'). כגון לקנות כלי כסף או צרכי חופה וכדומה, ומכל מקום נהגו להקל בחתן המתחתן מיידי אחר תשעה באב ולא יספיק להכין צרכי חופה לאחר תשעה באב, שיכול לקנות צרכי חופתו בימים אלו ומכל מקום ראוי להחמיר אף בזה. שער הציון (סימן תקנ"א אות יג), ואור לציון (פרק כ"ו אות א').
- ב. אין לקנות מראש חודש מכונית חדשה אם הוא לתענוג (אגרות משה שם דיבור המתחיל "ומכונית"), אמנם מותר לקנות מכונית וכדומה לצורך פרנסה אף בתשעת הימים (על פי משנה ברורה תקנ"א סעיף קטן י"א), כמו כן אין לקנות מזגן מראש חודש, משום שנחשב למשא ומתן של שמחה, ומי שסובל מאוד מהחום והוא בגדר חולה רשאי להקל בזה (קובץ מבית לוי בין המצרים עמוד ח' הגה י').
- ג. מותר לתת מתנות לנער בר מצוה וכדומה, כנהוג אף בתשעת הימים (הליכות שלמה פרק י"ד הגה 28).
- ד. מותר להיכנס לדירה חדשה בימים אלו, לצורך מגורים הכרחיים, כגון שעד עכשיו היה

קו האמונה
לשמוע אמונה כל יום כל היום
02-6444250

ליקוטים וסיפורים נפלאים - מסעי

בימי נעורי, נסעתי עם מורי ורבי, רבי מרדכי מקרעמניץ זיע"א ועשינו את דרכנו בעגלה במורד צר בתוך השלג. פחדתי מאד ואמרתי בליבי: עוד מעט והעגלה תתהפך, עד אשר עמדתי לקפוץ מהעגלה. אחז הרבי בידו ואמר: כלום לא יקרה. כעבור זמן לא רב עזבה העגלה את המדרון המפחיד ונסעה בנתיב מישור בנסיעה רגועה וללא כל מורא. לפתע פתאום ללא כל הכנה מוקדמת, התהפכה העגלה ואנו נזרקנו מתוכה אל צדי הדרך. אמר לי רבי הקדוש: מי שפחד מהיצר הרע, חזקה שלא ייפול אל תוך רשתו, אולם מי שבטוח שלא ייפול לידיו נופל גם נופל.

"אלה מסעי בני ישראל" (לג, א)

נר לרגליו של רבי יוסף חיים זוננפלד רבה של ירושלים, היה הפסוק במשלי "בכל דרכיך דעו והוא יישר אורחותיך". כל רגע מימי חייו וכל תנועה מתנועותיו היו מחושבות, כמו שהעיד עליו גאון המוסר רבי ליב חסמן: "כל תנועה, כל הרמת יד וכל נדנדוד עפעף של רבי חיים, היו אך ורק לשם שמים". תמיד היה מקפיד ללכת רק באמצע השבילים של שכונת 'בתי מחסה' שבעיר העתיקה בה התגורר, למרות שהיו מרוצפים באבנים

חלקקות ומשופעות שהכבידו על ההליכה. כשהעירו לו מלווי מדוע מקשה הוא על עצמו בהליכתו ואינו מתהלך בצדי דרכים על האבנים הפחוסות שבהן, השיב: "כל ימי חיי השתדלתי להתרחק מחלונות אחרים כדי ארבע אמות, ולכן מעדיף אני ללכת באמצע הרחוב כדי שלא להיכשל חלילה בהיזק ראייה של תושבי הרחוב משני צדדיו".

"אלה מסעי בני ישראל" (לג, א)

צריכים להרגיש בעצמנו את ארעיות העולם הזה, וכל ימינו אנו נוסעים אל מקומנו הקבוע.

כאשר החפץ חיים היה נוסע למכור את ספריו בעיירות, היה מתאכסן באכסניות שונות. וכך סיפר: באחת האכסניות

"אלה מסעי בני ישראל... על פי ה" (לג, א-ב)

אמר הרה"ק מלעלוב זצוק"ל שכשם שמשנה רבינו היה כותב כל המסעות של ישראל ונעשה מהן תורה, כן עתה אליהו הנביא כותב כל המסעות וההרפתקאות של כל אחד מישראל, וכשיבוא משיח בב"א יהיה מזה ספר שילמד ממנו.

אמר רבינו החפץ חיים ז"ל כי המצאת הטלפון מחזקת את האמונה בכך שעין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים.

כמו כן אמר האדמו"ר מסלונים זצ"ל שמהטלפון ניתן להתבונן שאפשר לפנות אל הקב"ה בכל זמן שיחפוץ האדם.

ואילו האדמו"ר מסדיגורה היה אומר שמהרכבת ניתן ללמוד שלכל רגע יש ערך. מהטלפון נלמד שמה שאנו מדברים נשמע

במקום אחר. והמטלגרף נלמד שאדם חייב להחשיב כל מילה שכן כל מילה נספרת ונחשבת.

ממכשיר הניווט שנותן לנו הוראות מתי ואיך לנסוע אפשר ללמוד כמה דברים:

א. הטון רך ואיננו מתנשא.

ב. לעולם אינו כועס גם כשטועים וחוזרים וטועים.

ג. תמיד ימצא מסלול נכון לחזור לדרך הישרה.

ד. עין פקוחה - בכל מצב יודע היכן אתה בעולם.

ה. כשאתה רוצה להגיע ליעד מסוים, עליך להגדיר מראש את שאיפותיך.

ו. ניצול הזמן - כאן מתארך חמש דקות, מצאנו דרך קצרה יותר. ז. גם כשהדרך מוכרת, נסע על פיו, כי יתכן ויש תאונה או כביש חסום שעניינו הפשריות לא משיגות.

ח. כשאינן סוללה לא יעזור כלום - כשאינן חיבור לצדיק, כשאינן תורה ותפילה - גם המכשיר החכם ביותר לא יהיה שווה מאומה. והאדמו"ר מספינקא הוסיף, כשמגיעים ליעד, המכשיר אינו מתריס ואומר "אמרתי לך?".

"אלה מסעי בני ישראל" (לג, א)

כל מסע ומסע של בני ישראל היה על פי ה' (בעל הטורים).

סיפר הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א: בחורף אחד

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - מסעי

מה טעם יש בהזכרת המסעות הללו ובציון ההתרחשויות שבהם?

אמר הגאון ר' אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, כל אדם עובר בחייו מסעות רבים, מהם פשוטים ומהם מורכבים. גם 'מסע' לבנק ו'מסע' הביתה, מסע ל'חיידר' של הילד או לקופת חולים גם הם אינם סתמיים. לכל אחד מסעות שונים ומשונים, והתרחשויות המיוחדות לו, ומיוחד לו גם אופן התנהלותו בהם.

אומרים לאדם שים לב, עברת כל כך הרבה מסעות, האם למדת מהם משהו? או אולי הסתובבת כאילו הכל מקרי, כאילו יש כאן איזשהו גלגל ענק, שמסתובב ואין אתה רואה לא מטרה ולא תכלית?! לא לחנם אומר המדרש "התחיל אביו מונה כל המסעות", ולא אמר לו: יודע אתה מדוע קיבלת כאן מכה זו? משום שנהגת לא כשורה בעניין פלוני! וצער שהיה לך יודע אתה משום מה? בא? משום חטא זה שעשית...

התורה פירטה את המסעות, כדי שנבין שאין כאן כל מקרה, כדי שהמסעות לא יעברו 'ליד' האדם, אלא ישכיל וילמד את הלקח הנכון.

"ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם... ואלה מסעיהם למוצאיהם" (לג, ב)

רבים ממפרשי התורה העירו על כך שהפסוק שינה את הסדר: בתחילה הקדים מוצאיהם למסעיהם, ולאחר מכן הקדים את מסעיהם למוצאיהם? מה פשרו של שינוי זה?

הגאון רבי דוב לבלוביץ', אב"ד קישקאראש ובעל "דיבובי חן", ביאר זאת בהסבר רעיוני נפלא:

הלא בתורה הקדושה מסופר שכאשר נסעו ישראל ממקום למקום, סבלו בכמה מן המקומות מצער ומכאוב, כגון: במרה היו המים מרים, ברפידים לא היו להם מים ועמלק נלחם עמם, וכאשר סבבו את הר ההר באו עליהם נחשים שרפים וכדומה. והנה, הקורא דברים אלו עשוי לחשוב שדברים מכאיבים אלו אירעו להם רק מפני שהגיעו לאותם מקומות, אך אילו לא הגיעו לשם - היו 'חוסכים' מעצמם את תלאות המקומות הללו...

ולא היא! אחד מיסודי אמונתנו הוא: שאין מקרה בעולם, אלא הכל הוא בהשגחה פרטית, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה, וכמובן שגם כל מה שאירע לאבותינו במדבר, קטן או גדול, הכל היה בפקודת ה'.

מדוע התרחשו ובאו עליהם כל התלאות הללו? הייתה לכך תכלית נשגבה, כלשון הכתוב (דברים ה, ג): "ויענך וירעיבך ויאכילך את המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך, למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם". וזו הסיבה שהקב"ה הוליקם למקומות הללו: כדי ששם יבואו עליהם הדברים המכאיבים והמעציבים, ויקחו מהם לקח ומוסר.

מעתה, זהו פירוש הפסוק שלפנינו: "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם" משה כתב את כל מה שמצא אותם, דהיינו: כל מה שאירע להם במסעיהם השונים, אבל מזהיר הכתוב את הקורא אל תטעה לחשוב שכל מה שאירע להם במקומות הללו, בא

שוחחתי עם בעל האכסניה, ואמרת לי, כי המעון שלו בכללותו הוא טוב, אלא שצריך לתקן כמה דברים: התנור קרוב מדי למיטות, החלונות קטנים ועוד תיקונים. שאל אותי בעל האכסניה אם בדעתי להישאר ימים רבים במקום זה, וענית לי לו כי חושב אני לנסוע לפנות בוקר. השיב לי על כך בעל האכסניה: אם בדעתכם לשהות כאן רק עד אור הבקר, מדוע יש לכם ענין בתיקון הבית והנכם מציעים תיקונים ושכלולים, והרי בקרוב תעזבו את המקום.

הסביר החפץ חיים: נאמר בפסוק על ימי חיינו בעולם הזה: "ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה" (תהלים צ, י). זמן קצר הוא מאד ביחס לנצח חיי העולם הבא. והנה, למרות זאת, עיקר עיסוקיו של האדם בחייו הם בסידור האכסניה ותיקונה, כלומר, סידור תנאים נוחים יותר למגורים כאן בעולם הזה. הוא משתדל שהכל יהיה על הצד הטוב ביותר, ואין הוא שם את לבו לכך שחיים אלו חולפים במהירות רבה והעיקר הם החיים שיש בהם יתרון, יתרון של תורה ומצוות המביא את האדם לחיי העולם הבא.

(חפץ חיים)

"אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן" (לג, א)

קשה מה בא להשמיענו שיצאו ביד משה ואהרן הלא מקרא מלא הוא (שמות יא, י) ומשה ואהרן עשו את כל המופתים.

יש לומר על פי מה שפירש בספר "שפתי כהן" עה"ת מה דכתיב "ויסעו ויחנו" ולא כתיב וילכו, אלא מלמד שהיה ענין מוליך אותם כמו שנאמר ואשא אתכם על כנפי נשרים, בלי עמל, כמו המלאכים שנסעו בלי עמל.

זהו שנאמר "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו" מעצמן בלי עמל "לצבאותם" כמו המלאכים הנקראים צבאות ד' ובאיזה זכות זכו לזה "ביד משה ואהרן" בזכות משה ואהרן כי הכבוד היו בזכות אהרן וכשמת אהרן חזרו בזכות משה.

(כסף נבחר)

"אלה מסעי בני ישראל" (לג, א)

"ורבי תנחומא דרש בו דרשה אחרת: משל למלך שהיה בנו חולה, והוליכו למקום רחוק לרפאותו, כיון שהיו חוזרין, התחיל אביו מונה כל המסעות, אמר לו, כאן ישנו, כאן הוקרנו (לשון קר וצינה), כאן חששת את ראשך" וכו' (רש"י).

מבאר ה"אמרי אמת", שבמילים קצרות אלו הוכיח משה רבינו על חטאיהם ברמז:

"כאן ישנו" הכוונה למותן תורה, שמשו רבינו היה צריך להעיר אותם מהשינה ולהוציאם מן המחנה לקראת השכינה.

"כאן הוקרנו" הכוונה למלחמת עמלק, ששם "התקררו" באמונתם, כמו שנאמר "אשר כרך בדרך" (דברים כה, יח).

"כאן חששת את ראשך" הכוונה למה שאמרו: "נתנה ראש ונשובה מצרימה" (במדבר יד, ד), או שהכוונה לקרח שחלק על משה רבינו, ראש בני ישראל.

ליקוטים וסיפורים נפלאים - מסעי

ואילו לאחר מכן, כאשר חטאו בני ישראל בתלונותיהם היו ניתנים לכליה אלא שעמד משה וביקש רחמים עליהם: "למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים" (שמות לב, יא) או: "למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם" (שם לב, יב) - יוצא אפוא כי המשך המסעות לארץ ישראל נתאפשר הודות ליציאת מצרים.

"ואלה מסעיהם" - המשכת המסעות הייתה בזכות "למוצאיהם" - בשל יציאתם ממצרים...
(תורת משה)

"ויסעו מרעמסס בחודש הראשון בחמשה עשר יום לחודש הראשון" (לג, ג)
"ויסעו בני ישראל מרעמסס ויהנו בסוכות" (לג, ה)

לכאורה פסוק ה' חוזר על מה שכתוב בפסוק ג'. מתרץ בספר "ראשי בשמים" על פי מה שכתב התרגום יונתן בן עוזיאל בפסוק "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי" שה' נשא את בני ישראל על ענני כבוד לארץ ישראל כדי לשחוט את קרבן הפסח בפסח מצרים, ושחטו את הפסח במקום בית המקדש וחזרו עם ענני כבוד למצרים. והנה, בפסוק הראשון מזכיר את הנסיעה הראשונה להר המוריה לעשות את קרבן הפסח. ובפסוק השני מזכיר את יציאת מצרים ומספר את סדר הנסיעות הרגיל.

"ובאלהיהם עשה ה' שפטים" (לג, ד)
בפרשת בא (שמות יב, יב) נאמר: "ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה'". ולמה אפוא לא אמר הכתוב גם כאן: "ובכל אלהיהם עשה ה' שפטים"?

בפרשת בשלח אומר רש"י שמכל אלילי מצרים נשאר רק בעל צפון, כדי להטעות את מצרים שיסמכו עליו וירדפו אחרי בני ישראל אל הים ושם יבואו על עונשם. משמע אפוא, כי לאחר קריעת ים סוף הושמד גם בעל צפון.
לפיכך, בפרשת בא, כאשר השם יתברך מודיע מראש את כל אשר יתרחש במשך גאולת מצרים, וקריעת ים סוף בכלל זה, אכן נאמר "ובכל אלהי מצרים", ואפילו גם "בעל צפון". אבל כאן הרי הכתוב מדבר רק כאשר נתרחש בשעת מעשה - "בחמשה עשר יום לחדש הראשון" - שאז עדיין נשאר "בעל צפון", לכן לא נאמר "ובכל"...

(ברכת השיר)
לפיכך אמר יתרו אחרי קריעת ים סוף: "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלוקים, כי בדבר אשד זדו עליהם" (שמות יח, יא) - שהרי בעצם קשה, מה ראה בנס קריעת ים סוף משום הוכחה משכנעת יותר מבכל האותות והמופתים?
אלא, יתרו הרי היה בשעתו כומר לכל מיני עבודות זרות, ובראותו כי "בעל צפון" נשאר מכל אלילי מצרים, נתעוררו בו ספקות: שמא באמת יש בו ממש. אך משראה אחרי קריעת ים

עליהם במקרה, אלא "על פי ה'" היו כל הדברים הללו, וממילא "ואלה מסעיהם למוצאיהם", דהיינו: הקב"ה הוליקם לכל המסעות הללו כדי להביא עליהם שם את הדברים שבאו עליהם, כדי שיפיקו מהם את לקח האמונה בהשגחתו הפרטית!

והרי זה דומה לאדם שנסע ברכבת, ובעיצומה של הדרך התנגשה הרכבת ברכבת אחרת, ורבים מהנוסעים נהרגו או נפצעו, ואדם זה ניצל ויצא בשלום ללא פגע כלל.

היעלה על הדעת לומר שרק כמקרה נקלע אדם זה לרכבת בדיוק באותו מקום ובאותה שעה שאירעה התאונה, ובמקרה בלבד ניצל מתוצאותיה הקשות? הלא רק אוויל נבוב מוח יטען כך, אבל אדם בר דעת מבין שמאת ה' הייתה זאת, כדי שינצל ויראה את גודל חסדי ה' עמו, ויתאמץ לתת תודה לה' על טובו וחסדו!

כך גם אבותינו במדבר, הובלו על ידי ה' יתברך למקומות שבהם זומנו להם צער וייסורים, כדי שיראו בעיניהם כיצד מוציא אותם ה' מצרה לרווחה, ויכירו גודל חסדי ה' עליהם, וגודל אהבתו עליהם!
(שלל לא יחסר)

"ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם" (לג, ב)

מלמדינו הכתוב שיסתפק האדם במה שהכרחי לו ביותר, ואל יבקש המותרות הן באכילה והן בלבוש. שזהו היסוד למי שרוצה לזכות בכתר תורה ולעבוד את השי"ת.

הוא שנאמר "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה'" - כלומר אם תהייה ההוצאות לצורך המסע לעולם הבא, זהו עפ"י ה', ואילו "מסעיהם למוצאיהם" - המסעות של האדם וטלטוליו ממקום למקום צריכים להיות "למוצאיהם" - רק להוצאות ההכרחיות ולא להתעשר ולמלא תאוותיו.
(כסף נבחר)

"ואלה מסעיהם למוצאיהם" (לג, ב)

מצינו במדרש, כי בגאולה העתידה יעביר השם יתברך שוב את בני ישראל דרך כל אותם ארבעים ושנים המסעות אשר עברו במדבר אחרי יציאת מצרים, כפי שאמר יחזקאל הנביא בנבואתו: "והבאתי אתכם אל מדבר העמים" (יחזקאל כ, לה).

זהו אפוא שמרמז הכתוב: "ואלה מסעיהם" - המסעות הללו יהיו גם "למוצאיהם" - כאשר בניהם אחריהם יצאו מגלותם האחרונה יעברו גם הם את המסעות האלה...
(אברבנאל)

"ואלה מסעיהם למוצאיהם" (לג, ב)

כשהיו בני ישראל במצרים האמינו במשה והיו נכונים ללכת אחריו המדברה ובזכות אמונה זו נגאלו ממצרים, כפי שאמר הנביא: "זכרתי לך חסד נעורייך... לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" (ירמיהו ב, א). אם כן, הרי הייתה אז יציאתם של ישראל בזכות המסעות, היינו: "מוצאיהם" בזכות "למסעיהם".

ליקוטים וסיפורים נפלאים - מסעי

מקרה איום כזה, שהרג אדם בשוגג, ונפשו מרה עליו מאד עד שאיננו מוצא לו מקום בעולם, אומר לו הקדוש ברוך הוא: "ושמתי לך מקום" בערי המקלט, שם תינצל ותמצא לך מנוח. אמנם, כל עוד לא כבשה המרירות את האדם כולו ועדיין מוצא הוא מקום לעצמו אין ערי המקלט קולטות אותו ואין לו בהן מקום. לפיכך אמרו חכמינו, כי שרו של אדם יטעה וינס לבצרה, בחשבו ש"בצרה תקלוט לו כבצר", ולא תהא לו הצלה (מכות י"ב). אם יבוא לבחור לו בעצמו מקום מקלט, הרי סימן הוא זה כי עדיין מוצא הוא מקום לעצמו, ממילא לא יוכל למצוא הצלה במקלט...
(חידושי הרי"ם ז"ל)

"מות יומת הרוצח" (לה, טז)

יש לציין מעשה פלא שהובא ב"קב הישר" [סי' פו] וב"יסוד יוסף" (פרק פ"ז) על רבי שלמה גבירול, שהיה בקי בחכמת הקבלה ובדקדוק, וחבר הרבה פיוטים, ומרוב חכמתו נתקנאו בו שונאי ישראל, וארב עליו ישמעאל אחד והרגו, וקברו בגן שלו, אצל אילן תאנה, והתאנה חנטה פגיה קודם זמנה, ועשתה פירות תאנים גדולים ויפים מאוד.

ויתמהו כל יושבי העיר, והדבר בא אל מלך הישמעאלים, וירא המלך הפירות, ויתמה, וישלח המלך אחר הישמעאלי הנ"ל, ושאל אותו, איך התחכם לעשות פעולה לבשל הפירות קודם זמנם, (ובילקוט מעם לועז בפרשתן כתב, שהמלך פתח תאנה אחת כדי לאוכלה, וטעם זה טעם דם, ושאל המלך על זה, הלא דבר הוא).

מרב הפחד לא היה ביכולתו להשיב כלום, ולהשתמט ולדחות את דברי המלך, וציווה המלך לייסר אותו בייסורים קשים ומרים, עד שהוכרח הישמעאלי להודות, שמאותו היום שהרג את היהודי רבי שלמה גבירול, התחיל האילן לעשות פירות קודם זמנו.
ציווה המלך לתלות את הישמעאלי הרוצח על אותו אילן.

א טו שבת

לרפואת

הבה"ח רפאל בנימין אשר בן חנה
* * *

מרת מרים יוכבד בת הענדל
בתוך שאר חולי ישראל

סוף, שלא נשאר "בעל צפון" אלא כדי להמריץ את המצרים כי ירדפו אחרי בני ישראל אל הים ושם יבואו על עונשם מידה כנגד מידה (= בדבר אשר זדו עליהם), ואחר כך בא גם עליו הקץ - נענה ואמר: "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל אלוקים" שאפילו בעל צפון אין בו ממש...
(שם)

"ויעל אהרן הכהן אל הר ההר... וימת שם" (לג, לח)

בספר 'מנורת המאור' (נר ו, כלל ב, חלק א, פרק ב) מובא ששמונים אלף ילדים שנקראו אהרן, הלכו אחר מיטתו של אהרן, והם נולדו לאחר שאהרן עשה שלום בית במשפחתם! אם נחלק שמונים אלף לארבעים שנה שהיו במדבר, נמצא שאהרן עשה "שלום בית" עשרות פעמים בשבוע, זאת בנוסף לתפקידו ככהן גדול, והתפקידים האחרים שהיו מוטלים עליו! צא ולמד עד היכן מדתו של אהרן "אוהב שלום ורודף שלום!"
(לאור הנר)

"כי אתם עוברים את הירדן אל ארץ כנען ואבדתם את כל משכיותם ואת כל צלמי מסכותם תאבדו" (לג, נא-נב)

מצינו בגמרא, שהיה משה רבנו מסוגל לבטל לחלוטין את יצר העבודה זרה, אלא שחסרה לו זכותה של ארץ ישראל.
(עירובין לב)

לפיכך אמר הכתוב: "כי אתם עוברים את הירדן" מכיוון שרק אתם עוברים את הירדן בלעדי משה, על כן "ואבדתם את כל משכיותם ואת כל צלמי מסכותם תאבדו" לבל תכשלו בהם. ואילו היה גם משה עובר עמכם את הירדן אל הארץ, היה הוא מבטל את יצר העבודה זרה ולא הייתם חוששים מפני כל אלה...
(מלא העומר)

"ונתנו ללויים מנחלת אחוזתם ערים לשבת... והיו הערים להם לשבת" (לה, ב-ג)

לשם מה חוזר הכתוב על כך פעמיים?
אלא, ערי הלויים הרי שימשו בעת ובעונה אחת גם ערי מקלט לרוצחים בשוגג וגם ערים ללויים, והשם יתברך הרוצה לראות אך טוב בישראל אומר אפוא: מי יתן ולא יקרו מקרים כאלה ולא תהיינה הערים הללו מקום המוכן לפורעניות כי אם רק "להם לשבת" ללויים בלבד.
(מלא העומר)

"ערי מקלט תהיינה לכם" (לה, יג)

אדם מישראל שאירע לו

{ אז נדברו }

פרשת מסעי תשע"ט | גליון מספר: 429 | לסדר: "כי איש בנחלתו ידבק..."

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מדי שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש 34 (פינת זסלר מ'ש' דרייפוס) 0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א' קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **מחושלבים**: בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

סיבוב שערים!!!! מה העניין ב"סובו ציון והקיפואה"???

כידוע... כשעולי בבל הגיעו לירושלים ורצו לבנות שוב את ירושלים ואת בית המקדש... הכל שם נעשה בהיחבא ותחת רישיון המלך כורש... ותחת איומים מסבלנט החורני וגשם הערבי וחבריהם... והיה צורך לבנות את החומה כמה שיותר מהר ובזריזות... היה צריך בשביל זה נכונות של כל העם כאחד... ובאמת יש על זה פרק שלם בספר נחמיה!!! **שלושים פסוקים!!!** שאתה יודע מה כתוב בכל הפסוקים האלו?? יש שם רשימה מפורטת לפרטי פרטים מי בנה כל חלק וכל נדבך בחומה... אתה מוזמן לפתוח ספר נחמיה פרק ב'.

נחמיה פשוט צועד יחד איתנו כמו מדריך ומקיף איתנו את החומה מצד לצד... ומונה לנו אחת לאחת... מי בנה כל חלק מהחומה!!!! וזה לא צחוק!!! זה נהפך להיות חלק מכתבי הקודש... בבקשה... אני מתחיל כעת להקריא לך פסוקים... עד שאתה תתעייף וגם אני...

מתחילים מהכהן גדול... **חכם אלישיב הכהן הגדול ואחיו הכהנים וכל שאר העם... ויעמידו דלתותיו ועל מנזל המאה... עד מנזל חזנאל...** אתה רואה?? נחמיה עומד עם מקל ומצביע לכל התיירים... משער הצאן ועד מגדל חננאל (כולל מגדל המאה...) את כל זה בנו אלישיב הכה"ג וחבריו הכהנים... ברור?? ממשכים בסיוור... נעצרנו במגדל חננאל... אתה רואה את כל המקטע של החומה שממשיך הלאה... את זה מי בנה?? ממשך נחמיה ומפרט: **ועל ידו בנו אנשי ירוחו ועל ידו בנו זכור בן אמרי...** כן... עד איפה הם בנו?? בא נמשיך הלאה... ממשך נחמיה ומפרט: **זאת עלר הדגים בנו בני הסנאה!!!** הנה... הגענו לשער הדגים... משער הדגים ואיך זה כבר בני הסנאה... **"המה קרוהו ויעמידו דלתותיו ומנעוליו ובריוחיו..."** אתם רואים רבות?? מצביע נחמיה... אתם רואים את הדלת והמנעול והבריח של שער הדגים?? מי בנה את זה?? בני הסנאה!!! בסיידר?? ממשכים הלאה בסיוור... נעצרנו בשער הדגים... הלאה... מכאן ואילך אתם רואים את כל המקטע הארוך שיש לפנינו?? מי בנה את כל השורה הארוכה הזו שנגד עינינו?? אז ככה: **ועל ידם החזיק מרמות בן אוריה בן הקיז... ועל ידם החזיק משולם בן ברכיה בן משיבאל...** ברור?? הלאה... עוד מישוהו... **ועל ידם החזיק צדוק בן בענא ועל ידם החזיקו התקועים... ואריריהם לא הביאו צוארם בעלבות ארניהם!!!** כאן פתאום נחמיה נעצר ומדגיש... אתם רואים את הקטע שבנו התקועים?? שתדעו... התקועים אמנם בנו את זה... אבל דווקא אדיריהם- העשירים שלהם משום מה לא השתתפו בבניה... הלאה... כעת הגענו לשער הישנה... **ואת עלר הישנה החזיקו יודע בן פסח ומשולם בן בסודיה המה קרוהו ויעמידו דלתותיו ומנעוליו ובריוחיו...** כן... אתם רואים מטיילים יקרים?? מסמן לנו נחמיה... אתם רואים את הקירוי של שער הישנה ואת הדלתות והמנעולים והבריחים?? מי עשה את זה?? תזכרו טוב טוב: **יודע בן פסח ומשולם בן בסודיה!!!!** כולם לזכור!!!! אח"כ אני רוצה לעשות לכם על זה מבחן!!

כן... זה לא פשוט!!! כל זה הולך להיות כתוב בכתבי הקודש!!!! זה הולך להיכתב אשורית על הספר ובדיו... אני חושב שאתה כבר התעייפת וגם אני... **אז זהו!!!! שאנחנו ממש ממש בתחילת הסיוור...** אנחנו אוהזים בסה"כ בפסוק ה' של הסיוור... אתה מוזמן לפתוח ספר נחמיה פ"ב ולקרא עוד עשרים וחמש פסוקים שלנחמיה יש סבלנות להמשיך ללכת איתך צעד אחר צעד ולהקיף איתך את כל החומה ולהגיד לך כל קטע בחומה מי בנה אותו... איזה משפחה ואיזה קהילה בנתה אותו... ונחמיה לא יסיים את הסיוור המעגלי עד שהוא לא יחזור לאותה נקודת מוצא... (הוא התחיל בשער הצאן וסיבב את כל שערי החומה... והוא גם יסיים שם.. בשער הצאן...) בקיצור: קוראים לזה: **סיבוב שערים!!!!!!!**

אני לא מעודכן אם המנהג הזה עדיין קיים... אבל עד לפני כמה שנים הייתה קבוצה שהיו עושים סיבוב שערים עם הרבה שירה ועקשען... אבל גם אם הם הפסיקו עם זה או יותר נכון הפסיקו אותם... מצינו את המושג **"סובו ציון והקיפו סיפרו מגדליה שיתנו לבכם לחילה פסגו ארמנותיה"!!!!** כן... את הפסוק הזה אנחנו אומרים כל יום שני בשבת בשיד של יום... שיש עניין להסתובב סביב חומת ירושלים ולספור את מגדליה... **שיתנו לבכם!!!!** לשים לב לחיל- לחומה של ירושלים! **פסגו ארמנותיה...** לבחון טוב טוב ולהתבונן בפסגות של הארמונות שלה...

רבש"ע: מה העניין בזה?? מה יש "לשית לב" לחילה?? לשית לב זה הרי **לשים לב!!!!** זה להתבונן מתוך תשומת לב... מה כבר אפשר לשים לב לאיזה חומת אבנים?? **פסגו ארמנותיה...** מה העניין להתבונן בפסגות של הארמונות של ירושלים?? מה העניין בכל הסיוור הארוך הזה שנחמיה עושה לנו ומסביר לנו לפרטי פרטים כל חלק בחומה מי בנה אותו??

תסלח לי... התיאור הזה קצת מזכיר לנו את התיירים האלו שצועדים וצועדים סביב חומת ירושלים. ואז הם נעצרים והמדריך מסביר כמה מילים וממשיכים הלאה. וככה מעבירים את היום... אבל סו"ס כאן מדובר בספר תהילים?? בנחמיה.. זה לא צחוק... מה העניין בכל זה?

ביאור העניין בעמוד 6 בגליון זה... ניתן להעיר להאיר לחלוק ולסתור...

ניתן לקנות את החוברת

"בשובי לירושלים" חלק ה'

בענייני "בין המיצרים" וענייני דיומא

בפלא': 0548446691

כמו כן ניתן להשיג חוברת זו אצל הנציגים הממונים שבישיבות ובמוקדי המכירה הרגילים של גיליון זה.

נותרה כמות מצומצמת של חוברות "בשובי לירושלים"

חלק א' משנה שעברה

(העוסקת גם כן ביסי בין המיצרים),

ניתן להשיג בשני המוקדים:

בני ברק קיבוץ גלויות 9

בני ברק רח' חזו"א 34 פינת דסלר.

ניתן לקנות את הספר "וימאן" העוסק

בנושאי התמודדות בשמירת העיניים וענייני

קדושה בכללות. בפלא': 0548446691

0527683095

לראשונה:

לאחר שנה תמימה שספר "וימאן" נמכר "על יד על יד" קבלתי ממו"ר שליט"א את ההיתר להפיץ אותו מכאן ואילך בריש גלי... **אי לכך... לקראת ימי בין הזמנים** הממשמשים ובאים התעוררה יוזמה מעניינת לפתוח מוקד מכירה מיוחד בבתי השטיבלאך המרכזיים **זנוקא באזורי הקייט שנצפון...** ומכל הסיבות שבעולם... (הן בגלל רוב העם ש... שהגיעו לשדות... והן בגלל ה"וימאן" הנדרש והנצרך שם בייתר שאת...)

הרעיון מתבשל כעת בשלבים הראשונים. ואם ירצה ה', אזי בשבועות הבאים יגיעו פרטים נוספים.

עכ"פ עד כה הושגו מתנדבים בחיפה, כרמיאל, רכסים, וטבריה (קריה ושיכון ד'), אבל עדיין זקוקים אנחנו למתנדבים באזור **צפת, מירון**, ועוד מקומות...

המכירה תהיה ככל הנראה בהקפה [תשלום בעמדות נדרים/קהילות]

ואנא... תתפלל עלינו שיהודים לא ישכחו לשלם... שלא נצא חלילה בשן **ועין** ובהפסדים גדולים מההפצה הזו... אבל גם אם חלילה יהיו כאלו שישכחו... לפחות שלא ישכחו את התוכן של הספר... שלפחות העיניים שלהם יהיו שמורות ולא יצאו... והיה זה שכרנו...

תענה אמן...

נאחל לך בין הזמנים כשר ו... וכשר...

אם שמת לב: בפרשה הקודמת... פרשת מטות... היה שם הרבה מאוד מספרים של צאן ובקר וגמלים... צאן שש מאות אלף... ובקר שבעים אלף וחמורים ששים אלף... ואז יש כל מיני חשבונות... צריך להרים מכס אחד מחמש מאות לזה ואחד אחוז מן החמישים לזה... והתורה מחשבת באריכות את כל האחוזים ומונה אותם אחד אחד... וכי' וכי'...

מה העניין בכל זה??? מה זה נוגע אלינו???

הרי מדובר שם במלחמת מדין... שחזרו מהמלחמה עם שלל ומלקוח... והיה צריך איכשהו לחלק את השלל... אז הקב"ה אמר למשה איך בדיוק לחלק את זה... **נו... מה זה נוגע אלינו? למה זה צריך להיות כתוב בתורה לדורות???** איפה אנחנו פוגשים את זה היום???

בשלמא זה שהיה צריך להגעיל את הכלים לאחר מלחמת מדין... כן... זה ממש נוגע אלינו!! כל דיני הגעלת כלים נלמד ממלחמת מדין... אבל כל השלל והמלקוח והמספרים כמה צאן היה וכמה בקר וכמה חמורים... וכמה נתנו לזה ולזה... **למה זה נוגע אלינו???** איזה מסר כתוב שם לדורות... שאני צריך לעמוד בקריאת התורה ולשמוע את זה באימה וביראה???

אז שמעתי הסבר נורא בעניין זה:

תבין: עם ישראל חזרו מהמלחמה עם שלל גדול... שש מאות אלף כבשים... שבעים אלף שוורים ופרות... ששים אלף חמורים... זו כמות מכובדת??? בטח!!! יופי... יאננו עם שלל גדול מכל המלחמה הזו... עכשיו צריך להפריש מעשרות... יופי... נתנו מעשרות... כעת כולם מרוצים...

עכשיו תנסה לחשוב: מסתובבים לנו כעת שש מאות אלף כבשים... הולכים בבוקר... חוזרים בלילה... יש לנו פה ששים אלף גמלים... שותים כמו גמלים... הולכים במדבר... האין אע"ר... עוד יום ועוד יום... ועוד שנה ועוד שנתים... יום אחד החמורים התחילו להזדקן... ויום אחד הם התחילו גם למות כדרך כל הארץ... גם ששים אלף חמורים יודעים יום אחד למות... יכול להיות שזה ארך חמש שנים או שמונה שנים... אבל יום אחד כל השש מאות אלף צאן מתו... וגם השבעים אלף בקר וששים אלף חמורים... כולם יום אחד סיימו את תפקידם עלי אדמות... (מה תגיד לי: שהצאן מתרבה כל הזמן?? שכחת... רק לשבת גד וראובן יש מקום לרעות את הצאן... אבל לעם ישראל אין את זה כעת... אין לעם ישראל נחלה... ואין להם גם זמן לרעות את הצאן... ממילא הם שחטו אותם ואכלו... ותוך כמה שנים לא נשאר זכר מכל שלל מדין...) זאת אומרת: עם כל הכבוד לשלל הגדול של מלחמת מדין... אל תמהר להתלהב... כי תוך כמה שנים בודדות העמותה הזו והחשבון בנק הזה נסגר מחוסר תנועות פעילות בחשבון...

אבל יש דבר אחד ויחיד שנשאר עד עצם היום הזה ממלחמת מדין!!!!

בסוף בסוף... אחרי כל הבקר והחמורים והצאן ונפש אדם וההפרשות לזה ולזה... אם שמת לב בסוף בסוף... הגיעו אנשי המלחמה למשה וסיפרו לו: שהם השתדלו מאוד לשמור על הרוחניות שלהם בשעת המלחמה!!! **וזה לא היה פשוט!!!!** וב"ה הם הצליחו ולא נפקד מהם איש... הם עשו תחבולות מיוחדות ומתוחכמות איך לא להיכשל בשמירת עיניים... וב"ה כולם חזרו בקדושה ובטהרה... **אבל בכל זאת!!!!** סו"ס מדובר באנשי מלחמה... ביהודים שלוחמים ביצרים ולא מוותרים עד הפרט האחרון... והם טוענים למשה: אחרי הכל... קצת כן נכשלנו... אולי קצת בהרהור... **ולכן בתור כפרה אנחנו רוצים להקריב את קרבן ה'!!!** אנחנו רוצים לנדב לבדק הבית את כל התכשיטים שבזוננו... ומשה רבינו מקבל מהם ועושה מזה לא פחות ולא יותר: **כלי שרת!!!!!!** וזה הדבר היחיד שנשאר לנו משלל מדין...

היו שש מאות אלף צאן שעושים ממה... ותוך כמה שנים כולם נעלמו... היו לנו ששים אלף חמורים שנוערים ושבעים אלף בקר שעושים ממה... ותוך כמה שנים כולם נעלמו... מה הדבר היחיד שנשאר??? **רקוץ משה! את זהוזהב מאת עררי האלפים... ויביאו אותו אל אהרל מועד... [כרן לבני ישראל לפני ה'!!!] כן... המזכרת היחידה שנשארה משלל מדין... זה זה!!! השמירת עיניים של הלוחמים!!! הכלי שרת הקדושים והטהורים שנלקחו היישר מהעיניים הקדושות והטהורות של אנשי המלחמה!!! זה השלל היחיד שנשאר לנו ממלחמת מדין... חוץ מזה לא נשאר לנו כלום... כל הצאן והבקר החמורים והגמלים מתו...**

זה המסר שהתורה רוצה להעביר לנו בכל הצאן והבקר והגמלים האלו...

בחור יקר: כעת אתה יוצא לבין הזמנים... בבין הזמנים יש כל מיני אטרקציות... אפשר לחטוף בילויים וטוילים... יש הרבה שלל של חומריות שאפשר לאסוף מבין הזמנים... מחכים לך שש מאות אלף צאן במסלולים הירוקים בצפון... וששים אלף חמורים חומרניים ממתנים לך ברחוב החרדי... וכל השלל והמלקוח הזה מתגלגל לך בין הרגלים בבין הזמנים ואתה רק צריך לאסוף... כן... אם שמת לב: בבין הזמנים יש תחושה של לחץ... אתה קם בבוקר... אתה מרגיש שאתה כאילו מפסיד משהו... יש שלל ומלקוח של אטרקציות ובילויים וצריך לחטוף... צריך לנצל את בין הזמנים... ליהנות כמה שיותר... לחטוף חומריות כמה שיותר...

אז זהו בחור יקר!!!! אל תשכח... בסופו של יום אתה רוצה לצאת עם משהו? אתה רוצה לצאת מבין הזמנים עם שלל אמיתי בידיים?? אתה רוצה לצאת עם מזכרת ממשית?? שיהיה לך איזה נכס קיים שתוכל לצאת איתו מבין הזמנים... וזה לא יעלם לך בתהום הנשיה?? הנכס היחיד שנשאר מהשלל והמלקוח של מדין... זה רק **"ונקרב את קרבן ה'!!!** מכל הכמויות האדירות של השלל שהלוחמים הביאו איתם... הנכס היחיד שנשאר לדורות זה הכלי שרת שהגיעו מהשמירת עיניים שלהם!!! הזהירות והנקיות והרצון להתקדש ולתת קרבן ה'... זה הזכרון לבני ישראל היחיד שנשאר לדורות ממלחמת מדין...

וזה בדיוק מה שקורה עכשיו... אתה עכשיו הולך לבין הזמנים... שטפון של חומריות... מאות אלפי צאן... עשרות אלפי גמלים וחמורים... כל הגשמיות והבהמיות שרועה לפניך... תכלס!!! עם מה אתה יוצא מפה?? **עם הקדושה שלך!!! על העיניים הטהורות שלך!!!** אם בתוך כל המצב הזה אתה תשמור על עצמך בכל הכח ותפגין נאמנות לקב"ה... זה הריווח היחיד האמיתי שילך איתך הלאה... ליום שאחרי בין הזמנים... אבל אם מרוב בהילות לנצל את החופש ולטייל ולצאת אתה תחטוף שלל מכל הבא ליד... תחטוף פה צאן... ושם חמורים... כל הגמלים והחמורים האלו נעלמים ביום האחרון של בין הזמנים... וכשאתה תתחיל את זמן אלול... אתה תעמוד שזוף כולך עם לשון בחוץ ותגלה שלא נשאר לך בידיים כלום... הנכס היחיד שיכול להשאר לך למזכרת נצח מבין הזמנים זה הקדושה הנוראה שאתה מקבל מעוד יום ועוד יום של עמידה איתנה על גבולות הקדושה!!!! ועל שמירה בלתי מתפשרת שלא להיכשל ולא להגיע לאיפה שאסור לך להגיע!!! בינה זאת.

בין הזמנים כשר ו... וכשר...

לגעת בנקודה עצמה!!!! ולא רק לכרוך סביבה..

לפני כמה שנים קבלתי טלפון ממישהו... והוא אומר לי בכנות... תשמע... אני מקנא בך... אתה הרי כותב מידי שבוע את המדור "הלכה בקרוב ממש למעשה..." אתה כל השנה חי את בית המקדש... חי את גלות השכינה... **!!! וממילא טוען לי אותו אחד בטלפון:** שאם כל השנה אני כ"כ מחובר לכיסופים על הקודש ועל המקדש... אז בטח בימי בין המיצרים אי אפשר לדבר איתי בכלל... בטח כשעוברים ליד הבית שלי בחצות הלילה שומעים יללות ובכיות קורעות לב על חורבן בית המקדש...

ולא נותר לו אלא לקנא במדרגה שלי באבלות על בית המקדש...

עניתי לו: הוי הוי הוי... איך שאני מבין אותך... אין לך מושג עד כמה אני מכיר את המשפטים האלו מקרוב... בדיוק את המשפטים האלו שאתה אומר... גם אני הייתי אומר אותם פעם!!! תבין: אני יליד אזור הצפון... אי שם בקרית אתא... תמיד כשהיה מגיע ימי בין המיצרים והייתי מגיע לבית הכנסת... ובמקום לראות שאנשים יושבים ובוכים על חורבן בית המקדש... מה אני רואה?? אני רואה שכל אחד עסוק בלהתמקם עם השרפרף שהוא הביא איתו מהבית או שלא הביא... מאוד התאכזבתי!!! אמרתי לעצמי: בטח!!! אני גר בגולת קרית אתא... אנשים מנותקים לגמרי מכל רגש לבית המקדש... לכן זה נראה בהתאם... **אבל אי שם בירושלים עיר הקודש??** אתה יודע מה קורה ברגעים האלו בירושלים??

ואז ניסיתי לדמיין מה קורה הרגע בירושלים... דמינתי נגד עיני ילד ירושלמי שגרתי כזה... משכונת רמת שלמה או עזרת תורה... והנה הילד הזה מהלך כעת ליד חומות העיר העתיקה... לפתע הוא נעצר... מסתכל על חורבות ירושלים... והוא לא מסוגל להמשיך... הוא מתיישב על איזה סלע ופורץ בבכי תמרורים על חורבן בית המקדש... כן... ככה זה בירושלים!!! אבל אנחנו נעבאך... תקועים פה בכפר אתא עם כל היהודים הפשוטים שרק חושבים על הצום... פה הכל יבש...

ככה הייתי מרגיש מידי שנה... והנה!!! יום האחד האפרוח קיבל כנפיים... והתגרתי ויצאתי לעולם הגדול. הלכתי ללמוד בישיבה בירושלים ונשארתי שם בתשעה באב... ואני לא צריך לספר לך מה גיליתי!!! **ששום כלום!!!** התברר שסדנא דארעא חד הוא!!!! והיובש שהיה בבית הכנסת של ק. אתא בתשעה באב... לא פוסח גם על הבית כנסת הכי עתיק והכי מקומר עם האבן ירושלמית הכי שמורה... גם שם כל אחד עסוק בלהסתבך עם הספסל הנמוך ועם הקצב של הקינות... (אם כבר ההבדל היחיד שבצפון לכה"פ פוזלים לקייט שבכיוון ירושלים... ואילו בירושלים פוזלים לקייט שבצפון...) **אבל עדיין!!! עדיין הייתי מאוכזב...** חשבתי לעצמי... כן... הירושלמים האלו כנראה התרגלו לחומרות של העיר העירונית... כנראה שהם חיים כל הזמן בקניות בגאולה ובגשר המיתרים... אז הם שכחו לגמרי את מקום המקדש והכותל המערב... הם בקושי מגיעים לשם... וממילא הם כמעט ולא פוגשים את האבלות

עד ששנה אחת החלטתי להפסיק להיות מקורי... ויתרתי על הכותל...

מה כן עשיתי?? התחלתי להתבונן בנקודה עצמה!!! בקשר הנישואין שיש לי בתור יהודי עם הקב"ה... ואיך הקשר הזה אמור היה להיראות במצב מתוקן... ואיך תכל'ס זה נראה כעת... פתחתי קצת ספרי רמח"ל וכו' וכו' ובאותה שנה הרגשתי לראשונה בחיי שמשוה באמת זז אצלי!!! משהו התקדם אצלי בשייכות לחורבן בית המקדש. **עד כאן הסיפור שלי...**

כעת: איך אתה מסביר את התופעה הזו?? איך אתה מסביר לי את עצמך??? איך באמת יכול להיות שבן אדם שעוסק כל הזמן בענייני הקודש והמקדש נשאר אותו דבר בייחס לאבלות על חורבן??

יש לי בזה שתי תובנות שחשובות לעבודת ה' באופן כללי:

אחת: מהתובנה הראשונה... שהיא קצת יותר עמוקה... העניין כך:

חיבור אמיתי לנושא יכול להגיע רק מחיבור לנקודה הפנימית **עצמה!!!** כל זמן שאתה מסתובב **סביב** הנקודה ואתה לא נוגע בנקודה עצמה... גם אם תסתובב סביבה בשיא העוצמה... זה אפילו **לא מתחיל...**

לדוגמא: לפניך שני יהודים ביום כיפור... אחד קנה את הפתיחה של ארון הקודש בעילה **בחמישים אלף שקל!!!** וזה שיושב לצידו... באותה שעה ישב עם עצמו והצליח לנגוע בעוד נקודה פנימית בחיפוש דרכיו לשוב אל ה'... מי פעל כעת יותר?? ללא ספק זה שעשה כעת חשבון הנפש עשה דבר הרבה יותר משמעותי מזה שתרם חמישים אלף שקל!!! לא! לא! שלא תבין לא נכון!!! אני לא מזלזל בפתיחה של נעילה... וגם א"א לזלזל בתרומה כזו מכובדת... אבל סו"ס זו לא **הנקודה** של יום כיפור!!! זה **סביב הנקודה!!!** הנקודה של יום כיפור זה לשוב אל ה'... כל תזוזה של התקדמות בתשובה ביום כיפור... שווה בלי שום פרופורציות לכפרות הכי מהודרות עם התרנגולים הכי לבנים באשמורת הבוקר עם שחיטה במקום ולעניים הכי מהוגנים... כי סו"ס כפרות עם כל החשיבות שלהם זה עדיין **סביב הנקודה** ואילו התשובה בעצמה זו **ההנקודה עצמה!!!** וככה זה לאורך כל הדרך... כל נקודה ביהדות מוקפת בהמון המון דברים **סביבתיים...** בראש השנה יש תשליך וסימנים וקברי צדיקים וסליחות ומקום טוב בבית הכנסת ושליח ציבור טוב ופיוטים ויוצרות וקיסל והכל חשוב... אבל תכל'ס...

כל מה שהזכרתי כאן הכל עדיין **סביב הנקודה** ששמה קבלת עול מלכות שמים!!! והחכמה היא תמיד לזהות ולהצביע על הנקודה! ולזכור מה סביב הנקודה ומה הנקודה עצמה!!! ולהשתדל תמיד להתמקד בעיקר בנקודה ולדגור עליה... וככל שיש יותר מידי הרבה דברים סביב הנקודה... ככה יותר קשה לזהות ולהתמקד בנקודה... ובכן: מהי הההנקודה של אבילות על החורבן?? קשר של נישואין עם ה'!!! אני כביכול אשתו של הקב"ה... ופעם היה בינינו קשר מדהים... עד שהגיעו כמה חתולים שחורים והקשר הטוב הפסיק... ונפרדנו...

על החורבן... ואז התחלתי במסע של ניסיונות להתקרב באמת למקום המקדש!!! הייתי מגיע לכותל המערבי ומבלה שם ימים ולילות... חודשים שלימים הייתי נוסע לכותל ויושב שם שעות ע"ג שעות... הייתי מסתכל על הכותל... מתחבר... כבר הספקתי להכיר את כל צוות הניקיון והאבטחה שם... הספקתי אפילו להכיר את כל הטיפוסים שלא כדאי להתקרב אליהם שם... שבתות שלמות הייתי מתפלל בכותל... ישן בשיבת פורת יוסף העתיקה ואפילו בעטרת כהנים שבתתי... העיקר להתחבר למקום המקדש... קיוויתי שיצא לי מזה משהו... שאני ארגיש עוד קצת יותר מחובר... **ובסופו של דבר אני אומר לך עם יד על הלב!!! שאחרי כל הקירבה הפיזית הגדולה שהספקתי לשהות במחיצת מקום המקדש... הרי תכל'ס... בשלושת השבועות ובימי בין המיצרים מצאתי את עצמי במצב זהה!!!!!! אני- איש הכותל וירושלים... והיהודי הפשוט מק. אתא וגם מירושלים, נמצאים באותו מקום בדיוק!!** שנינו מסתובבים בתשעה באב עם כפכפים ומחפשים אוכל... שנינו צריכים לעמוד כדי להתחבר למשהו פנימי שקוראים לו בית המקדש... כל השעות הרבות שצברתי אי שם בכותל לא הצליחו להזיז בי משהו אמיתי... ולגרום לי לחיבור יותר גדול לבית המקדש מאשר היהודי שכבר שנתיים לא דרך בכותל... **ואגב: אני רוצה לעצור פה לרגע ולהבהיר: כן!! שלא תטעה לרגע:** אם פעם היה נדמה לך לרגע שמי שהולך הרבה לכותל... **בגלל זה יש לו רגש יותר גדול לגלות השכינה, תשכח מזה!!! אין לזה שום קשר!!** (מה כן?? יש אנשים שיש להם באמת רגש גדול לגלות השכינה, **ובגלל זה** הם מגיעים לכותל, לא הכותל הוא זה עשה להם את הרגש לגלות השכינה, אלא ההיפך הגמור, הרגש הזה התבשל אצלם אי שם רחוק... ובגלל זה הם הגיעו לכותל... עיין ערך הגאון בעל המחשבה ר' משה שפירא זיע"א, שאת הקשר שלו בפנימיות גלות השכינה, הוא קיבל אי שם בביתו... ומשם הוא הגיע לכותל כל בוקר... הבנת את החילוק? זה הבדל עצום!!! יש הבדל עצום בין אדם שהרגש שלו לגלות השכינה **הביא אותו לכותל...** לבין אדם **שהכחל הביא אותו** לרגש לגלות השכינה... הלאה!!! לא גמרתי את הסיפור האישי שלי... כשראיתי שהקירבה הפיזית למקום המקדש לא עושה אותי יותר מחובר... אז הגעתי למסקנה שהחיבור העמוק ביותר זה התורה הקדושה בעצמה... צריך להתחיל ללמוד קדשים... ללמוד את כל הלכות העבודה... ואז התחיל פרק חדש בחיי... שהתחלתי ללמוד רמב"ם עבודה וקרבת וסדר קדשים... וב"ה עשיתי בזה חיל... ובאמת כתוצאה מהדחף הזה יש לי את כל הידע המינימלי בנושא של קדשים וטהרות ואני כותב על זה... ומצליח לרגש את הקוראים וגם את עצמי... **אבל תכל'ס!! לא תאמין!** למרבה האבסורד בשורה התחתונה ובסופו של דבר... עדיין שום דבר לא זז אצלי בייחס לרגש האמיתי והפנימי לגלות השכינה!!!!!!

בליל תשעה באב אתה ואני נמצאים באותו מקום בדיוק!!!!

שנינו לא יודעים איך לאכול את הימים האלו... ואל תחשוב לרגע שאני נמצא במצב יותר מרומם ממך בימים אלו... (כמובן שאני לא משלים עם זה... אני עובד על זה... אבל בדיוק כמון... סו"ס גם אתה עובד על זה...) כל ההתעסקות בנושא וכל השעות שצברתי בכותל ובמקום המקדש... כל זה לא הביא אותי לאחוז במקום יותר מרומם ממך ביחס לאבלות על בית המקדש!!!

טלפון... אי אפשר להיפגש כמעט בחיים... אני שואל אותך: האם הקשר שלהם היה פחות מהיום?? **ברור שהרבה יותר!!!!** ולמה???

כי פעם... (בא נגיד את זה ככה) היות וטכנית!!!! לא היה להם את האפשרות להגיע לקירבה הפיזית... הם לא יכלו להיפגש... ולא יכלו לפטפט בטלפון... אז בן אדם בעל כרחו **הוכרח להיאחז בקשר פנימי יותר! עמוק יותר!** ממילא הקירבה הייתה ברובד יותר עמוק של געגועים ומכנה משותף וחיוך חזק משותף שזה מה שהשאיר לו את הקשר המשפחתי... **אבל אנחנו???** היות ולנו יש אפשרות פיזית להיפגש... הדרכים הקלות האלו גנבו את ההצגה... אנחנו מדברים המון בטלפון ונפגשים כל הזמן... והקשר תמיד נשאר שטחי וחסר תוכן עמוק!! ולכן הוא חייב תמיד להתרענן כל פעם מחדש!!!! אנחנו צריכים לעמוד מאוד קרוב אחד לשני כדי שהעדשה של המצלמה תתפוס את כלו ורק ככה נרגיש קרובים... **פעם לא היו צריכים להגיע לזה!!!!** כי הקשר הנפשי היה מספיק עמוק כדי להרגיש קשורים במרחק יבשות ובאפס מפגשים... **אי לכך ובהתאם לזאת: אין מנוס!!!! ואין פתרונות אחרים!!** קשר אמיתי מוכרח להגיע רק דרך עומק!! אתה רוצה להרגיש קשור ומחובר לאבילות על החורבן? רק דרך עומק של חשיבה והתבוננות שתעורר את הלב הרדום... רק שם מחכה לך החיבור האמיתי... כל חיבור אחר... כל סיפור מרגש... כל הליכה נוספת לכותל... היא לא באמת מוסיפה חיבור אמיתי... היא אמנם יכולה לשמש כחיבור נקודתי כמו למתג חשמלי... (זה בהחלט גם משהו... בטח יותר טוב מכלום) אבל בשניה שהסתיים השיר המרגש או הביקור הנקודתי... הכל שוב נעלם... ושוב צריך לגבש ולעורר אותו מחדש... **לא יעזור!!!! לא נמלט מלחזור לתוך העשר מילימטר פנימה!!!!** כן... הרבה יותר קל לנסוע אלפי קילומטר לאמריקה... מאשר לחזור עשר מילימטר פנימה לתוך הלב... בדורנו זו ממש ההגדרה!!! אנחנו מוכנים לכרכר סחור סחור סביב הנקודה... מוכנים להשקיע המון אנרגיות ברובד החיצוני... הטכני... הפיזי... המוחשי... עם הרבה צבע וססגוניות ובלבד שלא להעזי לחזור קצת פנימה ולהתגנב בשקט בשקט לתוך הלב!!!! אנחנו מוכנים לטוס עד אירופה כדי להתפלל... ובלבד שלא להיפגש עם רחמנא שמה בסה"כ הוא בעיניי???

ליבא בעיניי!!!! והלב נמצא פה בין שתי הידיים שלך... נישא לבבנו אל כפים אל א-ל בשמים...

גיאוגרפית!! אני כעת עומד במרחק של בסה"כ עשר סנטימטר מהלב שלנו!!! ואילו הרופא לב מאמריקה הוא רחוק כעת אלפי ק"מ מהלב של החולה הזה... **אבל מאידך גיסא!!!** סו"ס לחזור פנימה לתוך העשר מילימטר האלו זה כ"כ מסובך... שאני רחוק מזה שנות אור... ודווקא הרופא הזה שפיזית רחוק מכאן אלפי קילומטרים... דווקא הוא הרבה יותר קרוב לשם מאשר אני... **הבנת את המשל???**

אם אתה גר בירושלים... אתה קרוב **פיזית** למקום המקדש!!!! אבל סבא שלך שהרגיש באמת קרוב משפחה של הרבש"ע... ובאמת היה איכפת לו גלות השכינה... אז אמנם פיזית הוא לא היה קרוב... אבל הקירבה אצלו הגיעה מהעשר סנטימטר פנימה- מתוך תוך הלב שלו!!! ושם נמצאת הקירבה האמיתית!!!! אתה יכול לחבק את הכותל בשתי הידיים כמו שתחבק חולה לב ותהיה הכי קרוב ללב פיזית שלו... אבל לחזור פנימה...???

לתוך הלב!!!! שם נמצאת הקירבה האמיתית!!!!

וכל זמן שאנחנו לא יודעים לחזור פנימה... אנחנו נשארים הכי רחוקים... **ולמרבה האבסורד את החדירה העמוקה פנימה... את זה אנחנו מאוד מתקשים לעשות בדורנו אנו...** אנחנו מוכנים להתקרב קירבה פיזית הכי קרובה... ואילו לחזור טיפה לתוך הלב... בזה אנחנו חלשים מאוד... אנחנו צריכים את **המוע הפיזי** באבני הכותל... אנחנו צריכים עם הציון של הצדיק... אנחנו צריכים לכרכר ולערבב ולעשות כל היום ונדלים סביב גדולי ישראל לצלם איתם ולרקוד מולם ולקפץ סביבם וכל זה בשביל להרגיש איזה שייכות לגדלות שלהם... **כשאין קשר פנימי ועמוק ונפשי!! נאלצים להשתמש בתחליפים של חושים פיזיים ממשיים!!!!**

מי צריך למשש את הידיים של עשוי בשביל **להרגיש** אותו???

יצחק אבינו שלא מרגיש שזה באמת עשוי... יצחק ביום יום לא היה צריך למשש את עשוי... מתי הוא הרגיש צורך למשש אותו???

כשהוא מרגיש שזה לא בדיוק הוא... ובצדק... כאן הוא צריך למשש... גש נא ואמושך האתה זה בני אם לא... **מתי צריך למשש ולחוש חזק חזק???** כשלא באמת מרגישים!!!!

יהודי פעם היה מרגיש את הקשר לאבא שבשמים... ממילא הוא היה יכול לשבת ולמרר בבכי על חורבן בית המקדש... אבל היום בשביל להתרגש... אתה צריך **למשש את הרגשות**... אתה צריך לסחוט אותם בכח... אתה צריך לאחוז חזק חזק את האבנים של הכותל ורק אז אתה מסוגל להרגיש שייכות... אתה צריך לשיר איזה שיר נורא נורא מרגש על בית המקדש... או לכתוב או יותר נכון לקרא איזה תיאור מאוד מאוד מרטיט על בית המקדש... ורק אז אתה מרגיש את השייכות לזה...

הצורך במישוש הזה נובע רק מחוסר חיבור!!

ומאז יש בינינו געגועים עצומים לחזור אחד לשני!!!! זו הנקודה פחות או יותר!!!! עכשיו: את הנקודה הזו עצמה אפשר עוד יותר להעמיק ולהרגיש ולהפנים... אפשר גם להגיד את זה קצת אחרת... אבל עדיין זו הנקודה!!!! עכשיו: **סביב הנקודה** הזו יש כל מיני דברים... יש כותל המערבי... ויש התרפקות על עבודת הקרבנות שזה דבר מאוד אמיתי וכנה... ויש לזה חשיבות בפני עצמה כן... אבל עדיין!! בייחס לסוגיה של גלות השכינה זה **סביב הנקודה!!** סו"ס הנקודה כעת זה הקשר הפנימי שלנו עם ה'!!! והכותל היה אחד מד' הכתלים **שבתוכם** נוצר קשר!!! אתה יכול להגיע לכותל יומם ולילה וכל הזמן להסתובב **סביב הנקודה**... אנחנו מעדיפים ללכת סחור סחור... להקיף את הנקודה מכל הכיוונים שלה... להשקיע מסביב לה אינספור אנרגיות. העיקר שלא לנגוע בנקודה עצמה... אני מוכן ללכת לכותל... מוכן לגור בירושלים... מוכן לקרא ספרים על בית המקדש ולהתחבר לחורבן... ותכל'ס... להישאר באותו מקום... (קצת מפחיד לומר אבל לפעמים גם מנהיג האבלות הם גם סביב הנקודה!!! אתה יכול להיות עסוק בלא לשמוע מוזיקה ולא להתקלח ולהחמיר באבלות ואפילו להתמלא בשנאת חיים על מי שמקל בזה... ותכל'ס... בנקודה עצמה של האבלות לא התחלת לנגוע!!!!)

והשוב לשים לב לנקודה הזו... כי יש לנו נטיה לטעות בזה!!!!

רק לשבר את האוזן: חידה תיאורתית לי אליך: שני אנשים הגיעו לחג השבועות!!! אחד הוציא לקראת שבועות ספר שלם על מגילת רות... והשני שמע שיחה על קבלת התורה... מי משניהם הגיע יותר מוכן לחג השבועות???

לא תאמין!! זה ששמע שיחה על חג השבועות... **ולמה???** כי מגילת רות לכשעצמה זה מאוד חשוב... אבל בייחס לחג השבועות זה עדיין **סביב הנקודה** של שבועות!!!! מי שהוציא ספר על מגילת רות זה ענק... אבל נקודתית בייחס לחג השבועות הוא הסתובב סביב הנקודה ואילו זה שהתחזק טיפ טיפה בקבלת עול תורה כבר נגע בנקודה יותר ממנו!!! (ושוב: בלי לזלזל בעצם העניין... אני מדבר נטו בייחס להכנה לחג שבועות... ודון מינה ומינה) הנקודה הזו באה בעיקר לידי ביטוי אצל נשים בתפקידם כאמהות... אשה לא יכולה להגיע בימים הנוראים להתפלל בבית הכנסת והיא מרגישה כ"כ רחוקה ומנותקת מאוירת הימים... אבל אם היא רק תתבונן קצת בתפקיד שלה היא תבין שלהתפלל בביהכ"ס זה מאוד יפה ומרגש... אבל בייחס לשליחות שלי זה **סביב הנקודה!!** ולא הנקודה עצמה! וכמו שבעלי לא צריך להרגיש נחות מול החבר שקנה פתיחה של נעילה בחמישים אלף שקל... כי כמה שזה גדול... זו לא הנקודה!!!! אותו דבר כאן...

אבל יש פה עוד נקודה... עוד יותר חשובה!!!!

התחברות אמיתית יכולה להגיע רק ואך ורק מעבודת הלב לעומק פנימה!!!! כל זמן שהחיבור נאחז ברובד חיצוני ושטחי... זה נשאר כל הזמן רחוק... **אני אתן לך משל שכבר נכתב פעם בגיליון זה:** מעשה באדם שהיה צריך לעבור ניתוח לב פתוח באמריקה!!! כאן בארץ ישראל לא היה רופא מספיק מוסמן שיכול לבצע את הניתוח המורכב הזה... תכל'ס... כעת הוא נמצא בארץ... ואני כעת עומד מולו... ונשאלת השאלה: מי כעת יותר קרוב **ללב שלו???** אני--- או הרופא מאמריקה???

מה התשובה???

פיזית!!

"למען לא נבוש..."

מושגים בסיסיים בהלכה.

כל העוסק בתורת הקרבנות... כאילו...

(המשך)

בשבוע שעבר התחלנו עם מעשה הקרבנות שכל העוסק בהם כאילו הקריב אותם... אבל!!! יש עוד משהו דומה!!!

החפץ חיים מביא בתחילת ספרו "תורה אור" את המדרש תנחומא: (פרשת צו סי' י"ד) "כל ורעה, כשהקב"ה מראה ליחזקאל את לורת הכנית מה הוא אומר: 'הגד את בית ישראל את הכנית ויכלמו מעונותיהם ומדדו את תכנית' אמר יחזקאל לפני הקב"ה: רבש"ע עד עכשיו אנו נתונים בגולה בארץ שונאינו ואתה אומר לי ליכך ולהודיע לישראל לורת הכנית וכתוב אותו לעיניהם וישמרו את כל צויותיו ואת כל חוקותיו וכי יוכלו הן לעשות? הניח להם עד שיעלו מן הגולה ואח"כ אני הולך ואומר להם, א"ל הקב"ה ליחזקאל: וכשכיל שני נתונים בגולה יהא בנין ביתי בטל, א"ל הקב"ה: גדול קרייתת בתורה ככנינה כך אמור להם ויתעסקו לקרות לורת הכנית בתורה וכשכר קרייתת שיתעסקו לקרות בה אני מעלה עליהם כאלו הם עוסקין בבנין הכנית.

כתוב כאן שמלבד העניין לעסוק במעשה הקרבנות שנחשב לו כאילו הוא מקריב קרבנות... הרי יש עוד משהו!!! יש עניין לעסוק בלימוד בנין בית המקדש ונחשב לו כאילו הוא בעצמו בונה ביהמ"ק... עכשיו: לכאורה לא מספיק מבואר כלפי מה הדברים אמורים?? האם זה נאמר דווקא ביחס לתבנית הבית של ספר יחזקאל שהוא למעשה בנין בית השלישי... או שזה נאמר גם ביחס למושכן ובית ראשון ובית שני?? ופשוט וברור שגם!!!! וההוכחה הפשוטה מתחילתה ועד סופה עוסקת בתיאור בית שני... ואם זה לא נפ"מ לעתיד... שהרי בית השלישי יראה אחרת... אז למה רבי הקדוש השאיר לנו כזו מסכת?? על כרחך שלימוד בנין בית המקדש כולל גם את בית שני... וגם את בנין בית ראשון שנעשה ע"י שלמה המלך שכתוב בספר מלכים א'... וכ"ש וכ"ש את מלאכת המשכן שזה ממש גופי תורה... ומלבד שזה גופי תורה... זה גם נחשב לעוסק בזה שהוא בונה את בית המקדש!!! כן... לא יזיק לכל אחד מאיתנו לדעת את המושגים הבסיסיים האלו... מרן ר' חיים קנייבסקי כתב ביאור על "ברייתא דמלאכת המשכן" וגם כתב ספר על רמב"ם בית הבחירה...

רק עוד הערה אחת שנכתבה כאן בגיליון זה כמה פעמים!!! מרן החפץ חיים מאוד עורר את כלל ישראל בכלל ואת הכהנים בפרט להתחיל לעסוק בקדשים כדי ששכיבנה ביהמ"ק יהיה מי שיעבור... משהו מה מרן הח"ח פנה בדבריו רק לאחיו הבהנים... אבל!!! שבט הלוי כולו צריכים לדעת שאליבא דאמת הם מחויבים להיכנס לנושא עוד יותר מהכהנים בעצמם!!! אין כאן המקום להיכנס להוכחות המוצקות... אבל עיקר העסק וההקפדה על עבודת הקרבנות עבר דרך הלויים... אמנם הכהן הוא העובד... מקבלה ואילך מצוות כהונה... אבל מי הוא זה שמתמודד מול אימורי מזבח ומול פסולי המקדשין ומי הוא זה שהוקר ודורש כל מי שהיב חטאות האם הוא חייב וכמה הוא חייב... זה תפקידו של הלוי!!! של השוער!!! של העומד בשער!!! אי לכך: לוויים תעוררו!!! פתאים יבנה המקדש ואיש הר הבית יעבור ואם הוא יראה אתכם ישנים הוא יחבוט בכם ללא רחם... וישאלו מה קול בעורף? קול בן לוי לוקה ובגדיו נשרפים שישן לו על משמרת... קומו!!!! לפני שיהיה מאוחר.

שלום לכם... לי קוראים שלוימי ולחבר שלי דוד... ואנחנו חברים טובים!!! אמנם אני בכלל שייך לשבט דן... ואני גר אי שם רחוק ב"לשם" במורדות הר שיריון הוא חרמון... ואנחנו מתגוררים במרחק של כמה דקות הליכה ממערת פמייאס (הקרא בלשוננו בנייאס)... ואילו חבר שלי דוד... הוא בכלל שייך לשבט נפתלי והוא מתגורר בבקעת גינוסר... אבל בכל זאת יש בינינו קשר טוב!!! נתחש מה הקשר?? שגם אנחנו וגם הם מגדלים פירות בחצר... יש לנו כרם של ענבים ולהם יש עצי דקל שיש בהם תמרים וכעת... כשהגיע שיא הקיץ... מתחיל עונת הביצור והקטיף והגיע הזמן להעלות את הביכורים לירושלים. ויש מסלול נסיעה קבוע לירושלים בתאריך הזה!!! שהתחנה הראשונה היא בנחלת דן בתאריך ראש חודש אב... זה מתחיל עם קבוצה יחסית קטנה משבט דן... כל מי שיש לו ביכורי ענבים... (אגב: אנחנו אמנם מגדלים גם תמרים... אבל התמרים שלנו לא חייבים בביכורים... כי זה תמרים שבהרים... ותמר שגדל בהר הוא גרוע ולא נחשב לביכורים... לעומת זאת אצל ידידי דוד זה בדיק הפוך... הם מביאים דווקא ביכורי תמרים כי הם גרים בשיא העמק ושם התמרים הכי משובחים... ואילו הענבים שגדלים אצלם הם גרועים ואין להם דין לביכורים... אז אנחנו מביאים ענבים והם תמרים) עכ"פ מתחילים ללכת בשיר ורנן... התהלכה מתחילה מהבנייאס!!! והתחנה השנייה היא כבר לקראת יום ב' באב בנחלת נפתלי על גדות הכנרת... ומשם אנחנו חברים!!! מידי שנה אנחנו נפגשים ביום ב' באב... אני- שלוימי מגיע מנחלת דן עם ביכורי הענבים שלנו... ואילו שלוימי ואבא שלו משבט נפתלי מצטרפים אלינו עם ביכורי התמרים שלהם... בתחנה השנייה של בקעת גינוסר...

עכשיו: כאן מתחילה ההפתעה הגדולה!! אתה יודע מה כ"כ מיוחד דווקא בעליה שלנו? זו הפלגה ימית!!!

בדרך כלל אלו שעולים לירושלים עם ביכורים הולכים בדרכים המקובלות... הדרכים הבדוקות מכל חשש טומאה... מה שנקרא כביש שש... אבל אנחנו... היות ואנחנו גרים על הציר של נהר הירדן!!! אז אצלנו יש אופציה נוספת... אחת הדרכים המומלצות שבדוקות מכל טומאה זה להגיע בהפלגה דרך נהר הירדן!!! אנחנו פשוט עושים שייט קייקים אחד ארוך... שמתחיל בנהר הבנייאס... משם הגענו לים סיבכי (מה שהתיישב היום ונקרא עמק החולה)... ומשם הגענו לכינרת... וכאן אנחנו אוחזים כעת!!! ובעזה"ש מחר על הבוקר אנחנו יוצאים מהכינרת דרך דגניה ושוב ממשיכים בנהר הירדן וכעת יש לנו באמת דרך ארוכה ומפותלת עד שבעזה"ש נגיע לכניסה לים המלח!!! שם אנחנו נחזיר את הסירות... (למי שיקבל אותם מאיתנו) ונעלה לירושלים דרך יריחו והגלגל... כן... אין לך מקום נקי מכל חשש טומאה כמו שייט בנהר... אפילו הספינה לא מקבלת טומאה... כי כל שבים טהור... (זו הסיבה שכל הנביאים התנבאו על שפת הנהר...) אל תשכח שעד לפני כמה שנים כשרצו לשנע את אפר החטאת שזה המוצר הסטרילי והרגיש מספר 1 באומה היהודית (שהוא נסמא אפילו בחמישי לטומאה... עוד יותר מקדשים שנפסלים ברביעי לטומאה)... והוא נצרך לאבטחה ומשמר טהרה הכי כבד שיש... הרי ההמלצה הכי טובה הייתה לשנע את אפר החטאת דרך הירדן... ככה היה עד מעשה שהיה... שבדיק שם היה מחדל רציני... ומאז יש גזירה מיוחדת שלא להעביר מי חטאת ואפר חטאת בירדן ובספינה... עכ"פ רק תראה עד כמה השייט דרך הירדן הוא המומלץ ביותר מבחינת טהרה!!! ממילא... אצלנו שזה ממש על הדרך... ואנחנו כבר צריכים לשכנע ביכורים שהם צריכים סטריליות של טהרה (ברמה של לכה"פ... שלא להיפסל בשלישי לטומאה)... אז אין לך עליה לירושלים יותר מומלץ משיט קייקים דרך הירדן... בפרט שכשעוברים בנהר הירדן... יש בזה סתם ככה חוויה רוחנית... כי אנחנו פוגשים שם הרבה יהודים מכלל ישראל שמנופפים לנו לשלום ומברכים אותנו... אמנם הירדן עצמו לכל ארכו שייך דווקא לשבט נפתלי... אבל היות והוא חוצה את אורכה של ארץ ישראל אז לכל השבטים יש רשות להשתמש על שפתו... ותכל'ס יצאנו הבוקר לדרך... והנה אנחנו עוברים כעת בבקעת גינוסר... ואנחנו רואים המון המון סוכות!!! דוד הסביר לי שזה נקרא "סוכות גינוסר"!!! סוף סוף כעת אנחנו בעיצומו של הדאצ'ל... וכלל ישראל מגיעים בהמוניהם לכאן לאכול מפריה ולשבוע מטובה של ארץ זבת חלב ודבש מהפירות המתוקים של גינוסר... יהודים מגיעים לכאן ובונים סוכות על שפת הכינרת ויושבים ועוסקים בתורה... ומידי בוקר האמא והילדות והילדות וקוטפות פירות לפי הסיכום והתשלום מול בעלי הפרדסים ומביאים לארוחת בוקר צהרים וערב...

ואחת הבעיות הנה... שאותם יהודים שאם הם כבר באו לכאן בשביל לאכול מפירות ארץ ישראל... הם משתוקקים גם לזכות לקיים מצות תרומות ומעשרות!!! והיו פה כבר חסידים ואנשי מעשה שהתחכמו ובנו סוכות מיוחדות שיש להם צורת הפתח לכל השיטות כדי להתחייב במעשר... שיהיה בזה משום "ראיית פני הבית" אבל תכל'ס... עם כל הרצון הטוב בסופו של דבר חכמים לא החשיבו את זה כ"ראיית פני הבית"... כי סו"ס זה עראי... הם אמנם בודאי חייבים מתור"ם מדרבנן... אבל מדאורייתא יש כמה וכמה סיבות שהם פטורים... (בין הייתר בגלל שהם לא בעלי השדה אלא לוקחים...)

טוב... נחזור לעניינינו... והנה כעת הגענו לקצה הכנרת ונכנסו שוב לנהר הירדן... אני רוצה שתבינו: אנחנו נמצאים במקום מאוד איסטראטגי!!! מצד ימין שלנו זה ארץ ישראל!!! ומצד שמאל זה כבר עבר הירדן!!! אז כעת!!! מצד ימין שלנו... מי שאתה רואה ע"פ רוב זה יהודים משבט גד... ואילו מצד שמאל מי שרואה אותנו... אז נכון לעכשיו... לשעות הבוקר זה עדיין יהודים משבט יששכר... אבל בשלוש ארבע שעות הקרובות זה כבר יתחלף לשבט מנשה... וגם הם ברגע שהם רק רואים אותנו... הם מריעים לנו ומחזקים את ידינו ומרעיפים עלינו ברכות... יש יהודים שמסמנים לנו לעצור... כן... מה??? אנא... אתם הולכים לבית המקדש... תתפללו על אביגיל בת שלומציון... ועל שלום בן עמינדב... לקראת סוף היום הגענו לעמק סוכות... ושם קיבל את פנינו אחד משבט מנשה והעברתי לו את החבילה... איזה חבילה??? אה... שכחתי לספר שכשיצאנו לפני שלושה ימים מנהר הבנייאס לכיוון ירושלים... מצד שמאל שלנו זה הרי הבשן שזה שייך לחצי שבט המנשה שגרים בעבר הירדן מזרח... ואז ניגש אלי אחד משבט מנשה וביקש טובה... האם אני יכול להעביר איתכם על הדרך חבילה בשביל הבן דוד שלי שגר בחצי שבט המנשה שגרים בתוך ארץ ישראל... אני דווקא הסכמתי בשמחה... אבל דווקא אבא שלי לא מיהר להתלהב... הוא שאל בחשדנות... מה יש בחבילה??

מגילת איכה!!! אבא עשה פרצון... מגילת איכה זה כתבי הקודש... וכתבי הקודש מטמאים את הידים ואני פה בספינה עם ביכורים שזה עלול לטמאות אותם... אותו אחד שמע... אה... ככה?? זה הבעיה?? אז לא צריך מגילת איכה... במקום זה אני אתן לכם מגילת אסתר... זה בסדר??? אוהו... אבא הסכים בשמחה... אבא שלנו סובר כמו ר"ם שאסתר אינה מטמאה את הידים... נו... מצוין... אני הייתי השומר חנינם של מגילת אסתר לאורך כל הדרך!!! והנה... כעת סו"ס נפגשנו איתו... והשלמתי את שמירתי ומסרתי לו את מגילת אסתר... כן... כשביהמ"ק קיים הכל פתוח בתשעה באב... אתה יכול לעסוק במגילת איכה... ובאותה מידה ללמוד בעיון מגילת אסתר... סו"ס אל תשכח... גם במגילת איכה יש פסוק: "חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו..."

עכ"פ הגענו כעת לאזור של פנואל... מעבר יבוק... כן... כאן יעקב אבינו הגיע לארץ ישראל... וגם אנחנו חונים כאן... על שפת הירדן... לאסוף כוחות לקראת עוד יום של עליית הביכורים לירושלים... בשעה 3 לפנות בוקר... התעוררתי... טבלתי במי הירדן והתחלתי לעסוק בתורה... ההמשך יבא בהזדמנות...

מה העניין בסיבוב שערים... (המשך...)

העיר ירושלים חייבת חומה! החומה הזו חייבת להיבנות בהרמוניה!!! **רק בהרמוניה!!!** כלומר: אי אפשר שמישהו אחד יבנה את כל החומה... צריך שכולם יבנו יחד יתייחסו... כל אחד במקומו הוא יבנה חלק מסוים מהחומה... **ואגב: ממש בקצרה** למה באמת מוכרחים שהחומה תבנה בהרמוניה?? **יש פה שיקול בטחוני טכני ופשוט:** כי אם אנחנו נבנה חומה לאט לאט כמו שבונים בניין... קומה ועוד קומה... הרי הרבה לפני שתיים לבנות את החומה... יבואו האויבים (שבדיוק שבילים בית את החומה) והרי הם מודים לא רוצים שתהיה חומה והם יזדרזו מאוד להרוס אותה לפני שיהיה להם מאוחר... **וממילא הטקטיקה של בניית חומה!!!** שאתה חייב להתחיל ולסיים אותה עוד לפני שהאויב מתעשת... ובשביל זה אתה מוכרח את ההפקט של **הבנת אחת!!!** של הצבת העובדות בשטח שהנה **בנת אחת נבנה כאן חומה!!!** (הנושא הזה הורחב בשנה שעברה...) ובכן: בשביל זה צריך שכל כלל ישראל!!! לכל גווינים ולכל משפחותיהם... כולם יבואו ויושיטו יד וכאיש אחד בלב אחד... הנה... בנינו את החומה... (עיי"ש בנחמיה ותראה שיהי רוח הדברים...) וזה מה שבאמת קרה... הייתה חלוקת עבודה ברוחה... כל קבוצה בכלל ישראל קיבלה חלק מסוים בבניית של החומה... וכל קבוצה וכל עיר וכל שבט בישראל יבנו חלק אחד!!! אגף אחד!!! שער אחד!!! מקטע אחד!!! שכמובן התחבר למקטע השני... והשני לשלישי עד שנוצר רצף של מעגל סגור של חומה אימיתנית גבוהה ושומרה שנבנתה ע"י כולם כאחד... **ומעתה:** כל חלק חומה לכשעצמו... הוא כלום!!! כי החומה חייבת להיות מעגל טבעתי סגור מכל עבר!!! כל זמן שלא סגרו את המעגל!!! כל זמן שיש קטע הכי קטן שהוא לא סגור... זה סתם גדר אבנים... לא עשינו כלום... לא צריך יותר מפירצה אחת בחומה שהיא קוראת לאויב והוא יכול לבקוע דרכה...

ממילא כל אחד!!! כל אחד שהשלים חלק בחומה... יש לו חלק בהכל!!!

כי בלעדיו... הרי הקטע הזה היה נשאר פרוץ ולא היה לנו חומה... עד כאן הסיפור הקטן!!! עד כאן פייחם לחומה הגשמית של ירושלים של מטה!!! אבל אל תשכח... שיש ירושלים של מעלה!!! וירושלים של מעלה גם צריך לבנות חומה... **הושענא "אום אני חומה" הושענא!!!** כלל ישראל בונה גם **ובעיקר** את ירושלים של מעלה ואנחנו בונים את ירושלים של מעלה באמצעות חומות רוחניים בעבודת ה'... ולכל קהילה ולכל שבט בכלל ישראל יש את חלק היחודי והפרטי שלו בחומה... כן... אני ליטאי... **אני חומה!!!** אני בדרך שלי ובעבודת ה' שלי בונה חומה... יש לי את המקטע שלי ואת החלק שלי בחומת ירושלים שאף אחד לא יכול לקחת לי אותו... **אבל!!!** יש מקום מסוים שבו אני מסיים את חלקי בחומה... וכעת מגיע החלק של החבר שלי מהקהילה השנייה... שגם הוא יהודי... וגם הוא קיבל זכות לבנות חלק אחר בחומה... את החלק שאני לא בונה!!! **יש לו את המקטע שלו!!!** יש לו את הזוית היחודית שלו בעבודת ה'... ואת שער הצאן או הדגים שהוא צריך לבנות... ואת זה הוא בונה **ולא אני!!!** כי גם לי יש קטע בחומה שאני בונה **ולא הוא!!!**

וגם המקטע שלו מסתיים בשלב מסוים... ואז מתחיל המקטע הבא... של עוד קהילת קודש בכלל ישראל... וכן הלאה וכן הלאה... כל קהילה וכל חסידיה וכל מסלול בעבודת ה'... כל אחד בדרך שלו בעבודת ה' בונה חלק מסוים בחומה... ובי"ה כלל ישראל בשלל צבעיו... בונה את חלקו ב"אום אני חומה" **וככה ביחד!!!** כלל ישראל מצליחים לבנות חומה!!! **ורק ביחד!!!** כי אני האשכנזי בונה את החומה רק מצד מערב... כי זו הרוח שלי... זה המיקום שלי... אבל מי יבנה את החומה מצד מזרח?? כאן צריך את בני עדות המזרח... את החלק הזה בחומה הרוחנית רק הם יכולים ויודעים איך לבנות... וכן הלאה וכן הלאה... (כמובן על דרך משל... אל תתפס על הרוחות)... **וכאן מתחיל הסיפור הגדול!!! סו"ס הסתיימה המלאכה... והחומה כבר בנויה...**

וכעת כל אחד מרגיש שאני!!! **אני בניתי את החומה!!! ובצדק!!!**

כן... נכון... אתה בנית את החומה... בלעדך לא הייתה חומה...

נו... אם אני בניתי את החומה... אז אולי **רק אני בניתי אותה???**

לא!!! לא אדוני!!! טוב ציון והקפיוה סיפרו מגדליה!!!

דוד המלך קורא לך לספור דחוף ונחמיה בן חכליה מוכן לצורך העניין להיות גם המדריך... בא... בא נעשה מידי פעם סיבוב שערים... חשוב מידי פעם לעשות סיור מעגלי ולסרוק ככה מרחוק את כוככל החומה... ואז תגלה שחוף ממך **יש עוד כמה אנשים** שבנו את החומה!!! **וזה לא סתירה!!!** נכון שאתה בנית את החלק שלך... וכל החלק הזה לא היה לנו חומה... אבל זה לא סתירה שיש מקום לעוד כמה אנשים שבנו כל אחד את החלק שלו... שגם להם נזקף החלק שלהם מהחומה... שאם הם לא היו עושים את חלקם לא היה לנו חומה... בדיוק כמורך...

והסיבוב שערים הזה... והספור הזה מאוד מאוד חשוב לדוד המלך ולבני קורח ולנחמיה... הם רואים בספור הזה חשיבות עליונה... שיתוו!!! שיתו לבכם לחילה!!! מה? מה? מה? מה? הדחף הגדול ל"טובו ציון והקפיוה"? **מה היא הלחץ?** למה לא נושא כי"ס חשוב ומחות? **אתה יודע למה???** **כי להזכיר: למה בית שני נחרב?? בגלל שנאת שמים!!!**

מה פירוש שנאת חייבים?? פשוט מאוד... זה שבנה את שער הדגים נתקע שם!!! מצידו יש רק שער אחד... שער הדגים!! חוף משער הדגים אין כלום... אבל ההלל... להזכיר שיש גם שער הסוסים!!! מה... מה זה בכלל?? אין כזה דבר... מעולם לא שמעתי על שער הסוסים... טוב... הולכים לשער הסוסים... ושם יושב זה שנוכל בשער הסוסים ומבחינתו שם מתחיל ונגמר ירושלים... חוף משער הסוסים אין כלום...

ברגע שכל אחד נתקע במצד שלו ובשער שלו... ולא איכפת לו מה קורה בשער השני...

מה הפתא שחומת ירושלים נבצרה!!! האויב לא צריך יותר משער אחד בשביל להיכנס... אם אתה לא מכיר בחומת ירושלים נבצרה אחת של שמירה... אם אתה חושב שהכל מתחיל ונגמר בחצר הקודש שלך ובשער הפרטי שלך... אז אל תתפלא אם יבא צר ואויב בשערי ירושלים... כן... האויב יגיח אליך משערים אחרים שאתה מתעלם מהם ולא מכיר בהם כחלק מ"אום אני חומה" "א' ב' של שמירה על חומה זה להבין שיש כמה שערים... ולכל שער יש את החלק הקריטי שלו בשמירה על כולנו!!! ואם אתה שומר רק על שער אחד... ומבחינתך השער השני לא קיים... תמשיך להירדם שם בשמירה... כל הגנבים נכנסו בדלת השנייה... **זו הסיבה של"כ חשוב לעשות סיבוב שערים!!!** סובו ציון והקפיוה... סיפרו מגדליה... תשזפו את העין ותכירו שיש דרכים שונות בעבודת ה'... תפגשו מידי פעם את הדרך השונה בעבודת ה' ותדעו שהיא קיימת... תדעו שיש עוד שער וחומה

לירושלים... זה אמנם לא השער שלי... אבל שיתו לבכם לחילה!!! לפחות תדעו שיש כזה דבר!!!

היה לי חלום לעשות סוג של סיבוב שערים... ולקראת ימי בין המיצרים לעשות כאן בגיליון הזה כמין סיור כללי על כל מגוון הקהילות השונות בכלל ישראל... ולסרוק במאמר אחד או שתיים את כל גווי **"אום אני חומה"** של כלל ישראל... לצעוד לאורך החומה... ולשוזף את העין על כל אחד מהקהילות עם ישראל... על כל בית כנסת ליצאי סוריה או פרס או עירק... על כל ענף נוסף שיצא מתורת החסידות... ועל כל שביל ואורח שיצא מתנועת המוסר... ועל כל קהילות קודש ששומרים על כלל ישראל מכל גווי הקשת של כלל ישראל... **זה יכול להיות סיבוב שערים כל כך מרתק!!!** לראות איך שכל אחד בדרכו הוא... בונה חלק ונדבך בחומה הכללית... איך שכל אחד במגדל הפרטי שלו משמש חלק בלתי נפרד מהחומה... ובכן... היה לי חלום לכתוב כזה מאמר וכבר התחלתי... אבל אתה מבין לבד למה סרבה לא עשיתי את זה... כי לדאבוננו הרב יש בינינו עדיין קצת שנאת חינם... (לא הרבה...) ורק זה חסר לי שאני אכתוב כאן על שער הסוסים... פתאום יצא לי איזה כריש משער הדגים... ויעשה לי נו נו נו... מה זה בכלל סוסים?? ואז יגיע תורו של הסוס לפתוח את פיו על הדג... אז אני לא מחפש להעיר את הדוב... לא את הדג ולא את הסוס...

אבל מי שרוצה... מוזמן לצאת באופן עצמאי לספור... אל תשכח... אוטוטו אנחנו יוצאים לבין הזמנים ונאנחנו כבר יוצאים לנופש... מחליפים אוירה... פוגשים אנשים שונים... ומתפללים כבר בבית כנסת שונה... **אז לא להיבהל!!!** אתה לא חייב להגיע ברוח קרבת ולסנן כל הזמן ביקורת מתחת השפם ולהכריז שאתה לא אוהב מזה ומזה... מה קרה?? משהו מאיים עליך?? לא!! תרגע!!! מותר לך לסייר ולדעת שיש עוד כמה שערים בעבודת ה'... זה לא אומר שמורידים אותך מפיסוג הארמון שלך... אבל כן נדרש ממך לדעת שאום אני חומה נזקף לעוד כמה יהודים שחובתי לאהוב אותם ולהכיר בהם!! לא זיק לליטאי ליפול לצידי בחצור הגלילית ולשהות במחיצתם של חובשי ספודיק ולגלות שיש שער כזה בחומת היהדות... וגם ממש ממש לא זיק לחסיד ליפול לקייט ברכסים ולגלות שיש גם לליטאים חלק בחומה... ולשנים כאחד אני מאחל לכם עם כל הלב... הלואי... הלואי וה' נחית אתכם באחת השבתות באיזה עכו או נהריה... לא יערה... ולא תהיה לכם ברירה ואתם תאלצו להתפלל בבית כנסת ספרדי בשבת!!! הוי הוי... הלואי וזה יקרה!!! כן... לא זיק לכם בכלל לפגוש לראשונה את החומה הרוחנית היחודית שרק בני עדות המזרח יודעים לבנות אותה לקב"ח... כן... בשלב מסוים יצאו לך קרנים... סו"ס הספרדים לא ממהרים לשום מקום בתפילה וממילא הקצב נראה בהתאם... אבל לפחות תצא משם עם הכרה שיש גם כזו חומה!! והיהדות לא נגמרת בספסל האחרון בביהכ"ס שלך...

אני מוכרח לסיים בחויה אישית מתוקה שעוברת עלי בשבוע האחרון:

בתקופה האחרונה יצא לי לכתוב כמה מאמרים בנושאים רגישים... אם זה בסוגיה של אשכנזים וספרדים ואם זה בנושא של התבטלות והתקשרות לצידיקים... וכל פעם שעוררתי נושא כזה ידעתי מראש שהולכים להגיע פה ושם תגובות... וכפזי באמת מגיעים קצת תגובות... אחד דווקא מתלהב מאוד... והשני מתעצבן מאוד... אבל נו... בסיייד... **אבל השבוע האחרון קבלתי עעעעליהוס!!!** מכול של טלפונים מכל הכיוונים... מנדדים פלוס... במייל... תא קולי... **מה קרה?? מה עשיתי??** כתבתי בטעות במדור הלכה בקרוב ממש למעשה **שעצם כשעורה מטמא באוהלה!!!** אוה אוה... אל תשאל... כולם התנפלו עלי... השתגעתי?? כשעורה מטמא באוהלה?? מה... אתה לא יודע משנה מפורשת?? **כן... טייער יידן: אשריכם ישראל!!! טעיתו טעיתו טעיתו!!!** עצם כשעורה לא מטמא באוהל... זו טעות גסה... ואיתי תלין "פדיחתי" עצם כשעורה מטמא רק במגע ובמשא... אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים... **אבל מה למדתי מכל זה???** שבסופו של דבר אם אני חומה!!! כלל ישראל בסופו של דבר מאוחדים סביב אותה... סביב עצם כשעורה... וסביב גזירת תקרה וסביב "אי עביד מהני או לא..." אתה יכול לדבר על אשכנזים וספרדים ונו... פה ושם משהו ירים עלי צעקות מהחומה שלו... אני יכול לדבר על הניגודים הכי עדינים בין החסידים והליטאים... ופה ושם משהו יבעט בי מהשער שלו... (ואגב: הם צודקים... אני לא מתנער מאחריות...) אבל אם אני חלילה וחס איני להגיד בדרך אגב שעצם כשעורה מטמא באוהלה... אום אני חומה!!! כלל ישראל ידעו ועלי החומה כאיש אחד כלב אחד... ויתנפלו עלי בזעם... איך אתה מעיז להגיד שעצם כשעורה מטמא באוהלה?? **הנה... כאן כלל ישראל מאוחדים!!! סביב התורה הקדושה!!!**

רגע... בעצם מי אמר לך בכלל שעם ישראל לא מאוחדים?? **אתה יודע מי? מי** שלא יודע בכלל מה זה עצם כשעורה... אותו אחד שלא יודע מהחיים שלו באיזה צד ימצא רש"י נמצא ובאיזה צד תוס'... אותם אלו שלא פתחו ספר **הם אלו שמנסים** בקווי הנייעם לצבצב את מפת היהדות החרדית והם דוואגים לשתול בנו ארס של שנאת חינם ושיש בלגן גדול בציבור החרדי ויש פילוגים ופוליטיקות... **שטויות שטויות שטויות!!!** אני אומר לך עם יד הלבנו!!! גם לי יש סוג של קו נייעס שקוראים לו אז נדברו... ואני אומר לך מידיעה: אתה רוצה לראות מה זה בלגן אמיתי בציבור החרדי?? הנה... **רבותי תקשיבו טוב:** מלווה על פה גובה מנכסים מורעבים... עולה ששטטה שלא לשמה פסולה!!! אויור פוסל בד' נמוות מן הצד!!! מנחת קנאות טעונה שמן ולבונה! הנה... תכתוב משפטים מהסוג הזה. תתלה את זה בשטיבלאך לעיני כל ותשאיר מספר פלאפון **ותחכה לתגובות**... אוהו... איזה בלגן עשיתי יתנפלו עליך מכל הכיוונים... ספרדים אשכנזים תוניסאים גור רחמסטריווקא סלוניס ברסלב עירקים אסטמאר נדבורנא בעלזא חזוואנישקיס בריסקרס שיבישערס! ובעלי בתים... ככככולם יתנפלו עליך ויתקנו אותך... הההלל... שכחת משנה מפורשת... **אום אני חומה!!! שם אנחנו נפגשים!! בתורת ה'!!!** כל שאר המריבות בינינו... מגיעות מאלנפבתים שלא יודעים מימינים ומשמאלם... אלו שלא מבינים מה ההבדל אם עצם כשעורה מטמא באוהל או במגע... ואתה הפראיער שלהם... ושותה בצמא את דבריהם... אם רק היית יודע מה הם **לא** יודעים... היית מתבייש מעצמך... נתנו נמשך להיות אויבים זה לזה מתוך הבית מדרש... נמשך להתקיף ולארוב אחד את השני בעסק התורה מתוך חומת אש מלוכדת סביב התורה הקדושה... וניתן להם שם לנבוח ברשת... ישו בו לערב יהמו ככלב ויסובבו עיר שיחפשו את החברים שלהם... **ועל ישראל שלום... ושלום על ישראל.**

גיליון מס' 342 פרשת מסעי
תשע"ט שנה שביעית

נודב לע"נ מרן פוסק הדור
הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצוק"ל
נלב"ע כ"ח תמוז תשע"ב, תנצב"ה
ולזכות ידידיו
ר' חיים ברוך בן שרה פעשא
לברכה והצלחה בכל העניינים

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

מענייני הפרשה

ב' ערי מקלט נזכרו ו"ז פעמים רוצח, ו"ל שהוא כנגד ו"ז פעמים שמצינו בפסוקים שהרגו במזיד שלא כדין וכמעט כולם נהרגו, ואלו הן, (א) קין שהרג את הבל. (ב) אבימלך בן גדעון שהרג ע' אחיו. (ג) שאול שהרג נוב עיר הכהנים. (ד) גר עמלקי שהרג את שאול. (ה-ו) רכב ובענה שהרגו את איש בושתי. (ז) יואב שהרג את אבנר ועמשא. (ח) אבשלום שהרג את אמנון אחיו. (ט) אחאב שהרג את נבות. (י) איזבל שהרגה את נביאי ה'. (יא) יהורם שהרג את אחיו. (יב) יואש שהרג את זכרי' הנביא. (יג-יד) יוזכר ויהוזבד עבדי יואש שהרגו את יואש. (טו) מנשה שהרג את ישעיה'. (טז) יהויקים שהרג את אורי' הנביא. (יז) ישמעאל בן נתני' שהרג את גדלי' בן אחיקם. (טעמא דקרא)

בין המצרים

טעם שבילילה מקדימים המגילה לקינות

אמר רבינו טעם מדוע בליל תשעה באב קוראים תחילה מגילת איכה ואח"כ אומרים הקינות, ולמחרתו ביום קוראים את מגילת איכה (למנהגינו) רק אחרי אמירת כל הקינות, כי עיקר התקנה של חז"ל הוא לקרוא בלילה, וממילא הוא חיוב ולכן מקדימים אותו תחילה, אבל ביום הוא רק מנהג, לכן מקדימים את אמירת הקינות שהוא תקנה של חכמים להצטער ביום זה.

מזכירים ביום זה עוד צרות שאירעו לנו

שמענו מרבינו כי הנה בתוך הקינות יש דברים שבכלל לא קשורים לחורבן, וכגון הקינה על מגנצא (קינה כ"ב) ועל ארזי הלבנון שהוא על עשרה הרוגי מלכות (קינה כ"א) ועל עבירות שעשו עם ישראל במצרים ועל חטא עכן (קינה ו"ט), ובאמת הביאור לזה מובא בקינות עצמו (קינה כ"ה ד"ה בחודש השלישי) "ואין להקדים זולתי לאחרה, תחת כן היום לויתי אעוררה, ואספרה ואילילה ואבכה בנפש מרה, ונחתי כבדה מבוקר ועד ערב", והיינו שאין להוסיף עוד ימים לבכות על החורבן וכן אין להקדים אלא רק לאחר ולכן ביום זה אספיד ואבכה על כל הצרות שאירע לישראל".

בפעם אחרת אמר עוד, כי הטעם להזכיר עוד צרות שאירעו כדי לעורר עלינו רחמים לפני הקב"ה, שאולי בזכות עוד צרות נוראות שהיו לנו משחרב הבית, יחיש גאולתנו ופדות נפשנו. (שיח הנהגה)

ממשיכים להתכונן לבין הזמנים

כפי שזכרנו כאן שבוע שעבר אי"ה לקראת ימי בין הזמנים הבעל"ט, אנו עומדים להוציא "קובץ גליונות" במהדורה מיוחדת. החוברת אי"ה תהיה מורחבת מלאה וגדושה בענייני בין הזמנים באגדה, הלכה, ועוד. ידוע מהספרים הק' גודל מעלת יום ט"ו באב המסוגל להרבה דברים ובפרט לזיווגים הגונים, ואנו שמחים להודיע לקוראינו הנאמנים אי"ה, כי נשמח להכניס שמות עם הבקשה ביום המסוגל, בעבור שותפות בסך מאה שקל בלבד להדפסת הקובץ המיוחד.

ניתן להעביר במס': 053-3145900

כשרות מיוחדת עבור השותפים כל השמות שיצטברו יוזכרו גם בערב שבת זו ובכל ערב שבת עד לט"ו באב (החל השנה בער"ש) אצל מרן לברכה וישועה שיהיה בקרוב ממש אי"ה.

נציין שבשבועיים האחרונים הכנסנו בקודש פנימה בערב שבת קודש את כל השמות ואכן כולם זכו לברכה. ואי"ה זכות הפצת התורה וברכת מרן שליט"א תעמוד לכל המסייעים שיזכו למצוא את זיווגם-אבידתם בקרוב ונשמח לשמוע על ישועתם במהרה.

עלי שי"ח

'הבקשה מהגוי אל מערכת דברי שי"ח'

בקשה לא שגרתית נחתה' השבוע אצלנו בשולחן מערכת הגליון דברי שי"ח. היה זה מקורא נלהב וזתיק של הגליון, שלא מוותר על אף שבוע. הוא מתגורר בניו יורק, והוא מתנדב מיוזמתו להדפיס ולהפיץ את העלון בכל הריכוז היהודי הגדול שיש שם, החסידי והליטאי. אשרי העם שככה לו, ירבו כמותו בישראל.

האיש מעבר לקו סיפר על פרנסתו, ואמר שלאחרונה השקיע בעסק חדש, עם שותף נוסף מרכזי, אך השותף אינו יהודי. השותף הגוי קרא ושמע על הרב קניבסקי, והוא ביקש משותפו היהודי שיכניס את שמו לברכה שיצליח...

האיש הוסיף ואמר כי מעכשיו אם אכן מרן יברך אותו, הברכה ודאי תתקיים, והגוי יצליח, ואם כן יהיה בזה קידוש השם גדול ----.

ואכן, נכנסנו לקודש פנימה, וביקשנו ברכה עבור היהודי ושותפו הגוי, מרן שליט"א חייך בפיקחות ואמר כי הוא מברך את היהודי שיצליח, וכלול בזה כבר הצלחת הגוי אם היא אכן לטובתו... *

ועוד השבוע:

נתבשרנו על צאתו לאור העולם של הספר הלמדני הנודע 'אתון דאורייתא' מהגה"ק רבי יוסף אנגיל ז"ע, במהדורה מאירת עיניים, על ידי הרה"ג רבי יעקב הלופסקי שליט"א, אלא שהפעם הפציע בו אור חדש: עשרות גליונות שהועתקו מהספר של רבינו, שרשם עליהם הערות לפני יותר מיובל שנים.

מפליא ביותר, כי הגאון ז"ע שהיה בקי בכל התורה כולה, כותב בעיון נמרץ ובקיאיות מקיפה מכל הסוגיות, עד כי נראה שלא פסח על שום מקום, ורבינו שליט"א מעיר ומאיר עליו כדרכה של תורה בראיות חדשות ומיוחדות.

המעייין בהגהות רבינו יבחין על נקל: לעולם הוא לא 'תוקף' את הכתוב ולא נוקט בלשונות חריפים של תימה ושכאיילו נעלם ממנו ח"ו הדבר, אלא כותב בלשון עדין של: לכאורה נראה... או שכותב אולי יש לומר... ובהגהה אחרת: צ"ע מגמרא פלונית.

ובודאי תופשי התורה בכל אתר ישמחו על הספר וישטטו בו רבים, תרבה הדעת ותיכון השמועה להגדיל תורה ולהאדיר.

בברכת עתת 1886 חק 31678

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

עלי הדף

בענין שליח להקדיש

תמורה י' א' כגון דשוי שליח לאקדושי. מכאן מוכח שאפשר לעשות שליח להקדיש וקשה ע"ד התוס' בנזיר י"א א' שכ' גבי האומר הריני נזיר ע"מ שאהא שותה יין ומיטמא למתים דקא' בגמ' דה"ל מתנה עמש"כ בתורה והק' התו' הא תיפ"ל דא"א לנזור ע"י שליח וק' דבסוגיין מבו' דאפשר להקדיש ע"י שליח וע"כ צ"ל דיש חילוק בין מקדיש הבהמה דחל על הבהמה ובין נזירות דחל על הגברא ובה מיושב קו' רעק"א שם בגלה"ש מנדרים דהא נדרים איסור חפצא וד"ק, שוב שמעתי דבמחנה אפרים (שלוחין סי' ז') הק' מסוגי' דתמורה ודחה דשם הרי השליח מקדיש בהמה של השליח ואינה ראי' לשליחות בכל דוכתא, ובעיקר ד' התוס' שם בנזיר צריך להבין מה שתימצו דכיון שאחרים יכולים להביא קרבנות תחתיו נחשב כאילו כל המעשה יכול לעשות ע"י שליח וצ"ב מה זה שיק' לנזירות ועוד מנ"ל דלא מהני שליחות, ויתכן דכאן אין התנאי בקבלת הנזירות דאין נזירות לחצאין רק בקיום הנזירות שאין רוצה לקיים רק מיין ולא מטומאת מת וע"ז תי' דקיום הנזירות מצינו ע"י שליח בקרבנות אבל קבלת הנזירות ודאי אפשר ע"י שליח ואפשר לעשות תנאי ומיושב סוגי' דתמורה וקו' רע"א ז"ל וצ"ע, וע"ע ירו' ריש תרומות מהו שיביא (קטן) קרבן זיבה וקרבן צרעת ומסיק פשיטא שמביא מהו שיעשה בהן שליח והנה אם ר"ל להפריש קרבן עבור אחר יהי' ראי' מכאן שאפשר להפריש קרבן ע"י שליח ואם הכונה שהוא כהן ולהקריב קרבן וכמ"ד הני כהני שלוחי דידן הרי קטן אינו ראוי לעבודה ואולי לשחיטת הזבח והגדול עומד על גביו.

(שיח השדה ה"ג תמורה ודרך אמונה פ"ד מתרומות ה"ב בה"ל ד"ה והקטן)

עניני ימי בין המצרים

חודש תמוז לעומת אב

'תמוז' הוא שם של עבודה זרה כדכתיב ביחזקאל (פ"ח י"ד) 'והנה שם הנשים מבכות את התמוז' הטעם שנקרא החודש בשם זה, כי ב"ז בתמוז הועמד צלם בהיכל כדתנן בתענית (כ"ו ע"ב), אבל 'אב' הוא לשון תנחומים כדכתיב יתומים היינו ואין אב וכתוב כאיש אשר אמו תנחמנו ואומר נחמו נחמו עמי, הרי שההורים מנחמים את הבנים. ויהי רצון שהמקום ינחמנו במהרה (רשימות מכתב יד).

מדוע לא נזכר חורבן הבית במגילת איכה

הנה במגילת איכה יש אריכות גדולה על ענייני הצרות שאירעו לישראל, ואילו על החורבן עצמו כמעט שלא נזכר. ו"ל דאיתא במדרש (ב"ר פרשה מ"ב, ג) דכל מקום שכתוב 'והיה' הוא לשון שמחה, ומקשה המדרש 'הכתיב (ירמיה לח) והיה כאשר נלכדה ירושלים, אמר להם עוד היא שמחה שבו ביום נטלו ישראל אופכי על עונותיהם דאמר רבי שמואל ב"ג אופכי גדולה נטלו ישראל על עונותיהם ביום שחרב בית המקדש שנאמר תם עונך בת ציון וגו'. הרי מהמדרש, כי חורבן הבית עצמו היה בו טובה שנמחלו עונותיהם של ישראל וגם ששפך חמתו על העצים ועל האבנים, וממילא לכן לא האריך בה, ורק הצרות שבאו כתוצאה מכך הם היו לרעה. ועיין עוד בתוס' קדושין (לא, ב) ד"ה מזמור לאסף ולא קינה לאסף.

איך נתנבא ירמיהו על הצרות מתוך שמחה

ולפי זה ביאר רבינו עוד, מה שמעירים המפרשים, הלא אין הנבואה שורה אלא מתוך שמחה (שבת ל' ע"ב) ואיך התנבא ירמיהו כל הצרות העתידות לבוא והרי מסתבר שלא היה שרוי אז בשמחה, ולפי הנ"ל יש לומר כי אמנם הצרות הם קשות אך לבסוף ימחלו להם העוונות על ידי הצרות. בפעם אחרת הוסיף רבינו ליישב, כי יתכן שמספיק מה שהתחלת הנבואה היתה בשמחה ובעת קבלת הנבואה היה בשמחה, ואמנם כששמע את הצרות נתעצב אך כיון שהתחיל להתנבא שוב אינו פוסק.

ברכת שהחיינו

כתב רבינו בספרו נחל איתן (סימן ה' ס"ב סק"ח) בשם תוס' בסוכה מ"ו א' שאין מברכים שהחיינו אלא על מצוה שיש בה שמחה, וזה גם הטעם שאפילו שבכל המגילות מברכים שהחיינו אבל בקריאה של מגילת איכה אין מברכים לפני שהחיינו כי אין מברכים שהחיינו על פורענות.

נגינות ערב תשעה באב שחל בשבת

אמרו במדרש איכה פרשה ג' פיסקא ה' על הפסוק בתהילים 'שיחו בי יושבי שער' - אלו ישראל שהם יושבין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ונגינות 'שותי שכר' מאחר שהן יושבין ואוכלין ושותין ומשתכרין בסעודת תשעה באב יושבין וקוראים קינות ונהי באיכה וכו'. ושאל רבינו היכן מצינו שישיראל משתכרין בסעודת ט' באב, אדרבה הלא הכל יודעים את ההלכה כי בסעודה המפסקת אוכלים שני תבשילין וביצה באפר ולא יותר. ויש לומר שזה הולך על ט"ב שחל בשבת, שאין צמים אלא ביום ראשון, במקרה כזה נאמר בדין (ש"ע סי' תקנ"ב ס"ו) "אם חל תשעה באב באחד בשבת, או שחל בשבת ונדחה לאחר השבת, אוכל בשר ושותה יין בסעודה המפסקת ומעלה על שלחנו אפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו" ובשנה כזו יוצא משתכרים בט' באב.

(שיח הנחמה)

יפה מראה

תיקון חצות

אחד החידושים הכי לא ידועים שחידש רבינו שליט"א הוא בענין אמירת תיקון חצות.

מנהגו שליט"א במשך עשרות שנים, כשקם באשמורת הבוקר לומר בתחנונים את סדר תיקון חצות כפי שתיקנו המקובלים ז"ל. והנה העולם רגיל להבין מדברי הפוסקים ז"ל שעיקר הענין באמירת התיקון דווקא בחצות או קצת לאחריו.

אבל רבינו שליט"א חידש, וכן נוהג הרבה פעמים למעשה, שהענין לומר תיקון חצות הוא החל מחצות הלילה ועד לזמן עלות השחר (וכמדומה שפעם אמר שאפילו אחרי זה יש ענין לומר).

ולואי ונזכה להגיע לדרגת ה"ירא שמים שהוא מיצר ודואג על החורבן" (ש"ע סימן א' ס"ג)

כל הזכויות שמורות ©

בתמונה:

תמונה נדירה ועתיקה של מרן שליט"א אחרי חצות הלילה, אחרי שאמר את ברכות התורה (הסידור מונח על הסטנדה) אומר את סדר תיקון חצות מחוברת קטנה שיצא לאור לפני יותר מיובל שנים על ידי הגה"צ רבי שריא דבילצקי זצ"ל.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה- 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה- 4310